

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

DISERTAČNÍ PRÁCE

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

SPORTOVNÍ PLAVÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU 1918-1938
Disertační práce

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

Zpracovala:

Mgr. Petra Tomšová, DiS

PRAHA 2021

Prohlašuji, že jsem disertační práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne 30.9. 2021

Mgr. Petra Tomšová, DiS

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především panu Prof. PhDr. Marku Waicovi, CSc. za odborné vedení a cenné rady při tvorbě této disertační práce. Za odborné vedení také děkuji paní PaedDr. Ireně Čechovské, CSc. Rovněž děkuji mému manželovi Ing. Oldřichu Tomšovi za technickou pomoc při zpracování této práce.

Abstrakt

Disertační práce se zabývá sportovním plaváním v Českých zemích a v Československu v meziválečném období, konkrétně v období tzv. První republiky. Časově ovšem práce přesahuje už na počátek 19. století, kdy začaly na našem území vznikat první, zejména říční, plovárny, které nejprve sloužily k plaveckému výcviku vojáků, a až na konci 19. století se na nich učila plavat i široká veřejnost a konaly se zde i první plavecké závody. K největšímu rozvoji sportovního plavání na našem území došlo až po 1. světové válce, kdy byl založen Československý amatérský plavecký svaz a ten se snažil o maximální organizační, finanční i materiální podporu plavectví. Nejlepších plaveckých výkonů dosahovali naši plavci ve 20. letech 20. století, kdy byli konkurence schopní s evropskými plaveckými velmocemi. Na světovou plaveckou špičku ale neměli, což bylo vidět i na OH 1920, 1924, 1928 i 1936. Na počátku 30. let 20. století začala výkonnost našich plavců stagnovat, což se dalo přisuzovat tomu, že v ostatních státech bylo plavectví podporováno po všech stránkách, ale v ČSR tomu tak nebylo, a to už od samého počátku vzniku sportovního plavání na našem území.

Klíčová slova: sportovní plavání; meziválečné Československo; ČsAPS; plavecké soutěže; plovárny a bazény

Abstract

The dissertation deals with sport swimming in the Czech lands and in Czechoslovakia in the interwar period, specifically in the period of the so-called First Republic. However, the work dates back to the beginning of the 19th century, when the first, especially river, swimming pools began to be established in our territory, which were first used for swimming training of soldiers, and only at the end of the 19th century did the general public learn to swim and there are also the first swimming competitions. The greatest development of sport swimming in our territory occurred only after the First World War, when the Czechoslovak Amateur Swimming Association was founded and it sought maximum organizational, financial and material support for swimming. Our swimmers achieved the best swimming performances in the 1920s, when they were able to compete with the European swimming powers. However, they did not have the world's top swimming, which was also seen at the Olympic Games in 1920, 1924, 1928 and 1936. In the early 1930s, the performance of our swimmers began to stagnate, which could be attributed to the fact that in other countries swimming was supported in all respects, but this was not the case in the Czechoslovak Republic, from the very beginning of sport swimming in our territory.

Keywords: sport swimming; interwar Czechoslovakia; ČsAPS; swimming competitions; lidos and swimming pools

Obsah

1	Úvod	10
2	Metodologie	13
2.1	Cíl a předmět práce.....	13
2.2	Metody práce	15
2.3	Rozbor pramenů	16
2.3.1	Archivní fondy a sbírky.....	16
2.3.2	Tištěné prameny	17
2.3.3	Periodika.....	17
2.3.4	Literatura	19
2.3.5	Internet	22
3	Vznik a stručný přehled vývoje sportovního plavání v Českých zemích do roku 1918	23
4	Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS).....	26
4.1	Organizační vývoj ČsAPS	26
4.2	Organizační struktura ČsAPS	31
4.3	Plavecké kluby sdružené v ČsAPS	39
4.4	Československý amatérský plavecký svaz a Verband der Deutschen Schwimmvereine (Svaz plaveckých německých spolků v ČSR, VdDSV)	41
4.5	ČsAPS a Židovské kluby	47
4.6	ČsAPS a Československá obec sokolská (ČOS)	57
4.7	Povinné vyučování plavání na školách.....	61
5	Plavecké soutěže	68
5.1	Mezinárodní soutěže.....	68
5.1.1	Olympijské hry	68
5.1.1.1	V. OH ve Stockholmu, 5.5.-27.7. 1912.....	72
5.1.1.2	VI. OH v Berlíně 1916.....	74
5.1.1.3	VII. OH v Antverpách, 20. 4.-12. 9. 1920	74
5.1.1.4	VIII. OH v Paříži, 4. 5.-27. 7. 1924	78
5.1.1.5	IX. OH v Amsterdamu, 17. 5.-12. 8. 1928.....	85
5.1.1.6	X. OH v Los Angeles, 30. 7.-14. 8. 1932.....	90
5.1.1.7	XI. OH v Berlíně, 1. 8.-16. 8. 1936	91
5.1.2	Mistrovství Evropy.....	101
5.1.2.1	ME v Maďarsku, Budapešť 18.-22. 8. 1926	102

5.1.2.2	ME v Itálii, Bologna 30. 8.-4. 9. 1927	106
5.1.2.3	ME ve Francii, Paříž 23.-30. 8. 1931	112
5.1.2.4	ME v Německu, Magdeburg 12.-19. 8. 1934	114
5.1.2.5	ME v Anglii, Londýn 6.-13. 8. 1938.....	116
5.1.3	Českoslovenští plavci v mezistátních utkáních	120
5.1.3.1	Rakousko.....	122
5.1.3.2	Německo	127
5.1.3.3	Maďarsko	128
5.1.3.4	Polsko.....	129
5.1.3.5	Jugoslávie.....	130
5.1.3.6	Švédsko	132
5.1.3.7	Slovanská mistrovství v plavání jako mezistátní utkání mezi ČSR, Jugoslávií a Polskem	133
5.2	Národní soutěže	149
5.2.1	Mistrovství ČSR v plavání	149
5.2.2	Plavecké závody Napříč Prahou a Napříč Vltavou	176
5.3	Historický vývoj sportovních plavek.....	188
6	Plovárny a bazény od počátku 19. století do roku 1938	196
6.1	První plovárny v Českých zemích 19. století	197
6.1.1	Vojenská plovárna.....	198
6.1.2	Občanská plovárna	199
6.1.3	Slovanka	200
6.1.4	Vyšehradské říční lázně	201
6.1.5	Říční lázně Antonína Šůry	203
6.1.6	Žluté a Modré lázně.....	203
6.1.7	Mejzlíkárna.....	205
6.1.8	Šárecká plovárna U Veselíka	206
6.1.9	Plovárna v Řevnicích	206
6.1.10	Koupaliště Jureček	207
6.2	Nejnámější bazény v Českých zemích a v Československu od konce 19. století do 30. let 20. století	208
6.2.1	Charlottiny lázně	209
6.2.2	Krytý bazén v Liberci.....	210
6.2.3	Krytý bazén v Teplicích	211

6.2.4	Krytá plovárna Koruna.....	211
6.2.5	Bazén Na Klárově v Praze.....	212
6.2.6	Zimní lázně YMCA.....	213
6.2.7	Zimní lázně v Tyršově domě.....	213
6.2.8	Bazén v Klimentské ulici v Praze	214
6.2.9	Plavecký stadion pod Barrandovem.....	216
6.2.10	Zimní a letní lázně v Brně Zábřdovicích.....	223
6.2.11	Městské lázně v Hradci Králové	224
6.2.12	Městské lázně v Plzni.....	225
6.2.13	Zimní lázně AXA	226
6.2.14	Lázně Grössling.....	228
6.2.15	Koupaliště Lido	234
7	Osobnosti československého plavectví	239
7.1	Funkcionáři československého plavectví	239
7.2	Českoslovenští plavci a plavkyně.....	244
8	Závěr	253
	Seznam zkratek	257
	Prameny a literatura	276

1 Úvod

Plavání jako aktivita existuje již od počátku života, protože bylo nezbytné pro přežití mnoha živočišných druhů, nevyjímaje člověka, který musel přežít v divoké přírodě. Na těchto počátcích člověk při plavání napodoboval pohyby zvířat ve vodě. Později začal využívat plavání i pro trávení volného času. Kdy se ale z jednoduchých plaveckých dovedností pro přežití či z relaxace u vody stal soutěžní sport?

Počátky sportovního plavání byly spojeny s vytrvalostními plaveckými výkony. Anglický básník lord George Gordon Byron přeplaval roku 1810 Dardanelskou úžinu mezi městy Abydos a Sestos (délka 5700m). V roce 1875 přeplaval anglický kapitán Matthew Webb jako první na světě kanál La Manche, z Doveru do Calais (délka 36 km). Jeho čas, 21 hodin 45 minut, byl výzvou pro další plavce.¹ V polovině 60. let 19. století se v Anglii začaly zakládat první plavecké kluby, a tím byl dán základ pro další soutěže a závody, hlavně mezi studenty. Lze tedy konstatovat, že kolébkou sportovního (závodního) plavání byla Anglie. Historické počiny lorda Byrona i kapitána Webba ovlivnily na dlouhou dobu další vývoj světového plavání, a to hlavně tím, že muži i ženy různého věku překonávali mořské průlivy a účastnili se distančních závodů ve městech, kde plavali přes tamní řeky. Jedním z nejslavnějších závodů byl „Napříč Paříží“ v řece Séně, na našem území se podle tohoto závodu konal, od roku 1906, distanční závod „Napříč Prahou“ v řece Vltavě.² Obnovení Olympijských her (1896), na kterých plavání nechybělo již od jejich prvního konání, pak vedlo k obrovskému rozvoji sportovního plavání po celém světě. V roce 1908 byla založena Mezinárodní plavecká federace FINA, která vytvořila pravidla plavání, aby se mohly pořádat mezinárodní soutěže.

Díky velkému ekonomickému rozvoji a politickým změnám v českých zemích, zejména přijetí Prosinčové ústavy z roku 1867, která potvrzovala občanská práva (např. volnost pohybu, právo shromažďovací), došlo i k rozvoji spolkového života.³ Ekonomický rozvoj přinesl změny v celkovém životním stylu obyvatel. Zkrátila se pracovní doba, někteří zaměstnanci měli nárok i na dovolenou, a tím se zvětšil časový prostor pro volný čas a spolkovou činnost, zejména u lidí střední vrstvy. „Českému národnímu životu vévodila Praha,

---

¹ Neuls, F., Svozil, Z., Viktorjeník, D., Dub, J. *Plavání (příručka pro studující tělovýchovné obory)*. Olomouc: FTVK, s. 10.

² Tamtéž.

³ Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum, s. 8.

a proto byla také hlavním místem zrození spolkového života v českých zemích.“⁴ Sport přestal být jen soukromou záležitostí a začal zaujímat stále významnější místo také ve výchovných systémech a školách. Důležitou roli pro rozvoj sportu v této době sehrál vznik různých tělovýchovných hnutí. U nás to bylo hnutí Sokol (1862).⁵ V Čechách se začala postupně objevovat i nová sportovní odvětví, která si zakládala vlastní sportovní spolky, kluby a poté svazy. Postupně tak vznikala ucelená soustava samostatných českých sportovních svazů.

V roce 1879 bylo v Čechách kolem 45 spolků, v roce 1880 přibylo dalších 15. V druhé fázi od roku 1884 vznikaly české sportovní svazy a v roce 1908 byla založena Česká sportovní rada, která jako nejvyšší sportovní orgán měla koordinovat sportovní činnost v Čechách. Český olympijský výbor vznikl v roce 1899. Předtím garantovala český sport na úrovni národních svazů Česká amatérská atletická unie (ČAAU), založená již v roce 1897. Jejím přičiněním vznikaly pro další sporty odbory, sekce a postupně až české národní svazy.⁶ Němečtí sportovci v Československu spadali pod organizaci Německý hlavní výbor pro tělesná cvičení – DHfL (Der Deutsche Hauptausschuss für Leibesübungen), která vznikla v Ústí nad Labem v listopadu 1919.⁷

Sportovní plavání, tedy plavání zaměřené na výkon v rámci plaveckých soutěží, se v Českých zemích začalo objevovat počátkem 90. let 19. století, konkrétně od roku 1893, kdy AC Praha (založen 1890) začal ve svém plaveckém odboru zavádět plavání. Až do roku 1910 to byl jediný klub, který vypisoval a pořádal plavecké závody na našem území, jak pro domácí plavce, tak pro ty z ciziny. V roce 1910 vznikly další plavecké odbory, a to v klubu AC Sparta, SK Podolí a ČVK Brno, čímž se i zvýšil počet pořádaných závodů, které se ale stále konaly na Vltavě, takže v podmínkách nevhodných pro sportovní plavání. Až v roce 1914 byla založena plavecká sekce při České amatérské atletické unii.⁸ Po vypuknutí první světové války sice plavecký sport pokračoval, ale v omezené míře. Po válce, v říjnu 1918, se konalo první jednání o ustanovení Českého amatérského plaveckého svazu (ČAPS) na schůzi ČAAU. Plavečtí funkcionáři neměli zájem o to, aby československé plavectví fungovalo pod záštitou ČAAU a snažili se o založení samostatného plaveckého svazu. To se jim nakonec povedlo a v prosinci 1919 vznikl Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS), který se

---

⁴ Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum, s. 10-11.

⁵ Coakley, J. (2001). *Sport in Society*. New York: Mc Graw-Hill, s. 72.

⁶ Grexa, J., Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu*. Brno: MU, s. 149-150.

⁷ Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v československé republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, s. 358.

⁸ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 11-14.

snažil o maximální propagaci a podporu nejen plavání, ale i skoků do vody a vodního póla v Československu v námi sledovaném období.⁹

---

⁹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 15-17.

2 Metodologie

2.1 Cíl a předmět práce

Cílem práce je analyzovat vývoj sportovního plavání v Československu v letech 1918-1938 na základě rozboru archivních dokumentů, dobového tisku, dobové i současné literatury. Pod pojmem sportovní plavání si představujeme plavání závodní, tedy plavání na čas, na oficiálně organizovaných plaveckých soutěžích v plaveckých bazénech. Jeho součástí je organizovaná plavecká příprava pokročilých plavců, u kterých se řeší hlavně jejich plavecký výkon.¹⁰ Můžeme sem zařadit i výuku plavání dětí a mládeže, jako předpoklad vytváření členské základny pro sportovní plavání.

Výzkumný problém tedy zní:

Jak na tom bylo československé plavectví v meziválečném období po stránce organizační (Československý amatérský plavecký svaz), výkonnostní (plavecké soutěže) a materiální (bazény a plovárny)?

Hlavní cíl disertační práce byl rozdělen na několik dílčích úkolů, které na sebe tematicky navazují.

1. Provést krátký exkurz obdobím, od druhé poloviny 19. století do roku 1918, které je považováno za počátky sportovního plavání v Českých zemích.
2. Charakterizovat organizační vývoj a strukturu Československého amatérského plaveckého svazu a jeho spolupráci se Sokolem, Židovskými kluby a VdDSV.
3. Popsat hlavní mezinárodní plavecké soutěže (OH, ME) a nejdůležitější národní plavecké soutěže (Mistrovství ČSR), a porovnat plavecké výkony československých plavců s mezinárodní konkurencí.
4. Postihnout okolnosti vzniku prvních plováren, na území Českých zemí, a neznámějších, a pro rozvoj československého plavectví nejdůležitějších, plaveckých bazénů před první světovou válkou a v meziválečném období.
5. Zpracovat medailonky vybraných nejúspěšnějších československých plavců a nejvýznamnějších funkcionářů československého plavectví.

---

¹⁰ Podstatou plaveckého výkonu je schopnost překonávat hydrodynamický odpor, jenž vzniká pohybem plavcova těla ve vodním prostředí. Tento odpor plavec překonává úsilím, které vynakládá v každém mnohonásobně se opakujícím záběrovém pohybu. Nejde tedy o jednorázový silový výkon, nýbrž o opakované silové úsilí v čase. Podle <https://tjta.estranky.cz/clanky/historie-plavani/historie-plavani.html>.

Úvodní část práce se zabývá východiskem celého tématu, a tím je stručné nastínění počátků sportovního plavání na území Českých zemí, kde za počátky sportovního plavání můžeme označit období ke konci 19. století.

Po té disertační práce analyzuje vznik a vývoj hlavního ústředí československého plavectví, Československého amatérského plaveckého svazu (ČsAPS). Nechybí zde ani nastínění vztahů a spolupráce mezi ČsAPS a třemi organizacemi, které měly se svazem nejvíce co do činění, tedy s VdDSV, Židovskými kluby a Sokolem. Součástí této kapitoly je i podkapitola zabývající se povinnou výukou plavání na školách, což je velké téma od období první republiky až po současnost.

Těžištěm celé práce jsou plavecké soutěže, které se nacházejí v páté kapitole. Ta se zabývá hlavními mezinárodními plaveckými podniky, tedy OH a ME, a nejdůležitější národní plaveckou soutěží, kterou bylo Mistrovství ČSR v plavání. Všechny soutěže jsou zde popsány po organizační, materiální i výkonové stránce. Časy československých plavců jsou porovnávány s časy těch zahraničních. Nechybí zde ani stručný pohled na historický vývoj sportovních plavek, které můžeme považovat za důležitý faktor ovlivňující výkony plavců.

Další kapitola pojednává o prvních plovárnách na území Českých zemí, a zejména pak o nejvýznamnějších plaveckých bazénech prvních 40. let 20. století, které byly pro československé plavce velmi důležité, ale často pro plavecký výcvik svými rozměry nevyhovující. O jejich nedostatku nemluvě.

V poslední kapitole jsme se zaměřili na osobnosti československého plavectví dané doby, a to na plavce, kteří svými výkony nejlépe reprezentovali ČSR, a o kterých byly dostupné informace. Nechybí ani někteří funkcionáři ČsAPS, kteří se nejvíce zasadili o rozvoj československého plavectví v dané době.

Z věcného hlediska je předmětem práce sportovní plavání bez zaměření na plavecké způsoby. Z časového hlediska je předmět práce zaměřen na meziválečné období, na tzv. první republiku, tedy období od 28. října 1918 do 30. září 1938. V některých kapitolách je tento rámec překročen, ať už z důvodu vytvoření východiska pro dané téma nebo z důvodu nevhodnosti ukončit kapitolu ihned rokem 1938. Z územního hlediska se předmět práce zabývá někdejším teritoriím meziválečného Československa,¹¹ ale i zde byl tento rámec někdy překročen, opět z důvodu vytvoření východiska pro dané téma.

---

¹¹ Oficiální název státu procházel historickým vývojem. V letech 1918 – 1920 se jako oficiální název státu používala Republika Československá nebo Česko-Slovenský stát. V letech 1920 – 1938 to byla Československá

2.2 Metody práce

Pro zpracování disertační práce byla zapotřebí analýza dokumentů z archivních fondů, z dobového tisku a z literatury, aby byl získán co nejrozsáhlejší soubor relevantních historických informací a faktů. Historické prameny byly podrobeny vnější a vnitřní kritice. Podle získaných materiálů bylo vybráno několik metod historického výzkumu.

Jedna ze základních metod historického výzkumu, metoda komparace, byla použita ve stěžejní kapitole disertační práce, plavecké soutěže. Byly zde porovnávány časy československých plavců s časy zahraničních plavců, z Mistrovství ČSR, z Olympijských her a z mistrovství Evropy v plavání, a také podmínky a materiální zázemí soutěží, počet účastníků, pravidla a disciplíny. Dále byla tato metoda použita v podkapitole historický vývoj sportovních plavek, kde jsme srovnávali dámské a pánské sportovní plavky z hlediska jejich stříhu a použitého materiálu.

Druhou významnou, námi použitou metodou, byla metoda sondy, kterou jsme využili také v kapitole plaveckých soutěží, konkrétně v podkapitole národních soutěží. Zde jsme z obrovského počtu různých národních meziklubových soutěží, utkání a závodů vybrali jako reprezentativní vzorek Mistrovství ČSR v plavání a dále dva nejnámější propagační pražské závody, Napříč Prahou a Napříč Vltavou.

Protože disertační práce popisuje vznik a vývoj sportovního plavání v Československu, jde o popis vývoje událostí, které se odehrávaly na jednom místě v závislosti na čase. Použili jsme tedy diachronní přístup.

Podkapitola povinné vyučování plavání na školách nastiňuje situaci ohledně povinné výuky plavání na obecných a středních školách v období první republiky, a to v Československu, Německu, Rakousku a Švédsku. Sledovali jsme stav povinného plavání na více místech v téže době, jedná se tedy o synchronní přístup.

Vznik sportovního plavání v ČSR, organizační vývoj ČsAPS a jeho spolupráce s VdDSV, Židy a ČOV, situace kolem povinného plavání na školách, postupné otevírání plováren a bazénů, to všechno bylo popisováno tak, jak to šlo časově za sebou, od nejstarší doby k té nejnovější, s využitím historických pramenů. Zde byla použita přímá progresivní metoda.

---

republika. Velice často se ale užíval název Československo. Podle Tlustý, T. (2017). *Budování národní organizace YMCA v Československu a Polsku. Rozvoj tělesné kultury v letech 1918-1939*. Praha: Karolinum, s. 11.

V rámci všeobecného popisu vzniku a rozvoje sportovního plavání ve světě a u nás, v kapitole o vzniku a vývoji ČsAPS, v kapitole plavecké soutěže, v podkapitole o vývoji sportovních plavek a také při zpracování medailonků osobností čsl. plavectví byla použita metoda teoretické analýzy.

2.3 Rozbor pramenů

Základem pro zpracování práce, která má převážně analytický charakter, byly dokumenty a informace z Národního archivu v Praze a z archivu dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, z dobových periodik se sportovním zaměřením nebo se sportovní rubrikou, z denního tisku, z článků ze současných odborných periodik, z tištěných pramenů, z dobové i soudobé literatury a z internetu. Bohužel, jsme se setkali s určitým nedostatkem těchto zdrojů, který se ale dal předpokládat, a to bylo to, že některá témata v těchto zdrojích úplně chyběla nebo byla zastoupena velmi nerovnoměrně a útržkovitě.

2.3.1 Archivní fondy a sbírky

V Národním archivu v Praze je k dispozici *Fond 516 Československý amatérský plavecký svaz*.¹² Převážnou část tohoto fondu tvoří korespondence ČsAPS s kluby, zápisy ze schůzí a valných hromad plaveckého svazu a výsledky plaveckých soutěží, v letech 1918-1948. V naší práci jsme tento fond využili zejména pro zpracování organizačního vývoje a struktury ČsAPS, pro nastínění spolupráce mezi ČsAPS a VdDSV a pro zpracování výsledkových listin mezistátních i národních plaveckých utkání.

Fond Plavání 1919-1951,¹³ v archivu dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, obsahuje programy plaveckých závodů v ČSR v letech 1925-1980, písemnosti FINA (1959-1971), metodické pokyny k plavání a několik fotografií z plaveckých soutěží. Pro účely práce byla využita příručka „Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem“, diplom pro plavce Františka Getreuera ze III. Slovanských mistrovství, oficiální průkazky účastníků OH (Eduard Stibor OH 1920, Ladislav Hauptmann OH 1928), a fotografie modelu skokanské věže pro plavecký stadion pod Barrandovem.

---

¹² Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, kartony č. 1, 2, 3, 4, 9, 26, 28, 47, 49.

¹³ Archiv dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Fond Plavání 1919-1951*, kartony č. 1, 2.

2.3.2 Tištěné prameny

Kromě již výše zmíněných zdrojů, které byly stěžejními podklady pro zpracování této práce, byly použity i tištěné prameny, a to *Olympijský věstník VIII. Olympiády*¹⁴ v roce 1924, *Olympijský věstník IX. Olympiády*¹⁵ v roce 1928, *Ročenka ČOV 1933-1936*¹⁶ a příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*¹⁷ z roku 1930. Velké množství informací týkajících se OH v Paříži 1924 nám poskytl Olympijský věstník 1924, z kterého jsme čerpali zejména výsledky našich plavců v plaveckých disciplínách na této Olympiádě a pak také to, jak se naše plavecká reprezentace připravovala na OH, a jak byla finančně podporována v rámci předolympijské přípravy i samotné výpravy do Paříže. Průběh OH a výkony našich plavců v Amsterdamu, byly velmi dobře zpracované v Olympijském věstníku 1928. Zejména finanční otázku československé plavecké reprezentace na OH v Berlíně 1936 jsme zpracovali z Ročenky ČOV 1933-1936. Popis toho, jak byla náročná a strastiplná cesta, než byl otevřen první plavecký stadion v ČSR pod Barrandovem, a kdo všechno se toho účastnil, jsme čerpali z příručky Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem, kterou vydal plavecký klub ČPK Praha.

2.3.3 Periodika

Stěžejním zdrojem informací pro tuto práci byla dobová periodika, která byla k dispozici buď v tištěné podobě, v knihovně FTVS UK, nebo v digitální podobě, a to v digitalniknihovna.cz.

Z tištěných periodik nám nejvíce informací pro disertační práci poskytly oficiální časopisy ČsAPS, Československé plavectví a Sportovní revue, dále to byl časopis Star a Rekord. V letech 1919-1922 byla oficiálním časopisem plaveckého svazu *Sportovní revue*,¹⁸ ze které jsme čerpali při zpracování OH v Antverpách 1920 a pro popis situace ohledně povinného vyučování plavání na školách. Od roku 1923 do roku 1938 bylo oficiálním časopisem ČsAPS *Československé plavectví*,¹⁹ které bylo nabitě informacemi ohledně organizačního vývoje svazu a jeho spolupráce s VdDSV a Sokolem. Velký význam měl tento

---

¹⁴ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., 1924.

¹⁵ *Olympijský věstník IX. Olympiády*, roč. 6., 1928.

¹⁶ *Ročenka ČOV 1933-1936*.

¹⁷ Příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*, ČPK Praha, 15.-17.8. 1930.

¹⁸ *Sportovní revue 1919-1921*.

¹⁹ *Československé plavectví 1923-1938*.

časopis pro sepsání celé kapitoly „Plavecké soutěže“, v nichž jsme se zabývali hlavními mezinárodními plaveckými soutěžemi (OH, ME), mezistátními utkáními i mistrovstvími ČSR v plavání. Z periodik *Rekord*²⁰ a *Star*²¹ jsme získali velké množství dobových fotografií, zejména plavců a funkcionářů ČsAPS. Časopis *Rekord* se také zabýval spory mezi ČsAPS a VdDSV a byl zde pěkný popis tzv. pražské plavecké aristokracie. V disertační práci jsme také citovali ze tří článků ze současných odborných periodik. Prvním článkem byl *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava, najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*²² od P. Bučka v časopise *Slovenský národopis*, druhým byl článek *Nástin historie športovního klubu Hagibor Praha*²³ od J. Štumbauera v časopise *Studia Kinanthropologica*. Oba články popisovaly vznik a vývoj židovských plaveckých klubů v ČSR. Třetí článek s názvem, *Girls who arouse dangerous passions: women and bathing, 1900–39*²⁴, od C. Horwood v časopise *Women's History Review*, se týkal historického vývoje sportovních plavek.

Další dobový tisk jsme využili v digitální podobě. Byl to skvělý zdroj dobových fotografií, zejména plavců z Mistrovství ČSR v plavání a ze dvou nejznámějších pražských plaveckých závodů, *Napříč Prahou* a *Napříč Vltavou*. *Věstník sokolský*²⁵ se zabýval rozvojem sokolského plavectví a dohodou mezi ČsAPS a Sokolem o spolupráci v rámci plavectví. V periodiku *Rovnost*²⁶, *Národní listy*²⁷ a *Mladý svět*²⁸ jsme našli informace o povinné výuce plavání na školách v meziválečném Československu, a v *Lidových novinách*²⁹ byla opět popsána dohoda o plavecké spolupráci mezi Sokolem a ČsAPS a také výsledky z Mistrovství ČSR v plavání. *Pestrý týden*³⁰ nám poskytl velké množství dobových fotografií, záznamy z mezistátních plaveckých utkání a zprávy z ME a Mistrovství ČSR v plavání. Pro zpracování podkapitoly *Národní plavecké soutěže*, do které patří Mistrovství ČSR v plavání a hlavně dva velmi populární propagační plavecké závody první poloviny 20. století, *Napříč Prahou* a *Napříč Vltavou*, byly nejdůležitějším zdrojem informací a fotografií zbývající dobová

---

²⁰ *Rekord* 1932.

²¹ *Star* 1928-1930.

²² Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. *Slovenský národopis*, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>.

²³ Štumbauer, J. *Nástin historie športovního klubu Hagibor Praha*. *Studia Kinanthropologica*, IX, 2010.

²⁴ Horwood, C., (2000). *Girls who arouse dangerous passions: women and bathing, 1900–39*. *Women's History Review*, roč. 9, č. 4, s. 653–673.

²⁵ *Věstník sokolský* 1919 a 1924.

²⁶ *Rovnost* 1925.

²⁷ *Národní listy* 1919, 1932, 1935.

²⁸ *Mladý svět* 1937.

²⁹ *Lidové noviny* 1932, 1933, 1935.

³⁰ *Pestrý týden* 1927, 1939.

periodika, a to *Večer*³¹, *Sport a hry*³², *Světobzor*³³, *Čas*³⁴, *Český svět*³⁵, *Rozkvět*³⁶, *Expres*³⁷, *Domov a svět*³⁸, *Letem světem*³⁹, *Polední list*⁴⁰, *Venkov*⁴¹ a *Čin*⁴².

2.3.4 Literatura

Jako zdroj dalších, relevantních, informací pro zpracování této práce byla použita dobová i současná literatura.

Při zjišťování, zda bylo již toto téma zpracované, jsme zjistili, že se tímto podobným tématem zabývala Markéta Kosinová v diplomové práci s názvem *Vznik a vývoj organizovaného plavání v českých zemích do roku 1945*⁴³. Tato práce obsahuje kapitoly týkající se vzniku a vývoje Československého amatérského plaveckého svazu, závodních řádů, hlavních mezinárodních a domácích plaveckých soutěží a výstavbou prvních lázní a krytých bazénů. Její zpracování bylo ale dosti stručné a některým, námi zpracovaným tématům, jako povinné plavání na školách, historický vývoj sportovních plavek, medailonky plavců, vztahy mezi ČsAPS a Židy, se nevěnovala. Naopak zpracovala téma zabývající se počátky pohybu člověka ve vodě a původem a vznikem plaveckých způsobů, kterým jsme my pozornost nevěnovali. Proto jsme tuto diplomovou práci použili pouze pro vstupní orientaci do tématu a raději jsme pracovali převážně s archivními dokumenty a dobovým tiskem.

O počátcích organizovaného sportu, v našem případě plavání, na našem území, jsme čerpali hned z několika publikací. Tou dobovou byla kniha *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině*,⁴⁴ od P. Bureše a J. Plichty z roku 1931, která se zabývala tělesnou výchovou a sportem ve 20. letech 20. století. Druhá dobová publikace byla *Po stopách vývoje plaveckého sportu*⁴⁵ od S. Krajíčka. Další, spíše soudobou literaturou byla kniha *Základy*

---

³¹ *Večer* 1922, 1926.

³² *Sport a hry* 1932.

³³ *Světobzor* 1909.

³⁴ *Čas* 1907.

³⁵ *Český svět* 1915.

³⁶ *Rozkvět* 1925.

³⁷ *Expres* 1934.

³⁸ *Domov a svět* 1928.

³⁹ *Letem světem* 1930.

⁴⁰ *Polední list* 1930, 1936.

⁴¹ *Venkov* 1935.

⁴² *Čin* 1947.

⁴³ Kosinová, M. (2006). *Vznik a vývoj organizovaného plavání v českých zemích do roku 1945*. (Diplomová práce). Praha: FTVS UK v Praze.

⁴⁴ Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině*. Praha: Almanach sportu.

⁴⁵ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstner.

*sportovního plavání*⁴⁶ od M. Hocha, *Dějiny sportu*⁴⁷ od Grexy a Strachové, *La Manche – veliké vítězství!*⁴⁸ od R. Blatného, *Kdo byl kdo, naši olympionici*⁴⁹ od F. Koláře, *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*⁵⁰ od E. Bosáka, *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v českých zemích do roku 1918*⁵¹ od J. Štumbauera a *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*⁵² od M. Waice.

To, jak vznikl a jak se organizačně vyvíjel Československý amatérský plavecký svaz, bylo další dílčí téma práce. Ke zpracování tohoto tématu jsme, kromě jiného, použili knihu *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*⁵³ od J. Kössla, J. Štumbauera a M. Waice. Dále to byla publikace *Sport in Society*⁵⁴ od J. Coakleya, *Století plaveckých sportů v našich zemích*⁵⁵ od V. Srba, *Plavání*⁵⁶ od M. Hocha a již výše zmíněná kniha *Po stopách vývoje plaveckého sportu* od S. Krajíčka. Součástí plaveckého svazu byly i židovské plavecké kluby. O vzniku, vývoji a plavcích v Bar Kochba Bratislava jsme čerpali z disertační práce s názvem *Židovské spolky v ČSR 1919-1939 so zameraním na Bratislavu*⁵⁷ od B. Heribana.

Stěžejní kapitolu celé práce, Plavecké soutěže, jsme zpracovali zejména z dobového tisku. Některé důležité informace, ohledně OH, ME a Mistrovství ČSR v plavání, se ale daly najít i v literatuře. Plavecké soutěže se v rámci ČSR řídily závodními řády vydanými ČsAPS. Ty zpracoval E. Šimon v publikaci *Plavecké závodní řády č. 6*.⁵⁸ Některé informace ohledně Mistrovství ČSR v plavání jsme dohledali ve *Vybraných kapitolách z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*⁵⁹ od J. Štumbauera, dále v knize *Základy sportovního plavání*⁶⁰ od M. Hocha a kol. a také v již zmíněné publikaci *Století plaveckých sportů v našich zemích* od V. Srba. Pro zpracování tématu Olympijských her bylo k dispozici

---

⁴⁶ Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

⁴⁷ Grexa, J., Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu*. Brno: MU.

⁴⁸ Blatný, R. (1998). *La Manche – veliké vítězství!*. Praha: Aquarius.

⁴⁹ Kolář, F. a kol. (1999). *Kdo byl kdo, naši olympionici*. Praha: Libri.

⁵⁰ Bosák, E. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha.

⁵¹ Štumbauer, J., Tlustý, T. a Malátová, R. (2015). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v českých zemích do roku 1918*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.

⁵² Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum.

⁵³ Kössl, J., Štumbauer, J., Waic, M. (2008). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: UK.

⁵⁴ Coakley, J. (2001). *Sport in Society*. New York: Mc Graw-Hill.

⁵⁵ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta.

⁵⁶ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

⁵⁷ Heriban, B. (2011). *Židovské spolky v ČSR 1919-1939 so zameraním na Bratislavu*. (Dizertační práce). Praha: FF UK v Praze.

⁵⁸ Šimon, E. (1923). *Plavecké závodní řády č. 6*.

⁵⁹ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.

⁶⁰ Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

více literatury. Byla to *Olympijská čítanka*⁶¹ od J. Kössla a K. Procházky, *Olympismus*⁶² od J. Dovalila a kol., *Malá encyklopedie olympijských her*⁶³ od M. Fassati a kol., *Český olympismus-100 let*⁶⁴ od H. Havránkové a kol., *Olympijské hry. Od Atén 1896 po Moskvu 1984*⁶⁵ a *Od Atén k olympijské Moskvě*⁶⁶ od K. Procházky, *Znovuzrození olympijských her*⁶⁷ od Z. Škody a diplomová práce *Vývoj plavání a plaveckých sportů v historii olympijských her*⁶⁸ od S. Plívové.

Prvními plovárnami a plaveckými bazény se zabývala již zmíněná publikace od J. Štumbauera, *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*, dále pak *Nová vize*⁶⁹ od J. Anděla, *Obnova bazénů z meziválečného období*⁷⁰ od V. Loutocké a P. Czajkowského, *Praha neznámá*⁷¹ od P. Rysky, *Pražské domy vyprávějí II.*⁷² od J. Hrubeše a E. Hrubešové či *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*⁷³ od M. Waice. Zmínku o poradním sboru pro stavbu koupališť, plováren, bazénů a lázní jsme našli v knize *České země v éře První republiky I. díl*⁷⁴ od Z. Kárníka. Tématem historického vývoje sportovních plavek se pak zabývala M. Kočová ve své bakalářské práci na téma *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*⁷⁵.

Pro ujasnění toho, proč bylo a je důležité, aby byla výuka plavání povinně na školách, jsme použili tragický příběh utonutí 31 dětí na školním výletě, který zpracovala ve své bakalářské práci T. Průdková, *Tragédie na Dyji. Školní výlet 26. Května 1936 v historickém kontextu*⁷⁶.

---

⁶¹ Kössl, J., Procházka, K. (1994). *Olympijská čítanka*. Praha: Česká olympijská akademie.

⁶² Dovalil, J. a kolektiv. (2014). *Olympismus*. Praha: Olympia.

⁶³ Fassati, M. a kol. (1982). *Malá encyklopedie olympijských her*. Praha: Olympia.

⁶⁴ Havránková, H., Hladík, P., Kolář, F., Kössl, J., Waic, M. (1999). *Český olympismus-100 let*. Praha: Olympia.

⁶⁵ Procházka, K. (1984). *Olympijské hry. Od Atén 1896 po Moskvu 1984*. Praha: Olympia.

⁶⁶ Procházka, K. (1980). *Od Atén k olympijské Moskvě*. Praha: Ideologické oddělení ÚV SSM nakladatelství Mladá Fronta.

⁶⁷ Škoda, Z. (2020). *Znovuzrození olympijských her*. Praha: Olympijské studijní a informační centrum.

⁶⁸ Plívová, S. (2009). *Vývoj plavání a plaveckých sportů v historii olympijských her*. (Diplomová práce). Praha: UK v Praze.

⁶⁹ Anděl, J. (2005). *Nová vize*. Praha: Slovart.

⁷⁰ Loutocká, V., Czajkowski, P. (2016). *Obnova bazénů z meziválečného období*. Brno: Národní památkový ústav.

⁷¹ Ryska, P. (2016). *Praha neznámá*. Praha: Grada.

⁷² Hrubeš, J., Hrubešová, E. (1997). *Pražské domy vyprávějí II*. 1. vyd. Rožtoky u Prahy: Orion.

⁷³ Waic, M. (2018). *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*. Praha: Karolinum.

⁷⁴ Kárník, Z. (2003). *České země v éře První republiky I. díl*. Praha: Libri.

⁷⁵ Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*. (Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita.

⁷⁶ Průdková, T. (2019). *Tragédie na Dyji. Školní výlet 26. května 1936 v historickém kontextu*. (Bakalářská práce). Brno: MU.

2.3.5 Internet

Veřejně přístupné weby na internetu byly posledním informačním zdrojem pro zpracování této disertační práce. Ač jsme si na počátku mysleli, že nebude pro zpracování historického tématu moc důležitý, opak byl pravdou. Internet sehrál nezastupitelnou roli pro získání velkého počtu dobových fotografií, zejména plavců, plováren, bazénů a také sportovních plavek. Kdyby nebyly k dispozici zahraniční weby s informacemi o vývoji sportovních plavek, nemohla by být tato podkapitola součástí disertace, protože nikde jinde jsme tyto informace nebyli schopni dohledat. To samé bylo i v případě biografii československých plavců a funkcionářů. Skvělým zdrojem informačních materiálů pro zpracování tématu o bazénech na Slovensku do 2. světové války byly weby novin, deníků, jedné nevládní organizace a městských lázní Grösling.

3 Vznik a stručný přehled vývoje sportovního plavání v Českých zemích do roku 1918

Úplně prvními nositeli závodního sportu v českých zemích byli Angličané, kteří u nás pobývali pracovně. „*Přímo anglickým importem byly v Čechách např. vodní sporty, veslování, kanoistika, ale i plavání. Rozhodující však byly aktivity místních sportovních nadšenců*“.⁷⁷

„*Jako první sportovní organizace se u nás uvádí Veslařský kroužek anglických obchodníků v Praze, který měl od roku 1860 působit na Střeleckém ostrově a roku 1873 se přeměnil v English Rowing Club. Ve spolkových katastrech však zachycen není. Existují doklady, že v roce 1863 vznikl v Uherském Hradišti tzv. utrakvistický (tj. česko-německý) veslařský klub Moravia. První historicky jednoznačně doložený pokus o založení skutečně českého sportovního klubu je úzce spjat s dr. M. Tyršem a Sokolem Pražským. Dne 27. srpna 1865 se v tělocvičně Sokola Pražského konala schůze, na které bylo rozhodnuto založit plaveckou a veslařskou jednotu Vltavan. Do čela přípravného výboru byli postaveni dr. M. Tyrš a Vilém Weitenweber, kteří dne 14.9. 1865 podali jménem přípravného výboru na c.k. místodržitelství žádost o povolení jednoty, jejímž účelem by bylo společné cvičení v plavání, veslování a kluštění na kůslích (tj. bruslení). Žádost však byla zamítnuta s odůvodněním, že oba žadatelé nejsou dostatečně movití, aby mohli zaručit řádnou činnost jednoty. Výsledkem bylo, že roku 1866 vznikl při Sokole Pražském „vodní oddíl“, který se v roce 1874 měl přeměnit dokonce ve veslařský odbor a měl existovat až do roku 1884, kdy zanikl. V roce 1871 sice vznikl spolek jménem Vltavan, ale nebyl to spolek sportovní, nýbrž podpůrný spolek vorařů, plavců, rybářů a hlídačů dřeva. Za první čistě sportovní klub u nás, pomineme-li Moravii, můžeme považovat utrakvistický Prager Eisklub Verein, ustavený roku 1868. Ten se roku 1872 spojil s Prager Ruderclub Regatta (založen 1870).*“⁷⁸

Tak jako jinde ve světě, tak i na území Českých zemí, se začali, jako první, učit plavat vojáci. Ti měli od roku 1810 v Praze k dispozici Vojenskou plovárnu, založenou generálem Ernstem von Pfuelem.⁷⁹ Počátky „civilního“ sportovního plavání na našem území jsou pak datovány do 90. let 19. století,⁸⁰ kdy se v roce 1895 konaly v Praze na Vltavě, mezi

⁷⁷ Blažková, T., Fialová, D., Matoušek, V. (2014). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19.-21. století*. Praha: Togga, s. 18.

⁷⁸ Kössl, J., Štumbauer, J., Waic, M. (2008). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: UK, s. 113-114.

⁷⁹ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

⁸⁰ Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství., s. 16.

Slovanským a Střeleckým ostrovem, „První zemské závody“, které uspořádala trojice sportovních nadšenců (plavání, plachtění, veslování), Bürgermeister, Krajíček, Malý, členové nejstaršího klubu AC Praha.⁸¹ Roku 1896 se konalo první mezinárodní mistrovství zemí koruny české, s účastí německých a maďarských plavců. Hlavní disciplínou byla distanční trať dlouhá 2000 m, která se plavala volným způsobem a vycházela z prvních historických pokusů o přeplavání mořských průlivů, lordem Byronem a kapitánem Webbem. Tyto závody se konaly každoročně ve Vltavě u Císařské louky až do roku 1900, vždy s mezinárodní účastí, po tomto roce, z finančních důvodů, pouze s účastí domácích plavců. Nejčastějšími vítězi byli bratři Bürgermeisterové a Dr. Jesenský.⁸²

Plavání v této době nebylo jen záležitostí Prahy, ale i v jiných českých městech se konaly plavecké, a také žertovné veslařské závody, na sudech, v neckách či na kládách, které měly mezi širokou veřejností zvýšit zájem o plavecký sport. Rok 1906 se stal počátečním mezníkem pravidelného konání distančních závodů u nás, když redakce „Sportovního světa“ vypsal první ročník závodu „Napříč Prahou“, po vzoru francouzského závodu „Napříč Paříží“. Mezi další oblíbené distanční závody patřily např. „Napříč Hradcem“, „Napříč Chocní“, „Vltavský kilometr“ a „Štěchovice-Praha“. I v dalších letech se konaly na našem území různé národní i mezinárodní závody, v jejichž výsledkových listinách se začala opakovat stále stejná příjmení plavců a plavkyň, jako Prüll, Čeleda, Vodník, Žagar, Machulková, Vltavská, Mejzlíková a další. Tyto dámy a pánové patřili mezi ty nejlepší československé plavce daného období.⁸³ Kromě Prahy se, o několik let později, i Brno stalo centrem čl. plavání. Velkou zásluhu na propagování a rozšiřování plavání na Moravě měl Dr. Otakar Vláčilík, který se jako náš první plavec naučil australský kraul, a pak ho předváděl na závodech po různých městech Československa. Poprvé se plavecké závody na Moravě konaly v roce 1913, a to v Brně na řece Svratce, kam přijeli i pražští plavci, bratři Rybové a Koutník. A ani sokolské plavectví nezůstalo pozadu. V roce 1919 vydal Augustin Očenášek, výrazná osobnost sokolského hnutí, svůj první spis „Plování“, a jeho žáci Vladimír Wiedermann (Vltavský), V. Novák a Jaroslav Skrbek učili plavat nejen vojáky, ale i širokou veřejnost.⁸⁴

Před 1. světovou válkou nemělo československé plavectví moc možností, aby se plně rozvinulo, ať již z důvodu nedostatku financí, díky zákazům různých úřadů nebo

---

⁸¹ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

⁸² Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství., s. 16.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

z nemožnosti trénovat v zimě v krytém bazénu.⁸⁵ O další rozvoj sportovního plavání na našem území se, po skončení 1. světové války, od roku 1919, kdy byl založen, staral Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS), a to konkrétně dva velmi obětaví činovníci svazu, Ing. Hauptmann a Ing. Hofbauer, díky nimž mělo československé plavectví dobré jméno i v mezinárodní plavecké federaci FINA.⁸⁶

---

⁸⁵ Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 18.

⁸⁶ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 8.

4 Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS)

4.1 Organizační vývoj ČsAPS

Ústředí plaveckého sportu u nás vzniklo poměrně pozdě, jako jedno z posledních sportovních ústředí v Československu. V roce 1911 bylo v Praze založeno volné sdružení plaveckých klubů v Čechách a na Moravě, jež bylo předstupněm k založení plaveckého svazu. V roce 1914, v předvečer první světové války byl, z iniciativy funkcionáře klubu A.C. Praha Viléma Makovičky, podán návrh na založení Českého svazu plaveckého. Bohužel, skončilo to pouze u návrhu.⁸⁷

Za první světové války plavectví živořilo podobně jako i ostatní sporty, a tudíž ani sotva utvořený svaz nevyvíjel v podstatě žádnou činnost. Až návrat do mírového života přinesl oživení sportu a činnosti sportovních institucí, jež se přizpůsobily novým státoprávním poměrům. Ještě před vyhlášením československé samostatnosti se uskutečnilo 21. října 1918 jednání na schůzi ČAAU (Česká amatérská atletická unie) ohledně vytvoření plaveckého odboru, který by se mohl osamostatnit. Plavečtí funkcionáři už ale nechtěli mít s ČAAU nic společného a na několika dalších schůzích připravovali založení samostatného svazu (stanovy, závodní a soudcovské řády). Dne 19. ledna 1919 v 9 hodin ráno v kavárně Opera v Praze se konala ustavující valná hromada za účasti 9 klubů (AC Praha 1890, AC Sparta, ČPK Praha, ČSK Vyšehrad, KVS Plzeň, SK Horymír Příbram, SK Meteor Vinohrady, SK Podolí a SK Slavie Praha), na které byl založen Český amatérský plavecký svaz (ČAPS). Jeho prvním předsedou se stal Vilém Makovička. Svaz sdružoval plavce, ale i skokany do vody a vodní pólisty. Na konci roku 1919, 21. prosince, se ke svazu připojil i Český sportovní klub (ČŠK) Bratislava, a to dalo podnět na přejmenování svazu na Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS)⁸⁸, jehož působnost zahrnovala celé území Československé republiky. Roku 1922 se k němu připojily ještě plavecké kluby maďarské a židovské a od roku 1925 i kluby německé, které na našem území fungovaly v rámci svého ústředí (VdDSV).⁸⁹ Hned v roce 1920 se ČsAPS, jako jediný možný zástupce československého plavectví, stal členem FINA (Mezinárodní amatérská plavecká federace). Oficiálním časopisem svazu se stala „Sportovní revue“.⁹⁰

---

⁸⁷ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 8, prosinec 1938, s. 1.

⁸⁸ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 17.

⁸⁹ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 8, prosinec 1938, s. 1.

⁹⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 1, Valná hromada 11. 1. 1920.

Počátky fungování svazu nebyly vůbec snadné. Dobrovolníků, kteří by se věnovali práci ve svazu bylo málo, a ti, kteří tam pracovali, vedli mezi sebou neustálé osobní boje. Podpora od státu nebyla žádná, a tak svaz mohl spoléhat pouze na milodary bohatých „mecenášů“, kteří tak měli osud našeho plavectví ve svých rukách. Velmi problémové byly i výpravy do zahraničí na ME nebo na OH. Tyto zájezdy byly velmi finančně náročné a často se na ně pořádaly pouliční sbírky a loterie. Nedostatek financí, neochota měst, obcí i státu podporovat alespoň minimálně plavectví, vedly k tomu, že v ČSR velmi zaostávala výstavba, zejména krytých bazénů, za sousedními státy, a s tím byla i spojená absence povinné výuky plavání na školách,⁹¹ o jejíž zavedení se svaz již od počátku svého založení celkem marně snažil. Část československé mládeže se sice naučila plavat, ale nebylo to zásluhou škol (státu), nýbrž zásluhou plaveckých klubů hlavně ve velkých městech, které se i přes velmi chudé materiální i personální podmínky zhostily této dobrovolné činnosti skvěle.⁹²

Organizační struktura svazu byla zpočátku centrální, až v roce 1922 došlo k rozdělení na župy, které měly celkem značnou samosprávu, a tím i velký vliv na rozvoj plavectví ve svém okrsku.⁹³ Pozici předsedy svazu po Vilému Makovičkovi převzal ještě v roce 1919 Jiří Ryba, v roce 1920 Ing. Fikl, v letech 1921-22 profesor Šimon, v letech 1923-1931 Karel Klapač a v poslední části námi sledovaného období to byl v letech 1932-1941 Ing. Hauptmann.⁹⁴

Svaz se, kromě snahy o budování nových bazénů a zavedení povinného plavání do škol, snažil o maximální propagaci plavectví v rámci celé republiky, a to hlavně v podobě různých plaveckých soutěží. Tou nejdůležitější bylo Mistrovství ČSR v plavání, na němž mohli plavat pouze plavci, kteří splnili předem schválené limity. Dále to byly domácí soutěže, ale s účastí i zahraničních plavců, a také různé propagační závody, jako např. „Napříč Prahou“ a „Napříč Vltavou“, které měly vést k rozšíření plavecké základny v ČSR.⁹⁵

V roce 1923 vyšlo první číslo nového oficiálního časopisu svazu, „Československé plavectví“ a byla vydána první ročenka svazu (pravidla, závodní řady, statistika činnosti, plavecké rekordy). V roce 1924 sdružoval svaz 35 klubů s 671 registrovanými závodníky.

---

⁹¹ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 18.

⁹² Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstner, s. 82-83.

⁹³ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 23.

⁹⁴ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstner, s. 8.

⁹⁵ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 2, Informační list ČsAPS 6. 2. 1923 a 13. 3. 1923.

Vyšly nové stanovy svazu se sportovními řády a pravidly, které byly již v souladu s ročenkou FINA z roku 1921.⁹⁶

V roce 1925 došlo k podepsání smlouvy o spolupráci mezi ČsAPS a VdDSV,⁹⁷ a ten samý rok se v Praze konal, kromě kongresu Mezinárodního olympijského výboru, ještě kongres FINA i s mezinárodními kongresovými závody (28. 5. – 2. 6.). Na jednu stranu to byla pro zástupce našeho plavectví pocta, na druhou stranu panovala velká obava z toho, jak vše dopadne, a to zejména kvůli dvěma hlavním slabinám československého plavectví, financím a plaveckým zařízením. Ne kongres sám, ani jeho formální konání, ale reprezentace našich zástupců před zahraničními delegáty byla důležitá. A díky těmto dvěma slabým bodům se všichni, co se na přípravě kongresu podíleli, velmi znepokojovali při myšlence, až se někdo z „cizinců“ zeptá: „*A kdepak vlastně provozujete svůj sport?*“⁹⁸ „*Tázaný už nyní trne hrůzou nad dojemem, s kterým bude přijato sdělení: „V létě, dokud jsme tam ještě směli, plavali jsme v kanálu u levého břehu vltavského, kde ovšem voda nikterak není „stříbropěnná“. Ale slavné úřady nadále ani to nám nechťejí dovoliti, nevím z jakých důvodů. Zbývá nám tedy jen volná řeka a blahé sny projektů, jichž splnění je v šeru budoucnosti. A v zimě? Tu máme sice několik docela malých soukromých podniků (ovšem, jestliže se s nimi dohodneme), jinak opět jsou tu ty projekty, které snad jednou, snad pánbůh dá! Jsem upřímný, že toto jednání bude pro nás to nejtrapnější, a že v tomto směru sotva už budeme s to odstraniti nedostatek, který zanechá velmi hluboký dojem.*“⁹⁸ Obavy našich zástupců sice byly na místě, ale nakonec všechno dobře dopadlo. Důkazem byla slova předsedy FINA Bergvala: „*Byli jsme již na mnohých místech a leckde byl náš pobyt velkolepější. Ale tolik srdečnosti, milého přátelství a laskavosti nepoznali jsme nikde, jako u vás v Praze*“.⁹⁹

I když v roce 1925 zaplavali naši plavci řadu nových československých rekordů, stačilo to jen na několik 2.-5. míst na ME (Bičák, Antoš, Piowaty, Chaloupková, Drážková, Müllerová), ale na světovou plaveckou špičku nikoliv.¹⁰⁰ V tomto roce také naši plavci poprvé závodili v Německu proti plavcům Poseidonu Drážďany (na základě dohody mezi ČsAPS a VdDSV), byl podán návrh zákona o zavedení povinné výuky plavání na školách pro děti 10-14 let a v září byl otevřen krytý bazén v Tyršově domě.¹⁰¹ Svaz rozhodl o povinných lékařských prohlídkách závodníků před každým závodem a pokud chtěl závodník přestoupit

⁹⁶ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 24.

⁹⁷ Tamtéž, s. 25.

⁹⁸ *Československé plavectví*, roč. II., č. 20-21, 25. 3. 1925, s. 2.

⁹⁹ Kosinová, M. (2006). *Vznik a vývoj organizovaného plavání v českých zemích do roku 1945*. (Diplomová práce). Praha: FTVS UK v Praze, s. 38.

¹⁰⁰ *Československé plavectví*, roč. II., č. 30, 31. 12. 1925, s. 2.

¹⁰¹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 26.

do jiného klubu, musel podepsat prohlášení, že tak nečiní za účelem zlepšení existenčních poměrů.¹⁰²

Na základě dobrých výkonů našich plavců i na evropské scéně bylo Československo, v roce 1926, zařazeno do I. evropské plavecké skupiny,¹⁰³ tak jako Německo, Anglie, Francie, Belgie, Maďarsko, Holandsko, Rakousko a Švédsko.¹⁰⁴

V následujícím roce 1927 byla, v rámci ME v plavání v Bologni, založena Evropská plavecká federace LEN, která měla od tohoto roku na starosti pořádání ME v plavání a zaznamenávání evropských plaveckých rekordů. ČsAPS se k založení LEN vyjádřilo negativně, že prý k řízení evropského plavectví stačí světová organizace FINA. I přes to se ČsAPS stal jejím členem a v roce 1934 se dokonce Ing. Hauptmann stal jejím viceprezidentem. V tomto roce byl v Praze v Klimentské ulici otevřen první regulární, 25 m dlouhý, plavecký bazén a československé plavecké rekordy se začaly rozdělovat na rekordy v otevřených a krytých vodách. Svaz sdružoval celkem 44 klubů, což stále považoval za malé číslo.¹⁰⁵

Aby svaz posílil personální stránku pro výuku plavání, začal od roku 1928 pořádat instruktorské kurzy pro budoucí učitele a instruktory plavání, a to v zimních měsících v krytých bazénech Koruna, AXA, v Klimentské ulici, a v létě na říčních plovárnách na Vltavě.

V roce 1929 uspořádal ČsAPS veřejné schůze, pod názvem „Aktuální požadavky čl. plavectví“ a „Sportovci a volby“, kde žádal politické strany o finanční podporu plavectví. Záhy ale přišla velká hospodářská krize a mnoho klubů zaniklo, protože nebylo schopno platit ani základní příspěvky ČsAPS. Rok 1930 tak představoval velký zlom v čl. plavectví. Výkonnost našich plavců stagnovala a Československo se pomalu stávalo druhořadým evropským plaveckým státem. V rámci ČSR se plavecká základna začala přesouvat z Prahy do Bratislavy, kde plavci PTE Bratislava dosahovali nejlepších výkonů a odsouvali tak plavce pražských klubů do pozadí.¹⁰⁶

Do druhé dekády svého působení vstoupil ČsAPS s 50 sdruženými kluby. Stále se nejvíce trénovalo venku, na otevřených vodách, výjimečně v krytých bazénech. Do roku 1929

---

¹⁰² Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 4, Valná hromada 27. 3. 1926.

¹⁰³ Plavci evropských zemí byli rozdělení podle výkonů na ME do dvou výkonnostních skupin. V první skupině byla evropská plavecká špička, ve druhé zbývající evropské země.

¹⁰⁴ *Československé plavectví*, roč. III., č. 11-12, 30. 12. 1926, s. 3.

¹⁰⁵ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 27.

¹⁰⁶ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

byly u nás jen dva 25m kryté bazény, a to YMCA a v Klimentské ulici v Praze. Dne 15. srpna 1930 byl po dlouhých urgencích a snahách zástupců ČsAPS otevřen první 50m, venkovní, plavecký bazén pod Barrandovem. První soutěží bylo Mistrovství ČSR v plavání.¹⁰⁷

Nejvýznamnějším aktem sportovní diplomacie v roce 1933 byla podepsaná smlouva o spolupráci mezi ČsAPS a Sokolem,¹⁰⁸ čímž získalo sokolské plavání sportovní charakter (plavání na čas).¹⁰⁹

V roce 1934 nabyla dohoda mezi Sokolem a ČsAPS konkrétní podoby, a to společnou cvičitelskou školou. Svaz v tomto roce registroval 65 klubů, ale jeho finanční situace nebyla dobrá,¹¹⁰ zejména díky schodkům z utkání a také kvůli tomu, že kluby neplatily členské příspěvky. Za to byla některým klubům pozastavena činnost.¹¹¹ V roce 1935 vůbec nevycházelo, z finančních důvodů, Československé plavectví.¹¹²

V roce 1936 odjeli vybraní plavci, členové dělnických sportovních organizací, zapojených v ČsAPS, ke vzájemnému utkání do SSSR. Na kongresu FINA byl náš zástupce Ing. Hauptmann zvolen do osmičlenného předsednictva FINA.¹¹³

Návrh na reorganizaci svazu si vynutily změněné státoprávní poměry v roce 1938.¹¹⁴ V organizaci česko-slovenského plavání bylo provedeno plno změn. Na Slovensku se vytvořil samostatný Slovenský plavecký svaz se sídlem v Piešťanech, a proto Československý amatérský plavecký svaz navrhl ustavení obdobného svazu pro české země s názvem Plavecký svaz pro Čechy a Moravu, přičemž Československý amatérský plavecký svaz by zůstal jako vrcholné ústředí plaveckého sportu v Československé republice. Avšak dříve, než ministerstvo vnitra stačilo vyřídit toto podání, přišel 15. březen 1939 a reorganizace svazu v naznačeném smyslu se stala bezpředmětnou. Svaz se pouze přejmenoval na „český“ a omezil svou působnost na Protektorát Čechy a Morava. Český i slovenský svaz se teprve po válce dohodly na řešení, jež se projednávalo v roce 1939.¹¹⁵

ČsAPS měl i časopisy, ve kterých vycházely oficiální zprávy svazu. Do roku 1923 vycházely všechny oficiální zprávy o plavání v časopise Sportovní revue. V roce 1922

---

¹⁰⁷ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 35-36.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 38.

¹⁰⁹ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

¹¹⁰ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 38.

¹¹¹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karta 2, kniha 9, Schůze správního výboru ČsAPS 14. 5. 1936.

¹¹² Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 38.

¹¹³ Tamtéž, s. 39.

¹¹⁴ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 8, prosinec 1938, s. 1.

¹¹⁵ Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v československé republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, s. 84-85 a 310-311.

rozhodl ČsAPS o tom, že bude vydávat svůj vlastní časopis, který pojmenoval Československé plavectví. Předsednictvím svazu bylo rozhodnuto, že časopis bude vycházet jednou za měsíc od října do března, dvakrát měsíčně v dubnu, květnu a v září a čtyřikrát měsíčně v červnu, v červenci a v srpnu. První výtisk byl rozeslán na ukázkou zdarma, od druhého čísla měly kluby povinně odebírat aspoň 3 čísla.¹¹⁶ Již v srpnu 1922 a poté znovu v roce 1925 se objevil návrh na zrušení časopisu, kvůli malému zájmu a nedostatku financí na jeho vydávání, ale v obou případech byl činovníky svazu zamítnutý.¹¹⁷ Do roku 1927 se časopis potýkal se stále malým počtem odběratelů, ale i nadále se vydával.¹¹⁸ V roce 1931 bylo pro kluby a funkcionáře ČsAPS odebírání časopisu v určitém množství povinné, i když už vycházel jen v omezeném rozsahu.¹¹⁹ V roce 1932 vycházelo Čsl. plavectví již jen výjimečně pouze s těmi nejdůležitějšími zprávami a na předsedu ČsAPS Ing. Hauptmanna byl vyvíjen nátlak, aby časopis zrušil. Ten ještě nějaký čas existenci časopisu ubránil, ale ještě tentýž rok, díky neúnosné finanční situaci svazu, Čsl. plavectví přestalo vycházet a veškeré zprávy o plavání vycházely v časopise Rekord.¹²⁰ Avšak na jaře následujícího roku (1933) začalo Čsl. plavectví opět vycházet a znovu s povinným odběrem pro kluby a funkcionáře.¹²¹ V roce 1935 mělo Čsl. plavectví vydavatelskou pauzu, z finančních důvodů, ale od ledna 1936 se začalo opět vydávat. Během 2. sv. války časopis nevycházel a po válce na něj navázal časopis Plavectví.¹²²

4.2 Organizační struktura ČsAPS

Správu svazu zpočátku obstarávala pouze valná hromada a předseda s výborem, pro řešení sporů byl zřízen smírčí soud. Podle jednacího řádu svazu mohl výbor přenášet některé své pravomoci na odborné komise. Stanovy z roku 1927 rozšířily správu svazu na 4 orgány – valnou hromadu, sjezd, správní výbor a předsednictvo. Rozdíl v úkolech valné hromady a sjezdu spočíval v tom, že valná hromada se scházela každoročně a vykonávala skutečně správní funkci, kdežto sjezd měl spíše slavnostní charakter a jeho svolávání bylo příležitostné.

Z února 1923 se dochovaly první stanovy ČsAPS. V roce 1925 se ke svazu připojil VdDSV (Verband der deutschen Schwimmvereine in Böhmen, Mähren und Schleisen) a tak na valné hromadě 13. července 1926 byly schváleny nové stanovy, které vešly v platnost 5.

---

¹¹⁶ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 1, Valná hromada 22. 1. 1922.

¹¹⁷ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 3, Valná hromada 30. 3. 1924.

¹¹⁸ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 5, Valná hromada 16. 2. 1928.

¹¹⁹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 6, Schůze předsednictva ČsAPS 11. 12. 1931.

¹²⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 6, Schůze správního výboru 3. 2. 1933.

¹²¹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 6, Schůze správního výboru 21. 4. 1933.

¹²² Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 26, složka 244, Oběžník ČsAPS 21. 11. 1935.

března 1927. Z těchto stanov vycházíme a v textu pouze poukazujeme na jinakosti z předešlých let.

Ve stanovách bylo popsáno jméno, sídlo, jednací řeč a barvy svazu, účel, funkce a prostředky svazu, styk s cizinou, typ a podmínky členství ve svazu a práva a povinnosti jeho členů, zánik členství, zastavení činnosti či vyloučení ze svazu, trestní pravomoc, kdo svaz spravoval a jak byl organizován, jednání a úkoly valné hromady, sjezdu, činnost výboru svazu a předsednictva, popis klíčových funkcí svazu, společná ustanovení a ustanovení pro jednotlivé župy, příjmy svazu, funkce smírčího soudu, zánik svazu a výklad stanov. Stanovy obsahovaly i jednací řád svazu a kareční řád, pro přestup členů klubů ČsAPS.

Československý amatérský plavecký svaz (ČsAPS) byl tedy spolek, nejvyšší ústředí plaveckého sportu v ČSR, se sídlem v Praze, který sdružoval všechny spolky na území ČSR, pěstující plavectví a jeho odvětví. Od roku 1920 byl členem FINA (Mezinárodní plavecká federace), v níž výhradně zastupoval ČSR. Jednací řečí byla čeština (ve stanovách z roku 1923 i slovenština), každopádně každý člen mohl používat svojí jednací, mateřskou řeč, a to jak ve styku s ústředím, tak mezi sebou. Svazovou barvou byla kombinace bílo-modro-červené. Vlajkou svazu byl bílý rovnostranný trojúhelník rozdělený třemi modrými pruhy na tři pole. Ve středu byly umístěny bílé iniciály ČsAPS v červeném kruhovém poli. Odznak byl ve tvaru rovnostranného trojúhelníku s počátečními písmeny svazu. Při utkáních s cizinou mohli reprezentanti užívat malý státní znak na svých úborech.

Obr. 1 Odznak ČsAPS¹²³

Účelem svazu byla propagace, rozšiřování a ochrana plaveckého sportu a všech jeho odvětví, provozovaných amatérsky. Tím bylo myšleno, že měl podporovat zakládání a organizaci plaveckých klubů, propagovat povinné vyučování plavání na školách a pořádat

---

¹²³ <https://aukro.cz/csaps-k-svoboda-praha-6974372256>, dostupné 19. 12. 2020.

vzdělávací akce (kurzy, přednášky). Dále bylo jeho úkolem vysílat plavce na závody do zahraničí (ME, OH) a pořádat domácí mezistátní utkání a mistrovství. Vydávat řády, pravidla, sportovní předpisy a oficiální časopis. Neméně důležité bylo navazovat a udržovat vřelé styky se zahraničními plaveckými kluby.¹²⁴

Členem svazu se mohl stát každý spolek pěstující plavectví, a naopak, členství pominulo vystoupením či vyloučením ze svazu, když se klub či spolek rozešel nebo byl rozpuštěn a nebo když klub či spolek ani po čtyřech týdnech po upomínce dopisem, nezapltil dluh na členských příspěvcích. Členové vyloučeného klubu (nebo toho, který sám vystoupil ze svazu) mohli být přijati za členy jiného klubu se svolením župy. Členství bylo činné (řádne), a to pro každý spolek se sídlem v ČSR pěstující plavectví a splňující předpisy pro přijetí do ČsAPS, nebo čestné, za zásluhy v plavectví. Přijímání nových členů bylo vyhrazeno předsednictvu svazu, který nově přijatý klub přidělil příslušné župě.¹²⁵

Členové svazu museli dodržovat stanovy, řády a nařízení vydaná svazem. Při nedodržování povinností mohl být usnesením výboru pozastaven výkon členských práv. Pokud nedošlo k nápravě nebo došlo k hrubému porušení stanov či poškození dobré pověsti ČsAPS, byl člen ze svazu vyloučen. Při vyloučení se mohl člen znovu do svazu přihlásit po uplynutí lhůty jednoho roku. Při jakémkoliv provinění byl jednotlivec potrestán napomenutím, důtkou, distancí na určitou dobu nebo vyloučením ze všech klubů ČsAPS, v případě klubu se jednalo o důtku, peněžitou pokutu od 10 do 500 Kč, zastavení činnosti na určitou dobu nebo vyloučení z ČsAPS.¹²⁶

Organizačně se ČsAPS dělil na župy, které byly buď teritoriální nebo národnostní. Župy byly v rámci své působnosti autonomní, měly plnou trestní pravomoc a v případě udělení trestu to musely oznámit do osmi dnů svazu. Správní rok žup byl totožný se správním rokem svazu a valná hromada žup se konala do 14 dnů po valné hromadě svazu, a to vždy v prosinci daného roku. Stanovy žup schvaloval výbor ČsAPS a jejich součástí musely být i stanovy svazu.¹²⁷

V čele ústředí svazu bylo předsednictvo, které většinou na konci roku svolávalo valnou hromadu. Předsednictvo bylo výkonným orgánem ČsAPS, vyřizovalo běžné technické a administrativní záležitosti. Předsednictvo mělo právo trestat jednotlivce i kluby, mohlo přijímat nově se hlásící členy a přidělit je příslušné župě. Schůze předsednictva se konaly

---

¹²⁴ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 4, Stanovy ČsAPS, s. 4.

¹²⁵ Tamtéž, s. 5.

¹²⁶ Tamtéž, s. 6-7.

¹²⁷ Tamtéž, s. 8.

jednou za 14 dnů, byly neveřejné, svolával je předseda svazu a usnášení schopné byly, pokud bylo přítomno alespoň 5 členů, kromě předsedy. Při schůzích se hlasovalo jmenovitě a rozhodovala prostá většina hlasů. Členové předsednictva byli voleni jmenovitě valnou hromadou do funkcí I. a II. místopředseda, náčelník, jednatel, pokladník, účetní a správce svazového hospodářství, mezinárodní tajemník, pořadatel, zapisovatel a člen bez funkce.¹²⁸

Součástí stanov byl i jednací řád, který definoval činnosti předsedy svazu a dalších členů předsednictva. Předseda volený valnou hromadou stál v čele ČsAPS, předsedal schůzím předsednictva, správního výboru, sjezdům a valným hromadám, zastupoval ČsAPS vůči úřadům a veřejnosti a podepisoval písemnosti ČsAPS spolu s jednatelem. První popř. druhý místopředseda zastupoval předsedu v jeho nepřítomnosti a měl v tomto případě všechna jeho práva a povinnosti. Náčelník vedl veškerou technicko-sportovní činnost ČsAPS a dozíral na sportovní činnost klubů a žup. Náčelník podával návrh na sestavení reprezentace a měl právo disponovat s jednotlivými závodníky. Jednatel vedl veškerou administrativu ČsAPS, pečoval o styk svazu s kluby a župami, vedl seznam členů svazu a spolu s předsedou zastupoval ČsAPS vůči úřadům a veřejnosti. Pokladník prováděl veškeré potřebné platby a vedl hlavní pokladní knihu. Účetní vedl účty a pečoval o hmotný majetek svazu. Mezinárodní tajemník pečoval o styky svazu se zahraničními svazy a s FINA. Revizoři měli na starost nejméně dvakrát za rok prozkoumat hospodářství svazu. Pokud se na tom usneslo předsednictvo mohli zkoumat i hospodářství žup či klubů, kterým to museli sdělit nejméně 4 dny předem. Část agendy svazu mohla být po souhlasu předsednictva či správního výboru předána jednotlivým komisím.¹²⁹

Správní výbor, volený valnou hromadou, se skládal z předsedy, z 10 členů předsednictva, 10 členů výboru, 6 náhradníků a ze zástupců žup. Jednotlivé schůze správního výboru svolával a řídil předseda ČsAPS, konaly se nejméně jednou za dva měsíce a byly neveřejné. Každá župa mohla vyslat svého zástupce a za každých 100 registrovaných závodníků měla 1 hlas. Hlasovalo se jmenovitě a rozhodovala prostá většina hlasů. Správní rok začínal 1. ledna a končil 31. prosince (dle stanov 1923 začínal 1. dubna a končil 31. března). Schůze výboru byla usnášení schopná, bylo-li přítomno alespoň 11 členů výboru. Správní výbor zřizoval a rušil župy, určoval a měnil jejich hranice, vyřizoval spory mezi župami a odvolání jednotlivců a klubů, trestal jednotlivce, kluby a župy, mohl vyloučit klub

---

¹²⁸ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 4, Stanovy ČsAPS, s. 13.

¹²⁹ Tamtéž, s. 14-15.

ze svazu ČsAPS, schvaloval změny stanov žup a řešil závažné věci týkající se ČsAPS jako celku.¹³⁰

Uznal-li to správní výbor za nutné mohl svolat do jakéhokoliv města republiky sjezd ČsAPS. Sjezd svolával předseda svazu a mohli se ho zúčastnit delegáti klubů, tak jako valné hromady, tedy státní příslušníci ČSR nejméně 21letí. Na sjezdu se mohli volit čestní členové svazu, mohli se schvalovat výše členských příspěvků a rozpočet na další správní rok, mohlo se usnášet o změně řádů, udílet zasloužilým osobám čestné medaile, schvalovat rekordy a výsledky mistrovství.¹³¹

Valná hromada svazu se konala jednou ročně v prosinci (dle stanov 1923 v březnu) v Praze, byla veřejná, svolával ji předseda ČsAPS, mohlo dojít ke svolání i mimořádné valné hromady. Valná hromada byla usnášení schopná za přítomnosti zástupců alespoň poloviny všech členů. Ke změně stanov byla potřeba dvou třetin přítomných delegátů, k odhlasování k rozejití svazu pak tří čtvrtin přítomných delegátů. Úkolem valné hromady bylo schvalovat zápis poslední valné hromady, stanovit výši a způsob placení členských příspěvků a jiných poplatků, usnášet se o změně stanov a řádů, volit jmenovitě předsedu, 10 členů předsednictva, 10 členů správního výboru, 6 náhradníků a 4 revizory. Dále schvalovat výborem navržené rekordní výkony, rozhodovat o odvolání a protestech, rozhodovat o rozejití svazu a volit zasloužilé plavecké osobnosti čestnými členy svazu. Valná hromada rozhodovala o všech záležitostech, které byly v kompetencích sjezdu ČsAPS.¹³²

Příjmy ČsAPS tvořily členské příspěvky klubů, poplatky žup, klubů a jednotlivců, výtěžek podniků ČsAPS, pokuty, dary, subvence a odkazy.¹³³ Spory, které vznikly z porušení spolkového poměru mezi členy výboru svazu nebo žup řešil smírčí soud. Rozhodnutí smírčího soudu muselo být oznámeno svazu a nebylo proti němu odvolání.¹³⁴

ČsAPS mohl zaniknout, usnesla-li se na tom za tímto účelem svolaná valná hromada, a to tříčtvrtinovou většinou přítomných hlasů. Zbylé jmění by připadlo spolku Československý všesportovní výbor v Praze. Kdyby byl svaz úředně rozpuštěn, převzal by jmění do správy Československý všesportovní výbor, a to až do ustanovení se nového svazu, kterému by jmění předal. Kdyby se takový svaz do pěti let neustavil, připadlo by jmění definitivně Československému všesportovnímu výboru. Veškerá usnesení předsednictva, správního

---

¹³⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 4, Stanovy ČsAPS, s. 12.

¹³¹ Tamtéž, s. 11.

¹³² Tamtéž, s. 8-11.

¹³³ Tamtéž, s. 15.

¹³⁴ Tamtéž, s. 15-16.

výboru, valné hromady a sjezdu byla uveřejňována v oficiálním časopise svazu, Československé plavectví.¹³⁵

Karenční řád

Součástí stanov byl i karenční řád, který upravoval pravidla pro přestupy členů klubů ČsAPS. Členové svazových klubů mohli během jednoho roku, mezi 1. lednem a 31. prosincem, startovat jen za jeden klub. Závodník mohl oznámit přestup do jiného klubu pouze vždy od 1. do 3. dne každého měsíce a mohl, nestartoval-li ještě v běžném kalendářním roce za svůj dosavadní klub, nastoupit za nový klub tři měsíce ode dne hlášení přestupu župě. Klub měl povinnost vystavit závodníkovi vyúčtování (členské příspěvky), a to nejpozději do tří týdnů od ohlášení přestupu. Po tomto vyrovnání musel klub vystavit závodníkovi výstupní lístek, bez kterého by nebyl přijat do nového klubu. Jakékoliv porušení karenčního řádu se trestalo pokutou od 10 do 500 Kč, distancí od 1 měsíce do 1 roku, nebo doživotní distancí či zákazem činnosti. Byla možnost se proti trestu odvolat. Svaz měl týden na to, aby rozhodl s konečnou platností.¹³⁶

Závodní plavecké řády

Se stanovami ČsAPS byly v roce 1923 vytvořeny, tehdejším předsedou svazu Edvardem Šimonem, i závodní plavecké řády, které měly všeobecnou a technickou část.¹³⁷

Všeobecná část

Všeobecná část se zabývala platností řádů, které říkaly, že kdo se závodů pořádaných pod ČsAPS zúčastní, musí je dobře znát a řídit se jimi. Dále charakterizovaly vymezení amatérství, jenž nařizovalo, že startovat smí pouze amatér, a to je ten, který nikdy nezávodil ani nezávodí o peníze ani za peněžitou cenu, za peníze ani sport nevyučoval (výjimkou byli učitelé a profesori, kteří vyučovali plavání v rámci školy) a nikdy nezávodil vědomě s profesionálem.

Také popisovaly způsob úhrady výloh, distancování a vymazání ze seznamu závodníků a zabývaly se funkcionáři, ohlašování závodů, návrhem závodů a přihláškami. Program závodů musel obsahovat seznam zúčastněných plavců s čísly, které dostali, a museli je mít viditelně na čepici, dále klubovou nebo školní příslušnost. Program ještě obsahoval

---

¹³⁵ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 4, Stanovy ČsAPS.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Šimon, E. (1923). *Plavecké závodní řády* č. 6, s. 3.

soudcovský sbor a pořadatele, u mistrovských závodů zde byl uveden obhájce z minulého roku, československý a světový rekord. Na konci bylo místo pro zápisy výsledků.

Všeobecná část také charakterizovala oceňování plavců, která získávali závodníci za své výsledky. Byly to jednak ceny čestné (které měly nejméně hodnotu vkladu), dále odznaky (na kterých bylo vyryto pořadatelstvo, datum, jméno soutěže a umístění), diplomy, lípové a vavřínové věnce se stuhami v národních nebo státních barvách s příslušnými nápisy. Ceny za štafety musely být pro všechny závodníky týmu stejné.

Dále všeobecná část vymezovala druhy závodů, a to mistrovství ČsAPS, závody mezinárodní (OH, ME), národní (Slovanská mistrovství, mistrovství Československa), meziklubové, župní, studentské a propagační, díky kterým se dostalo povědomí o plaveckých sportech i na venkov. Zabývala se pravidly hlášení závodníků, přestupováním z klubu do klubu, roztríděním závodníků a také oděvem plavců. Řádným oděvem plavců i plavkyň byla čepička a plavky. Závodní řády též zahrnovaly klubovní barvy a jmenovaly závodní výbor a soudcovský sbor (startér, soudcové na vodní dráze, soudcové u cíle, soudcové na obrátce, vrchní rozhodčí a časoměřiči). V části věnované štafetám se psalo, že štafety mohou být jednotné (muži nebo ženy), smíšené, jednoduché (všichni plavou stejným způsobem) nebo složené (každý plave jiným způsobem).

Rekordu mohlo být dosaženo pouze v tiché vodě bez proudu, ne v moři, dráha musela být úředními měřiči řádně přeměřena a výkon docílený v cizině nemusel být uznán, pokud nebyl doporučen plaveckým svazem onoho státu.¹³⁸

Technická část

Druhou částí plaveckých řádů byla část technická, která se zabývala závodním, předběžnými závody, startem, chybami během závodu, cílem, způsoby plavání a mistrovstvím.

Závodní dráha byla uzavřená či otevřená. Uzavřená dráha byla pravidelný čtyřúhelník se svislými stěnami a na protilehlých stranách bylo místo, kde se závodníci mohli opřít rukama či nohama. Vrchní plocha odraziště se pohybovala od 30 do 75 cm nad vodou. Každá dráha byla vybavena číslem či různou barvou. Na otevřeném závodním bylo místo zřetelně vyznačená bójkami, především v zatáčkách. Vrchní plocha odraziště nebyla vyšší než 150 cm nad vodou a cíl musel být pro všechny závodníky viditelný.

---

¹³⁸ Šimon, E. (1923). *Plavecké závodní řády* č. 6, s. 4-17.

Závodníci byli pro velký počet přihlášených plavců rozděleni do tzv. předběžných závodů (dnes nazývaných rozplavby). Najednou plavalo nejvíce osm závodníků a každý měl nejméně 2 m prostoru. Do předběžných závodů byli plavci rozlosováni a postoupili vždy dva nejlepší z každého předzávodu a třetí nejlepší podle dosaženého času. Na soutěž se museli přihlásit alespoň tři závodníci, aby se konala. Dostavil-li se na start pouze jeden z přihlášených, musel proplavat celou trať podle pravidel, aby se stal vítězem.

Při startu se na nikoho nečekalo. Pořadatel přečetl jména přihlášených a poznamenal, kdo se nedostavil. Pak si závodníci vylosovali své místo a začali se řadit zprava doleva. Startér upozornil závodníky na startovní povel a na to, kolik obrátek je třeba provést. Startovní povely zněly: “ Připravte se! Pozor!“ a následoval výstřel.

Při závodu závodník nesměl úmyslně překážet soupeřům v plavání, odrážet se od postranních stěn bazénu, chodit po dně bazénu, mohl se však na dno postavit. Na trati delší než 100 m mohl závodník opustit svoji dráhu, pokud měl před soupeřem alespoň 2m náskok. Při plavání do cíle se závodník musel dotknout jednou rukou, při prsou oběma. Při znaku se mohl obrátit na prsa, a aniž by udělal jediný záběr v této poloze, se dotknout cíle.

Způsoby plavání se dělily podle dvou hledisek, a to vzhledem k hladině a dle polohy těla a pohybů. Vzhledem k vodní hladině se dále dělily na plavání na vodě a pod vodou, pod vodou na vzdálenosti 15,20,25,30 a 35 m. Dle polohy těla k hladině a pohybů se dále dělily na plavání na prsou, na boku, na zádech a na plavání způsobem přirozeným. Při plavání na prsou závodník vykonával pohyby paží dopředu a dozadu symetricky, trup musel být stále v poloze na prsou, dolními končetinami prováděl skrčení, trčení stranou do roznožení a snožení opět symetricky. Obě tváře byly od hladiny stejně vzdáleny a otáčení hlavou bylo zakázáno. Při plavání na boku se horní paže pohybovala v rovině rovnoběžné k vodní hladině. Otáčení trupu bylo zakázáno. Při plavání na zádech se startovalo skokem, závodník se v letu nebo po dopadu do vody obracel na záda. Druhou možností byl start ze závěsu podobný dnešnímu startu z vody. Do přirozeného způsobu plavání byly zařazeny všechny způsoby plavání, které vycházely z tzv. hrabání. Byly to španělské tempo či trudgeon stroke. Již v té době byl známý volný způsob, při kterém si závodník zvolil způsob plavání, jaký chtěl.

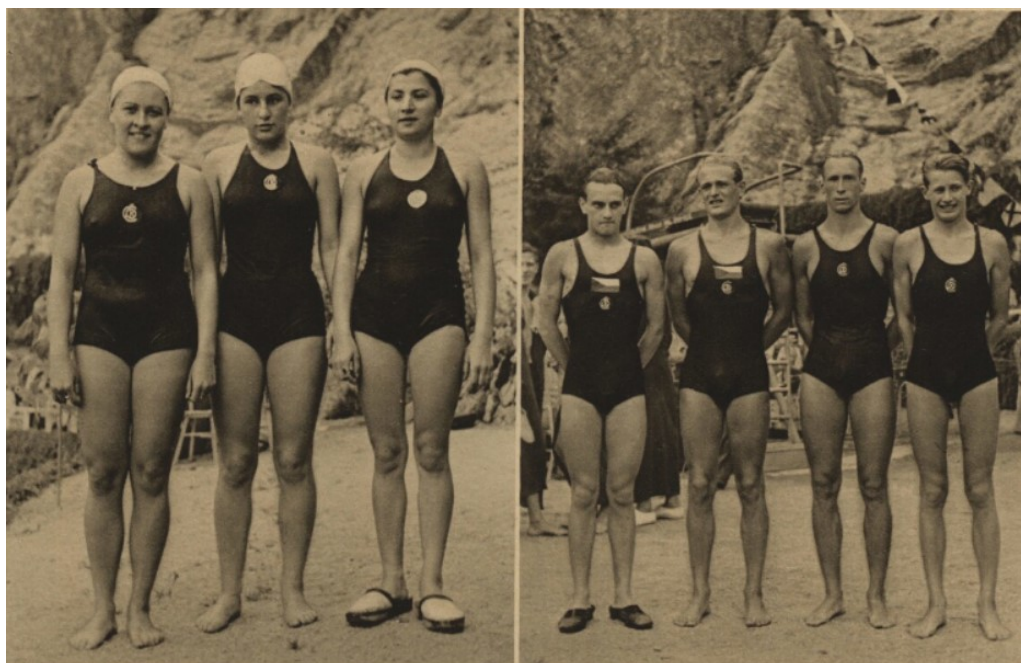
Mistrovství Československa v plavání pořádal ČsAPS, pravidelně jednou za rok. Bylo přístupné všem klubům, které byly sdružené ve FINA. Závodů se musely konat v tiché vodě, která měla nejméně 16°C a to do 31. srpna.¹³⁹

---

¹³⁹ Šimon, E. (1923). *Plavecké závodní řády* č. 6, s. 17-24.

4.3 Plavecké kluby sdružené v ČsAPS

Jak již bylo zmíněno výše, ČsAPS sdružoval všechny plavecké kluby na území ČSR. Kluby, které vykonávaly plaveckou činnost ihned po válce se nazývaly „mírové kluby“ a patřily mezi ně ČPK Praha, APK Praha, AC Sparta a AC Praha. Posledně jmenovaný klub byl průkopníkem plavání u nás.¹⁴⁰ Úplně prvním ryze čistě plaveckým klubem po 1. sv. válce u nás byl ČPK Praha (Český plavecký klub), který vznikl osamostatněním plaveckého odboru AC Sparta v lednu 1919.

Obr. 2 Plavkyně a plavci Českého plaveckého klubu (ČPK) Praha¹⁴¹

Na konci roku 1919 vznikly tři čistě plavecké kluby, APK Praha (Amatérský plavecký klub), Plavecký klub (PK) Smíchov a ČSK Vyšehrad. V roce **1920** existovalo 27 plaveckých klubů, z toho 14 v Praze, 9 na venkově, 1 na Moravě, 2 ve Slezsku a 1 na Slovensku. Mezi nejúspěšnější plavce těchto klubů patřili v letech 1919-1920 Fuk, Šimr, Kolátor, Meissler, Hora, Bulíř, Bucháček, Černík, Štambach, Rauch, Stibor, Gröschl, Divíšek, Koutník, Prüll, Mejzlík, Hrášek, Mejzlíková a Rezková.¹⁴² V roce **1922** byl svaz tvořen pěti organizačně samosprávnými celky, tzv. **župami** s 38 kluby. **Pražská** župa sdružovala kluby APK, ČPK, SK Slavia, AC Sparta, SK Mělník, SK Podolí, ČSK Vyšehrad, SK Smíchov, AC Praha 1890,

¹⁴⁰ *Sportovní revue*, roč. 1., č. 13, 18. 3. 1920, s. 4.

¹⁴¹ *Pestrý týden*, roč. 14., č. 32, 12. 8. 1939, s. 6.

¹⁴² *Sportovní revue*, roč. 1., č. 12, 11. 3. 1920, s. 4-5.

ŽSK Hagibor, APC Braník, Union Žižkov, ČAC Roudnice, Meteor Vinohrady a SK Pardubice¹⁴³ a měla sídlo v Praze, **Plzeňská** sdružovala kluby VPK Radbuza Plzeň, SK České Budějovice, ČPK Plzeň, APK Plzeň, SK Písek, Horymír Příbram, VK Jordán¹⁴⁴ a sídlila v Plzni, **Brněnská** sdružovala kluby ČVK Brno, Plavecký klub „Bar Kochba“ v Brně, Makabi Brno, SK Beskyd Orlová, SK Slezská Sparta Orlová, ŽSK Makabi Moravská Ostrava, SK Slovácká Slavia Uherské Hradiště, VK Kyjov¹⁴⁵ v Brně, **Bratislavská** sdružovala kluby Polgári atletický klub v Bratislavě, Polgári Torna Egysület v Bratislavě¹⁴⁶ v Bratislavě a **Košická** sdružovala kluby Kassai atletický klub, SE Törekves, ŠK Slavia, SC Hakoah, Čsl. SK Košice, Presovi Torna és Vivo Egylet v Prešově¹⁴⁷ v Košicích. ČsAPS sdružoval všechny kluby v ČSR, tedy české, slovenské, maďarské, židovské i německé. Župy neustále vznikaly a zanikaly nebo měnily své názvy. V roce 1926 fungovalo stále stejných 5 žup, ale počet klubů byl větší, a to 44,¹⁴⁸ a to k nim ještě nebyly připočteny kluby VdDSV. K nejméně úspěšným německým klubům patřil v roce 1926 DSK Teplitz a SV Aegir.¹⁴⁹ Ani v roce 1929 se na stavu žup a klubů v rámci ČsAPS nic moc nezměnilo. Svaz sdružoval v 5 župách 43 klubů, z toho 33 českých, 5 židovských a 5 maďarských. V Pražské župě bylo 16 klubů, v Bratislavské 9, v Plzeňské 7, v Košické 6 a v Brněnské 5 klubů. VdDSV udržoval styk s ČsAPS pouze prostřednictvím svých závodníků, kteří plavali v 21 německých klubech. Jeho ústředí si stále zachovávalo odstup a izolaci od ČsAPS.¹⁵⁰ V roce 1930 došlo k redukcí počtu klubů v rámci ČsAPS. Žup bylo stále 5, ale klubů bylo už jen 25. VdDSV si počet klubů zachoval v rámci „svých“ 4 žup, západní (Duchcov, Mariánské lázně, Klášterec nad Ohří, Karlovy Vary, Chomutov, Teplice-Šanov), severozápadní (Česká Lípa, Bor u České Lípy, Georgswald, Česká Kamenice, Rumburk, Ústí nad Labem, Děčín nad Labem), severní (Trutnov, Hrádek nad Nisou, Johannesberg, Jablonec nad Nisou, Liberec, Vratislavice nad Nisou) a moravskoslezské (Nový Jičín a Brno).¹⁵¹ Rok 1933 byl opět plodný pro vznik nových plaveckých klubů. Kromě stálých 5 žup přibyl ještě jihočeský okrsek Pražské župy a celkem ČsAPS sdružoval 52 klubů.¹⁵² V roce 1934 byl ČsAPS organizačně rozdělen již do 8 žup, a to Středočeské, Severočeské, Západočeské, Moravskoslezské, Středoslovenské, Severoslovenské,

---

¹⁴³ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 2, Ustavující schůze ČsAPS 22. 4. 1922.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ *Československé plavectví*, roč. III., č. 5-6, 1. 7. 1926, s. 4.

¹⁴⁹ *Československé plavectví*, roč. III., č. 10, 6. 11. 1926, s. 3.

¹⁵⁰ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 1, leden 1930, s. 2.

¹⁵¹ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 5, 15. 5. 1930, s. 5.

¹⁵² *Československé plavectví*, roč. IX., č. 3-4, 15. 5. 1933, s. 5.

Západoslovenské a Východoslovenské. Celkový počet klubů byl 65, z toho 50 českých a slovenských, 9 židovských a 6 maďarských. Styk s VdDSV se ustálil, dokonce došlo k čilejší spolupráci i sportovním stykům.¹⁵³ V dubnu 1938 bylo žup už jen zase 6, a to župa středočeská s 21 kluby, moravskoslezská se 13 kluby, středoslovenská s 8 kluby, východoslovenská se 3 kluby, západoslovenská s 6 kluby a maďarská se 7 kluby.¹⁵⁴

4.4 Československý amatérský plavecký svaz a Verband der Deutschen Schwimmvereine (Svaz plaveckých německých spolků v ČSR, VdDSV)

Byly to právě národnostní problémy, které se po 1. světové válce záměrně vyostřovaly a odrážely se i ve fungování svazu.¹⁵⁵ Nedlouho po prvním přátelském startu německých plaveckých klubů v Praze, v roce 1922, se rozhodl německý plavecký svaz, na popud německých sportovců v Jablonci, Liberci a Vratislavicích nad Nisou v Severních Čechách (baště německých nacionalistů), přerušit veškeré styky s ČsAPS a zakázat start členů VdDSV na všech plaveckých podnikcích konaných v Československu. Zákaz vydal předseda VdDSV Dr. Geisow na základě stížnosti daných německých sportovců, že byli prý od Čechů šikanováni a utiskováni.¹⁵⁶ Jako odvetné opatření vyhlásil ČsAPS generální zákaz startu (bojkot) svých členů na všech podnikcích, kde se účastnili plavci VdDSV. Tento poměr trval skoro tři roky, až do března 1925, kdy byla zahájena jednání o obnově a úpravě společných styků. Předseda VdDSV Dr. Geisow odvolal zákaz startu proti čl. klubům a předseda ČsAPS Klapáč zrušil bojkot k plaveckým podnikům s účastí německých plavců. Dopis předsedy Dr. Geisowa zněl v překladu: „*Proti členům československého plaveckého svazu vysloven byl zákaz startu, poněvadž vztahy jmenovaného svazu vůči VdDSV potřebovaly ještě vysvětlení. Jelikož se československý svaz vynasnažil, aby tato otázka s možným vstříc vyjitím byla vyřešena a VdDSV in Böhmen, Mähren u Schlesien k připojení se k státnímu svazu při garantovaném právu používání vlastní mateřské řeči a ponechání dosavadních práv jako autonomní díl, přizval, jakož i opětné pěstování přátelských styků s VdDSV si přeje, odvolává se tímto generální zákaz startu.*“¹⁵⁷

I když to vypadalo, že je všechno na dobré cestě, úplně tomu tak nebylo. Jediným zástupcem ČSR ve FINA byl právě ČsAPS. Verbandu (VdDSV, zvláštní organizační složka

¹⁵³ Československé plavectví, roč. X., č. 11-12, 29. 12. 1934, s. 1.

¹⁵⁴ Národní archiv, Fond 516 ČsAPS, karton 47, kniha 276, Seznamy klubů a činovníků ČsAPS.

¹⁵⁵ Hoch, M. (1959). Plavání. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

¹⁵⁶ Československé plavectví, roč. I., č. 10, 4. 5. 1924, s. 2.

¹⁵⁷ Československé plavectví, roč. II., č. 20-21, 25. 3. 1925, s. 3-4.

ČsAPS), tedy nezbývalo nic jiného, pokud chtěl mít nějaký styk s cizinou, aby se k němu připojil. A tak 28. března 1925 oba svazy podepsaly smlouvu o spolupráci. Bylo to ale jen navenek formální vyřešení poměru mezi oběma svazy. Němci touto dohodou uznali ČsAPS za státní svaz pro plavecký sport v ČSR, naproti tomu ČsAPS ponechal německému Verbandu vlastní samosprávu pro kluby německé národnosti. Společné otázky pak byly řešeny ve zvláštní komisi, do níž ČsAPS vysílal delegáty za české, slovenské, židovské a maďarské kluby, celkem 5, proti 3 delegátům německých klubů. Tato komise se sešla hned několikrát, jednalo se o jednotné úpravě řádů a zřízení plaveckého sportu v ČSR.¹⁵⁸ Bez ohledu na učiněná usnesení si Verband stejně dělal co chtěl a neustále porušoval to, čemu se ve smlouvě zavázal (neupravil svojí vnitřní administrativu dle ČsAPS, ale naopak dle říšskoněmeckého svazu). Pouze využíval výhod, které ze smlouvy vycházely (sleva na železnici, subvence, obeslání OH a kongresů svými delegáty).¹⁵⁹ VdDSV chtěl mít stejné postavení jako ČsAPS a žádal úplnou autonomii. Neustále navrhoval organizační změny a změny ve stanovách ČsAPS. S tím samozřejmě ČsAPS nesouhlasil a navrhl, aby byl Verband členem nebo vlastní autonomní župou.¹⁶⁰

Na třech schůzích ústřední sportovní komise ČsAPS v roce 1931 vedl VdDSV neustálé debaty proč to či ono, ano či ne. Podle časopisu *Československé plavectví* se Němcům také nelíbilo, že často za úspěchy československého plavectví stáli sudetoněmečtí plavci a Němcům nebyly připsány vlastně žádné zásluhy, prý přesně podle motto „*Naše úspěchy jsou i vaše úspěchy, ale vaše úspěchy nejsou naše úspěchy*“¹⁶¹, čímž zase zlehčovali výkony československých plavců. Dále časopis uvádí, že Prof. Zeckendorf z Brna, na valné hromadě Verbandu v červnu 1931 v Chomutově, prohlásil, že „*z čisté sebeúcty a lásky k vlastnímu národu*“¹⁶² musejí němečtí sportovci v Československu trvat na své národní samosprávě.¹⁶³ Bohužel, Němci stále žádali to, co už vlastně měli a ještě si v tisku vypomáhali agitační lži o persekuci a utiskování německých plavců. Tyto lži pak s oblibou posílali k neinformovaným sousedním svazům a snažili se tak pokazit dobré vztahy našeho svazu s oběma německými sousedy. Československé plavectví se také zmiňuje o komické snaze Verbandu stavět se neustále na stejnou úroveň s ČsAPS a vytvářet tak zdání, že existují v ČSR dva svazy pro plavecký sport, český a německý. Z tohoto všeho prý bylo jasné, že

---

¹⁵⁸ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4-6, 15. 6. 1931, s. 3.

¹⁵⁹ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 7-8, 20. 8. 1931, s. 4.

¹⁶⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karta 4, kniha 18, Stanovy ČsAPS 1919-1940.

¹⁶¹ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4-6, 15. 6. 1931, s. 3.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Tamtéž.

českoslovenští Němci stále snili o vlastním sudetoněmeckém státu. Nešlo jim o sport pro sport (propagace tělesné výchovy pro lidské zdraví), ale sport jim byl pouze prostředkem v boji za politickými cíli (sjednocení všech Němců - Anschluss), což právě na valné hromadě v Chomutově i otevřeně přiznali.¹⁶⁴ Toto je samozřejmě pohled a názor na věc ze strany ČsAPS. Jak by tuto situaci popsala a hodnotila německá strana se můžeme pouze domnívat.

Na první schůzi 20. března 1931 se projednávalo, proč Verband neplatí příspěvky ani olympijskou daň. Verband na to, že „*neobdrželi jsme žádnou subvenci, neodvádíme tudíž poplatky a olympijskou daň*“.¹⁶⁵ Na to bylo konstatováno, že subvence až na nepatrné výjimky byly poskytnuty výhradně na určité účely (např. plavecké kurzy mládeže), a že ani jiné župy ani kluby subvence od svazu neobdržely. Na návrh Ing. Hauptmanna bylo schváleno, že Verband bude každoročně předkládat řádné vyúčtování. Co se týkalo závodních řádů, tak Verband chtěl převzít pouze mezinárodní řády vytištěné v ročence tučně, ale komise schválila, že musí doslovně převzít znění i našich doplňků. V další debatě Verband zdůrazňoval, že není podřízené ústředí svazu jako např. župy, že je smluvním společníkem (partnerem) svazu, a proto nemusí hlásit starty svých plavců v zahraničí. S tím komise nesouhlasila a bylo usneseno, že Verband musí hlásit všechny starty svých plavců v cizině. To zástupci Verbandu ale považovali za porušování své autonomie. Dále svaz po Verbandu žádal, aby všichni jeho závodníci byli řádně registrováni ve svazu. Verband na to, že sám nemá svoji registraci. Svaz ale nekompromisně požadoval registraci německých závodníků. Na konci schůze Verband slíbil, že doporučí svým členům, aby v době mistrovství, poslední neděli v červenci a první v srpnu, nepořádali význačné závody. K tomu bohužel velmi často docházelo a oba svazy se pak obviňovaly z naschválů. Poslední námět jednání byl, aby bylo znemožněno závodníkům změnit svoji národnost. To bylo zamítnuto s tím, že ČsAPS je v první řadě organizací sportovní, a že nehodlá řešit nacionální ani politické otázky.¹⁶⁶

Druhá schůze sportovní komise se konala 18. října 1931 v kavárně Opera v Praze kvůli tomu, že se obě strany shodly na tom, že jim dosavadní poměr nevyhovoval. Verband opět řešil otázku svojí úplné autonomie v rámci ČsAPS, který na to řekl, že jí Verband má, a že o založení nového státního svazu nemůže být řeč, protože ČsAPS byl příslušnými úřady jako státní svaz schválený a FINOU uznaný. ČsAPS dále konstatoval, že Verband podepsal v roce 1925 smlouvu, kde se zavázal určitým povinností, a ty stejně neplní.¹⁶⁷ Podle

---

¹⁶⁴ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4-6, 15. 6. 1931, s. 4.

¹⁶⁵ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 6, 1. schůze Zentralsportkommission, 20. 3. 1931.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž.

Československého plavectví vyvíjeli činovníci Verbandu před touto schůzí dost intenzivní agitační kampaň k dosažení změny v dosavadním zřízení ČsAPS, čímž by došlo k posílení postavení Verbandu. Tato kampaň byla jednak soukromá a tajná v podobě vyjednávání s židovskými a maďarskými kluby za účelem prosazení nového zřízení podle národnostního klíče, jednak veřejná pomocí tisku, ve kterém se nejvíce angažovali prof. Zeckendorf a Ing. E. Klimesch, oba z Brna.¹⁶⁸ Podle ČsAPS se oba pánové svými silně invektivními a ostře nacionalisticky zaměřenými články v tisku snažili vnést do plaveckého sportu v ČSR neklid. Jejich pojetí rovnoprávnosti prý bylo opravdu podivné, když české, slovenské, židovské a maďarské kluby měly určitá práva a Němci žádali ta „svoje“ práva. A co to bylo za rovnoprávnost, když Češi neměli pouze svojí vlastní českou organizaci, ale měli jí společnou s Židy a Maďary. Pan Klimesch se také vyjádřil ke smlouvě z roku 1925, kterou si prý Němci vyložili jinak než ČsAPS, a tak se prý ČsAPS nesprávně považuje za nadřízenou organizaci, což ale Verband odmítá. Hlavní myšlenkou Sudetských Němců prý byla národní pospolitost a ta se nedá pěstovat v organizaci podřízené jinému národnímu svazu. Další výtkou Verbandu bylo, že nemůže v područí ČsAPS svobodně vychovávat svoje členy. To také nebyla podle Československého plavectví pravda, protože dle stanov i řádů ČsAPS bylo každému klubu ponecháno svobodné právo vychovávat svoje členy v duchu své národnosti, náboženství či podle vlastních zásad, a svaz řeší pouze čistě sportovní záležitosti, nikoliv národnostní, náboženské či politické.¹⁶⁹ Verband tak chtěl, podle názoru ČsAPS, všemi těmito požadavky skrytě docílit své nadvlády. To se mu ale i po této schůzi nepovedlo a v postavení ČsAPS a Verbandu se nic nezměnilo.¹⁷⁰

O měsíc později, 18. listopadu 1931, se sešli zástupci ČsAPS a Verbandu potřetí. Po jednání byl odhlasován ze tří alternativ návrh, aby zástupci svazu trvali na platných stanovách, a aby se kluby sdružené ve Verbandu přihlásily za členy ČsAPS, ve kterém obdrží autonomní národnostní župu. Židovské kluby vyjádřily svojí spokojenost ve svazu a nepřály si žádné změny, maďarské kluby žádaly autonomní národnostní župu, ale v rámci stanov ČsAPS. To samé bylo nabízeno Němcům, ale oni žádali paritu s ČsAPS, což bylo okamžitě zamítnuto. Verbandu bylo opět vytýkáno, že zatahuje do sportu politiku. Nejenže zval na valnou hromadu ČsAPS kromě říšsko-německých plaveckých organizací také politicky organizovaný klub EWASC, ale také žádal, aby němečtí plavci mohli být organizováni pouze v německých klubech. To ČsAPS odmítal, protože nesledoval národnostní politiku a přijímal

---

¹⁶⁸ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 9-11, 14. 11. 1931, s. 5.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 6.

¹⁷⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 6, 1. schůze Zentralsportkommission, 18. 10. 1931.

jak Němce, tak Maďary, tak Židy. Sjezd tedy i po této schůzi trval na svých stanovách a nabídkce národnostní župy pro Němce. Pro tisk bylo vydáno úřední sdělení: „*Porada konaná dne 28. list. t.r. mezi zástupci ČsAPS a Verbandu končí s tímto usnesením, aby byla hledána písemnou cestou do řádné valné hromady nová base k jednání.*“¹⁷¹ I přes tyto neshody spolu ČsAPS a Verband nějak dál fungovaly, ale pouze do 4. března 1932, kdy ČsAPS Verbandu vypověděl smlouvu.¹⁷² „*Varovali jsme německé plavce na těchto místech několikrát, aby si nehleděli více politiky než sportu. Marně! Důsledky jsou zde. Plavecký svaz na nedělní valné hromadě byl přinucen zbytečným politikařením několika činovníků z německého plaveckého tábora, aby konečně řekl své: „Dosti!“.* Vzhledem k tomu, že průběhem sedmi roků bylo prokázáno, že smlouva, uzavřená dne 28. března 1925 mezi ČsAPS a VdDSV, nevyhovuje potřebám a požadavkům čl. plaveckého svazu, že různá ustanovení této smlouvy se strany VdDSV nebyla dodržena, že dlouhá jednání o úpravě poměru obou svazů přes dalekosahající ochotu ČsAPS nepřinesla pozitivního výsledku, s ohledem na zásadní usnesení sjezdu ČsAPS ze dne 21. listopadu 1931...usnází se valná hromada ČsAPS: Smlouva s VdDSV ze dne 28.3. 1925 se vypovídá s okamžitou platností.“¹⁷³ Všem členům ČsAPS byl zakázán jakýkoliv styk s VdDSV a toto usnesení bylo oznámeno kromě VdDSV i ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, čl. všesportovnímu výboru, generálnímu sekretariátu FINA a všem zahraničním svazům.¹⁷⁴ Současně ČsAPS prohlásil, že je i nadále ochotný přijmout za svého člena každý klub v ČSR, i německý, splní-li podmínky dané stanovami svazu, a že žádné národnostní otázky nebudou řešeny. „*Kdo chce pěstovati plavecký svaz a nikoli politiku, najde v ČsAPS stoprocentní příležitost k uplatnění svých sportovních cílů, aniž by musel slevovati sebe méně ze svého národnostního hlediska. Kdo se stará více o politiku nežli o sport, ať jde do politických partají a nikoli do nepolitických sportovních organizací. Dvěma pánům nelze prostě sloužiti.*“¹⁷⁵

Za dva měsíce po vypovězení smlouvy se v květnu znovu sešli zástupci ČsAPS (Ing. Hauptmann, Ing. Hofbauer, Beinhacker) a Verbandu (Ing. Klimesch), tentokrát na neutrální půdě v maďarské Budapešti, aby se znovu pokusili o nějakou schůdnou domluvu. Za přítomnosti svědků, za FINA Dr. Donath, za německý plavecký svaz Walter Binner, podepsali zástupci ČsAPS a VdDSV novou dohodu, 16. května 1932, kde se psalo, že ČsAPS je státní svaz a zastupuje plavecký sport ČSR ve FINA, v Evropské plavecké lize a v ČOV, a

---

¹⁷¹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 6, 1. schůze Zentralsportkommission, 18. 11. 1931.

¹⁷² Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 4, kniha 18, Stanovy ČsAPS 1919-1940.

¹⁷³ *Rekord*, roč. III., č. 10, 4. 3. 1932, s. 1.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Tamtéž.

že ČsAPS uznává Verband jako samosprávnou organizaci plaveckého sportu za daných podmínek a v určitých případech (viz dohoda v přílohách).¹⁷⁶

Bohužel, ale ani po podepsání této smlouvy se chování Verbandu nezlepšilo. V roce 1936 byly hlavním předmětem sporů přestupy plavců, zejména těch německých z Verbandu do ČsAPS. A tak 29. září 1936, s účinností do 1. března 1937, ČsAPS již po druhé, vypověděl VdDSV smlouvu, tu z roku 1932.¹⁷⁷

Verband si ale velmi brzy uvědomil, že bez spolupráce s ČsAPS nebudou moci jeho plavci závodit v zahraničí ani v Československu a hned zahájil se zástupci čl. svazu jednání o nové dohodě. Tato jednání byla zdlouhavá a trvala téměř rok. Bohužel, i v bez smluvním mezidobí mezi ČsAPS a VdDSV, vysílal německý Verband své plavce na závody do ciziny, čímž porušoval stanovy a řády FINA. Takto se to dělo nejméně půl roku od vypovězení smlouvy, tedy od března 1937 do konce roku 1937. Jakmile se ČsAPS o praktikách Verbandu dozvěděl, ihned s ním na toto téma začal jednat a informoval ho, že takovéto jednání nepříznivě ovlivňuje možnost nějaké další vzájemné spolupráce. ČsAPS spatřoval v tomto jednání určitou negaci svého uznaného postavení, jakožto celostátního plaveckého ústředí, a o porušování mezinárodních pravidel FINA ani nemluvě. Předsednictvo ČsAPS se 1. března 1938, vzhledem k jeho závazkům plynoucím z členství ve FINA, usneslo, že bude nuceno oznámit FINA i ostatním státním plaveckým svazům v ní sdružených, že Verband nemá smluvní poměr s ČsAPS, a tím pádem nemůže startovat na žádných závodech. Takto to bylo sděleno Verbandu s tím, že se tak stane, pokud nebude do 31. března 1938 obnoven poměr mezi ČsAPS a VdDSV. Na to zástupci VdDSV okamžitě zareagovali a 2. dubna 1938 podepsali novou smlouvu s ČsAPS platnou do konce roku 1938.¹⁷⁸

Na konci roku 1938 už ale docházelo k postupné okupaci našeho území. Kluby německé národnosti přešly pod německou říši.¹⁷⁹ Došlo i k reorganizaci ČsAPS. Na Slovensku se vytvořil samostatný Slovenský plavecký svaz a pro české země byl ustanoven Plavecký svaz pro Čechy a Moravu. Československý amatérský plavecký svaz zůstal jako vrcholné ústředí plaveckého sportu v Československé republice. Bohužel dříve, než ministerstvo vnitra stačilo vyřídit toto nové uspořádání, přišel 15. březen 1939, a reorganizace

---

¹⁷⁶ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 3, kniha 14, Valné hromady ČsAPS 1919-1940.

¹⁷⁷ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 2, kniha 9, Schůze správního výboru ČsAPS 30. 10. 1936.

¹⁷⁸ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 9, kniha 40, Korespondence s VdDSV 1925-1938.

¹⁷⁹ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 8, prosinec 1938, s. 1.

svazu v naznačeném smyslu se stala bezpředmětnou. Svaz se pouze přejmenoval na „český“ a omezil svou působnost na Protektorát Čechy a Morava.¹⁸⁰

Byly tyto národnostní třenice součástí nějakého širšího politického boje? Nesporně ano. Je potřeba se podívat na celou národnostní problematiku mezi oběma svazy z obou stran. Situace byla oboustranně složitá. Češi a Slováci měli pocit, že byli po staletí utiskováni germánskými vlivy (např. snaha o zánik českého jazyka), že jim bylo ubližováno, a tak chtěli mít svůj vlastní slovanský stát. V tom jim ale velmi často tehdejší politické vedení bránilo. Naopak sudetští Němci cítili, že je chce v ČSR stále někdo počestřovat. I když žili na našem území, byli v čilém styku se svými krajany v Německu a v průběhu 30. let dostávali pokyny v zásadních politických rozhodnutích od zástupců říšských politických stran. Z tohoto pohledu jsou snahy o jejich autonomii, nejen ve sportu, pochopitelné. Diskutabilní je ale jejich způsob vyjednávání. Vždy žádali mnohem více než bylo v rámci „slušnosti“ akceptovatelné. Ve chvíli, kdy byly jejich požadavky zamítnuty, to bylo vždy z jejich strany bráno jako křivda. Hitlerovo plány o připojení území ČSR byly zřejmé již dlouho dopředu a etnický boj sudetských Němců proti Čechoslovákům tak splnil svůj účel, což se definitivně potvrdilo 15.3. 1939 vznikem Protektorátu Čechy a Morava.

4.5 ČsAPS a Židovské kluby

Plavání a další plavecké sporty byly patrně nejúspěšnějším sportovním odvětvím židovských sportovců v meziválečném Československu. Československý amatérský plavecký svaz byl založen v lednu 1919 a židovské kluby se k němu připojovaly postupně od roku 1920 až do roku 1922.¹⁸¹ Největšími židovskými kluby u nás byly Bar Kochba Brno, Bar Kochba¹⁸² Bratislava a Hagibor Praha.

Historie brněnského a moravského židovského sportovního dění se začala psát po roce 1908, kdy několik členů židovského akademického spolku Veritas, založilo židovský tělocvičný spolek Judischer Turnverein. Název Makabi je z roku 1913, kdy na druhém sjezdu západorakouské župy ve Vídni bylo usneseno, že židovské jednoty se budou nazývat Makabi.

Velký podíl na výborných výkonech čsl. plavců v námi sledované době měli plavci Makabi Brno (později Bar Kochba Brno), kteří v letních měsících trénovali v Zábrdovicích,

---

¹⁸⁰ Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v československé republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, s. 84-85 a 310-311.

¹⁸¹ Pick, J. C. Sports. In: *The Jews of Czechoslovakia*. 2. Philadelphia – New – York, 1971. s. 206.

¹⁸² Název spolku byl odvozen od jména bojovníka (Šimona bar Kochby) za židovskou nezávislost v Římské říši (2. stol. n.l.).

kde měli k dispozici dva cihlové bazény (1874), a v zimě v Charlottiných krytých lázních (od roku 1913). V roce 1920 se plavci Makabi Brno stali členy ČsAPS a v roce 1921 se plavecký odbor osamostatnil a založil si nový spolek, Plavecký klub Bar Kochba Brno. Předsedou klubu byl zvolen Bohdan Huber. S rostoucími úspěchy plavců pomalu vzrůstal i zájem o tento sport. V roce 1923 byl založen i ženský plavecký odbor. Mezi nejúspěšnější plavce tohoto klubu patřili R. Piowatty, J. Balazs, O. Piowatty a N. Zweingenthal. Tito plavci se v roce 1924 zúčastnili svazového mistrovství v plavání a svými výkony si R. Piowatty a J. Balazs vyplavali pozvánku do olympijského družstva. I v roce 1925 získali plavci Bar Kochba Brno několik mistrovských titulů a reprezentovali ČSR na mezinárodním utkání ČSR a Rakouska ve Vídni. Rok 1926 byl pro plavecký klub Bar Kochba Brno kritický, a to hlavně z finančních důvodů a také kvůli rekonstrukci plaveckého areálu v Zábrdovicích. Spolek se, 10. září 1926, rozešel a v únoru 1927 byl vymazán ze spolkového katastru, proto se brněnští plavci na nějakou dobu ze závodních drah vytratili. Cestu, jak obnovit činnost BK Brno, plavci zanedlouho přece jen našli a od roku 1929 startoval klub opět v soutěžích ČsAPS. Od roku 1929 se klub stal členem hnutí Makabi. Do absolutní československé špičky v tomto období patřili muži Arnošt Wilhelm, Fr. Hey, Harry Wodak a František Landau a ženy L. Hanslová, Z. Wodaková a Irena Karpelesová. Kromě soutěží pod záštitou ČsAPS se klub úspěšně zapojoval i do aktivit hnutí Makabi. Jednalo se zejména o hry Světového svazu Makabi, které se uskutečnily v roce 1930 v Antverpách a v roce 1933 v Praze, a o letní Makabiády v roce 1932 a 1935 v Izraeli. Na dobrých výsledcích klubu měl podíl i moderní plavecký areál v Zábrdovicích, který měli plavci opět od roku 1932 k dispozici, ale i vzájemné soupeření městských plaveckých klubů.¹⁸³ „*Nejlepší spolupráci měla BK Brno s dalším židovským plaveckým klubem Bar Kochba Bratislava, která od poloviny třicátých let převzala štafetu nejúspěšnějšího klubu v Československu. Kluby společně organizovaly nejen soutěže, ale i sportovní soustředění. V roce 1936 dokonce uspořádaly i několik protestních akcí proti organizaci olympijských her v nacistickém Německu. Oba kluby společně s ŽPK Hagibor Praha odmítly nominaci svých plavců na uvedené hry, což vedlo ze strany ČsAPS k jejich suspendování z plaveckých soutěží na dva roky. Po necelém roce bylo toto rozhodnutí revidováno a po zaplacení pokuty se mohly židovské plavecké kluby znovu zapojit do soutěží. Činnost klubu zanikla ke dni 25. července 1939. V roce 1947 se Harry Wodak v rámci obnoveného Makabi Brno pokusil navázat na předešlé období, ale dřív, než stačil připravit plavce do soutěží, došlo k likvidaci celé Makabi.*“¹⁸⁴

¹⁸³ <https://www.zob.cz/?s=makabi+>, dostupné 1. 1. 2021.

¹⁸⁴ Tamtéž.

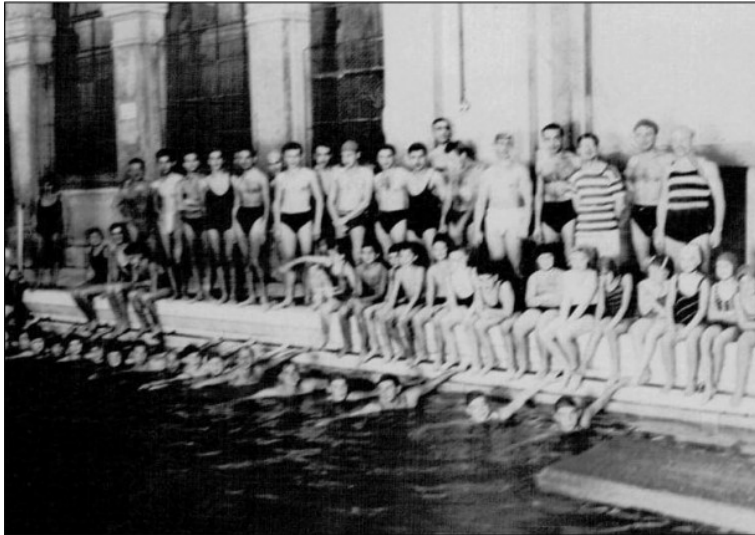
Obr. 3 Členové plavecké skupiny Bar Kochba Brno¹⁸⁵

Na Slovensku nebylo plavání až do vzniku Československa moc rozšířeným sportem. K organizovanému plavání došlo až po vzniku Československa a založení ČsAPS, ke kterému se slovenské sportovní kluby připojily v roce 1922. V tomto roce byla založená Bratislavská plavecká župa ČsAPS (později Západoslovenská), jejíž zakládajícími členy byly maďarské kluby Polgári Torna Egylet (PTE Bratislava), Pozsonyi Atlétikai Club (PAC), Pozsonyi Magántiszviselők Torna Korea (PMTK) a židovský Makkabea Bratislava. Až později se k nim připojili i plavci z československých klubů SK Slávia Bratislava, I. Československého sportovního klubu (ČsŠK) Bratislava, Sokol Bratislava a z německého Deutscher Sport Klub (DSK) Bratislava.¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ <https://www.zob.cz/?s=makabi+>, dostupné 1. 1. 2021.

¹⁸⁶ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a sportovní klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 87.

Tréning klubu na plavárni Grössling v Bratislave. Foto: Múzeum Makabi v Ramat Gan.

Obr. 4 Plavci BK Bratislava při tréninku v bazénu Grössling¹⁸⁷

Na jaře 1929 se skupina plavců z ŠK Makkabea Bratislava, v čele s předsedou plaveckého odboru Wilhelmem Lenártem, rozhodla pro odchod a založila si samostatný subjekt pod názvem Židovský plavecký a sportovní klub (ŽPŠK) Bar Kochba Bratislava, který v Bratislavě fungoval v letech 1929-1938.¹⁸⁸ Příčiny odchodu části plavců můžeme hledat v ekonomických problémech ŠK Makkabea Bratislava, které v klubu nastaly při splácení úvěru na výstavbu sportovního areálu. Celou situaci ještě zhoršila hospodářská krize, která začala v roce 1929. Ustanovující schůze ŽPŠK BK Bratislava se uskutečnila za účasti 23 zakládajících členů v září 1929 a za nedlouho na to do klubu přešla další početná skupina plavců z ŠK Makkabea Bratislava.¹⁸⁹ V srpnu 1930 se klub zúčastnil Mistrovství ČSR v nově otevřeném plaveckém bazénu Barrandov v Praze, kde ještě plavci BK Bratislava nedosáhli výraznějších výsledků.¹⁹⁰ Rok 1931 byl významný tím, že z PTE přestoupil do klubu nejlepší plavec Slovenska Pavol Steiner a spolu s ním i Ernst Reiner, Juraj Schwartz a František Schmelz. Důvodem tohoto přestupu, který později plavci uvedli, byly narůstající projevy antisemitizmu v PTE. Příchod P. Steinera měl pozitivní odezvu v dalším nárůstu členů základny Bar Kochba Bratislava. Na výročním shromáždění bylo konstatováno, že klub má 570 členů a patří tak k největším plaveckým klubům v Československu. Za nejvýznamnější

¹⁸⁷ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a sportovní klub Bar Kochba Bratislava – nejúspěšnější sportovní klub Slovenska v mezivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 89.

¹⁸⁸ Heriban, B. (2011). *Židovské spolky v ČSR 1919-1939 so zameraním na Bratislavu*. (Dizertačná práce). Praha: FF UK v Praze, s. 125.

¹⁸⁹ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a sportovní klub Bar Kochba Bratislava – nejúspěšnější sportovní klub Slovenska v mezivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 87-88.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 89.

výsledek klubu v tomto roce bylo možné považovat 3. místo P. Steinera na mistrovství Evropy v Paříži na 100 m volný způsob.¹⁹¹ Pavol Steiner reprezentoval československý svaz Makabi začátkem roku 1932 i na 1. Makabiádě, kde vyhrál 100 m vol. zp. ve svém nejlepším čase 1:00,9 min. Za tyto výsledky obdržel P. Steiner medaili ČsAPS. V říjnu 1932 narukoval P. Steiner na prezenční službu do Prahy, kde startoval za ŽŠK Hagibor Praha až do března 1933. Nejlepšího výsledku v sezóně 1933 dosáhl P. Steiner na Grand Prix v Paříži, kde doplaval na 3. místě v disciplíně 100 m vol. zp.

Od roku 1934 se kromě klubových mistrovství začala pravidelně organizovat i pohárová soutěž pro mladé talentované plavce. Zajímavostí tohoto roku bylo společné soustředění nejlepších židovských plaveckých klubů z Československa, SK Bar Kochba Brno, ŽPSK Hagibor Praha a ŽPŠK Bar Kochba Bratislava, v jihomoravském městě Křtiny.¹⁹²

V roce 1935 se P. Steiner zúčastnil 2. Makabiády, kde opět zvítězil v disciplíně 100 m vol. zp. a měl také velký podíl na zisku prvenství družstva ve vodním pólu. V létě ŽPŠK BK Bratislava zorganizoval opět tréninkový kemp pro nejlepší židovské plavecké kluby, tentokrát ve Vyšných Ružbachách. Tento způsob tréninkového procesu nepochybně přispěl k růstu výkonnosti plavců klubu, což bylo vidět i na národních mistrovstvích mládeže, která se uskutečnila 7. června 1935 v Letanovicích a 4. srpna 1935 v Praze. Družstvo ŽPŠK BK Bratislava se v celkové klasifikaci klubů umístilo na 3. místě. Po mistrovství se P. Steiner zúčastnil francouzského turné, kde zvítězil v disciplíně 100 m vol. zp. v Lyone, Toulouse, Marseille a v Alžírsku.¹⁹³

Rok 1936 byl rokem olympijským. Světový svaz Makabi se rozhodl, že OH v Berlíně bude bojkotovat. V případě ŽPŠK BK Bratislava se to týkalo plavců P. Steinera, Heinze Baderleho, Martina Fruchta a plavkyň Edity Keppichové a Kláry Magyarové.¹⁹⁴ „*Na základě stanoviska svazu Makabi se ČsAPS rozhodla židovské plavecké kluby pokutovat a zastavit činnost. V této sezóně P. Steiner ukončil plaveckou kariéru a startoval už jen ve vodním pólu. Mistrovství Československa se uskutečnilo ve dnech 18.-19. července 1936 v Praze. V celkové klasifikaci zvítězil klub ŽPŠK BK Bratislava. Následující měsíc už začaly platit sankce ČsAPS*

---

¹⁹¹ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 89-90.

¹⁹² Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 90.

¹⁹³ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 90..

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 91-93.

vůči židovským plaveckým klubům, které odmítly účast na olympijských hrách. Z uvedeného důvodu se ŽPŠK BK Bratislava nemohl zúčastnit mistrovství Slovenska. Na konci roku ČsAPS revidoval svoje rozhodnutí o zákazu činnosti židovských plaveckých klubů a současně rozhodl, že následující mistrovství se uskuteční na Slovensku.¹⁹⁵

Nástup nové generace plavců, který začal v roce 1936, se naplno projevil následující rok. V dubnu 1937 se v Bratislavě uskutečnilo mistrovství středních škol, které mládež ŽPŠK BK Bratislava s přehledem vyhrálo ve stylu „Co závody, to rekord“. Ve dnech 16.-17. května 1937 se v Trenčianských Teplicích uskutečnilo mistrovství Slovenska, a to v kategoriích dospělých a dorostu. Celkovým vítězem ve všech věkových kategoriích se stal ŽPŠK BK Bratislava. Mistrovství Československa v roce 1937 byla rozdělena na dvě části. První část se skládala ze skoků do vody a plavání na 1 500 m a uskutečnila se 1. srpna 1937 v Praze. Druhá, do které byly zařazené zbývající disciplíny, byla 6.-8. srpna 1937 v Bratislavě. Organizováním mistrovství v Bratislavě byl pověřený ŽPŠK BK Bratislava a uskutečnilo se na koupališti Lido. Celkovým vítězem se stal ŽPŠK BK Bratislava, který zvítězil v mužské kategorii, ženy skončily druhé.¹⁹⁶

ŽPŠK Bar Kochba Bratislava – klubový majster ČSR 1937. Foto: Fond Makabi ČSR.

Obr. 5 Plavci Bar Kochba Bratislava¹⁹⁷

¹⁹⁵ Bučka, P. (2019). Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 91-93.

¹⁹⁶ Bučka, P. (2019). Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 93-94.

¹⁹⁷ Bučka, P. (2019). Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub

Na začátku roku 1938 zveřejnil ČsAPS celkové hodnocení plaveckých klubů uplynulé sezóny a nejlepším klubem byl ŽPŠK BK Bratislava s 1741 body před Československým plaveckým klubem ČPK, který měl 760 bodů. I přes napjatou mezinárodní situaci, která se projevovala i v Československu, sportovní život pokračoval. Dne 8. května 1938 se uskutečnila výroční schůze, na které nikdo z přítomných netušil, že šlo o poslední setkání tohoto druhu. Dne 22. července 1938 se uskutečnilo další mistrovství Československa v plavání. ŽPŠK BK Bratislava se opět stal jejich celkovým vítězem. V případě mužů vyhrál součtem 196 bodů před klubem Hagibor Praha, který získal 60 bodů, a u žen to bylo se 109 body vítězství před ČPK, který dosáhl 98 bodů. Poslední vystoupení plavců ŽPŠK BK Bratislava na domácí půdě se uskutečnilo 27. července 1938 na propagačním utkání v Malackách. Ze zahraničních utkání to bylo 17.-18. září 1938 v Londýně.¹⁹⁸ *„Ještě než vznikl samostatný Slovenský stát začaly na Slovensku vznikat slovenské sportovní svazy. Když byla v periodiku „Slovenská pravda“ publikovaná informace o vzniku Slovenského plaveckého svazu SPS, současně bylo uveřejněno, že ŽPŠK BK Bratislava nebude do SPS přijatá a její rekordy budou z tabulek vyškrtnuté. Byl to jasný signál, že v uvedeném procesu převládal nacionalistický duch. V dobovém tisku „Židovské zprávy“ ze dne 19. ledna 1939 se objevila informace, že ŽPŠK BK Bar Kochba Bratislava se rozpadl a většina jeho členů odešla do Londýna. Oficiálně byl klub rozpuštěn 26. září 1940, když vyšlo vládní nařízení o rozpuštění všech židovských spolků.“*¹⁹⁹

Bývalá členka BK Bratislava Hašomer Hacair o klubu řekla: *„Totiž to existoval vtedy v Bratislave jeden klub, neviem či medzitým ste sa už k tomu dostali. To bol plavecký klub, ktorý sa volal Bar Kochba. Oni vlastne neboli žiadni sionisti, ale oni si dali meno Bar Kochba, to bol jeden chlap, ktorý viedol povstanie, nejaký boj židov vo veľmi, veľmi dávnom storočí. A to plávanie, to bola veľmi pozoruhodná záležitosť. Za prvé, to bolo veľmi zdravé, za druhé, to utužovalo ten kolektív. A tento plavecký klub, my sme boli soplaví, tak dvanásť rokov. Tam boli unikáty, ktorí skutočne lámali tie rekordy. Ono totiž sa tá Bar Kochba stala prvým plaveckým klubom v ČSR, v celom Československu. A držali ten titul niekoľko rokov aj 39, keď to začalo prihárať, tak ten vtedajší tréner, zobral tých ľudí, tých dobrých, skutočne*

Slovenska v medzivojnovom období. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 94.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období.* Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 94.

vynikajúcich plavcov do Londýna a tam sa veľmi mnohí zachránili a tých ostatných pohádzali po svete“.²⁰⁰

I po vzniku Československa se sport na Slovensku dále dynamicky rozvíjel, i přesto slovenští sportovci za těmi českými lehce zaostávali, a to jak po kvantitativní, tak po kvalitativní stránce. Jen sporadicky byli schopni se uplatnit v celostátním či dokonce v mezinárodním měřítku. Do národní reprezentace se dostali jen ti, kteří působili v českých klubech, kde měli lepší materiální i tréninkové podmínky. V meziválečném období byl sport v Československu organizovaný na národnostní bázi, přesto si židovské plavecké kluby a plavecké odbory židovských tělovýchovných jednot nevytvořily samostatný židovský plavecký svaz, ale byly součástí ČsAPS. Příčiny skvělých výkonů židovských plavců můžeme přisoudit více faktorům.²⁰¹ „*Jednak to byla obrovská popularita a obliba plavání u židovské mládeže, které byla věnována obrovská pozornost různými kurzy a soutěžemi. Dále to bylo angažování kvalifikovaných trenérů, kteří využívali nejmodernější tréninkové postupy. Nezanedbatelným faktorem bylo i otužování a gymnastická cvičení, ale i společná tréninková soustředění s ostatními partnerskými kluby. V neposlední řadě to byly i pravidelné lékařské kontroly a funkční sledování plavců.*

Slibný vývoj klubu přerušil nástup antisemitismu a 2. světová válka, během které byli Židé nejen na Slovensku zcela vyloučeni ze společenského i sportovního života. Nová generace židovských plavců již nedostala příležitost pokračovat v tradici ŽPŠK Bar Kochba Bratislava, protože z židovské komunity zbylo po válce už jen torzo, které se stejně rozhodlo republiku opustit.“²⁰²

Dalším centrem židovského plavání v ČSR za první republiky byla plavecká sekce Hagiboru, v roce 1933 přeměněná na samostatný Židovský plavecký klub Hagibor. Ve vedení plavecké sekce Hagiboru tehdy pracovalo několik velice schopných funkcionářů. Nejvýraznější postavou byl trenér Beinhacker, ale asi nejvýznamnější byl Hugo Steiner, který stál za přestupem některých vynikajících plavců, a zejména díky jeho intenzivní práci převzal brzy po svém vzniku Hagibor Praha vedoucí postavení v čl. plavectví od Bar Kochba Brno, který byl původně hlavním střediskem židovského plavectví v ČSR. Hugo Steiner patřil

---

²⁰⁰ Heriban, B. (2011). *Židovské spolky v ČSR 1919-1939 so zameraním na Bratislavu*. (Dizertačná práce). Praha: FF UK v Praze, s. 129.

²⁰¹ Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 94-95.

²⁰² Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 94-95.

k hlavním hvězdám sestavy Hagiboru, která se jen v roce 1923 účastnila 13 národních a 3 mezinárodních plaveckých závodů a vyhrála 79 cen, z nichž 27 byla první místa.²⁰³ V tomto období také začala úspěšná plavecká kariéra Františka Getreuera, který zaplavoval 25 československých rekordů, a dlouhou dobu byl největší hvězdou mužstva vodního póla, se kterým získal 4 tituly mistra republiky v letech 1928, 1935, 1936 a 1937. V roce 1926 byl mužský tým Hagiboru, v celkové klasifikaci klubů v rámci ČsAPS, na druhém místě. V roce 1927 vystřídal Hugo Steinera na vedoucí pozici plavecké sekce Hagiboru Julius Balasz, tehdejší mistr Československa ve skocích do vody, mistr republiky na krátkých tratích ve volném způsobu a také účastník OH v Paříži 1924. Na OH v roce 1928 v Amsterdamu reprezentovali ČSR také plavci Hagiboru, a to Epstein, Getreuer, Schulz, P. Steiner a Balasz. Mužská štafeta Hagiboru, ve složení Lederer, Rado, Polakoff a Getreuer, držela čsl. rekord v disciplíně 4x200 m vol. způsob.²⁰⁴

Obr. 6 Plavci Hagiboru Praha Rado, Polakoff a Getreuer²⁰⁵

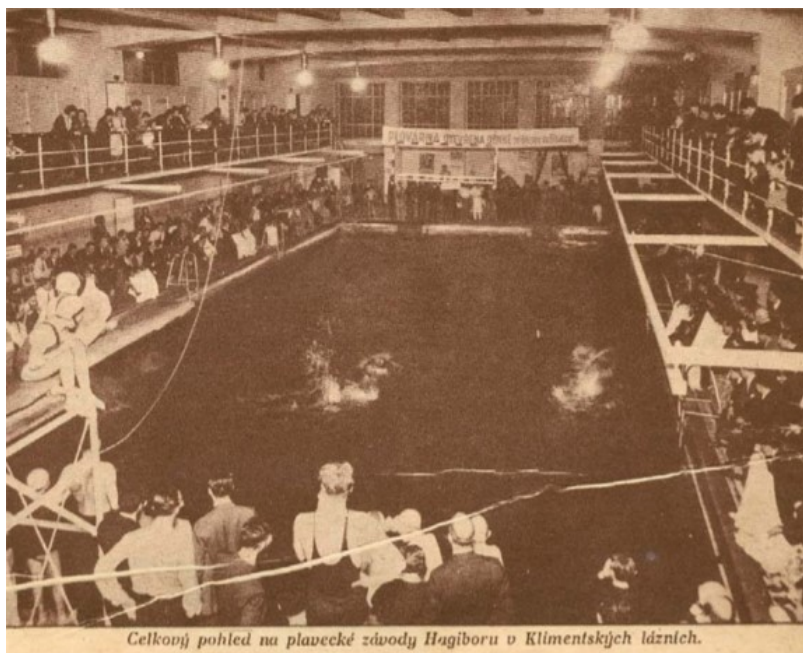
V roce 1929 židovští plavci zaplavali 14 národních rekordů. Steiner, Balasz i Getreuer byli v této době ve svých disciplínách k neporažení, ale i další plavci a plavkyně tohoto klubu (H. Abeles, Fišer, Adler, Šulc, Golldschmiedt, Besterová, Klepfnerová, Grünbergerová) dosahovali pěkných plaveckých výkonů. Nejenom díky těmto úspěchům se podařilo navýšit počet členů klubu na cca 1000 (motivovaly k plavání mládež), ale i získat vládní podporu na stavbu moderního plaveckého 25m bazénu v Klimentské ulici, který byl slavnostně otevřen mezinárodními závody v roce 1927²⁰⁶.

²⁰³ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 11.

²⁰⁴ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 12.

²⁰⁵ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 14.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 11.

Obr. 7 Plavecké závody Hagiboru v bazénu v Klimentské ulici v Praze v roce 1931²⁰⁷

I rok 1930 byl pro plavce Hagiboru velmi úspěšným, a to jak na sportovních slavnostech světového svazu Makabi v Antverpách, tak na Mistrovství ČSR v plavání v barrandovském plaveckém stadionu. Mistrovské tituly získali Getreuer na 200 a 400 m vol. zp., Ábeles na 100 m prsa a štafety mužů na 4 x 200 m vol. zp. a 4 x 100 m prsa. Na mistrovství Evropy v Paříži 1931 si Steiner doplavil pro třetí místo na 100 m vol. zp., a Getreuer skončil čtvrtý na 400 m vol. zp. Rok 1932 byl rokem Olympijských her v Los Angeles, kam žádný z našich plavců neodjel, kvůli finanční náročnosti celé akce. V roce 1933 se z plavecké sekce Hagiboru stal samostatný židovský plavecký klub Hagibor, který vydával i klubový časopis Hamajim²⁰⁸. Jeho předsedou se stal Norbert Adler, známý sionistický politik²⁰⁹. V tomto roce se plavci Hagiboru zúčastnili mezistátního utkání s Polskem ve Varšavě, v roce 1934 závodili ve Francii a v roce 1935 v Německu. Na druhé Makabiádě v Tel Avivu, v roce 1935, vyhrál J. Balasz soutěž ve skocích do vody. Plavci Hagiboru byli nominováni i do olympijské reprezentace na OH v Berlíně 1936, ale Československý svaz Makabi jim účast zakázal, kvůli perzekuci Židů v Německu.²¹⁰

Během roku 1939 byla v Protektorátu vydána řada nařízení, která ovlivnila činnost židovských spolků. *„Zásadní vliv na utlumení života židovských spolků mělo nařízení říšského protektora o židovském majetku ze dne 21. června 1939. Všechny majetek Židů podle*

²⁰⁷ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 13.

²⁰⁸ Hamajim znamená hebrejsky voda.

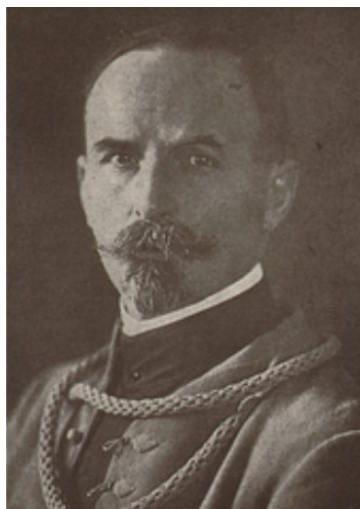
²⁰⁹ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 13.

²¹⁰ Tamtéž, s. 14.

něj podléhal arizaci a byl svěřen nově zřízené Ústředně pro židovské vystěhovalectví a jí podléhajícímu Vystěhovaleckému fondu. Požadavky spolků nebyly zpravidla vyřizovány pozitivně, nebo byly akceptovány jen z části, což přispělo k rychlé redukci spolkových činností Židů. Veřejné spolkové aktivity Židů v důsledku toho od podzimu 1939 prakticky ustaly. Společenské postavení židovského obyvatelstva a právní cestu k definitivní likvidaci židovských spolků upravovalo nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě vydané v březnu 1940. Místo původně zamýšleného Svazu Židů byly sdružovací funkcí Židů pověřeny židovské náboženské obce. Mezi nimi měla výlučné postavení Židovská náboženská obec v Praze. I ta však podléhala Ústředně pro židovské vystěhovalectví v Praze, která po čase začala s bezohlednou likvidací jednotlivých židovských spolků. K definitivnímu rozpuštění zbylých židovských spolků došlo na jaře roku 1941“.²¹¹

4.6 ČsAPS a Československá obec sokolská (ČOS)

V roce 1919 vydal Augustin Očenášek svůj první spis „Plování“, a tím vlastně udělal první krok v rámci sokolského plavectví.²¹²

Obr. 8 Augustin Očenášek, inspektor tělesné výchovy, člen technického odboru ČOS²¹³

Jeho žáci, Vladimír Wiedermann (Vltavský), V. Novák a Jaroslav Skrbek se snažili o rozšíření plaveckých znalostí mezi vojáky i mezi širokou veřejností. Dalším činitelem, který

²¹¹ Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010, s. 15.

²¹² Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

²¹³ <https://biblio.hiu.cas.cz/records/733bd1bd-bc89-49ce-b8a8-903d25d065f4>, dostupné 6. 1. 2021.

měl velký význam pro rozvoj plaveckého sportu v tehdejší době bylo ministerstvo zdravotnictví a tělesné výchovy, které pořádalo plavecké kurzy pro učitele a instruktory.²¹⁴

Sokol měl o výuku plavání mezi svými členy opravdu zájem a právě v roce 1919 padl návrh, aby bylo plavání zařazeno do rozvrhu jako povinné cvičení mužů, žen i dorostu, a to nejméně 1 hodinu týdně. „*Se cvičením možno počítí hned, nejprve v tělocvičnách dle pokynů bra Očenáška, obsažených v prvním dvojčísle letošního časopisu „Sokol“. Jakmile budou plovárny postaveny a nastane období koupání, ihned se cvičenci do vody. Jistě v každé jednotě nalezne se alespoň jeden bratr z řad členstva cvičícího, nejlépe ovšem člen sboru cvič., plování zralý, který by se cvičení ujmul a byl také za něj zodpovědným. A zodpovědnost je zde velká, daleko větší nežli v tělocvičně. Proto vybrán bud' raději bratr starší, rozvážný, nejen dobrý plavec, ale také neohrožený, duchapřítomný a chladnokrevný.*“²¹⁵

„*V Praze představujeme si to tak, že by byla dána Sokolstvu pražskému v hodinách ranních a večerních každodenně k volnému použití plovárna vojenská, oddělení mužské i ženské, kamž by účastníci kursů měli vstup vůbec volný, nebo jen za mírný poplatek. Vyučování v plování obstarali by ovšem zdarma brá cvičitelé. Víme ze zkušenosti, že cvičenci, zejména kteří by se naučili pohybům paží i nohou na suchu, po několika málo cvičeních naučí se plovati. Tím není ovšem míněno, že by to byli hned plavci dokonalí, závodníci. K tomu je zapotřebí ještě dlouhého cviku, či jak my po odbornicku říkáme „vyplavat se“ a osvojit si různé způsoby plování, jak popsány jsou v časopise „Sokol“ r. 1917. Jest to zejména plování na znak, na pravém i levém boku, různé způsoby plování závodního, šlapání vody atd. Chceme zatím jenom, vzbudit zájem pro plování a snad i soustředit bratry a sestry dobré plavce, alespoň z jednot pražských, z nichž jistě hojně je po plovárnách pražských roztroušeno, ale kteří se navzájem neznají. Z těch měl by být vytvořen kádr cvičitelů, kteří by pak znalostí svých použili k výcviku členstva jednoty svojí případně i jednot jiných*“.²¹⁶ „*Chtěli bychom ku konci jen na to poukázat, že odvaha, duchapřítomnost a neohroženost, ctnosti, které chceme u našich borců vypěstovat, jsou přirozeným výsledkem cviků ve vodě, na vodě a skoků do vody.*“²¹⁷

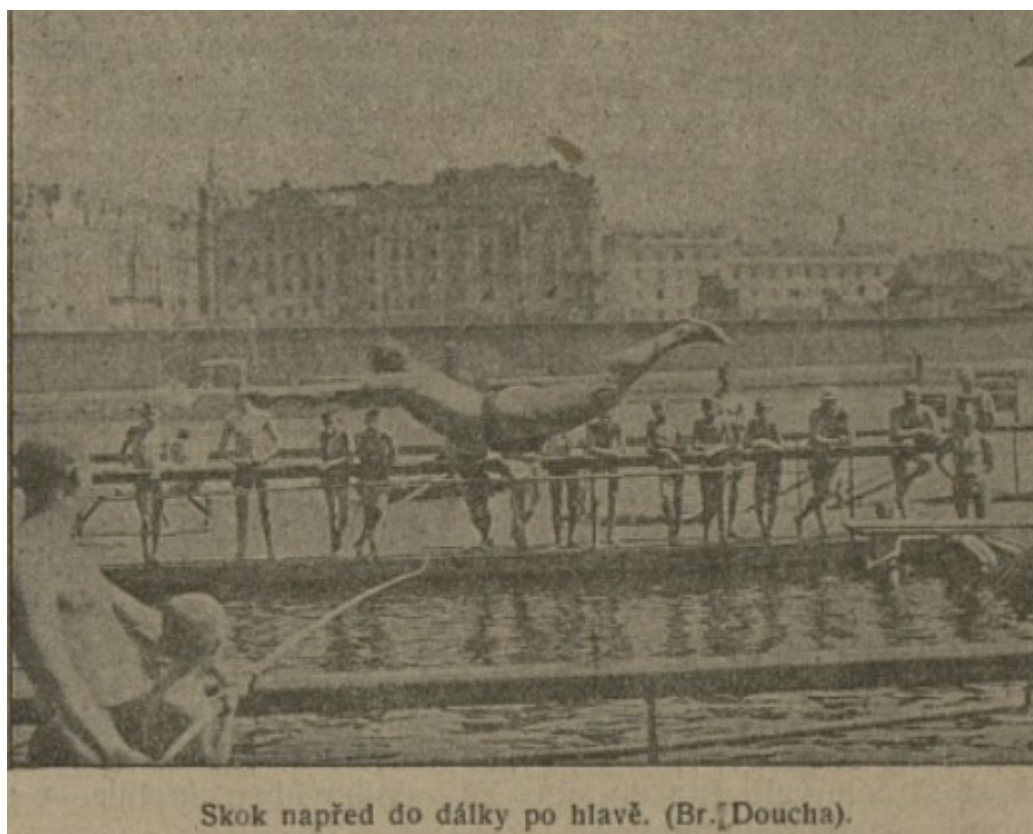
²¹⁴ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

²¹⁵ *Věstník sokolský*, roč. 21., č. 11, 23. 5. 1919, s. 268.

²¹⁶ *Věstník sokolský*, roč. 21., č. 11, 23. 5. 1919, s. 268.

²¹⁷ Tamtéž, s. 270.

Obr. 9 Skok napřed do dálky po hlavě v rámci sokolského výcviku v plavání²¹⁸

Plavání v Sokole se tak v letech 1919-1933 pěstovalo pouze v rámci základní tělesné výchovy (základní plavání), a teprve až ČOS podepsala dohodu s ČsAPS o spolupráci, dostalo sokolské plavectví i sportovní (závodní) ráz.²¹⁹

ČsAPS i ČOS se snažily, záhy po ukončení 1. světové války, o rozvoj a propagaci plaveckých sportů v ČSR, ale nijak v této věci nespolečněly. Od roku 1925 se ČsAPS snažil navázat kontakt a spolupráci se Sokolem, ten ale neměl moc zájem, protože vydal usnesení, že ČOS ani žádná její jednota nemůže být členem žádného jiného spolku, klubu či sportovního svazu.²²⁰ To se samozřejmě ČsAPS nelíbilo, protože spatřovalo ve spolupráci s ČOS potenciál pro čsl. plavectví, a usilovalo o zrušení tohoto usnesení. To se mu povedlo až 27. března 1933, kdy došlo k podepsání smlouvy o spolupráci mezi zástupci ČsAPS (Ing. Ladislav Hauptmann, Ing. Alexandr Hofbauer, Dr. Jesenský) a ČOS (Dr. Klinger, M. Provozničková).²²¹ „Dohodou se řeší poměr mezi oběma korporacemi a umožňuje vzájemná součinnost. Dohoda bude mít pro propagaci plaveckého sportu velký význam.“²²² „Dohoda

²¹⁸ *Věstník sokolský*, roč. 21., č. 11, 23. 5. 1919, s. 268.

²¹⁹ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

²²⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 1, kniha 4, Valná hromada 27. 3. 1926.

²²¹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 3, obal 14, Prezenční listiny valných hromad 1919-1940.

²²² *Lidové noviny*, roč. 41., č. 162, 29. 3. 1933, s. 6.

byla sjednána proto, aby přispěla k úspěšnému vývoji tělesné výchovy v republice a zavazuje všechny, kteří plavectví v těchto dvou korporacích pěstují, k upřímné a přátelské spolupráci. Nejen v ústředích, ale i v jednotách a klubech dlužno zahájit spolupráci a dohodnouti se o společném postupu, aby se práce netříštila, ale naopak ku prospěchu věci usměrnila. Obě strany mají na mysli jeden cíl, chtějí krásný sport plavecký pěstovati co nejlépe a ku prospěchu národa. Obě strany chtějí rozšířiti plavectví v širokých vrstvách našeho lidu.“²²³

O dva měsíce později vstoupila smlouva v platnost. Jejím obsahem bylo mimo jiné, že ČsAPS a ČOS se navzájem uznávají jako nejvyšší ústředí v ČSR (ČsAPS pro plavání a ČOS pro tělesnou výchovu) a jako jediní reprezentanti ČSR v zahraničí. Obě ústředí si ponechala svoje vlastní soudcovské sbory a svoje trestní řády. Členové Sokola mohli být i členy klubů sdružených v ČsAPS a naopak. Závodníci mohli ale startovat pouze za jeden spolek a museli být registrovaní buď u ČsAPS nebo u Sokola. Rekordy dosažené sokolskými závodníky mohly být uznané pouze podle závodních řádů ČsAPS. Aby se mohli Sokolové účastnit zahraničních závodů pod záštitou FINA, museli mít písemný souhlas ČsAPS. Akce ČsAPS a veřejné akce Sokola se řídily řády ČsAPS, neveřejné podniky Sokola se řídily řády ČOS.²²⁴ Tato spolupráce ČsAPS a Sokola fungovala bez problémů až do konce námi sledovaného období tzv. první republiky.

---

²²³ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 11, 1. 12. 1933, s. 1.

²²⁴ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 3, obal 14, Prezenční listiny valných hromad 1919-1940.

4.7 Povinné vyučování plavání na školách

Československý amatérský plavecký svaz, se již od svého vzniku v roce 1919, snažil o prosazení povinného plavání ve školách, jako samozřejmého požadavku každého kulturního národa. V Československu bylo školství na velmi vysoké úrovni, i přesto snaha ČsAPS a úsilí obětavých činovníků nebyla u československých úřadů dlouhou dobu vyslyšena.²²⁵

Jak povznést plavání a koupání v ČSR? Tato otázka se objevila na poradě zástupců ministerstva školství, ministerstva zemědělství a ministerstva zdravotnictví a tělesné výchovy dne 14. dubna 1921. Padla jednoznačná odpověď – vyučovat povinně plavání ve školách.²²⁶

A to bylo na velmi dlouhou dobu všechno, co se povinného plavání na školách v ČSR týkalo, protože dalším návrhem na zavedení povinného plavání na středních školách se zabývalo ministerstvo školství a národní osvěty znovu až v roce 1925. Bohužel, shledalo, že uskutečnění této šťastné a zdravé myšlenky naráží na problém, a to takový, že v mnohých městech, kde byly střední školy, nebyla koupaliště. Plovárny na řekách a rybníky prý nebyly vhodné pro spodní chladné proudy, které byly nebezpečné. A dalším problémem by bylo dostat plavání do beztak omezeného vyučovacího programu škol. Ty samé problémy by byly i se zavedením plavání na obecných školách.²²⁷

A tak bylo vyučování plavání omezeno pouze na letní sezónu na veřejných plovárnách. Plavecké kluby přijímaly za své členy pouze hotové plavce z nichž nácvikem závodního stylu vychovávaly závodníky a výchovou člena neplavce, tedy vyučováním plavání, se nezabývaly, zejména kvůli nedostatku ochotných odborníků se tomu věnovat. Systém vyučování plavání na veřejných plovárnách jel tak stále ve stejných kolejích, a to ve způsobu na prsou, což bylo sice vhodné pro bojácnější žáky, ale nevhodné pro hromadnou výuku více žáků jedním cvičitelem. V Německu, kde bylo povinné plavání ve školách alespoň částečně zavedeno, pomáhaly učitelé různé přístroje, nářadí pro výuku na suchu a nadnášející pomůcky pro výuku ve vodě.²²⁸ V Halle n. S. (Německo) ve vyšších ročnících obecných škol a na středních školách v roce 1924 uspořádaly pro žáky plavecké kurzy vždy po 17 hodinách. Z 786 žáků jich po skončení kurzu bylo 381 uznáno způsobilými, 261 se naučilo plavat, 83 dosáhlo

---

²²⁵ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 79.

²²⁶ *Sportovní revue*, roč. 2., č. 40, 22. 10. 1921, s. 6.

²²⁷ *Rovnost*, roč. 41., č. 78, 20. 3. 1925, s. 6.

²²⁸ *Československé plavectví*, roč. 2., č. 18, 15. 1. 1925, s. 3.

malého nebo žádného pokroku a 61 jich umělo plavat již před kurzem. Výsledky z kurzů měli žáci zaznamenané na vysvědčení.²²⁹

Jak již bylo zmíněno, vláda ČSR měla v úmyslu zavést povinné plavání ve školách, a už pro to měla v roce 1925 i připravený návrh zákona s následujícím zněním: „§ 1. Všeude, kde předběžné podmínky jsou k tomu dány, zavádí se pro obojí pohlaví povinné vyučování v plování. § 2. Zákonu tomu podléhají a) žáci a žákyně od 10 do 14 let, b) žáci vyšších škol, středních a odborných, c) žáci všech privátních škol práva veřejnosti požívajících, d) posluchačů vysokých škol, pokud jest prokázáno, že překážky naučiti se plovati v mladších letech jsou odstraněny. § 3. Tělocvičné a sportovní spolky a kluby jsou povinni věnovati se vyučování plování svým příslušníkům plnou péčí. § 4. Ministerstvo národní obrany v dohodě s ostatními státními úřady a soukromými spolky vydá zvláštní nařízení o provádění výcviku. § 5. Osvobození od povinného vyučování může udělit pouze státní lékař. § 6. Vedením vyučování pověřeni jsou: a) učitelé tělocviku na středních školách, b) učitelé a profesori všech druhů škol, prokáží-li před zkušební komisí příslušné znalosti, c) předcvičitelé a plavci tělocvičných a sportovních spolků prokážali-li schopnosti. § 7. Zavedení zvláštních kurzů pro učitele a profesory všech odborů pro vedoucí v tělocvičných a sportovních spolcích upraveno bude zvláštními předpisy. § 8. Zvláštní ustanovení k tomuto zákonu upraveno bude za spoluúčasti odborných kruhů zvláštním nařízením. § 9. § 338 trestního zákona z 27.5. 1852 (koupání na zakázaných místech) se zrušuje. § 10. Zákon vstupuje v platnost dnem vyhlášení“.²³⁰

ČsAPS a kluby v něm sdružené byly za tento návrh zákona rády, i když nebyly, jakožto v tomto směru nejkompetentnější, při jeho sestavování přítomny. Každopádně byly dosti skeptičtí k nabytí účinnosti tohoto zákona, protože bylo známo, že pro výuku plavání nemají školy ani města vhodné podmínky, tedy vlastní bazény.²³¹

To ve Vídni, od podzimu 1926 se školní mládež, i středoškoláci, museli povinně učit plavat, a to zejména z hlediska bezpečnostního, protože mnoho lidí přicházelo o život jenom kvůli tomu, že neumělo plavat. Každé dítě bylo lékařsky prohlédnuto a muselo se zúčastnit tříměsíčního plaveckého kurzu.²³² Kurzy probíhaly hromadnými metodami v městských lázních v dopoledních hodinách.²³³ I na hamburských školách bylo v roce 1926 zavedeno

---

²²⁹ *Věstník sokolský*, roč. 26., č. 23, 5. 6. 1924, s. 368.

²³⁰ *Československé plavectví*, roč. II., č. 23, 25. 5. 1925, s. 6.

²³¹ Tamtéž.

²³² *Věstník sokolský*, roč. 28., č. 35, 30. 9. 1926, s. 700.

²³³ *Československé plavectví*, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 6.

plavání, a to 2 hodiny týdně, v 11 zimních bazénech, celkem 14056 žáků v 605 oddílech, z čehož se 81% naučilo plavat. Švédsko nezůstalo pozadu a začalo také s povinným plaváním na školách. Jen v ČSR opět nic, i když už to bylo na „papíře“ krásně připravené.²³⁴

V březnu 1927 vydalo „České slovo“, ústřední orgán České strany národně sociální, zprávu, že: „*Příslušné kruhy školské zabývají se již delší dobu myšlenkou naučiti pražské děti plovat. Zavedení plavání jako vyučovací předmět na školách nelze a dosavadní způsob vodit žactvo do městských lázní se neosvědčil. Loni bylo na tyto účely věnováno 15 000Kč avšak jen nepatrná částka byla spotřebována. Letos tedy bude zaveden nový způsob. Město Praha vybuduje pro školní mládež dvoje lázně, jedny na severu, druhé na jihu Prahy. V rozpočtu bylo na lázně pro žactvo pamatováno 500 000 Kč. O organizaci jedná zvláštní sbor učitelských odborníků.*“²³⁵ Opět bylo na místě se obávat, aby celá tato akce nevyšla na prázdno, tak jako jiné obdobné plány s vyučováním plavání na školách, nebo aby neztroskotala kvůli nedostatku odborných zkušeností s plaváním, protože se plánovala, z neznámého důvodu, bez spolupráce s odbornými plaveckými kruhy (ČsAPS).²³⁶

V letech 1928-1929 obrovsky vzrostl zájem o plavecký sport, což mělo za důsledek příliv velkého množství nových členů do plaveckých klubů. Nejvíce se do klubů hlásili mladí lidé, kteří uměli alespoň trochu plavat a úkolem klubových cvičitelů bylo, aby je v plavání zdokonalili. Aby mohlo i nadále docházet k tomuto „plaveckému výcviku“, bylo k tomu zapotřebí dostatek plaveckých cvičitelů, čemuž tak nebylo. To bylo patrně i jednou z příčin, proč bylo čl. plavectví lepší v kvantitě než v kvalitě. Nedostatek cvičitelů, a ještě k tomu kvalifikovaných, byl kámen úrazu našeho plavectví. A zejména tyto důvody přiměly náčelníka ČsAPS Novotného, aby dal podnět k pořádání instruktorských kurzů pro cvičitele plavání. Ten měl to štěstí, že jeho návrh byl schválen předsednictvem ČsAPS, a měl i obrovskou podporu ze strany ředitele pražské YMCA, Františka Marka, lektora tělesné výchovy v Brně Dr. Františka Vojty i profesora Šimona. A tak se 23. listopadu 1929 poprvé uskutečnil instruktorský kurz ČsAPS v krásném paláci Na Poříčí v Praze.²³⁷

Po zdařilém průběhu prvních instruktorských kurzů byl ČsAPS se svojí prací spokojený a chtěl ještě, alespoň částečně, pomoci s nedostatkem povinného vyučování plavání na školách. Uspořádal tak ještě plavecké kurzy pro pražskou školní mládež (pro cca 5000 dětí) ve věku 10-16 let pro obojí pohlaví. Kurzy se konaly vždy v neděli v bazénu a tělocvičně

---

²³⁴ Československé plavectví, roč. IV., č. 1, 10. 2. 1927, s. 4.

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Československé plavectví, roč. VI., č. 11-12, prosinec 1929, s. 3.

YMCA pod vedením vynikajícího odborníka pana F. M. Marka. I z této akce bylo jasné, že se ČsAPS považuje za odbornou organizaci, jejíž je plavecký výcvik vlastně povinností.²³⁸ V roce 1930 požádala městská rada hlavního města Prahy, jako zřizovatel pražských škol, aby při zřizování nových školních budov bylo pamatováno na nutnost mít plavecký bazén.²³⁹

I přesto, že uzákonění povinného plavání na školách zůstalo zatím jen na papíře, podařilo se některým školám, v rámci svých možností a podmínek, plavání s dětmi realizovat. Již od roku 1927 se tak dělo na Měšťanské škole v Brně v Dlouhé ulici, každé pondělí od 14-16 hodin v plovárně na Bratislavské ulici za 2 Kč. V roce 1930 podali zástupci této školy návrh na školský odbor, aby mohli mít plavání jako pravidelný vyučovací předmět, a tudíž zdarma.²⁴⁰ V roce 1931 převzalo město Brno veškeré náklady spojené s vyučováním plavání žáků obecných a měšťanských škol v celém Brně.²⁴¹ Další školou praktikující s dětmi plavání byla škola v obci Rybáře u Karlových Varů, která ale jako první v ČSR zavedla plavání jako povinný předmět.²⁴² Ani bratislavské střední školy nebyly v plavání nikterak pozadu. Měly nepovinné plavání jako vyučovací předmět již několik let. Správa bratislavských lázní vycházela pro plavecké tréninky místním školám i plaveckým klubům vstříc, a to za velmi přijatelné vstupné 1 Kč. Maďarské, německé i slovenské školy, přešly z koupání, zásluhou některých plaveckých odborníků (mistr Stahl z PTE Bratislava), na řádné vyučování plavání.²⁴³

I nadále velmi úspěšně pokračovaly plavecké kurzy metodou hromadného vyučování (v červnu 1931 103 žáků ve skupinách po 8 s 12 cvičiteli) pro neplavce pořádané ČsAPS v bazénu pražské YMCA.²⁴⁴

A zájem o plavectví v českých, moravských i slovenských městech neustále rostl. Německé školy v Ústí nad Labem také zavedly ve školním roce 1933 plavání jako vyučovací předmět.²⁴⁵ V tom samém roce se uskutečnila akce „Každý Čech dobrým plavcem“. Jednalo se o plavecký výcvik školní mládeže nejprve v Praze, potom v Brně a pak i v dalších městech ČSR. Zakladatelem tohoto hnutí byl učitel z Prahy, František Grafnetter.²⁴⁶

---

²³⁸ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 11-12, prosinec 1929, s. 7.

²³⁹ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 1, leden 1930, s. 7.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4-6, 15. 6. 1931, s. 9.

²⁴² *Československé plavectví*, roč. VI., č. 11-12, prosinec 1929, s. 7.

²⁴³ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4, 15. 3. 1930, s. 2.

²⁴⁴ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 4-6, 15. 6. 1931, s. 9.

²⁴⁵ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 5-6, 1. 7. 1933, s. 6.

²⁴⁶ Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN, s. 7.

I v roce 1934 nadále probíhala výuka plavání školní mládeže, a to nejen v Praze, ale i v Brně, kde již několikátý rok byl veden výcvik odborným učitelem Kubíčkem, a to velmi úspěšně. Pražští školáci zase mohli využívat k plaveckému výcviku nově otevřený bazén v lázních AXA na Poříčí, zdarma, každou středu dopoledne a odpoledne. Výuka byla po technické stránce zajištěna cvičiteli z pražských plaveckých klubů a administrativní stránku měl na starosti Spolek pro pěstování her čsl. mládeže.²⁴⁷

V roce 1934 došlo k rozhovoru mezi ČsAPS a bulharskou plaveckou organizací B. N. Morski Sgovor, která chtěla od svazu informace, od kdy je u nás zavedeno povinné plavání na školách, ve kterých školách a kolik hodin týdně se mu věnují a jaké zkušenosti s výukou plavání nabyly a jaké rady by mohly poskytnout. Bylo vidět jaké pozitivní představy mělo Bulharsko ohledně naší výuky tělesné výchovy. Bohužel, odpověď byla jen jedna, a to taková, že povinná výuka plavání na našich školách zatím zavedena nebyla. Dosavadní snaha, aby se tato skutečnost změnila, byla příslušnými kruhy a úřady neustále mařena.²⁴⁸

V roce 1933 podepsal ČsAPS dohodu o spolupráci s ČOS a hned následující rok došlo ke konkretizaci této dohody v podobě společné cvičitelské školy,²⁴⁹ která se uskutečnila 2.-4. února v Tyršově domě. Zúčastnilo se jí 90 posluchačů z celé republiky, z toho 36 členů ze svazu, 44 sokolských bratrů a 10 sester. Škola byla určena pro cvičitele, ale i organizátory plavectví. Vyučování bylo hlavně teoretické s praktickými ukázkami na plovárně. Konalo se od 7 do 21 hodin s tří hodinovou přestávkou na oběd. Prof. Č. Škarda měl přednášku na téma „Plavecký výcvik začátečníků i pokročilých, závodní způsoby plování“. O organizaci plavectví a o závodních řádech hovořil předseda ČsAPS Ing. Hauptmann, o úpravě a zařízení vodních závodišť promluvil, a filmem a světelnými obrazy doplnil, Ing. Hofbauer. Praktický výcvik skoků do vody vedl pan Meitner, praktický výcvik ve vodním pólu pan Novotný a záchranu tonoucího předvedl ppl. Wiedermann. O plavání z pohledu lékařů promluvil doc. Dr. Jiří Král a o masážích doc. Dr. Jaroš. Škola byla zakončena soudcovskými zkouškami, teoretickými zkouškami v Tyršově domě a praktickými zkouškami na plovárně AXA. Tento zdařilý společný projekt ČsAPS a ČOS byl důkazem spolupráce, jejíž jedinou snahou byl maximální rozvoj plavectví v celé ČSR, a to ve všech třídách společnosti.²⁵⁰

---

²⁴⁷ *Československé plavectví*, roč. X., č. 1-2, 1. 2. 1934, s. 6.

²⁴⁸ *Československé plavectví*, roč. X., č. 5-6, 10. 6. 1934, s. 5.

²⁴⁹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 38.

²⁵⁰ *Národní listy*, roč. 74, č. 41, 11. 2. 1934, s. 14.

A aby té propagace a výuky plavání nebylo málo, ten samý rok si ČOS stanovila v rámci plavectví cíl, s heslem „Každý Sokol plavcem“,²⁵¹ a náčelnice pražských žup si zase stanovily heslo „Tisíc žáček letos naučit plovat“.²⁵² „Po nedělních odpolednech budeme se snažit postupně přivést do naší plovárny všechny žákyně pražských jednot, nacvičit s nimi některé hry a různosti ve vodě, nechati je zaplavati a ukázati jim některé skoky a složitější cviky“.²⁵³ „Po únorovém kursu cvičitelském pak doufáme, že si tyto naše odchovanky sestaví družstvo dívek, které v desíti až dvanácti hodinách naučí plovat. Po skončení dvanácti hodin sestaví si družstvo nové a pak opět jiné, takže ta meta pro letošek „1000 dětí naučit plovat“, není tak nemožná. Znamená to jen pro jednu pražskou župu 20 takových krátkých kursů, v nichž by se postupně vystříдалo po 10 dětech.“²⁵⁴ Je jasné, že tento úmysl, naučit co nejvíce dětí plavat, měl být rozšířen po celé republice, a to nejlépe v podobě povinného plavání na školách.

I v dalších letech byl neustálý zájem škol o zavedení povinného plavání. Bohužel, i když ministr školství Dr. Franke obdržel v roce 1936 již několikátou žádost, tentokrát od plzeňské školní rady, o zavedení povinného plavání na školách, on prohlásil, že „*plování bylo by možno vyučovati pouze jako předmětu nepovinnému*“.²⁵⁵ V roce 1936 bylo ve školách v Banské Bystrici zavedeno pokusně plavání žactva čtvrtých tříd obecných škol a mělo to obrovský úspěch. Z toho důvodu místní školní rada podala zemské školní radě návrh, aby od počátku příštího školního roku bylo zavedeno plavání povinně ve všech čtvrtých třídách obecných škol.²⁵⁶

Plzeň byla další město, kde v roce 1937 zavedli ve čtvrtých třídách obecných škol povinné plavání. Jednalo se asi o 1500 dětí ze 40 tříd, vždy po 2 hodinách.²⁵⁷ Vyučování bylo svěřeno zkušenému plavčíkovi Rešovi a čtyřem nezkušeným instruktorkám, které prošly pouze plaveckým kurzem v Nymburce. Vzhledem ke znalostem instruktorek se děti učily pouze plavání na prsou, ač by se dala použít i jiná metoda hromadného vyučování.²⁵⁸ To opět otevřelo diskuzi, jak zajistit kvalitní povinné plavání na školách, když není k dispozici dostatek kvalitních kvalifikovaných plaveckých cvičitelů, a o bazénech už nemluvě. Brno také již několik let podporovalo vyučování mládeže v plavání peněžitými příspěvky a Praha na

---

²⁵¹ *Věstník sokolský*, roč. 36., č. 40, 17. 10. 1934, s. 321.

²⁵² *Věstník sokolský*, roč. 36., č. 8, 21. 2. 1934, s. 61.

²⁵³ Tamtéž.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 9, 16. 10. 1936, s. 3.

²⁵⁶ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1936, s. 4.

²⁵⁷ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 6, červen 1937, s. 4.

²⁵⁸ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 11, listopad 1937, s. 4.

tento účel do této doby vynaložila 20 000 Kč. Československý amatérský plavecký svaz se neustále domáhal, aby bylo plavání povinné na všech školách v ČSR,²⁵⁹ protože kdyby uměla mládež plavat, nedocházelo by k takovým neštěstím, které se stalo v roce 1936 v Rakvicích, kde se utopilo najednou 31 dětí.²⁶⁰

„O Češích bylo známo, že nebyli národem plavců, prý hlavně díky přírodním podmínkám v Čechách a na Moravě, kde nebylo moře, jezera, veletoky... Což možná neznalost Čechů plavání vysvětluje, ale neomlouvá. Hlavní chyba byla ale v tom, že smysl, význam a hodnota plavání nebyla u nás dostatečně pochopena, a že tady ani nevznikla tradice plavání, která by se přenášela v rámci rodin z generace na generaci. Co tedy bylo důležité, aby se Češi stali národem plavců již od mládí? Určitě to bylo dostatečné množství kvalifikovaných cvičitelů plavání, dále to byla vhodná metoda přesvědčování o důležitosti plavání v rodinách. Samozřejmě dostatek dobrých lázní, plováren, bazénů a koupališť. A v neposlední řadě i povinné plavání na školách.“²⁶¹

---

²⁵⁹ *Mladý svět*, roč. 8., č. 19, 12. 1. 1937, s. 3.

²⁶⁰ V úterý, 26. 5. 1936, se rozhodl řídící učitel rakvické obecné školy vzít žáky a žákyně 4. a 5. tříd na jednodenní vlastivědný výlet na Pálavské vrchy. Děti jely povozy s koňmi, a bylo jich celkem 109. V jedné části cesty se potřebovaly dostat na druhý břeh Dyje, a protože tam nebyl žádný most, musely využít přívozu, přes 45 m širokou a 6 m hlubokou řeku, kterým byla pramice. Ta byla v provozu bez jakékoliv opravy od roku 1925. Bohužel, jeden s povozů i s koňmi, 52 dětmi a 6 dospělými byl moc těžký. Jakmile se odrazili od břehu, hned po několika metrech, začala do pramice vnikat voda a ta se začala potápět. Děti začaly panikařit. Některé se držely plovoucích dřev, jiné zmizely nenávratně pod hladinou, protože neuměly plavat. Z 31 dětí se utopilo 21 dívek a 10 chlapců. Podle Průdková, T. (2019). *Tragédie na Dyji. Školní výlet 26. května 1936 v historickém kontextu.* (Bakalářská práce). Brno: MU.

²⁶¹ *Pestrý týden*, roč. 14., č. 32, 12. 8. 1939, s. 9.

5 Plavecké soutěže

5.1 Mezinárodní soutěže

5.1.1 Olympijské hry

Plavání bylo již v antickém Řecku nezbytnou součástí všeobecného vzdělání. Po období úpadku, zejména ve středověku, došlo kolem 18. a počátkem 19. stol. k novému rozmachu plavání především pro branné účely. Sportovní plavání pak vzniklo počátkem druhé poloviny 19. stol. v Anglii a na našem území se plavecký sport začal rozvíjet až koncem 19. století.

K myšlence vzkříšení starořeckých Olympijských her dospěl na konci 19. století Pierre de Coubertin, zakladatel moderního olympismu, z jehož iniciativy se 16. června 1894 v Paříži sešel mezinárodní kongres pro obnovení Olympijských her. Dne 23. června téhož roku byl ustanoven MOV (Mezinárodní olympijský výbor), který měl do budoucna řídit všechny záležitosti olympismu. Na kongresu bylo schváleno, že první moderní Olympijské hry se budou konat v Aténách roku 1896.²⁶²

První moderní Olympijské hry se tedy uskutečnily v Aténách, v dubnu 1896, a byly přijaty s obrovským nadšením. Další hry v Paříži (1900) a v Saint Louis (1904) byly ale spojeny se světovými výstavami, byly roztaženy do několika měsíců a úplně ztratily svůj charakteristický rys, tedy setkávání sportovců celého světa. Teprve OH 1908 v Londýně a zejména pak hry ve Stockholmu 1912 se znovu staly svátkem a slavností světového sportu. V roce 1916 se OH nekonaly kvůli světovému válečnému konfliktu, ale OH v Antverpách 1920 už zase byly důkazem, že olympijská myšlenka byla zase živá, a naopak po válečné apokalypse nabyla mnohem většího významu. Další OH, v námi sledovaném meziválečném období, se konaly 1924 v Paříži, 1928 v Amsterdamu, 1932 v Los Angeles a 1936 v Berlíně.²⁶³

V počátcích závodního plavání byla stanovena pouze délka tratě a každý závodník plaval, jak uměl, tzv. volným způsobem. Později se již závodilo i způsobem prsa a znak, ale volný způsob zůstal až do dnešní doby.²⁶⁴ První soutěže se uskutečnily na OH **1896** ve 4 disciplínách, 100 m, 500 m, 1200 m volný způsob, 100 m volný způsob pro námořníky

---

²⁶² Kössl, J., Procházka, K. (1994). *Olympijská čítanka*. Praha: Česká olympijská akademie, s. 8.

²⁶³ Dovalil, J. (2004)- *Olympismus*. Praha: Olympia, s. 64-65.

²⁶⁴ Pazzalová, B. (2007). *Vývoj techniky plaveckých způsobů u 6-8letých dětí*. (Diplomová práce). Brno: PedF MU, s. 8-9.

řeckého válečného loďstva. Až do roku 1924 se program plaveckých soutěží a disciplín neustále měnil. Na OH 1900 bylo zařazeno 7 disciplín, 100 m, 200 m, 4000 m volný způsob, 200 m znak, 200 m s překážkami, 60 m pod hladinou vody, 5x200 m volný způsob. Na program OH 1904 bylo zařazeno 9 disciplín, 50 y, 100 y, 220 y, 440 y, 880 y volný způsob, 1 míle volný způsob, 100 y znak, 400 y prsa, 4x50 y volný způsob. Rok 1908 pořádal 6 disciplín, 100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak, 4x200 m volný způsob. Program plaveckých soutěží 1912 byl rozšířen o 400 m prsa muži a **poprvé** se uskutečnily **soutěže žen** ve 2 disciplínách, 100 m a 4x100 m volný způsob. Na OH 1920 se mužské soutěže nezměnily, bylo jich tedy 7, ženské soutěže byly rozšířeny o 300 m volný způsob. Od roku 1924 se program ustálil na 11 disciplínách, 6 pro muže a 5 pro ženy, a vydržel beze změny až do OH 1952. Muži plavali 100 m, 400 m, 1500 m, 4x200 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak. Ženy plavaly 100 m, 400 m, 4x100 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak.

V každé disciplíně mohli startovat za zemi max. 3 závodníci a ve štafetách 1 družstvo. Plavecké soutěže probíhaly podle počtu přihlášených závodníků v několika rozplavbách, čtvrtfinále, semifinále a finále. Do dalšího kola postupovali závodníci podle dosaženého času, nikoliv podle umístění.²⁶⁵

Prvními plaveckými olympijskými vítězi byli Maďaři, a to jak v roce 1896 v Aténách na 100 yardů Hajos,²⁶⁶ tak v roce 1904 v St. Louis na 100 metrů kraulem Halmay. O plaveckých soutěžích v roce 1900 v Paříži se nedochovaly téměř žádné záznamy, jen z německých písemných dokladů, které však shořely při bombardování Berlína v roce 1943, je známo, že se plavalo 200 m znak a zvítězil Němec Hoppenberg. Čtvrté OH se měly původně konat v Římě, ale v roce 1907 je Italové odřekli a situaci zachránili Angličané. Hlavních plaveckých úspěchů dosáhli opět evropští plavci, kdy vyhráli pět disciplín a Američané pouze jednu. Na těchto OH byl založen mezinárodní plavecký svaz FINA a jeho předsedou se stal Angličan Hearn. Teprve v roce 1912 ve Švédsku, na pátých OH ve Stockholmu, kdy za USA začal plavat hawaiský plavec Kahanamoku a Američan Hebner, se

---

²⁶⁵ Fassati, M. a kol. (1982). *Malá encyklopedie olympijských her*. Praha: Olympia, s. 389-390.

²⁶⁶ Alfréd Hájos (1878-1955), původním jménem Arnold Guttman. U příležitosti 1000 let existence Maďarska se nechal přejmenovat na Hájos, což v maďarštině znamená „námořník“. Když mu bylo 13 let, jeho otec se utopil v Dunaji, a proto se Alfréd rozhodl, že se naučí skvěle plavat. Na vysoké škole studoval architekturu a po úspěšných OH se stal fotbalistou a potom i fotbalovým rozhodčím. V roce 1924 se na OH v Paříži zúčastnil uměleckých soutěží, kde se svým kolegou získali zlatou medaili za projekt plaveckého stadionu. Jeho smysl pro legraci vyjadřuje jeho výrok: „Voda byla tak studená, že jsem plaval rychle hlavně proto, abych přežil než kvůli tomu, abych vyhrál“. Neméně vtípná byla jeho odpověď na otázku „Kde jste se naučil plavat?“, „Ve vodě“. Podle Škoda, Z. (2020). *Znovuzrození olympijských her*. Praha: Olympijské studijní a informační centrum, s. 98-99.

situace změnila, a světová prvenství Evropy byla pryč. Dvakrát zvítězili Američané, dvakrát Kanadčané a po jednom vítězství jak v mužské tak ženské kategorii získala Austrálie. Na těchto hrách poprvé závodily ženy, a to na 100 m kraul. Američané získávali postupně v plaveckém sportu převahu nad ostatními národy a i během první světové války ve svých plaveckých střediscích intenzivně trénovali. Naopak v Evropě se rozvoj plaveckého sportu, díky válce, na mnoho let zastavil. A protože se plánované šesté OH v Berlíně, v roce 1916 kvůli válce nekonaly, nebylo pro americké plavce a plavkyně nic těžkého, na dalších OH v roce 1920 v Antverpách, suverénně zvítězit nad evropskými plavci a opět se tak zmocnit světového prvenství. Získali tak 5 zlatých medailí v mužských soutěžích a jednu v soutěžích žen, Evropané zvítězili ve dvou disciplínách mužů. V roce 1924 si přivezli na OH v Paříži Američané ještě rychlejšího plavce než byl Duke Kahanamoku, a to Johnyho Weissmüllera, který jako první na světě zaplavoval 100 m volný způsob pod jednu minutu. Američtí plavci a plavkyně opět zvítězili, v nových světových a olympijských rekordech, ve většině disciplín a získali tak naprosté vítězství v celkové klasifikaci mužů i žen. V období po osmých OH v Paříži zavládl v Evropě již klid a mír, a tak se evropské plavectví mohlo opět plně rozjet a rozvíjet. To, že se výkony evropských plavců pomalu, ale jistě zlepšovaly, ba i přibližovaly výkonům amerických plavců, se ukázalo již na dalších OH v roce 1928 v Amsterdamu, kde nadvláda amerických borců nebyla již tak naprostá. První místa v některých mužských soutěžích získali plavci Švédska, Holandska, Německa a také Japonska. Američané si tohoto samozřejmě všimli, a protože na dalších OH v roce 1932 měli plavat na domácí půdě, v Los Angeles, věděli, že se budou muset připravovat ještě pilněji a svědomitěji, aby si uhájili světové plavecké prvenství. Bohužel, Američanům přinesly OH v roce 1932 pouze jedno velké zklamání, protože před zraky celého světa utrpěli naprosto neočekávanou porážku. Byla to porážka japonskými plavci, kteří vyřadili jak americké, tak i evropské plavce hned v prvních rozplavbách a zvítězili v pěti, ze šesti disciplín. Určitou americkou prestiž zachránily svými prvními místy plavkyně Madisonová a Holmová a také skokani do vody, kteří nebyli překonáni. V mezidobí olympijských her v Los Angeles a v Berlíně 1936, američtí plavci samozřejmě nezháleli a pilně trénovali. Již nelpěli na svých plaveckých hvězdách, ale přešli k masovému výcviku plavců, aby bylo z čeho vybírat. Ale ani tato taktika jim nebylo moc platná. Pouze dva závodníci, Medica a Kiefr, vyhráli svojí disciplínu a ostatní američtí plavci, ani dosud neporazitelné plavkyně, neuspěli. Kromě jedné soutěže, vyhrály všechny ženské disciplíny holandské plavkyně. V mužských soutěžích dominovali Japonci, kteří tak převzali od Američanů světové plavecké prvenství. Další OH se měly konat v roce 1940 v japonském Tokiu, to se ale v roce 1938 pořádání her vzdalo a pořadatelství bylo

predáno finským Helsinkám. Tam se chtěli američtí plavci opět ukázat v tom nejlepším světle, ale druhá světová válka jim to znemožnila, protože se tyto olympijské hry nekonaly.²⁶⁷

V roce 1896 v Aténách a v roce 1904 v Saint Louis se uskutečnily OH bez účasti českých sportovců. Na OH v Paříži 1900, v Londýně 1908 a ve Stockholmu 1912 již Češi závodili, a to jako samostatná výprava, i když v rámci Rakouska. Před olympiádou ve Stockholmu došlo ale k určitým rozepřím mezi samostatným českým zastoupením na OH a požadavky rakousko-uherských úřadů. Rakouská strana požadovala, aby se Jiří Guth (český zástupce v MOV) zařazoval v seznamu členů MOV pod hlavičku „Autriche“ (Rakousko), a aby se i česká výprava ve Stockholmu označovala „Autriche“, ale Češi tvrději požadovali označení „Boheme“. Věc došla tak daleko, že nakonec musely zasáhnout nejvyšší vládní úřady. Ty rozhodly, že v seznamu závodníků a rozhodčích bude u jména dotyčného označení „Autriche“ a k němu bude připojena národnost ve Francouzštině „Tchéques“. J. Guth bude v seznamu členů MOV veden pod „Autriche“ a k jeho jménu bude připojena doložka (C.O.T). V případě vztyčování vlajek bude vedle říšské vlajky vztyčena menší vlajka země, ze které bude vítěz, v případě Čechů to byla bíločervená vlajka. Členové ČOV byli tímto rozhodnutím dosti rozčarování, ale toho nejdůležitějšího dosáhli, a to samostatné, byť v rámci Rakouska, účasti na V. OH ve Stockholmu. Při slavnostním nástupu na OH šli Češi v průvodu za rakouskou výpravou jako samostatná skupina, s praporem a českým lvem a černožlutým rakouským praporem, ale hlavně s cedulí označující národ „Autriche-Tchéques“, „Rakousko-Češi“. Pro ČOV to byl z hlediska diplomacie velký úspěch, ale výsledky českých sportovců už tak skvělé nebyly.²⁶⁸ Hodnocení české účasti na OH ve Stockholmu zhodnotil dobový tisk „Národní listy“: „Čechové vykonali alespoň a jedině acte de présence. Byli tu, jejich přítomnost musila býti vzata na vědomí, mluvilo se o nich a nezmizeli. Pro národ malý, utlačený a nesamostatný už to jest úspěchem“.²⁶⁹

---

²⁶⁷ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstler. s. 13-21.

²⁶⁸ Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum, s. 169.

²⁶⁹ Havránková, H., Hladík, P., Kolář, F., Kössl, J., Waic, M. (1999). *Český olympismus - 100 let*. Praha: Olympia, s. 27-29.

Obr. 10 Česká reprezentace v zahajovacím defilé na OH 1912²⁷⁰

5.1.1.1 V. OH ve Stockholmu, 5.5.-27.7. 1912

Páté OH se tedy konaly ve švédském Stockholmu od 5. května do 27. července 1912. Celkem se zúčastnilo 2547 sportovců, z 28 zemí, z toho 57 žen. Soutěžilo se ve 102 disciplínách ve 14 sportech, a to v atletice, plavání, fotbalu, gymnastice, jachtingu, jezdeckví, moderním pětiboji, cyklistice, přetahování lanem, střelbě, šermu, tenisu, veslování a zápase. Na těchto hrách poprvé startovaly ženy v plaveckých disciplínách a poprvé se zúčastnili sportovci ze všech kontinentů. Poprvé byly použity moderní technologie, jako rozhlas, čas byl měřen elektronicky a v atletice, v běžeckých disciplínách, byla použita cílová fotografie. Kromě sportovních soutěží probíhaly i umělecké soutěže se sportovní tematikou. Český olympijský výbor vyslal 45 českých sportovců, ale žádný nedosáhl stupně vítězů.²⁷¹ Českoslovenští plavci se her nezúčastnili.

Plavecké soutěže se konaly na plavecké dráze, která byla zřízena v jednom z místních přístavů. Dráha byla velmi přesně vyměřena a pečlivě upravena. Muži plavali 100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m a 400 m prsa, 4x200 m volný způsob, ženy poprvé v historii OH závodily na 100 m a 4x100 m volný způsob.²⁷² A právě nejvýznamnější událostí

²⁷⁰ Waic, M. (2013). *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum, s. 169.

²⁷¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Letn%C3%AD_olympijsk%C3%A9_hry_1912, dostupné 20. 1. 2021.

²⁷² Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 36.

plaveckých soutěží ve Stockholmu byl první start žen, znamenající jejich proniknutí do olympijského plaveckého dění. První ženou, která vybojovala zlatou olympijskou medaili, a to ve světovém rekordu (1:22,2), se stala dvacetiletá Australanka Fany Duracková na 100 m volný způsob. Světový rekord padl i ve štafetě 4x100 m volný způsob zásluhou Velké Británie.²⁷³ Na těchto hrách se v rámci disciplín volným způsobem poprvé objevila technika kraul, a v poloze na zádech technika znak. Celkově tyto hry znamenaly podstatný pokrok ve vývoji moderních Olympijských her i moderního sportu.²⁷⁴

Na OH ve Stockholmu Češi ještě svoji mezinárodní subjektivitu uhájili, ale s velkými ústupky z jejich strany. S tímto diplomatickým úspěchem ale nemohli již moc počítat pro OH v roce 1916, které se měly konat v Německu, v Berlíně, tedy u velkého spojence Rakouska-Uherska.

Hned po návratu ze Stockholmu začal J. Guth jednat ze zástupci českého veřejného života, aby se mu podařilo uhájit, již tak vratké, samostatné postavení Čechů v mezinárodním olympijském hnutí. Bohužel, narazil na naprostý nezájem oficiální české politiky, a tak se snažil orientovat své úsilí, proti rakouské byrokracii, na český sport. Ten měl ale, díky mezinárodní izolaci českého sportu, svých problémů dost, a tak se Guth snažil pro dosažení svých cílů získat nejmasovější složku české tělovýchovy, Českou obec sokolskou.

Stálí členové ČOV spolu se zástupci jednotlivých sportovních ústředí vytvořili návrh sportovně politického programu (v dubnu 1913), který měl upravovat vystupování českých sportovců vůči zahraničí, a také to, pod jakým označením budou čeští sportovci vystupovat v zahraničí. Zda pod označením země, „Bohème, Böhmen“ nebo národnosti „Tchéques, Tschechen“. Po zkušenostech ze stockholmské olympiády Guth navrhl: „*Označení českých sportovců v cizině budíž Tchèque, Tschechen (Čechen) z příčin těchto: Čeští sportovci tvoří celek, necht' jsou z Čech, Moravy nebo Slezska, a bylo by označení Bohème jednostranné, značilo nanejvýše jen Čechy z království a vyjímajíc Moravany*“. Než bylo ale něco v této věci rozhodnuto, uplynul rok a půl a lpění ČOV na tomto státoprávním stanovisku bylo bezpředmětné, protože se svět ocital na počátku 1. světové války.²⁷⁵

---

²⁷³ Procházka, K. (1980). *Od Atén k olympijské Moskvě*. Praha: Ideologické oddělení ÚV SSM nakladatelství Mladá Fronta, s. 78-79.

²⁷⁴ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 36-37.

²⁷⁵ Havránková, H., Hladík, P., Kolář, F., Kössl, J., Waic, M. (1999). *Český olympismus - 100 let*. Praha: Olympia, s. 31.

5.1.1.2 VI. OH v Berlíně 1916

Za čtyři roky po OH ve Švédsku, v roce 1916, se měly konat OH v Berlíně, v Německu. Po propuknutí první světové války v roce 1914 přípravy her i nadále pokračovaly, protože nikdo nepředpokládal, že se válka protáhne na čtyři roky. Vše bylo ale jinak a hry byly nakonec samozřejmě zrušeny. Kromě Berlína dostaly na tyto OH nabídku i Alexandrie a Budapešť.²⁷⁶

5.1.1.3 VII. OH v Antverpách, 20. 4.-12. 9. 1920

(Plavecké soutěže 22.-29. srpna 1920)

Prvními Olympijskými hrami, které se konaly v námi sledovaném období tzv. první republiky byly VII. letní olympijské hry, a konaly se v Belgii, v Antverpách od 20. dubna do 12. září 1920, necelý rok a půl po 1. světové válce. Celkem se jich zúčastnilo 2668 sportovců z 29 zemí, ve 154 disciplínách.²⁷⁷ Československo vyslalo 123 sportovců (1 ženu), kteří získali 2 bronzové medaile. Plaveckých disciplín se zúčastnilo 160 plavců z 21 zemí, 121 mužů a 39 žen. Muži měli na program 10 disciplín (100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m, 400 m prsa, 4x200 m volný způsob, skoky z prkna (1 a 3 m), skoky z věže (5 a 10 m), skoky prosté z věže (5 a 10 m)), ženy 5 disciplín (100 m, 400 m volný způsob, 4x100 m volný způsob, skoky z prkna (1 a 3 m), skoky z věže (4 a 8 m)).²⁷⁸ Naši zemi reprezentovali čtyři plavci, Alois Hrášek, Emanule Prüll, Eduard Stibor a Václav Bucháček.²⁷⁹ Nad olympijským stadionem poprvé vlála olympijská vlajka s pěti kruhy a sportovci poprvé skládali olympijský slib.²⁸⁰

Snad každého překvapilo, že se olympiáda konala v Belgii, která byla po válce ve vyrabovaném stavu, bez drah, bez telefonu, takže vlastně v troskách. A ačkoliv byly všude v Evropě ještě patrné těžké následky první světové války a poměry na mnoha místech byly ještě dosti nejisté, nešlo pochybovat, že úspěch (sportovní výkony, organizační stránka OH) těchto prvních poválečných olympijských her, se jistě vyrovná úspěchu stockholmské olympiády (1912). Odevšad z ciziny přicházely zprávy o velkých přípravách a tvrdých trénincích na antverpskou olympiádu. Němci, kteří nebyli připuštěni na VII. světovou olympiádu, si uspořádali pro útěchu olympiádu vlastní, která i při svém pyšném názvu

²⁷⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Letn%C3%AD_olympijsk%C3%A9_hry_1916, dostupné 20. 1. 2021.

²⁷⁷ Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 366.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 367-368.

²⁷⁹ Kössl, J., Waic, M. (1998). *Dokumentace k dějinám českého olympismu 1918-1945*. Praha: Unitisk, s. 164.

²⁸⁰ Dovalil, J. (2014). *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004, s. 75.

„Válečné hry německé“, byla německému sportu a národu pouhou náhražkou za start v Antverpách.²⁸¹

Před samotným zahájením plaveckých soutěží se konal v Antverpách, 20. srpna, jednodenní kongres FINA i se zástupci ČsAPS. Na programu bylo zavedení výuky plavání do škol, to, že v závodech žen budou zavedeny všechny způsoby plavání, že dámské skoky budou sníženy z 10 metrů na 4-8 metrů, že v olympijských programech bude i plavání žen a delších tratí, dále, aby byl kraul na zádech prohlášený za volný způsob plavání (nebylo rozhodnuto), a že pro sestavení olympijského programu bude určena zvláštní komise. Československo bylo přijato za člena FINA, spolu s Japonskem.²⁸²

Měsíc před začátkem plaveckých OH ,v pátek, 16. července, se konal v Obecním domě v Praze banket pro všechny československé účastníky antverpské olympiády a pozvaný byl i prezident Masaryk. Ten se, bohužel, nemohl dostavit, a tak alespoň napsal jeho pořadatelům (Československé sportovní obci a Československému olympijskému výboru) dopis. *„Vážení pánové! Děkuji za pozvání, proto, že nemohu přijít, dovoluji mně těchto několik slov písemně. V brzkou odjíždíte do Antverp, kde na mezinárodních závodech budete hájiti barvy naší svobodné republiky. Před několika dny sletem sokolským ukázali jsme cizině, jak vysoká jest úroveň naší tělesné kultury a jak hluboko pronikla do všech vrstev národa. Podobně jako Sokolstvo, i sport činil naše jméno známým a borci vynikajícím způsobem súčastnili se odboje v našich legiích. Přeji Vám všem mnoho zdaru a úspěchu. Jest více než úkolem, je povinností každého sportovce občana naší republiky, aby jméno její i prestiž, symbolizovanou pro sport její vlajkou, umístili na místo nejčestnější, nespolehajíce na nic, než na poctivou práci.“ T. G. Masaryk*²⁸³

Nominace a příprava našich plavců, kteří se měli vůbec poprvé v historii zúčastnit Olympijských her, se neobešla bez problémů, a to bohužel národnostních. Zástupce židovského klubu Hagibor, Rudolf Beck, žádal ČsAPS, aby se při výběru plavců na OH přihlíželo k jejich výkonnosti, nikoliv k národnosti či náboženství, které uctívali. Avšak tehdejší předseda ČsAPS Fikl nakonec prohlásil, že na OH budou startovat pouze „praví“ Čechoslováci, tedy žádný Žid, Maďar, Němec, Rusín či Polák, a že musí počkat na olympiádu, která se bude konat za 4 roky, kdy už bude národnostní situace klidnější. Tím, že bylo rozhodnuto, že se OH nezúčastní žádní plavci z židovských klubů, nemohl do Antverp

²⁸¹ *Sportovní revue*, roč. I., č. 4, 15. 1. 1920, s. 3.

²⁸² *Sportovní revue*, roč. I., č. 36, 26. 9. 1920, s. 7.

²⁸³ *Sportovní revue*, roč. I., č. 31, 22. 7. 1920, s. 2.

odjet ani velmi úspěšný brněnský plavec, Rudolf Piowatty, špička tehdejšího československého plavání. Je nutno ovšem podotknout, že šlo zcela jistě o nějaký rozpor uvnitř svazu, protože židovští fotbalisté s naší reprezentací do Antverp odjeli.²⁸⁴

V březnu 1920 schválil Československý olympijský výbor návrh, Československé sportovní obce, na rozdělení subvence 100 000 Kč na přípravy na OH. Těžká atletika získala 15 000 Kč, lehká atletika 15 000 Kč, veslaři 15 000 Kč, tenis 20 000 Kč, cyklisté 4000 Kč, hokej 3000 Kč, šerm 2000 Kč, střelci 2000 Kč a plavci pouze 1500 Kč, čímž se ukázalo, za jak důležité sportovní odvětví bylo plavectví považováno. Celkově to činilo 78 500 Kč, zbývajících 21 500 Kč bylo rezervováno pro samotnou výpravu do Antverp.²⁸⁵

Plavecký stadion, kde se závodilo, byl postavený na svahu hradebního příkopu. Byl celý dřevěný, úhledný, praktický a pohodlný. Samotný bazén (Stade Nautique d'Anvers) byl 100 metrů dlouhý a 15 metrů široký, takže mohlo najednou startovat i 7 plavců.²⁸⁶ Voda v něm byla ale dosti studená, a protože v areálu nebyly sprchy s teplou vodou a během závodů panovalo chladné počasí, nebylo to pro plavce moc příjemné a jistě jim to ovlivnilo i zaplavané časy.²⁸⁷

Obr. 11 Plavecký bazén na OH v Antverpách 1920²⁸⁸

²⁸⁴ Škoda, Z., (2021). ed. *Antverpy 1920: Poprvé na olympijských hrách pod československou vlajkou*. Praha: ČOV, s. 90-95.

²⁸⁵ *Sportovní revue*, roč. I., č. 37, 2. 9. 1920, s. 3.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Škoda, Z., (2021). ed. *Antverpy 1920: Poprvé na olympijských hrách pod československou vlajkou*. Praha: ČOV, s. 90-95.

²⁸⁸ <https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/9142479?order=relevance>, dostupné 19. 1. 2021.

V závodech na 100 m znak muži se plavaly dvě rozplavby, a v obou, první dva plavci, překonali hned olympijský i světový rekord. V nejočekávanějším závodě na 100 m volný způsob muži, s plavci s aktuálně nejvyšší výkonností, Američanem Kahanamoku, Australanem Heraldem a Američanem Rossem, i přes opakování závodu, zvítězil v novém světovém rekordu Kahanamoku, v čase 1:00,4.²⁸⁹ Zlepšil si tím svůj olympijský čas v této disciplíně z posledních OH v roce 1912, a to o celé 3 vteřiny.²⁹⁰ Ve finále na 100 m znak byl všemi třemi prvními plavci překonán světový rekord. Závod vyhrál Kealoha (1:15,2 USA) nádherným rychlým kraulem před druhým Kegerisem (USA) a třetím Belgičanem Blissem, který se jako jediný z Evropanů dostal mezi americké vítěze, neboť i čtvrté a páté místo získali američtí plavci. V rozplavbách štafet na 800 m volný způsob vyhrála první rozplavbu štafeta Ameriky před Austrálií a druhou rozplavbu Anglie před Itálií.²⁹¹ Ve finále na 100 m a 400 m volný způsob ženy s naprostou jistotou zvítězila Američanka Ethelda Bleibtreyová v nových světových rekordech. Na 100 m to byl čas 1:13,6. Světového rekordu dosáhla i se štafetou na 4x100 m volný způsob. Byla první ženou, která na jedné olympiádě získala tři zlaté medaile.²⁹² První dvě místa ve finále na 400 m prsa obsadili švédští plavci (6:31,0). Vítězství na 1500 m volný způsob získal Američan Ross (22:23,2) před Kanadánem Vermotem a Australanem Beaurepairem.²⁹³ Čtveřice československých plavců (Hrášek, Prüll, Stibor, Bucháček) se nijak zvlášť neprosadila, spíše sbírala poznatky a zkušenosti o plaveckých způsobech a stylech. Nejúspěšnější byl Bucháček, který na 100 m volný způsob postoupil do semifinále a plaval s fenoménem Kahanamoku, kterému ale nestačil a doplaval pátý. Hrášek a Prüll skončili již v rozplavbách na 1500 m volný způsob a stejně dopad i Stibor na 200 a 400 m prsa.²⁹⁴

Po ne moc úspěšné olympiádě pro československé plavce následovalo čtyřleté přípravné období na další olympiádu, a to v roce 1924 v Paříži.

---

²⁸⁹ *Sportovní revue*, roč. I., č. 37, 2. 9. 1920, s. 4.

²⁹⁰ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 41.

²⁹¹ *Sportovní revue*, roč. I., č. 38, 9. 9. 1920, s. 2.

²⁹² Škoda, Z., (2021). ed. *Antverpy 1920: Poprvé na olympijských hrách pod československou vlajkou*. Praha: ČOV, s. 90-95.

²⁹³ *Sportovní revue*, roč. I., č. 38, 9. 9. 1920, s. 2.

²⁹⁴ Škoda, Z., (2021). ed. *Antverpy 1920: Poprvé na olympijských hrách pod československou vlajkou*. Praha: ČOV, s. 90-95.

5.1.1.4 VIII. OH v Paříži, 4. 5.-27. 7. 1924

(Plavecké soutěže 13.-20. 7. 1924)

VIII. olympijské hry se konaly ve Francii, v Paříži od 4. května do 27. července 1924 za účasti 3070 účastníků ze 44 zemí, opět s vyloučením Německa a SSSR, kteří závodili ve 126 disciplínách. Československo vyslalo 128 sportovců (4 ženy), kteří získali 1 zlatou, 4 stříbrné a 5 bronzových medailí. Plaveckých disciplín se zúčastnilo 231 plavců z 25 zemí, 156 mužů a 75 žen. Muži měli na programu 9 disciplín (100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x200 m volný způsob, skoky z prkna 1 a 3 m, skoky různé z věže 5 a 10 m, skoky obyčejné z věže 5 a 10 m) a ženy 7 soutěží (100 m, 400 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x100 m volný způsob, skoky z prkna 1 a 3 m, skoky z věže 5 a 10 m).²⁹⁵ Naši plaveckou reprezentaci čítalo 5 plavců Antoš, Piowatty, Bičák, Legát, Balasz a jedna plavkyně, Müllerová.²⁹⁶

Po blamáži v roce 1900, kdy nebyly OH v Paříži po organizační stránce vůbec zvládnuté, „*Zatím co v Aténách k absolvování celého programu bylo třeba deseti dnů, organisátoři pařížských her potřebovali na tentýž program celé tři měsíce.*“²⁹⁷, měly tyto hry napravit pověst francouzských pořadatelů a důstojně se rozloučit s působením Pierre de Coubertina v čele mezinárodního olympijského výboru.²⁹⁸ Poprvé těmto hrám předcházela i zimní část v Chamomix a novinkou byl i závěrečný ceremoniál, při kterém byly společně vyvěšeny vlajky MOV, vlajka pořadatelské země a vlajka příštího pořadatelského státu. Byla to první olympiáda, kde československý sportovec získal zlatou medaili (sportovní gymnasta Bedřich Šupčík ve šplhu).

Za laskavosti výboru AC Praha bylo plaveckému svazu umožněno rozšířit výcvik svých plavců o suchou přípravu, která byla důležitou složkou pro přípravu olympijských sportovců. Cvičení se konala vždy v pondělí od 20 hodin a ve čtvrtek od 19 hodin v tělocvičně reálné školy v Dušní ulici a byla vždy přísně kontrolovaná. Vedoucí těchto cvičení byl Ing. František Jesenský, odborník, který na tomto poli působnosti docílil mnoha úspěchů. Plavecký olympijský trénink se konal vždy v neděli od 8 do 10 hodin v bazénu na Klárově pod vedením náčelníka svazu Ing. Raucha a trenéra Braunschweigera. K olympijskému tréninku se přihlásil i mnohonásobný mistr v plavání Emanuel Prüll. Výbor ČsAPS se usnesl na tom, že kdo se z přihlášených, bez omluvy nezúčastní plaveckého tréninku nebo cvičení, bude z další

---

²⁹⁵ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 3, 20. 2. 1924, s. 10.

²⁹⁶ Procházka, K. *Olympijské hry*. Praha: Olympia, 1984, s. 384-385.

²⁹⁷ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 35.

²⁹⁸ Dovalil, J. (2014). *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004, s. 75.

olympijské přípravy vyloučen a nebude zařazen ani do olympijského družstva ani do jiných družstev pro další mezistátní nebo meziměstská utkání. Součástí předolympijské přípravy byly i předolympijské závody, a to v Praze, Brně, Českých Budějovicích a v Bratislavě, které sloužily jako nominace do olympijské reprezentace.²⁹⁹

Na výroční valné hromadě Československé obce sportovní v březnu 1922 byl přijat návrh delegáta ČsAPS, aby na krytí výloh s přípravami pro OH v Paříži a na výpravu borců do Paříže byla vypsána a vybírána „daň z hlavy“, a to 1 Kč za každého člena jednotlivce všech klubů a spolků sdružených ve svazech, členech Obce sportovní. Bylo stanoveno, že veškeré svazy vyberou tuto povinnou daň a odvedou jí do pokladny Čsl. obce sportovní, která je potom v určitém termínu před OH předá Čsl. výboru pro Olympijské hry.³⁰⁰ Za rok 1922 bylo vybráno 10 664 Kč, za rok 1923 12 680 Kč a za rok 1924 bylo vybráno pouze 606 Kč, a to pouze od Československého amatérského plaveckého svazu.³⁰¹ Ostatní ústředí v tomto roce daň z hlavy nezaplátila, což byla pro ně opravdu zahanbující skutečnost.³⁰²

Daň z hlavy: Čs. Sportovní Obce předložila delegátům ústředí na valné hromadě 15. dubna tento výkaz daně na olympijský fond:

Ústředí	Zar. 1922 Kč	Zar. 1923 Kč	Zar. 1924 Kč	Při počtu registr. členů
1. Čs. Amat. Plav. Svaz	500—	500—	606—	500
2. Čs. Athl. Amat. Unie	631—	800—	—	814
3. Čs. Aeroklub	200—	250—	—	300
4. Autoklub RČS.	1.000—	2.000—	—	2.500
5. Klub čs. turistů	1.000—	346—	—	39.800
6. Čs. Lawn.-ten. Assoc.	1.000—	2.884—	—	5.200
7. Čs. Obec Střelecká	500—	1.000—	—	3.200
8. Čs. Svaz Ház. a žen. sp.	250—	250—	—	3.524
9. Čs. Svaz Hockeyový	589—	600—	—	589
10. Svaz Lyžařů RČS.	500—	500—	—	8.500
11. Svaz skautů RČS.	—	—	—	30.000
12. Čs. Svaz Těž. Athl.	500—	600—	—	2.250
13. Svaz Veslařů ČSR.	1.532—	2.032—	—	2.300
14. Čs. Šermířský Svaz	80—	—	—	120
15. Čs. Ústř. Jed. Vel.	2.182—	718—	—	4.680
16. Čes. Yacht Klub	200—	200—	—	250
17. Svaz Bruslařů RČS.	—	—	—	685
18. Wölleybalový Svaz	—	—	—	neznámo
Celkem	10.664—	12.680—	606—	110.212
Daň za rok 1923			12.680—	
Daň za rok 1922			10.664—	
Celkem			23.950—	

Obr. 12 Výkaz daně na hlavu do olympijského fondu 1924³⁰³

²⁹⁹ Československé plavectví, roč. I., č. 4, 20. 11. 1923, s. 3.

³⁰⁰ Československé plavectví, roč. I., č. 3, 15. 10. 1923, s. 1-2.

³⁰¹ Olympijský věstník VIII. Olympiády, roč. 1., č. 7, 23. 4. 1924, s. 104.

³⁰² Olympijský věstník VIII. Olympiády, roč. 1., č. 13 a 14, 31. 7. 1924, s. 60.

³⁰³ Olympijský věstník VIII. Olympiády, roč. 1., č. 7, 23. 4. 1924, s. 104.

Subvence k tréninku pro OH 1924 byly rozděleny tak, že lehká atletika získala 14 000 Kč, tenis 5000 Kč, cyklistika 4000 Kč, zápas 8000 Kč, vzpírání 6000 Kč, šerm 4000 Kč, Sokol 12 000 Kč, veslařství 8000 Kč, bruslení 1000 Kč, lyžování 3000 Kč a **plavání 5000 Kč**.³⁰⁴ Jednotlivým sportovním svazům pak byly pro účast na OH rozděleny subvence v celkové částce 177 900 Kč. Tyto peníze pocházely z velké části od státu. Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy darovalo 168 300 Kč, ministerstvo zahraničních věcí 29 500 Kč, ale dalších 20 000 Kč bylo určeno pro výlohy tohoto ministerstva ve věcech olympijských. Od částky 177 900 Kč bylo nutno odečíst částku 40 000 Kč pro zimní OH v Chamonix a naopak přičíst částku daně z hlavy 16 465 K, takže k rozdělení zbylo 174 265 Kč. Celková částka převyšovala dispoziční sumu o 3635 Kč, kterou měla přispět Olympijskému výboru Československá fotbalová asociace.³⁰⁵

Druh závodu	Počet vysílacích boreů	Doba pobytu v Paříži	Subvence	Vyplaceno ze státní subvence
Řeckořímský zápas	12	10	12.000 Kč	10.560 Kč
Vzpěrači	10	12	12.000 Kč	10.560 Kč
Sokolové	18	16	28.800 Kč	24.376 Kč
Lawn-tennis	7	12	8.400 Kč	7.392 Kč
Plachtění	2	15	3.000 Kč	2.640 Kč
Cyklistika	13	15	20.000 Kč	17.160 Kč
Střelba lovecká	8	13	10.400 Kč	9.152 Kč
Lehká atletika	17	17	28.900 Kč	25.432 Kč
Plavectví	15	16	24.000 Kč	21.120 Kč
Veslařství	15	15	22.000 Kč	18.920 Kč
Šerm	6	14	8.400 Kč	7.392 Kč
Celkem	123	10—17	177.900 Kč	154.704 Kč

Obr. 13 Rozdělení subvencí pro OH v Paříži 1924³⁰⁶

Československé plavectví tak dostalo pro přípravu na OH v Paříži 5000 Kč a 24 000 Kč pro samotnou olympiádu, což stačilo jen na III. třídu rychlíku do Paříže, a na co nejkratší možný, velmi skromný pobyt, při kterém spali závodníci po dvou na jedné posteli.³⁰⁷

Nejpočetnějšími skupinami byla Anglie a Amerika. Francouzské obecnstvo se chovalo celkem chladně, a to nejen k naší výpravě, ale i k ostatním národům. Soudcovský sbor byl tvořen hlavně Anglií, Francií, Amerikou a Švédskem, ale poměrně i ostatními národy. Čechoslováci měli podle programu obsadit funkci časoměřiče, a to K. Klapačem, to bylo ale při kongresu Fina změněno na Šikla. Soudcem u branek při vodním pólu měl být Dr. Černík,

³⁰⁴ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 7, 23. 4. 1924, s. 104.

³⁰⁵ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 13 a 14, 31. 7. 1924, s. 60.

³⁰⁶ Tamtéž.

³⁰⁷ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 25.

ten se ale, bohužel, nedostal přes bezpečnostní strážce, protože neměl oficiální odznak. Až po mnoha urgencích se pro něho povedlo vyjednat stužku, která opravňovala majitele, za určitých podmínek (výkon nějaké funkce), vstup na stadion. Jiné národy, velikostí podobnou jako Československo měly tři i více funkcionářů s plnými právy soudcovského sboru. Tento nedostatek naše výprava velmi těžce nesla, a proto se zástupci našeho olympijského výboru snažili o získání oficiálních odznaků pro naše další rozhodčí.³⁰⁸

Pro československé reprezentanty byl pro OH předepsaný úbor, a to černé nebo tmavomodré triko s výstřihem kolem krku nejvýše 8 cm vpředu i vzadu pod ramenem. Triko muselo krýt část nohou, a to nejméně 10 cm od středního švu rozkroku a muselo být rovně zastřiženo. Mimo to, musel mít závodník pod trikem plavky trojúhelníkového tvaru, které byly v nejužší části nejméně 8 cm široké nebo, ženy, krátkou sukénku kolem boků délky 8 cm. Dres mohl být vyzdobený jakýmkoliv emblémem nebo odznakem, ale ten mohl být umístěn pouze nad pasem.³⁰⁹ Rozměry státní vlajky na dresu závodníků byly stanoveny na 10x15 cm³¹⁰ a na odznaku byla emailová státní vlajka s nápisem „Paříž 1924“.³¹¹ Československý úbor, který si musel každý závodník obstarat sám, pro průvod na stadionu, byl stanoven na tmavomodrý kabát, černou vázanku, bílé kalhoty i střevíce, slaměný klobouk.³¹²

Každý národ mohl mít v každém závodě nejvýše 3 účastníky, jednu štafetu se dvěma náhradníky a jedno mužstvo pro pólo se čtyřmi náhradníky.³¹³ Za československé plavce byli, dle průběžných plaveckých výkonů v daném roce, nominováni Antoš na 1500 a 400 m v. zp., Bičák na 100 a 400 m v. zp., Piowaty na 200 m prsa, Legát 100 m znak a štafeta 4x200 m v. zp., Balasz skoky, Müllerová 100 m znak. Vůdcem výpravy byl jmenován náčelník svazu Dr. Fr. Černík. Na schůzce všech účastníků OH, dne 9. července, bylo oznámeno, že některé kluby vyšlou tzv. soukromé účastníky na vlastní náklady. Za AC Sparta to byl Müller, M. Kurka, Vacín, Chaloupková a Drážková, ČPK Praha vyslal Kramáře a Krongeigerovou, APK Praha vyslal Hummelhans. K výpravě se přidali ještě bratři Kolátorové, Alfréd Nikodém, Ortelt, náčelník SK Kroměříž Šolín, Hora a sl. Slabá, celkem tedy 32 účastníků.³¹⁴

---

³⁰⁸ *Československé plavectví*, roč. II., č. 14, 5. 9. 1924, s. 1.

³⁰⁹ *Československé plavectví*, roč. I., č. 6, 15. 1. 1924, s. 1-2.

³¹⁰ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 9, 22. 5. 1924, s. 131.

³¹¹ Tamtéž, s. 135.

³¹² *Čsl plavectví*, roč. II., č. 11, 11. 6. 1924, s. 5.

³¹³ Tamtéž.

³¹⁴ Tamtéž.

Plavecká reprezentace dorazila do Paříže 9. července, tedy 4 dny před plaveckými soutěžemi. Byla ubytována v hotelu Viledo a Strasburg a stravovala se v české restauraci Machatýho. Druhý den odpoledne již plavci trénovali, ale bohužel ne v olympijském bazénu Stade Nautique, který byl již pro závodníky uzavřen, ale v bazénu Rouvet.³¹⁵

Plavecké závody se konaly na stadionu v Tournelles, který nebyl úplně dokončený. Jednalo se o 2patrovou železobetonovou budovu s mnoha vchody kolem dokola, která stála na malé pláni za městem. Na severovýchodní straně byl vchod pro plavce, v průčelní straně byly vchody pro hosty, členy olympijského výboru a žurnalisty. Uvnitř byl stadion velmi účelně zařízený. Bazén s průzračnou vodou, s rozměry 18x50 m byl obklopený stupňovitými tribunami. Čelní strana byla vyhrazena rozhodčím, na pravé straně byla věž pro skoky, která byla z betonu a s pružícími prkny. Za věží byla tribuna pro závodníky, naproti ní byl prostor pro žurnalisty. Na východní straně, proti cíli, byla veliká vývěsní tabule, na kterou byl ihned po závodě vyvěšen čas vítěze. Hloubka bazénu byla 5 m pod skokanskou věží a 75 cm na druhém konci. Jednotlivé dráhy byly vymezeny červenou korkovou šňůrou na vodní hladině a na dně bylo 6 černých čar vymežujících dráhy pro závodníky. Podél bazénu byly vyznačeny jednotlivé vzdálenosti v metrech. Zasunovací tabulky, s čísli 1-14, na čelní stěně bazénu, ukazovaly plavcům, kolik bazénů jim ještě chybí do cíle. Ve druhém patře stadionu byly šatny (v dobové řeči svlékárny) pro závodníky. Každý národ měl svojí místnost se skříňkami, lavicemi a umyvadly, které byly označeny nápisem a vlajkou. Celkové uspořádání a vybavení bazénu bylo uspokojující, nikoliv však dostačující. Někde bylo finančními prostředky zbytečně plýtváno a někde bylo dosti šetřeno.³¹⁶

Plavecké závody začínaly vždy v 10.30 dopoledne a v 15 hodin odpoledne. V první rozplavbě na 1500 m vol. zp. muži byl mladým Australanem Charltonem překonán dosavadní světový rekord na tuto trať o 15 vteřin časem 21:20,4, ale hned v druhé rozplavbě tento rekord překonal „švédský jeseter“ Arne Borg, a to o 9 vteřin v čase 21:11,1. Do finále této disciplíny se probjovali favorité, a to Australan Charlton, Švédové Arne a Ake Borgovi, Angličan Hatfield, Francouz Beaurepaire a Japonec Takahishi. Ve finále ale došlo k velkému překvapení, kdy všichni s jistotou očekávali vítězství velkého Švéda Arne Borga. Mladý Australan Charlton ale předstihl Arneho o skoro 35 metrů a to ve skvělém čase 20:07,2, kterým byl již po třetí na té samé olympiádě překonán světový rekord. Arne Borg se snažil ostrými mezisprinty dohonit mocně táhnoucího Charltona, ale tímto se ještě více vyčerpal a

---

³¹⁵ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 17 a 18, 8. 9. 1924, s. 126.

³¹⁶ *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 1-2.

ve finiši již na Australana nestačil. Na 400 m volný způsob ženy hodně překvapily svými výkony hlavně Američanky, které vyhrály všechny tři rozplavby v časech 6:12,2, 6:23,2 a 6:46,8 (naše Chaloupková 8:14). Finále této soutěže také překvapilo, a to vítězstvím dosud neznámé plavkyně Morelius před Wainwright a světovou rekordmankou Ederle, všechny tři z Ameriky.³¹⁷ Ve finále na 400 m volný způsob muži nepřekvapil Američan Weissmüller, který zvítězil před Arne Borgem, Charltonem a Ake Borgem v čase 5:04,2. Finále na 200 m prsa muži vyhrál favorizovaný Američan Skelton, který plaval poměrně volným, ale trhavým stylem, před Belgičanem De Combe, který šel mohutnými skoky dopředu, a Američanem Kirschbaumem.³¹⁸ Napínavé bitvy se svedly i o 2. a 3. místo ve štafetách 4x200 m volný způsob muži. Suverénně zvítězilo mužstvo Ameriky (9:53,2) se svým Weissmüllerem, po devíti vteřinách doplávala druhá Austrálie a Švédové s bratry Borgy, kteří se marně snažili získat vítězství, doplávali na třetím místě skoro 14 vteřin za vítězi. V ženských štafetách na 4x100 m volný způsob se přihlásilo málo národů, pouze šest, a proto se plavalo ihned finále. Zvítězily fenomenální Američanky, které překonaly světový i olympijský rekord hned o 12 vteřin v čase 4:58,8. Druhá doplávala Anglie, dále Švédsko, Dánsko, Francie a Holandsko. V krásném finále na 100 m znak muži klidným stylem a s převahou zvítězil v čase 1:13,2 Havajec Kealoha před druhým Wyattem z Ameriky a třetím Barthem z Maďarska. V rozplavbách na 100 m v. zp. muži nechyběli favorité Weissmüller a Arne Borg. Ve finále této disciplíny vyrazil Weissmüller hned od startu a ujal se zřetelného vedení avšak sledován Arne Borgem a bratry Kahanamoku. V cíli byl první Weissmüller v novém olympijském rekordu 0:59,0. Bylo to poprvé v historii, kdy bylo 100 m v. zp. zaplaváno pod jednu minutu. Druhý doplával Duke, vítěz minulé olympiády a třetí Sam Kahanamoku. Pro Arne Borga zbylo nepopulární čtvrté místo. Velice zajímavé rozplavby se uskutečnily na 100 m volný způsob ženy, kde Američanky předvedly svojí plaveckou převahu, když vyhrály tři ze čtyř rozplaveb a jejich časy se skoro rovnaly časům našich nejlepších sprinterů mužů. Ve finále pak všechna první tři místa obsadily Američanky, protože jejich kraul se co do stylu i síly opravdu vyrovnal kraulu mužů. Vítězka Lachieová zaplavala čas 1:12,4. V disciplíně 100 m znak ženy se plavaly dvě rozplavby, obě vyhrály Američanky.³¹⁹ Náš Antoš skončil čtvrtý v rozplavbě na 1500 m v. zp. (24:44), na 400 m v. zp. doplával druhý v rozplavbě (5:34,8), čímž postoupil do semifinále, kde skončil pátý. Legát byl čtvrtý v rozplavbě na 100 m znak (1:27,6) a třetí v rozplavbě na 100 m volný způsob. Bičák doplával pátý v rozplavbě na 400 m v. zp. a třetí

---

³¹⁷ *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 1-2.

³¹⁸ *Československé plavectví*, roč. II., č. 16, 15. 11. 1924, s. 1-2.

³¹⁹ *Československé plavectví*, roč. II., č. 17, 17. 12. 1924, s. 1-2.

na 100 m v. zp. Piowatty doplaval na 200 m prsa ve své rozplavbě druhý (3:10,8) a tím postoupil do semifinále, kde skončil šestý (3:11,8). Müller doplaval na pátém místě v rozplavbě na 200 m prsa. Slečna Müllerová byla druhá v rozplavbě na 100 m znak a ve finále skončila na pěkném pátém místě. Slečna Chaloupková doplávala pátá v rozplavbě na 400 m v. zp. (8:14) a slečna Dražková doplávala čtvrtá v rozplavbě na 200 m prsa (3:44).³²⁰ Když nyní porovnáme časy vítězů daných disciplín s časy našich plavců, můžeme si udělat představu o výkonnostní třídě československých plavců na pařížské olympiádě. Na 1500 m v. zp. doplaval Antoš o 4 minuty a 37,4 sekund později než vítěz Charlton, a na 400 m v. zp. byl horší o 30,6 sekund než první Weismüller. Bičák byl ve stejné disciplíně pomalejší o 48,2 sekund. Na 200 m prsa byl náš Piowatty pomalejší o 10,4 sekund, a Müller o 25,8 sekund než vítězný Skelton. Na 100 m znak byla Müllerová pomalejší o 8 sekund než vítězka Bauerová a na 400 m v. zp. doplávala naše Chaloupková až 2 minuty a 11,8 sekund za vítěžkou Noreliusovou. Na 200 m prsa byla Dražková horší o 10,4 sekund než první Mortonová. „*Tato prostá číselná data nemohou nás uspokojiti a nemluví nikterak o velmi dobrém a čestném výsledku československého plavectví na OH, ale ukazují, jak ještě daleko vzdáleno jest naše plavectví od světové třídy*“.³²¹

Plavecká olympiáda skončila celkovým vítězstvím Ameriky, hned za ní bylo Švédsko a Anglie. Československo skončilo desáté spolu s Holandskem, Novým Zélandem a Švýcarskem.³²² Účastníci všech národů mohli vidět mnoho nového z plaveckého sportu, zejména co se techniky plaveckých způsobů týkalo, což bylo dobré poučení i zkušenost do budoucna. Podanými výkony bylo potvrzeno, že americký kraul byl nejdokonalejším a nejrychlejším plaveckým způsobem, jak na prsou, tak jeho nápodoba v poloze na zádech, na světě. Co se týká hodnocení celé československé výpravy, tak na pařížské olympiádě poprvé v historii zavlála československá vlajka na stožáru vítězů a poprvé byla zahrána československá hymna, a to díky prvnímu místu Bedřicha Šupčíka ve sportovní gymnastice, konkrétně ve šplhu na laně. Šupčík nebyl ale jediný úspěšný Sokol na těchto OH. Českoslovenští Sokolové získali ve sportovní gymnastice ještě dvě druhá místa a tři třetí místa. Zejména díky Sokolům tak ČSR získala v individuální klasifikaci druhé a třetí místo. A kdyby si československý sport upravil své vnitřní poměry, které byly rozhádané a negativně působily na přípravu československých sportovců, mohla olympijská výprava ČSR dopadnout

---

³²⁰ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 17 a 18, 8. 9. 1924, s. 126-127.

³²¹ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 20 a 21, 27. 10. 1924, s. 158-160.

³²² *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 1-2.

ještě lépe.³²³ „Československý sport, utápěje se v malicherných sporech, z větší části osobních, ztrácí vůdčí svoji ideu, která vedla a řídila jej před převratem a která působila, že s prostředky minimálními přece jen mohli jsme se účastniti olympijských her. Tenkrát mohlo nám snad stačiti pouhé účastenství, kterým aspoň jsme se uplatňovali mezi ostatními jako národ, sice porobený, ale přece jen žijící. Dnes už pouhé toto účastenství nestačí. I český sport si musí býti vědom, že tak, jako český tělocvik (Sokolové) musí pracovati ne pro slávu jednotlivých klubů nebo dokonce pro prospěch některých jednotlivců, ale pro slávu a věhlas československé vlasti“.³²⁴

5.1.1.5 IX. OH v Amsterdamu, 17. 5.-12. 8. 1928

(Plavecké soutěže 4.-11. 8. 1928)

IX. olympijské hry se konaly v Nizozemsku, v hlavním městě Amsterdamu od 17. května do 12. srpna 1928. 3014 sportovců ze 46 zemí soutěžilo ve 109 disciplínách, po dlouhé době i sportovci z Německa. Československou výpravu, která měla pouze 69 sportovců, z toho byla jedna žena (Jarmila Chalupová, šerm), vedl Josef Rössler-Ořovský. Naše výprava získala v celkovém hodnocení 9 medailí, 2 zlaté, 5 stříbrných a 2 bronzové, a umístila se na 14. místě. Plaveckých soutěží se zúčastnilo 220 sportovců ze 30 zemí, 125 mužů a 95 žen. Muži měli na programu 8 disciplín (100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x200 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže) a ženy 7 disciplín (100 m, 400 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x100 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže).³²⁵ Československo vyslalo do plaveckých soutěží pouze Václava Antoše, startujícího v závodě na 400 m a 1500 m volný způsob.³²⁶

Poprvé v historii OH nastupoval při slavnostním zahájení jako první vlajkonoš Řecka a jako poslední vlajkonoš pořadatelské země. Tento zvyk se dochoval až do dneška.³²⁷

Deváté olympijské hry se konaly v bohaté zemi obchodu, v přístavním městě Amsterdamu. Hojná účast i nejbzdalejších světadílů opět posílila myšlenku OH a sportovní vzájemnosti. Velká dražota a nepříznivý kurz holandské měny přinutil Čsl. Olympijský výbor k tomu, že musel hodně přemýšlet o jednotlivých výdajích pro naše plavce vyslané na OH. Zřízení „prosevací sportovní komise“ bylo nástrojem k tomu, aby již předem nebyl vyslaný

---

³²³ *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 17 a 18, 8. 9. 1924, s. 114.

³²⁴ Jarkovský, J. G. *Olympijský věstník VIII. Olympiády*, roč. 1., č. 17 a 18, 8. 9. 1924, s. 114.

³²⁵ Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 399-400.

³²⁶ Tamtéž, s. 127-128.

³²⁷ Tamtéž.

nikdo zbytečně na „obecní“ náklady. Ovšem teorie byla jedna věc a praxe, a pečlivě sestavené kvalifikační tabulky sportovní komise Olympijského výboru, věc druhá. A tak se ČsAPS dostal do nemilé situace, že ač výběr našich plavců, nominovaných na OH, byl velmi pečlivý, nemilosrdný a podle dosažených výsledků, poslední slovo stejně padlo u „zeleného stolu“. Původně určený počet účastníků Olympijských her pro ČsAPS byl na poslední schůzi Olympijského výboru, ač nerad, navýšený o hráče vodního póla, kteří dle svých posledních výsledků z mezistátních utkání s Rakouskem a Maďarskem, která vyhráli, byli nakonec více ceněni než naši plavci.

Českoslovenští sportovci byli z velké části odchovanci Sokola, a proto byli zvyklí na kázeň a pořádek. Z tohoto důvodu lze soudit, že neúspěchy našich sportovců na předešlých OH nebyly úplně tak jejich vinou, nýbrž vinou klubového vedení a rozhodování. ČsAPS byl prvním, který řekl, že je nutné se připravovat s velkým předstihem před OH, a tak na podzim 1926 angažoval trenéra a umožnil svým plavcům tělesná cvičení v tělocvičně pod odborným vedením, a také pronajal bazén na Klárově k pravidelnému plaveckému tréninku. Toto byly události dalekosáhlého významu a doposud nebyvalá vymoženost. Bohužel, a možná s nepochopením a otázkou proč?, mnohé plavecké kluby tuto vymoženost nechápaly nebo chápat nechtěly, a také odmítaly. Hned jak bylo s touto předolympijskou přípravou započato, vyskytly se kritické hlasy, ba dokonce důkazy, že tělesná cvičení jsou pro plavce škodlivá.³²⁸ V důsledku tohoto řada plavců tato cvičení odmítala a nenavštěvovala. Tím utrpěla potřebná kázeň první trhlinu, která se pomalu, ale jistě zvětšovala. Je jasné, že největší část svého výcviku prováděli plavci ve svých klubech a největší vliv na jejich přípravu i životosprávu měli právě kluboví činovníci. To bylo v rámci celoroční přípravy v pořádku. Každopádně účelem společného svazového tréninku měla být možnost, aby si mohli plavci kontrolovat a porovnávat svoji výkonnost s plavci z ostatních klubů a hlavně, aby získali potřebné instrukce od vedoucího svazového tréninku, respektive od trenéra, který byl za tímto účelem najatý.³²⁹ Bohužel, toto samozřejmé stanovisko nenalezlo pozitivní odezvy u klubových pohlavárů, kteří si každou svoji „plaveckou hvězdu“ úzkostlivě hlídali a chtěli se s ní pochlubit až na veřejných závodech. Proto byla i popírána potřeba svazového tréninku a byl zastáván názor, že každý plavec se má připravovat pouze ve svém klubu, a že směrnicí pro vyslání na OH bude pouze výkonnost v rámci svého klubu, nikoliv účast a úspěch na národních kvalifikačních závodech, kde by se názorně ukázala výkonnost jednotlivců.³³⁰ Bohužel,

---

³²⁸ *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 3.

³²⁹ Tamtéž.

³³⁰ *Československé plavectví*, roč. II., č. 18, 15. 1. 1925, s. 2.

události a hlavně výsledky našich sportovců v Paříži daly jasně najevo, že tento přístup k přípravě není správný, a že je potřeba řádná, spolehlivá a účelná příprava s velkým předstihem před samotnými hrami, a že pokud by se před dalšími OH v roce 1928 v Amsterdamu postupovalo stejným způsobem, tak by naši sportovci nepředvedli lepší výsledky. Proto bylo nezbytně nutné, aby předolympijský trénink a přípravu převzala nějaká vyšší korporace, než byly plavecké kluby, která by měla dostatek autority a prostředků, kterými by mohlo být zabráněno, aby byl na OH vyslaný někdo, kdo není náležitě připravený na takovou událost. Musela být jistota a vědomí toho, že ten, kdo by byl na OH vyslaný, bude dokonale připravený podat vrcholný výkon.³³¹

Odjezd naší výpravy byl stanovený na úterý, 31.7. odpoledne. Bohužel, odjezd z naší vlasti byl poznamenán nepěkným jednáním dopravního úředníka Wilsonova nádraží, který odepřel čl. reprezentantům místo ve vlaku, ač k tomuto účelu měla výprava vystavenou místenku přímo od ředitelství státních drah Praha-Jih. Nakonec bylo nalezeno místo ve voze II. třídy ve vlaku, který byl již od Vídně přeplněný. A protože výprava měla cestovat vozy III. třídy, museli si sportovci doplatit rozdíl. Ten, kdo si rozdíl nedoplatil, musel se vecpat do chodby vozu mezi kufrů a zavazadla. Výpravy ostatních států, dle všeho, cestovaly velmi komfortně vybavenými loděmi či spacími vozy. Přívětivého a ochotného jednání se našim sportovcům dostalo až od německých celníků a dopravních úřadů v Drážďanech, kde jim byla vymezena dvě prostorná oddělení s nálepkami na dveřích, že je toto vyhrazeno čl. olympijské výpravě. V Amsterdamu byla výprava ubytována v penzionu Belveder v lázních Zandwort. V tomto městě byla ubytovaná i celá německá a rakouská výprava. V nepřilíš prostorném penzionu, v malých místnostech, byla hromadně ubytovaná celá československá výprava všech sportovních odvětví, což nebylo zrovna příjemné. Další stinnou stránkou ubytování byla vzdálenost penzionu od místa olympijských her, a to 45 minut vlakem a 45 minut elektrickou dráhou. Bylo tak zbytečně mnoho času stráveno neustálým cestováním a čekáním na vlak, jezdícího dle jízdního řádu. K pozitivním stránkám ubytování patřilo blízké moře a klid pro odpočinek.³³²

Do soudcovského sboru byli z Čechoslováků určeni Ing. Hauptmann, coby časoměřič a pisatel-soudce u obrátek, a prof. Šimon, coby časoměřič pro vodní pólo. Bohužel, všechny důležité soudcovské funkce si rozebrali hodnostáři velkých národů, což budilo velké nevole mezi ostatními národy. Velmi často také docházelo ke konfliktům se zřízenci stadionu, kteří

---

³³¹ *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 3.

³³² *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 2-3.

se velmi často hrubým a nevybíravým způsobem chovali k hostům a cizincům, zatímco holanďtí závodníci se mohli pohybovat, kde se jim zachtělo.³³³

Ve čtvrtek 2. srpna, dva dny před zahájením plaveckých soutěží, šli plavci trénovat do blízkého Harlemu, aby v místních lázních poprvé vyzkoušeli holandskou vodu. Tréninky v olympijském plaveckém bazénu se totiž řídily přísným rozvrhem, zvláště pro každý národ, a vymezený čas pro trénink našich plavců nebyl dostatečný. Vlastní olympijský bazén byl betonový (50m) a vnitřní uspořádání bylo podobné bazénu v Tourelles u Paříže, kde se konaly OH v roce 1924.³³⁴

V plavecké disciplíně na 1500 m v. zp. muži bylo již od začátku rozhodnuto. Z šesti konkurentů se ihned ujal vedení Arne Borg (19:51,4), který byl, svým typickým krátkým rychle střídavým tempem paží, pronásledován Australanem Charltonem a Američanem Crabbem. V tomto pořadí doplávali borci i do cíle. Finálový boj na 400 m volný způsob ženy vyhrála favoritka Noreliusová z Ameriky (5:42,8), žena vyšší silné postavy, která plavala zcela vodorovně při hladině bez znatelného točení těla z boku na bok, a to opět v novém světovém rekordu před druhou Holanďankou Braunovou, která sice nevyhrála, i přesto se dočkala větších ovací obecenstva než vítězka. Finále na 400 m volný způsob muži přineslo další překvapení Olympijských her. Hned od začátku vyrazil Arne Borg velmi ostrým tempem a získal slušný náskok před ostatními. Každých dalších 100 m ale tuto výhodu ztrácel až ho ve finiši předplaval Australan Charlton a oba tyto plavce ještě předstihl mladý Argentinec Zorilla (5:01,6). Finálový souboj na 200 m prsa muži vyhrál Japonec Tsuruta (2:48,8) před Němcem Rademacherem a třetím Filipíncem Ildefonsem.³³⁵ Dosavadní plavecké neúspěchy Německa byly nakonec odškodněny v soutěži na 200 m prsa ženy, kde Schraderová (3:12,6) zvítězila před Holanďankou Baronovou a další Němkou Mühe. Finále na 100 m znak muži vyhrál Čechoameričan Kojac v novém světovém rekordu (1:08,2). Štafety žen na 4x100 m volný způsob vyhrálo družstvo Ameriky (4:47,6) před Anglií a Jižní Afrikou. Holanďanky byly diskvalifikované pro špatné střídání.³³⁶ Ve štafetě 4x200 m v. zp. muži zvítězili Američané (9:36,2) před Japonci a Kanadou. Čtvrté doplávalo Maďarsko a páté Švédsko, kterému nepomohl k lepšímu výsledku ani Arne Borg, i když byl v dobré kondici a plaval dobře.³³⁷ V sedmi rozplavbách na 100 m volný způsob muži závodilo 42 závodníků. Úspěšní byli favorité jako Weissmüller, Kojac, Zorilla, Barany. Ve třech semifinálových bojích této disciplíny pak

³³³ *Olympijský věstník IX. Olympiády*, roč. VI., 1928, s. 178.

³³⁴ *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 2-3.

³³⁵ Tamtéž, s. 4.

³³⁶ Tamtéž, s. 5.

³³⁷ Tamtéž, s. 6.

vyhráli Japonec Takaishi, Američan Kojac a Weissmüller v olympijském rekordu.³³⁸ Umístění Maďara Barany na 100 m volný způsob až na druhém místě za Weissmüllerem (0:58,6) bylo trochu nečekané překvapení. Finále žen na 100 m znak po krásném boji vyhrála Holanďanka Braunová (1:22,0). Posledním závodem plaveckých her bylo finále na 100 m volný způsob ženy, které vyhrála Američanka Osipowich v olympijském rekordu (1:11,0).³³⁹ Náš jediný plavec na OH, Václav Antoš, závodil ve dvou disciplínách. Na 1500 m volný způsob skončil třetí (22:43,1) ve své rozplavbě, proto dál nepostoupil. V disciplíně na 400 m volný způsob muži, startoval podruhé, a bohužel naposledy. Antoš (5:39,8) byl zřejmě vyčerpaný, protože zdaleka nepodal takový výkon, jaký by se dal od něho očekávat. Ani jeho pověstný finiš nepředvedl.³⁴⁰

Na závěr je potřeba říci, že plavecký stadion, kde se odehrávaly plavecké soutěže byl spíše provisorium, úplný opak krásného plaveckého stadionu při OH v Paříži. Co se týká vybavení, bylo tam sice všechno, co bylo potřeba, i o pohodlí závodníků bylo postaráno, ale všechno bylo velmi prosté, obyčejné, místem omezené, tedy nic imponujícího. Redakce měly pro sebe velmi malý prostor na tribuně odkud bylo velmi špatně vidět a pracovní stoly dostaly až třetí den soutěží. Filmování a fotografování bylo vyhrazeno pouze vybraným firmám, pod pokutou nikdo jiný nesměl vstoupit s fotoaparátem na stadion. O to se pečlivě starali zřízení, kterých byl plný stadion, ale tito byli svým nevhodným chováním k cizincům předmětem neustálých stížností a výstupů. Všeobecně holandské obecnostvo a obyvatelstvo nechovalo k cizincům moc sympatií a o předraženém zboží, které nabízeli, už ani nemluvě. Povzbuzování při závodech bylo příznačné zejména pro vícepočetné výpravy, Němci byli stále slyšet „*ra, ra, ra, Germania*“. Ohlašování výsledků probíhalo rozhlasem, který byl ve formě špaččích budek kolem celého bazénu. O stylu plavců nelze zásadně tvrdit, že by dominoval nějaký zvláštní způsob plavání. Všeobecně lze říci, že vítězila houževnatost, síla a vytrvalost, která dávala danému plavci možnost získat co nejrychlejší tempo bez rizika vyčerpání. Soudcovství bylo velmi bolestivým místem her. Spravedlivé výsledky byly pouze tam, kde byly nesporně zjistitelné. Tam, kde se dávala volnost úsudku soudce, docházelo k největšímu zklamání, neboť soudci tlačili své lidi na lepší umístění na úkor objektivitu. To mělo být poučením pro příští hry, protože nemělo smysl vysílat borce do soutěží, kde zásluhou soudců by stejně neměli šanci na úspěch.³⁴¹

---

³³⁸ *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 2-3.

³³⁹ *Tamtéž*, s. 7.

³⁴⁰ *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 4.

³⁴¹ *Olympijský věstník IX. Olympiády*, roč. VI., 1928, s. 192-193.

5.1.1.6 X. OH v Los Angeles, 30. 7.-14. 8. 1932

(Plavecké soutěže 6.-13. 8. 1932)

X. olympijské hry se konaly v Kalifornii, v Los Angeles, za nebývalého diváckého zájmu, od 30. července do 14. srpna 1932. Zúčastnilo se pouze 1328 sportovců ze 37 zemí, kvůli vrcholící celosvětové hospodářské krizi, kteří se utkali ve 116 disciplínách. Československo vyslalo 7 sportovců, mužů, kteří získali 1 zlatou, 3 stříbrné a 2 bronzové medaile. Plaveckých disciplín se celkem zúčastnilo 154 sportovců z 21 zemí, 99 mužů a 55 žen. Muži závodili v 8 disciplínách (100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x200 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže) a ženy v 7 disciplínách (100 m, 400 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x100 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže. Z československých plavců se nezúčastnil nikdo, protože finanční náklady spojené s cestou za oceán byly příliš vysoké a i naděje našich plavců aspoň na čestné umístění byla minimální.³⁴²

Poprvé byly OH ziskové, ve výši 1 milion dolarů, a poprvé také trvaly pouze 16 dnů, což je dnes normální, ale např. v letech 1900-1928 trvaly i 79 dnů. Pořadatelé postavili pro sportovce nový stadión Coliseum a poprvé byla pro sportovce, muže, k dispozici olympijská vesnice. Ženy byly ubytované v luxusním hotelu. Poprvé se také předávaly medaile na stupních vítězů a také poprvé byla vztyčována vlajka vítězné země. Další novinkou byla i elektronická časomíra a cílová kamera.³⁴³ Velkou senzaci způsobily plavecké soutěže, které se staly záležitostí Japonců, kteří v 6 závodech získali 5 zlatých, 4 stříbrné a 2 bronzové medaile.³⁴⁴ Japonský nástup do světových bazénů byl podložen neobyčejně svědomitou přípravou. Japonci jako první přišli se speciální plaveckou gymnastikou, která se později uplatnila v přípravě všech světových plavců. Nejúspěšnější plavkyní her byla Američanka Helena Madisonová, která získala tři zlaté medaile, a to na 100 m (1:06,8) a 400 m volný způsob (5:28,5) a ve štafetě na 4x100 m volný způsob (4:38,0).³⁴⁵ Československo se v Los Angeles poprvé zúčastnilo uměleckých soutěží, a to velmi úspěšně. Josef Suk obdržel za pochod „V nový život“ stříbrnou medaili. Mezinárodní jury sice dlouze diskutovala, zda Sukovi neudělit zlatou medaili, ale protože část skladby byla zveřejněna dříve, než umožňovala pravidla, rozhodla komise o stříbrné medaili. Zlato ani bronz se nakonec

³⁴² Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 413-414.

³⁴³ Tamtéž, s. 399-400.

³⁴⁴ Procházka, K. (1980). *Od Atén k olympijské Moskvě*. Praha: Ideologické oddělení ÚV SSM nakladatelství Mladá Fronta, s. 144.

³⁴⁵ Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 139.

neudělovaly. Sochař Jakub Obrovský zase zaujal svojí sochou „Vraždící Odysseus“, za kterou získal bronzovou medaili. V kategorii architektonické návrhy získal čestné uznání architekt Alois Dryák za „Plán státního stadionu na Strahově“.³⁴⁶

Obr. 14 Jakub Obrovský a jeho „Vraždící Odysseus“³⁴⁷

5.1.1.7 XI. OH v Berlíně, 1. 8.-16. 8. 1936 (Plavecké soutěže 8.-15. 8. 1936)

XI. olympijské hry se konaly na území nacistického Německu, v Berlíně, ve znamení hákového kříže a stoupající agresivity německých nacistů, a to od 1. srpna do 16. srpna 1936. Celkem se zúčastnilo 3956 sportovců ze 49 zemí ve 129 disciplínách. Československo vyslalo 179 sportovců, kteří spíše v nepřátelském prostředí získali 3 zlaté, 5 stříbrných a 1 bronzovou medaili. Plaveckých disciplín se zúčastnilo 306 borců, 185 mužů a 121 žen. Muži soutěžili v 8 disciplínách (100 m, 400 m, 1500 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x200 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže) a ženy v 7 disciplínách (100 m, 400 m volný způsob, 100 m znak, 200 m prsa, 4x100 m volný způsob, skoky z prkna, skoky z věže).

³⁴⁶ Hladík, P. (2016). Naši umělci na olympijských hrách. In: Sport a umění. *Seminář akademické sekce České olympijské akademie pořádaný ve dnech 18.-20. září 2015 ve Vizovicích*. Praha: ČOV, s. 19-20.

³⁴⁷ Havránková, H., Hladík, P., Kolář, F., Kössl, J., Waic, M. (1999). *Český olympismus - 100 let*. Praha: Olympia, s. 59.

Československo reprezentoval jeden plavec, Felix Erbert, a dvě plavkyně, Irma Schramková a Eliška Boubelová.³⁴⁸

Když bylo v roce 1931 přiděleno pořadatelství XI. Olympijských her Berlínu, asi nikdo netušil, že během dvou let převezme vládu nad Německem Adolf Hitler a jeho NSDAP. Ve stínu fašistické diktatury se začalo vážně uvažovat o změně pořadatelské země a nebo o bojkotu her. Židovské kruhy v mnoha státech požadovaly bojkot a v USA byl tento návrh jenom těsně zamítnut. Proti hrám v Berlíně se měla uskutečnit Lidová olympiáda v Barceloně, ale těsně před jejím zahájením vypukla ve Španělsku občanská válka. Berlín tedy zůstal jako pořadatelské město a Hitler hodlal hry využít k propagaci fašismu a také jako důkaz nadřazenosti árijské rasy. To se ovšem nepovedlo (hrdinou her se stal americký atlet černé pleti Jesse Owens, který získal 4 zlaté medaile). Ačkoliv na monumentálním stadionu se olympijská vlajka ztrácela v záplavě hákových křížů, olympijská myšlenka byla silnější než nacistická ideologie.³⁴⁹ Hry byly poprvé přenášeny televizními kamerami do berlínských kin, poprvé byl natáčen oficiální olympijský film, poprvé byl vybudován grandiózní komplex sportovišť, který oslňuje dodnes. Poprvé byly vypuštěny holubice míru, i když nacistický režim tvrdě pronásledoval nejen politickou opozici, ale hlavně Židy, porušoval mezinárodní dohody a připravoval se na válku.³⁵⁰ Jedna novinka z OH v Německu ale do historie vstoupila a stala se součástí olympijského rituálu. Do Berlína poprvé v historii zamířila olympijská pochodeň, aby přinesla oheň zapálený ve starověké Olympii. Ačkoliv byl inspirován spíše germánskými zvyky, vydržel tento rituál až do současnosti a stal se jedním ze symbolů globální olympijské myšlenky.³⁵¹

S významnou novinkou přišel v Berlíně znakař Adolph Kiefer. Poprvé předvedl kotoulovou obrátku, která se dnes běžně používá, tenkrát však znamenala revoluční změnu, přispívající k lepšímu výkonu. Američané přišli i s další novinkou. V závodě na 200 m prsa použili nového způsobu, motýlka. Ten se však moc neosvědčil. Plavci nedokázali udržet nasazené tempo. Odborníci ovšem správně rozpoznali možnosti nového plaveckého způsobu, který se později zcela osamostatnil a v roce 1956 v Melbourne byl na programu jako samostatná disciplína.³⁵²

---

³⁴⁸ Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 426-427.

³⁴⁹ Plíková, S. *Vývoj plavání a plaveckých sportů v historii olympijských her*. (Diplomová práce). Praha: UK v Praze, 2009. s. 70-71.

³⁵⁰ Dovalil, J. (2004). *Olympismus*. Praha: Olympia, s. 64-65.

³⁵¹ Plíková, S. (2009). *Vývoj plavání a plaveckých sportů v historii olympijských her*. (Diplomová práce). Praha: UK v Praze, s. 70-71.

³⁵² Procházka, K. (1984). *Olympijské hry*. Praha: Olympia, s. 153.

Předsednictvo ČsAPS se usneslo, udělat pro sezónu 1934, s ohledem na nadcházející významné mezinárodní podniky (OH v Berlíně 1936 a ME v Magdeburgu 1934) určitá opatření, a to taková, že jmenovaní závodníci spadali pod dozor náčelníka ČsAPS či VdDSV (Verband der Deutschen Schwimmvereine) a náčelníků příslušných žup. Tito závodníci se museli povinně připravovat na předepsané disciplíny. Na 100 m volný způsob muži to byl Dr. Steiner (BK Bratislava), na 200 m volný způsob muži to byli Dr. Steiner (BK Bratislava), Mikšovský (ČSK Bratislava), Reiner a Klobucký (PTE Bratislava), Schön, Píšek a Kašpárek (VS Brno), Blass a Wojtek (Aegir Brno), Slavíček (Sokol Znojmo), Kříž (ČPK Praha), Beran, Getreuer, Lederer, Polakof, Rado (Hagibor Praha), Vonřejc a Svoboda (Sparta Praha). Na 400 m volný způsob muži se připravovali Schön (VS Brno) a Getreuer (Hagibor Praha). Na 100 m znak trénovali Heiling (PTE Bratislava), Scharinger (ČSK Bratislava), Šamánek (VS Brno), Totter a Medřický (Slavia Praha). Na 200 m prsa se připravovali Czegka (Aegir Brno), Wilhelm (VK Brno), Prášil (ČPK Brno), Erbert (Poseidon Gablonz), Hrádek (Radbuza Plzeň) a Abeles (Hagibor Praha). Na 100 m volný způsob ženy byly vybrané Freundová (Slavia Bratislava), Kovacsová I. (ČSK Bratislava), Schramecková (Aegir Brno), Macenauerová a Schönová (VK Brno), Valentová (Hradec Králové), Šebestová (Slavia Praha), Svitáková a Holmanová (ČPK Praha). Na 400 m volný způsob trénovaly Freundová (Slavia Bratislava) a Schramková (Aegir Brno). Na 100 m znak se připravovaly Freundová (Slavia Bratislava), Schrigová (ČSK Bratislava) a Šebestová (Slavia Praha). A na 200 m prsa byly vybrané Kovacsová II. (ČSK Bratislava), Hanka (DSV-Tetschen Bodenbach), Würfelová (DSK Teplitz-Schönau), Pášmová a Cechnerová (Slavia Praha). Náčelníci ČsAPS a VdDS měli právo dozírat na způsob tréninku těchto vybraných plavců a plavkyň a měli povinnost vést evidenci jejich výkonů. V případě potřeby jim mohli účast na určitých závodech přikázat nebo zakázat. Jmenovaní závodníci měli povinnost se dostavit na všechny lékařské prohlídky, které nařídil ČsAPS. Seznam závodníků, kteří byli prozatím vybráni na OH se, podle jejich výkonnosti, samozřejmě měnil a průběžně doplňoval.³⁵³

Josef Tomášek, náčelník ČsAPS pronesl několik slov k olympijské přípravě našich závodníků. V časopise Československé plavectví (1936) řekl: *„I když čas letí a rok za rokem ubíhá možnosti v čsl. plaveckém sportu jsou stále na primitivní úrovni předcházejících let. Trénink v zimních lázních, pokud byl tedy vůbec možný, tak byl příliš drahý na to, aby mohl být prováděný systematicky a pravidelně. Letní počasí, kdy se mělo všechno dohánět, bylo*

---

³⁵³ Československé plavectví, roč. IX., č. 11, 1. 12. 1933, s. 4.

v posledních letech pod psa“.³⁵⁴ Dále popsal plavecké možnosti našich sousedů v Budapešti, kteří měli možnost i za krajně nepříznivých podmínek trénovat pravidelně a systematicky i v zimní sezóně. A v letní sezóně, od časného jara do pozdního podzimu, mohli pravidelně trénovat i několik hodin denně, v bazénech vystavených na termálních pramenech. Proto se není možné divit výkonům plavců našich sousedů. Ale podotkl, že kdybychom měli stejné podmínky pro tréninky, jistě bychom měli stejné nebo i lepší výsledky. To prý ovšem neznamenalo hodit flintu do žita a oddávat se pouze příjemnému koupání. Tyto ztížené podmínky měly naopak zvýšit úsilí všech zúčastněných po překonání těchto nepříjemností.³⁵⁵

Podle výsledků Mistrovství ČSR, které se konalo 17.-22. července 1936 v bazénu pod Barrandovem, přihlásil ČsAPS jako své reprezentanty pro plavecké soutěže na OH v Berlíně plavce Erberta a plavkyni Schramkovou. Na útraty vlastní nebo svého klubu byli dále vybráni Nesvadba, Kacl, Boubelová a Klatovská. Vedením výpravy po stránce technické byl pověřený náčelník ČsAPS Josef Tomášek, administrativním vedením Ing. Hofbauer, který se zúčastnil na vlastní útratu. Vedoucím celé výpravy byl předseda ČsAPS Ing. Hauptmann. Jako lékař celé čsl. výpravy byl ustanoven Dr. Smetana z Hradce Králové, který se účastnil opět na své náklady. Do soudcovského sboru byli navrženi a výborem FINA delegováni Ing. Hauptmann jako vrchní rozhodčí pro skoky a soudce pro vodní pólo, Ing. Hofbauer a Ing. Kolátor jako časoměřiči, J. Tomášek jako soudce pro vodní pólo a Ing. Klimesch, soudce pro skoky.

Dne 9. října 1929 požádala finanční komise ČVO ministerstvo financí, zda by jí mohly být poskytovány subvence z výtěžků státních dobročinných loterií pro olympijskou přípravu i samotnou výpravu na OH do Berlína 1936. Ministerstvo financí a správní výbor státních loterií s tím souhlasily a ČVO se zavázal, že se postará o prodej losů i mezi čsl. sportovci. Od roku 1930 do poloviny roku 1936 tak byly ČVO udělovány vydatné subvence pro OH 1936. ČVO vyplácel $\frac{3}{4}$ subvencí sportovním ústředím podle počtu losů odebraných jejich příslušníky a zbytek odváděl Československému všesportovnímu výboru, jako poplatek za spolupráci. V roce 1935 byla ministerstvem financí povolena samostatná loterie ve prospěch čsl. sportovců vyslaných na OH do Berlína. Na konci tohoto roku byl výtěžek 699 248,- Kč.³⁵⁶

---

³⁵⁴ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1936, s. 2.

³⁵⁵ Tamtéž.

³⁵⁶ *Ročenka ČOV 1933-1936*, s. 233-234.

*Statistika losové akce Č. V. O.
od roku 1930 do 30. VI. 1936.*

	Druh sportu	Odebráno losů	Odměna za odběr losů	Subvence na olymp. přípravy	Náklady na olymp. výpravu
		kusů	Kč	Kč	Kč
1	Athletika lehká.....	2.270	5.862.—	25.000.—	28.900.—
2	Athletika těžká.....	3.254	8.132.—	15.000.—	27.200.—
3	Boxing.....	500	1.250.—	3.000.—	10.200.—
4	Bruslařství.....	14.390	43.640.—	11.000.—	8.023.10
5	Cyklistika.....	2.115	4.942.—	5.000.—	11.900.—
6	Football.....	55.897	171.551.50	11.000.—	—
7	Hockey kanadský.....	2.879	7.270.—	11.000.—	29.481.20
8	Hockey pozemní.....	200	640.—	—	—
9	Jezdectví.....	5.560	15.993.50	3.000.—	—
10	Kanoistika.....	645	1.662.50	3.000.—	17.000.—
11	Lyžařství.....	6.029	15.092.—	18.000.—	34.706.20
12	Plavectví.....	4.934	12.852.50	13.000.—	22.100.—
13	Střelectví.....	2.321	5.892.50	6.000.—	5.100.—
14	Šerm.....	1.371	3.507.50	7.000.—	13.600.—
15	Veslařství.....	2.401	6.204.50	6.000.—	11.900.—
16	Volleyball.....	50	160.—	—	13.600.—
17	Yachting.....	550	1.425.—	2.000.—	5.100.—
	Sporty olympijské — celkem —.....	105.366	306.077.50	139.000.—	238.810.50
18	Tělocvik — Čsl. Obec Sokolská —.....	34.740	52.200.—	40.000.—	30.600.—
19	Sporty neolympijské — celkem —.....	6.238	16.585.—	—	—
20	Čsl. Všesportovní výbor	—	36.701.25	—	—
21	Čsl. Výbor Olympijský	—	66.271.25	—	—
	Úhrn.....	146.344	477.835.—	179.000.—	269.410.50

Obr. 15 Statistika předolympijské losové loterie 1930-1936³⁵⁷

Ještě pro žádný olympijský rok nebyli naši reprezentanti tak dobře finančně zajištěni. Pro OH v Antverpách 1920 měli k dispozici 500 000,- Kč, pro Paříž 1924 220 000,- Kč, pro Amsterdam 1928 400 000,- Kč, pro Los Angeles 1932 230 000,- Kč, a pro rok 1936 bylo již 1. ledna 1936 na kontě 603 371,- Kč. Na jednu stranu to bylo dobře, protože se sportovci mohli v klidu a bezproblémově připravovat a na OH mohlo být vysláno velké množství reprezentantů, na druhou stranu to dobře nebylo, protože byli vysláni i borci, u kterých bylo už předem jasné, že ničeho nedosáhnou.³⁵⁸

Olympijských her v Berlíně se za čsl. plavectví zúčastnilo 25 osob, z toho 13 sportovců a 12 činovníků. Na 13 sportovců obdržel ČsAPS kvótu 22 100,- Kč, na 12 činovníků dostal zálohu 9 750,- Kč a k dobru ještě zúčtovanou olympijskou daň z hlavy, 3 605,- Kč. Celkem

³⁵⁷ Ročenka ČOV 1933-1936, s. 236.

³⁵⁸ Tamtéž, s. 237.

tedy 35 455,- Kč. Náklady na oděv, obuv a penzi sportovců činily 20 274,- Kč. Při konečném zúčtování bylo svazu ještě vyplaceno 8 599,- Kč.³⁵⁹

Jar. Čížek: *Vyúčtování nákladů na účastníky*

	Druh sportu	I. Na náklad Č. V. O. povoleno		II. Počet účastníků v Berlíně	III. Na účet Svazů připadá osob	IV. Zálohy od Svazů na osoby ad III. Kč	V. K dobru Svazů sčítaných olymp. daň z břavy 1933/36 na osoby ad III. Kč
		a) osob	b) kvota v Kč				
1	Athletika lehká..	17	28.900.—	37	20	14.400.—	2.436.—
2	Athletika těžká..	16	27.200.—	30	14	3.000.—	3.108.—
3	Basketball	8	13.600.—	15	7	3.600.—	800.—
4	Boxing	6	10.200.—	14	8	6.000.—	1.110.—
5	Cyklistika	7	11.900.—	8	1	96-80	1.164.—
6	Jedectví	—	—	14	14	32.207-30	4.500.—
7	Kanoistika	10	17.000.—	21	11	8.500.—	184.—
8	Plachtění	3	5.100.—	3	—	—	100.—
9	Plavectví	13	22.100.—	25	12	9.750.—	3.605.—
10	Střelectví — Čsl. O. S.	3	5.100.—	3	—	—	1.076.—
11	Střelectví — MNO	—	—	8	8	14.000.—	—
12	Šerm	8	13.600.—	17	9	9.750.—	790.—
13	Veslařství	7	11.900.—	20	13	6.000.—	2.384.—
14	Tělocvik — Čsl. Obec Sokolská	18	30.600.—	51	33	—	16.000.—
	Úhrn.....	116	197.200.—	*)266	150	107.304-10	37.257.—

XI. Olympijských Her v Berlíně v r. 1936.

VI. Zálohy Svazům na cestovné osob ad I/a Kč	VII. Náklady na oděv osob ad II. Kč	VIII. Náklady na obuv osob ad II. Kč	IX. Pense osob ad II. v Berlíně Kč	X. Vyplaceno Svazům při konečném sčítování Kč	Sumár rubrik I/b, IV, V, a X. rubrikám VI, a X.
5.000.—	7.953.—	1.510.—	19.803.—	11.470.—	45.736.—
—	6.989.—	1.369.—	20.766.—	4.184.—	33.308.—
1.200.—	3.374.—	661.—	7.850.—	4.915.—	18.000.—
2.450.—	3.374.—	614.—	10.220.—	652.—	17.310.—
1.500.—	1.928.—	378.—	9.354-80	—	13.160-80
—	—	—	32.207-30	4.500.—	36.707-30
3.000.—	4.820.—	944.—	13.814.—	3.106.—	25.684.—
—	—	—	4.357-80	842-20	5.200.—
—	5.543.—	1.039.—	20.274.—	8.599.—	35.455.—
450.—	723.—	141-60	4.086-40	775.—	6.176.—
—	1.928.—	377-60	6.454-40	5.240.—	14.000.—
2.250.—	3.856.—	661.—	15.317-20	2.055-80	24.140.—
—	4.579.—	897.—	9.408.—	5.400.—	20.284.—
2.550.—	8.917.—	1.747.—	24.688.—	8.698.—	46.600.—
18.400.—	53.984.—	10.339-20	198.600-90	60.437.—	341.761-10

Obr. 16 Vyúčtování nákladů na sportovce OH v Berlíně 1936³⁶⁰

³⁵⁹ Ročenka ČOV 1933-1936, s. 238-239.

Českoslovenští olympionici bydleli v olympijské vesnicce v Döberitz, ležící v řídkém březovém a borovém lese, asi jako u nás v Klánovicích, obehnané kolem dokola vysokým drátěným plotem. Vchody byly bedlivě střeženy přísnými kontrolami a dovnitř se dostali pouze závodníci a funkcionáři, kteří měli průkaz ke hrám. Ani novinářům a ženám nebyl vstup povolený. Uvnitř areálu byly parkově upravené trávníky a geometricky přesně vedené cesty kolem několika větších budov a nespočetnému množství malých, ale malebných zděných domečků, před nimiž na stožárech vlály národní vlajky jejich obyvatelů. Těch domečků, cestiček a trávníků bylo v celém areálu tolik, že v něm málokdo nezabloudil i za bílého dne. Uprostřed vesnice byla dvoupatrová, elipsovitá ústřední budova, která vypadala jako prvotřídní lázeňský hotel, za tmy osvětlená neonovými světly ve znamení olympijských kruhů. V této budově byly jídelny různých velikostí, každý stát měl svoji. Před jídelnami byla rozlehlá louka, která sahala až k hlavnímu vchodu s branou, která nesla hodiny se zvonkohrou. Hlavní brána spojovala úřadovny správy vesnice a poštovní a telegrafní úřad s halou národů. Hala národů byla rozdělena na tolik oddělení, kolik se olympijských her účastnilo států. V každém oddělení, opatřeném nápisem a státní vlajkou, bylo možné dostat informace ve svém jazyce. Mezi halou a zahradní restaurací byl přijímací salónek, kde se stýkali olympionici s ostatními „pozemšťany“. O trénink i zábavu pro sportovce bylo dostatečně postaráno. V areálu bylo atletické i basketbalové hřiště, plavecký bazén s příjemně vlažnou vodou a dokonce i finská sauna. Varieté, kino, koncerty, čisté bydlení a výborná kuchyně dělaly z olympijské vesnice ráj na zemi.³⁶¹

Říšský areál Reichsportfeld byla velkolepá soustava závodišť, hřišť, cvičišť a volných ploch. Široké cesty a parkové úpravy vhodně doplňovaly a spojovaly jednoduché linie stadionu a budov. Střed tvořil hlavní stadion a k němu se družily stadiony pro různé sporty. Poblíž bylo velké přírodní divadlo a tzv. Sportovní fórum s Vysokou školou tělesné výchovy. Jakému uznání se těšilo plavectví v Německu, bylo patrné již z toho, že ze soustav budov obklopující Sportovní fórum jedno křídlo náleželo Turnerům a druhé, stejně velké, zakončené krásnými krytými lázněmi, patřilo plavcům. Prostor mezi těmito dvěma křídly byl vyplněný třemi bazény pro plavání, skoky a vodní pólo. Nejblíže k hlavnímu stadionu, přímo rampou z ochozu, byl připojený plavecký stadion se dvěma bazény 50x20 m pro plavání a 20x20 m pro skoky, s hledištěm pro 20 000 diváků.

---

³⁶⁰ *Ročenka ČOV 1933-1936*, s. 238-239.

³⁶¹ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 8, 10. 9. 1936, s. 1-2.

Plavectví mělo nejpočetnější konkurenci hned po lehké atletice. Ze 36 států startovalo 532 závodníků, závodnic a pólistů. Chyběla pouze Jižní Afrika, Nový Zéland a Španělsko, včetně Ruské sovětské federativní socialistické republiky, která nebyla stále členem mezinárodní federace FINA. Nejvíce závodníků pro plavecké soutěže vyslalo Německo, a to 48, stejně jako Amerika, následovalo Japonsko (39), Anglie (37), Maďarsko (29), Rakousko (26), Holandsko (25), Dánsko (21) atd. Bylo vidět, že i některé malé státy byly plaveckými velmocemi, a že československá účast byla dosti střízlivá.

Celý plavecký program, i přes velký počet meziplaveb a rozplaveb, proběhl hladce, v přesně vymezených časech bez jediného rušivého elementu. Technické vedení závodů, které měli na starosti funkcionáři FINA, v čele s generálním sekretářem Maďarem Dr. Donathem, bylo opravdu na výši. Všechny soutěže začínaly vždycky za naprostého ticha, což umožňovala zejména disciplinovanost místního obecnstva. Závodníci startovali vesměs bez čepiček, což neodpovídalo československým řádům, ale bylo pod tlakem zvyklostí jiných národů trpěno. Ještě nikdy se nesešla tak skvělá soutěž, jako v Berlíně, kde bylo na startu téměř všechno, co má v plaveckém světě své jméno. Proto byly boje tentokrát ještě urputnější, než kdy jindy a snad také proto nebyly podány ty nejlepší výsledky až ve finále, ale už v samotných rozplavbách.

Nadvláda Japonska a Ameriky byla zřejmá ve všech mužských plaveckých disciplínách. Buď zvítězil plavec z Japonska a na dalších místech byli Američané a Japonci, nebo to bylo naopak. Disciplínu 100 m v. zp. vyhrál Japonec, zato 400 m v. zp. zase Američan (4:44,5). V soutěžích 1500 m v. zp. (19:13,7) a 200 m prsa (2:42,5) vyhráli opět plavci z Japonska. Vítězem na 100 m znak byl zase Američan (1:05,9). V disciplíně 200 m prsa doplavala náš Erbert na třináctém místě v čase 2:53,4, kdy za hranici světové třídy se dal pokládat čas 2:50, právě tedy československý rekord Erberta, kterého, bohužel, na OH nedosáhl.³⁶²

Pro zajímavost, japoňští prsaři byli malí a svalnatí. Plavali krátkými energickými tempy s trupem vysoko z vody. Po startu šli až 25 metrů pod hladinou dlouhými rázy až do upažení, aby pak vyplavali v čele závodníků. „Butterfly“ neboli motýlek používali jen Američané a Jihoameričané. Nejlepší představitel a snad i vynálezce tohoto stylu Higin, jím plaval prvních 50 metrů a pak vždy jen několik temp před a po obrátce a před cílem. Pokud bychom porovnali plavecký styl volného způsobu Japonců a Američanů, tak Američané plavali velmi dlouhým protaženým tempem. Ruce vytahovali v ostrém úhlu a dokonale je uvolňovali, pak zabírali daleko a šikmo vpřed nataženou rukou. Japonci měli naopak vyšší frekvenci, trup

---

³⁶² *Československé plavectví*, roč. XI., č. 9, 16. 10. 1936, s. 1-2.

značně zdvižený (menší odpor), ruce jim zasahovaly krátce před hlavu a rychle je protahovaly. Při změně rychlosti, kdy si někdy dovolili na trati vložit mezisprint, aby unikli soupeři, se pak zdálo, jakoby měnili počet kmitů nohou. Japonci tak dosahovali strojové vytrvalosti nejen obrovským tréninkem ve vodě, ale i speciální přípravou na suchu (gymnastika dechu i svalů a masáže).³⁶³

V ženských disciplínách dominovaly Holanďanky, které zvítězily ve třech disciplínách ze čtyř. Vyhrály 100 m (1:05,9) a 400 m volný způsob (5:26,4) a 100 m znak (1:19,0). 200 m prsa (3:03,6) vyhrála Japonka. Naše Schramková doplávala na 100 m volný způsob celkově dvaadvacátá v čase 1:11,8. Aby se zařadila ke světové třídě, musela tuto trať plavat pod 1:10. V disciplíně 400 m volný způsob Schramková doplávala na desátém místě v čase 5:46, kdy výkon za 5:45 se pokládal za světovou špičku. Schramková k němu měla velmi blízko, tak jako k probojování se do finále. Její výkon byl absolutně i relativně nejlepší, který kdy československý plavec na OH podal. V soutěži na 200 m prsa naše Boubelová doplávala hluboko v poli poražených, na předposledním místě.³⁶⁴

Ve výsledné tabulce pořadí států v plaveckých disciplínách zvítězila v mužích celkově Amerika, před druhým Japonskem a třetím Německem. Českoslovenští muži skončili na třináctém místě. V ženách zvítězilo USA před Německem a Holandskem. Českoslovačky skončily celkově šestnácté. Tyto výsledky měly pouze teoretickou hodnotu, protože v nich nebyly započteny výsledky ve skocích do vody. Pokud by se mělo zhodnotit celkové umístění Československa na OH v Berlíně, tak nebylo třeba, abychom byli nespokojeni.³⁶⁵

Velmi ožehavým tématem byla také neúčast židovských československých plavců na OH v Berlíně. Po nemilé zkušenosti ČsAPS z ME v německém Magdeburgu, kde židovští plavci chyběli a oslabili tak československou výpravu, rozhodlo vedení ČsAPS, že bude nekompromisně trvat na účasti všech registrovaných závodníků a hráčů na OH v Berlíně, kteří budou vybráni na základě svých výsledků, a to bez rozdílu národnosti a vyznávaného náboženství. Toto rozhodnutí bylo oznámeno hned na začátku roku 1936, a to písemně všem členům židovských klubů, kteří byli vybráni do olympijské přípravy. Zástupci židovských klubů se snažili na několika schůzích s ČsAPS vysvětlit, proč trvají na neúčasti svých plavců, ale ČsAPS zase uváděl mnoho okolností proti. Tato společná jednání ale nakonec nedošla k uspokojivému konci na obou stranách. Židovské kluby byly nuceny uposlechnout usnesení

---

³⁶³ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 10, 18. 11. 1936, s. 1-2.

³⁶⁴ Tamtéž.

³⁶⁵ Tamtéž.

světového svazu Makabi a musely účast svých plavců na OH zakázat. Tímto rozhodnutím se samozřejmě zabýval správní výbor ČsAPS (10.7. 1936) a nakonec 14 hlasy proti 4 rozhodl takto: „ČsAPS ve smyslu § 103 závodních řádů všem svým členům účast na OH bez výhrady nařídil, neboť vycházel ze zásady, že se jedná o samozřejmou povinnost každého státního občana hájiti barvy ČSR, na tomto nejvyšším sportovním podniku světa.“ ŽPK, Hagibor Praha, Bar Kochba Brno a Bar Kochba Bratislava oznámily ČsAPS písemně, že svým členům účast na OH zakázaly, ať tedy od svého rozhodnutí ustoupí. Správní výbor ČsAPS shledal v této odpovědi nejen hrubé porušení svazové kázně, ale i těžké poškození zájmů československého plavectví, v rámci kterého hráli židovští plavci velmi důležitou roli. Dále konstatoval, že uvedené důvody proti účasti židovských plavců jsou politické, a že ČsAPS jako spolek nepolitický nemůže brát na toto zřetel. A jak plavecký svaz zjistil, židovští plavci ostatních států se OH zúčastní. Vzhledem k tomu, že odmítnutí účastnit se OH bylo porušení § 103 závodního řádu ČsAPS, bylo to také odmítnutí poslušnosti vůči ústředí, šlo o újmu mravní i hmotnou, rozhodl se správní výbor ČsAPS dle §26 svých stanov, že ŽPK, Hagibor Praha, Bar Kochba Brno a Bar Kochba Bratislava budou potrestáni zákazem startu v cizině po dobu 2 let a peněžitou pokutou ve výši 4000 Kč každý. Trest vstoupil v platnost 11.7. 1936 a na složení pokuty měly kluby 3 dny. V případě nezaplacení pokuty ve stanovené lhůtě hrozilo klubům pozastavení činnosti na 1 rok. Nakonec bylo na mimořádné schůzi ČsAPS rozhodnuto o prodloužení termínu splatnosti pokuty do konce července.³⁶⁶

---

³⁶⁶ Československé plavectví, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1936, s. 3-4.

5.1.2 Mistrovství Evropy

Počátky organizovaného závodního plavání v Evropě můžeme datovat do poslední čtvrtiny 19. století, kdy se v některých evropských státech začaly zakládat plavecké kluby a ty se začaly věnovat pravidelnému výcviku plavců. Mezi plavci těchto států vznikala postupně určitá rivalita a chtěli si porovnávat svoje výkony navzájem v rámci prvních mezinárodních plaveckých souborů. Zpočátku se jednalo zejména o plavce Německa a Maďarska, kteří spolu závodili v Budapešti a v Magdeburku. K úplně prvnímu oficiálnímu poměření sil evropských plavců došlo v roce 1896 na prvních novodobých Olympijských hrách v Aténách, kde se plavala pouze jedna disciplína, a to 100 yardů volný způsob. Zvítězil maďarský plavec Hajos. Na samotném počátku 20. století drželi ještě evropští plavci (Maďaři, Angličané, Španělé, Němci) v rámci olympijských her prvenství. Ale již v roce 1912 na OH ve Stockholmu byly výkony evropských plavců zatlačeny do pozadí a světové prvenství převzali zejména američtí plavci. Díky tomuto dospěli Evropané k rozhodnutí, že pro zlepšení svých výkonů se budou muset častěji setkávat v rámci plaveckých závodů, které ale budou významem i velikostí podobné Olympijským hrám. A tak se zrodila myšlenka evropských mistrovství v plavání. V červnu 1914 v Budapešti, na kongresu FINA, navrhli Maďaři uspořádat každé čtyři roky evropská plavecká mistrovství. Návrh podpořily téměř všechny evropské plavecké svazy. Bohužel, první světová válka odsunula uskutečnění prvního ME o 12 let. Až v roce 1925 na dalším kongresu FINA v Praze byla maďarská myšlenka evropských mistrovství jednohlasně schválena a uspořádání prvního ME bylo svěřeno maďarskému plaveckému svazu. Zároveň bylo schváleno 11 disciplín ME, které byly totožné jako na OH v Paříži 1924, a to pro muže 100 m, 400 m, 1500 m a 4x200 m kraul, 100 m znak, 200 m prsa a pro ženy 100 m, 400 m, 4x100 m kraul, 100 m znak a 200 m prsa. ME trvala týden a byla dotována dvěma putovními cenami. Pohár Evropy pro národ, jehož muži získali ve všech disciplínách nejvíce bodů, věnoval komisař Společnosti národů Američan Smith. Brediuův pohár od holandského plaveckého svazu získal národ, jehož ženy získaly ve všech soutěžích nejvíce bodů.³⁶⁷

V období první republiky se nakonec uskutečnilo 5 mistrovství Evropy v plavání, ale nebylo to v tom navrhovaném čtyřletém cyklu. V roce 1926 to byla maďarská Budapešť, hned v dalším roce 1927 pořádala mistrovství italská Bologna. Třetí mistrovství se mělo konat v roce 1930 v rakouské Vídni, ale rakouský plavecký svaz akci na poslední chvíli zrušil, a to z finančních důvodů, proto se nakonec plavalo až v roce 1931 v Paříži. Čtvrtá evropská

---

³⁶⁷ Krajíček, S. *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa, 1947, s. 55.

plavecká mistrovství se uskutečnila v roce 1934 v novém přírodním plaveckém stadionu v německém Magdeburku a pátá v roce 1938 v Londýně.³⁶⁸

5.1.2.1 ME v Maďarsku, Budapešť 18.-22. 8. 1926

První ME Evropy v plavání se konalo v roce 1926 v maďarské Budapešti, v nových lázních, které byly dokončeny těsně před zahájením mistrovství. Kvůli finančním úsporám byly nakonec vypsané pouze soutěže mužů. Naší výpravu reprezentovalo jen 6 plavců, a to Antoš, bratři Bičákové, Koutek, Messinger a Balasz. Úspěšní byli Koutek a Antoš, kteří se dostali až do finále na 400 m volný způsob. Vedoucím výpravy byl náčelník ČsAPS Ing. Ladislav Hauptmann.

Myšlenka na uskutečnění ME v plavání byla v hlavě vedoucího činovníka maďarského plaveckého sportu, Dr. Donatha, už dlouho a nedala mu pokoj, dokud jí neuskutečnil. Jeho snahou bylo uskutečnit mistrovství za účasti všech velkých národů Evropy, a také udělat náležitou propagandu Maďarsku nejen díky plavání, ale také s pomocí dobře přichystaných společenských akcí. Po stránce sportovní i společenské bylo na jedné straně tohoto účelu dosaženo, ale na druhé straně, některými nedostatky nezískalo Maďarsko u zúčastněných států mnoho sympatií. Původně předložený bohatý společenský program se nakonec uskutečnil jen částečně. Společenské akce měnily neustále svůj program a i účast hostů nebyla hojná.³⁶⁹

Bylo to první oficiální mistrovství Evropy a díky velmi dobré propagaci se k závodům přihlásili snad všichni z Evropy, co měli dobré jméno v plaveckém sportu. Celkem se přihlásilo 204 plavců z 15 evropských zemí, mezi nimiž nechyběl prvotřídní a početný německý tým ani švédský plavec Arne Borg. I Maďaři přihlásili svoje nejlepší borce. A ani českoslovenští plavci na tomto mistrovství nechyběli.

Ve středu dopoledne, 19. srpna, se konalo zasedání mezinárodní federace FINA, kvůli projednání programu příštího ME. Tohoto zasedání se za Československo zúčastnil Ing. Hauptmann a Ing. Hofbauer. Odpoledne, v 15 hodin, bylo mistrovství slavnostně zahájeno proslovem předsedy sportovní komise maďarského svazu majorem Dormandym a předsedy FINA Bergvalem. Po zahrání maďarské hymny nastoupili plavci všech přihlášených národů

---

³⁶⁸ Krajíček, S. *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa, 1947, s. 55

³⁶⁹ *Československé plavectví*, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 4-5.

před lóži říšského správce. Hrstka Čechoslováků, vedená Ing. Hauptmannem, samozřejmě v defilé nechyběla. Bohužel, k její důstojné reprezentaci moc nepřispělo to, že sportovci neměli stejný oděv, někdo měl modrý, někdo černý, někdo měl vlajku přišitou dole, někdo vlevo, někdo jí neměl vůbec.

Plavecké závody se konaly v císařských lázních s bazénem o velikosti 24x50 metrů a s vodou z vřídelních zdrojů, takže byla příliš teplá, což našim plavcům moc nevyhovovalo. Závodních drah bylo 8 a byly vyznačené šňůrami s korky. Okolo bazénu byly vysoké dřevěné tribuny, které byly dodělávány ještě během prvních závodů. Stejně tak věž pro skoky do vody byla dokončena jen tři dny před závody. Všudypřítomné vlajky zúčastněných národů vytvářely výzdobu závodního prostoru. Pro rozhodčí byl dosti omezený a kvůli špatné organizaci i přečpaný lidmi, kteří tam často neměli co dělat.³⁷⁰

Samotné ME začalo dvěma rozplavbami na 1500 m volný způsob, i s našim Antošem a Koutkem. V první rozplavbě švédský plavec Arne Borg hned od startu nasadil velmi ostré tempo, kterým nakonec překonal dosavadní světový rekord o 1,2 vteřiny, časem 20:04,8, což bylo i jeho záměrem. Celou trať plaval stejnoměrně jako stroj. Téměř bez práce nohou, zato velmi rychlým tempem rukama a ekonomicky řešenými obrátkami. Aby se mu podařilo překonat světový rekord, měl přesně určené časy na jednotlivých úsecích. Zda daný čas splnil nebo ne, mu ukazoval předseda švédského plaveckého svazu Bergval, bílým nebo modrým šátkem. Druhá rozplavba dopadla velmi dobře pro našeho Koutka, který doplaval na 3. místě (23:21,2) a vybojoval si tak postup do finále této disciplíny. Jeho postup nebyl ovšem úplně bezproblémový. Ačkoliv bylo jeho umístění bezesporu jasné, podal italský zástupce protest, že prý Koutek plaval o 100 m méně. Maďarské publikum nebylo našemu plavci moc nakloněné, hlasitě pokřikovalo a domáhalo se zrušení jeho umístění. Po dlouhé poradě soudcovský sbor protest zamítl a náš Koutek postoupil do finálových bojů na 1500 m volný způsob. 400 m volný způsob se plavalo i s našimi plavci. V první rozplavbě závodil mimo jiné i Arne Borg s našim Antošem. Antoš udržoval již od počátku ostřejší tempo a dařily se mu i obrátky. Ve finiši před sebe nepustil ani Maďara Wanieho a doplaval na druhém místě (5:29,6) za Borgem (5:02,2). Pro Československo byla velmi důležitá i třetí rozplavba, ve které plaval náš Koutek (5:42,6), který získal druhé místo hned za Němcem Heinrichem (5:35,4). Oba dva naši plavci ukázali, že se musí s Čechoslováky počítat. Finále na 200 m prsa byl krásný závod mezi Belgičanem Van Parysem a Němcem Rademacherem, který nakonec zvítězil o dvě vteřiny (2:54,6). Oba plavci využívali mocných stříhů nohou, ruce jim

---

³⁷⁰ *Československé plavectví*, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 4-5.

opisovaly co nejmenší dráhu a nešly do strany, ale pod sebe. Při vyhlášení vítězů došlo k faux pas, kdy místo hymny a státní vlajky byla zahraná vlastenecká hymna „Wacht am Rhein“ a vztyčená nacionalistická černo-bílo-červená vlajka. Proti tomuto podali Němci protest. Finále na 1500 m volný způsob suverénně a o celých 38 vteřin před Bergesem (22:08,4) zvítězil Arne Borg (21:29,2). Náš Koutek doplaval jako poslední, a to 2 minuty a 16 vteřin za vítězem (23:45,6). Ve finále na 400 m volný způsob zvítězil, nikým neohrožován, Arne Borg (5:14,2), na druhém a třetí místě doplávali němečtí plavci, Heinrich a Berges. Oba naši plavci plavali mnohem hůře než v rozplavbách. Antoš (5:44,0) doplaval na šestém místě a Koutek (5:52,0) hned za ním o osm vteřin později. V neděli 22. srpna byl poslední závodní den a vyvrcholení celého mistrovství, což si samozřejmě nemohli nechat ujít nejvyšší činovníci, funkcionáři, politici ani samotný říšský správce. Bohužel, se zde naplno projeví organizační slabiny a nedostatky pořadatelů. Přes obrovský nával lidí se na stadion nemohli dostat ti, co už měli lístky koupené a policie měla obrovskou práci udržet dav lidí, který chtěl i přes zavřené vchody vniknout na stadion. Samotní závodníci pak také měli obrovský problém se na stadion vůbec dostat. Prvním bodem programu byl závod na 100 m volný způsob, který měl ukázat, kdo je nejrychlejším plavcem Evropy. Maďarský miláček publika Barany vystartoval spolu s Arne Borgem okamžitě vpřed, hned za nimi Švéd Werner, Němec Heinrich a Maďar Gaborfy. Při první obrátce se první dva plavci otáčeli společně a takto na první pohled doplávali i do cíle, ovšem Barany (1:01,0) dohmátl o dvě desetiny vteřiny dříve než druhý Borg (1:01,2). To samozřejmě nenechalo chladné maďarské obecnost, které neskutečně jávalo a bylo z výsledku svého plavce nadšené.³⁷¹ Ve štafetě na 4x200 m volný způsob se našim plavcům nevedlo vůbec špatně. Zpočátku závodu se naši plavci drželi na třetím místě, ale nakonec nestačili na třetí Švédy (10:06,8), zejména Arne Borgia a doplávali na čtvrtém místě (10:36,4). Na 100 m znak muži, doplávali Němec Fröhlich a Maďar Bartha v mrtvém závodě, a proto byl soudcovským sborem nařízený ještě jeden závod, pouze mezi nimi. Pořadí ostatních závodníků bylo uznáno. Bartha sice zvítězil, ale Němci podali protest proti jeho dřívějšímu startu. Zatímco se jury velmi dlouho radila, divoké maďarské obecnost zpívalo svojí hymnu a vyvolávalo „Nem, nem, soha“-„Ne, ne, nikdy“. Nakonec bylo vítězství přiznáno Fröhlichovi, a to dvěma hlasy pro, od anglického a německého rozhodčího a jedním hlasem proti, od maďarského soudce. Francouzský a belgický rozhodčí se zdrželi hlasování.³⁷²

---

³⁷¹ *Československé plavectví*, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 4-5.

³⁷² Tamtéž.

Takto trochu skandálně byla zakončená závodní část mistrovství. Tzv. faux pas bylo na tomto mistrovství více. Při jednom společenském večeru se stalo, že na stolech byly vlajky jednotlivých zúčastněných států, ale ta československá tam chyběla. Naopak tam byly vlajky Švýcarska a Francie, které se mistrovství neúčastnily. Jeden večer se konalo v divadle představení „Tragedie člověka“, ale bylo celé v maďarštině, takže tomu nikdo nerozuměl, kromě Maďarů. A ani závěrečný slavnostní banket se neobešel bez dalšího faux pas. Zástupci všech zúčastněných národů měli vyhrazené místo u slavnostní tabule, jen Československo mělo stůl vedle. V závěrečných proslovech byly osloveny všechny státy, a to ve svých národních jazycích, jen Československo, Německo a Rakousko nikoliv. To už Ing. Hauptmann, jako zástupce Československa nevydržel a banket opustil. O důvodech této diskriminace československé výpravy se můžeme jen dohadovat.

V celkové klasifikaci obsadilo první místo Německo, které přijelo se svým největším a nejlepším týmem, aby předvedlo svojí sportovní mohutnost před ostatními státy. Na druhém místě skončilo Švédsko se svojí plaveckou hvězdou Arne Borgem, kolem kterého se neustále točili fotografové, reportéři i mládež žádající jeho autogram. Maďarský tým obsadil třetí místo a na mistrovství předvedl svojí velmi dobrou plaveckou vyspělost. Naproti tomu maďarské obecenstvo se, se svým velmi často nevhodným chováním a jednáním proti všemu nemaďarskému, moc nepředvedlo. V dalším pořadí následovalo Rakousko, Československo, Belgie, Anglie, Itálie a poslední skončilo Španělsko. Po administrativní stránce bylo mistrovství organizováno na jedničku, ale po technické stránce v praxi i na závodišti, i za velké podpory státních i městských úřadů a ministerstev, pořadatelé selhali.³⁷³

V rámci ME v Budapešti se využila přítomnost skoro všech národů sdružených ve FINA a uskutečnilo se několik důležitých zasedání. 18. srpna se uskutečnilo zasedání soudců vodního póla, kde schválili několik změn v mezinárodních pravidlech, 19. srpna se konal kongres zástupců evropských federací, aby schválili řády pro konání dalších mistrovství Evropy a 22. srpna zasedal výbor FINA.

Schůzi výboru FINA, která se konala v hotelu Bristol, předsedal Berkval. Kromě schválení nových pravidel ve skocích do vody a ve vodním pólu byl také stanoven termín dalšího kongresu FINA, a to na rok 1928, jedno zasedání před a jedno po OH v Amsterdamu. S tímto byl chválen i program olympijských soutěží pro rok 1928, který byl stejný jako na minulých hrách, pouze byly vyškrtnuty skoky z věže. Stálým delegátem FINA v mezinárodním olympijském výboru byl stanoven její předseda Berkval a dále byl schválen

---

³⁷³ *Československé plavectví*, roč. III., č. 10, 6. 11. 1926, s. 1.

organizační výbor pro další ME. Podle výkonnosti byly národy účastníci se ME rozděleny do dvou skupin. Do první skupiny bylo zařazeno Německo, Anglie, Belgie, Francie, Holandsko, Československo, Maďarsko, Rakousko a Švédsko, do druhé pak Dánsko, Finsko, Jugoslávie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Řecko, Rumunsko, Španělsko a Švýcarsko. Výbor FINA stanovil i finanční podmínky ve vztahu pořádající plavecký svaz a závodníci na ME. Jednalo se o slevy na vísa, hrazení cestovného vlakem II. třídy tam i zpět, stravné a nocležné po celou dobu mistrovství, a to i 24 hodin před začátkem a 12 hodin po skončení mistrovství.³⁷⁴

Kongres evropských národů se konal v pátek 20. srpna v 10 hodin v hotelu Bristol i s naším Ing. Hauptamannem a Ing. Hofbauerem. Schůzi zahájil otec myšlenky evropských mistrovství, Dr. Donath s tím, aby bylo schváleno pravidelné konání ME vždy po čtyřech letech tak, aby se střídalo s Olympijskými hrami. Jako první ME bylo tedy uznáno to v Budapešti a další se mělo konat v roce 1930. Italský zástupce ovšem žádal, aby se další ME konalo již příští rok, 1927, protože měli přislíbenou maximální vládní podporu i výstavbu nového stadionu. Výjimečně bylo schváleno 5ti hlasy proti 4, že se ME bude konat hned další rok v Bologni, ale musí se zúčastnit alespoň čtyři státy z první skupiny výkonnostní třídy a obhájci prvenství pólových i plaveckých soutěží. Dále bylo stanoveno, že se další mistrovství musí konat mezi třetí nedělí v srpnu a druhou nedělí v září, aby nekolidovalo s mistrovstvími jednotlivých národů. Do programu ME byly zařazeny i soutěže žen. Na konci kongresu bylo přiřazeno další ME Belgii, v roce 1930, a byl stanoven výbor dohlížející na správný chod mistrovství.³⁷⁵

5.1.2.2 ME v Itálii, Bologna 30. 8.-4. 9. 1927

Plaveckému ME v Bologni těsně předcházelo první Slovanské mistrovství v plavání v Bělehradě (27.-28. 8. 1927), kde Českoslovenští plavci suverénně zvítězili v celkové klasifikaci národů nad Poláky a Jugoslávci. Na základě výkonů našich plavců na ME v roce 1926 byli naši borci zařazeni zástupci FINA do první skupiny výkonnostní třídy, spolu se státy jako bylo Německo, Anglie, Maďarsko, Holandsko nebo Švédsko, a tak bylo jejich hlavním úkolem na ME v Bologni potvrdit, že do této evropské elitní třídy patří.

---

³⁷⁴ *Československé plavectví*, roč. III., č. 10, 6. 11. 1926, s. 1.

³⁷⁵ Tamtéž, s. 2.

Plavci, plavkyně a hráči vodního póla reprezentující Československo jak na Slovanských mistrovstvích, tak na ME, byli vybráni na základě svých výkonů na předchozím Mistrovství ČSR, které se konalo 13.-15. 8. 1927 v Praze ve zdymadlech u Mostu Legií.³⁷⁶

To, že se opravdu jednalo o podnik světové úrovně, svědčila účast všech národů, co v evropském plavání něco znamenala. Přihlásilo se 16 států, 334 závodníků. Nejpočetnější tým mělo Německo, Švédsko a Maďarsko, 35 závodníků a závodnic, Francie 30, Belgie a Anglie 25, Československo 23, Rakousko 20, Holandsko a Španělsko 16, Dánsko a Jugoslávie 15, Polsko 12, Řecko, Lucembursko a Finsko 10.³⁷⁷

Obr. 17 Československá výprava na ME v Bologni³⁷⁸

Cesta naší výpravy z Bělehradu (I. Slovanská mistrovství) do Bologne byla za velmi teplého počasí dlouhá, únavná a náročná. Během cesty dokonce plavec Antoš onemocněl angínou. Po příjezdu byli Čechoslováci ubytováni v hotelu Pelegrino, který měli pouze pro sebe. Každý národ měl totiž jen pro sebe vyhrazený celý hotel.

V úterý, 30. srpna dopoledne, se hned na úvod mistrovství konal kongres evropských plaveckých svazů i s našimi zástupci Ing. Hauptmannem a Ing. Hofbauerem, který byl zahájen předsedou FINA Erikem Berkwalem a tajemníkem evropského mistrovství Dr. Donathem. Po schválení protokolu z posledního zasedání v Budapešti 1926 se rozvinula debata o založení Evropské plavecké ligy (LEN), jakožto podsložky mezinárodní federace FINA. Jejím hlavním úkolem mělo být řízení pořádání ME a vedení tabulek evropských rekordů, obojí bylo schváleno. Ostatní nařízení a pravidla byla shodná s pravidly FINA.

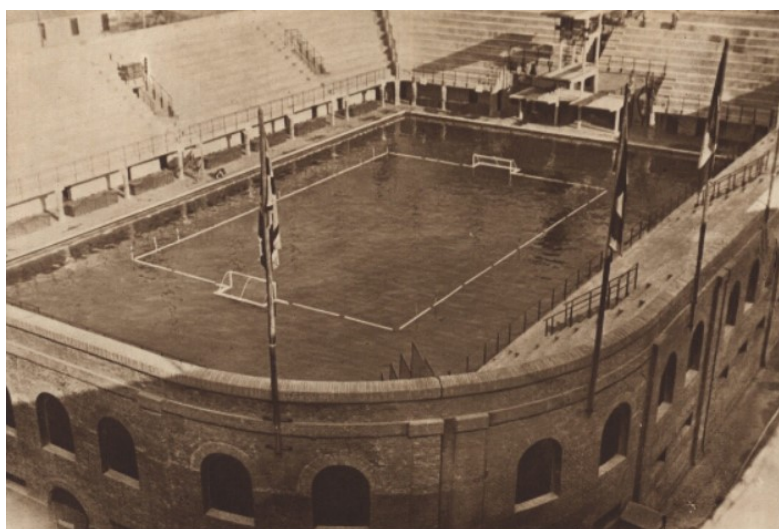
³⁷⁶ *Československé plavectví*, roč. III., č. 11-12, 30. 12. 1926, s. 2.

³⁷⁷ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 8, 12. 8. 1927, s. 4.

³⁷⁸ *Pestrý týden*, roč. II., č. 37, 16. 9. 1927, s. 15.

Švédský delegát Person byl proti vytvoření tohoto nového útvaru, ale Francouz Drigny a Maďar Donath hned poukazovali na finanční potíže, které mohly při současném fungování nastat. Při hlasování bylo tedy schváleno založení Evropské plavecké ligy, a to 20 hlasů pro a 8 proti, Anglie se zdržela hlasování. Výbor LEN se dle schválení skládal z 1 předsedy, 2 místopředsedů, 1 sekretáře a pokladníka a 2 členů výboru a měl se scházet jednou měsíčně. Po další debatě bylo schváleno, že svazy budou platit příspěvek 3 dolary ročně za svaz, a že do fondu LEN budou spadat 2% z hrubého zisku evropských mistrovství. Dalším bodem programu bylo přidělení pořádání ME v roce 1930 Belgii, ta se ale mistrovství zřekla. Dále se ucházelo Německo a Rakousko. Německo nakonec ustoupilo a pořádání bylo přiděleno Rakousku.³⁷⁹

Plavecký stadion měl opravdu všechno, co si mohl každý plavec přát. Celá budova z červených cihel se nacházela v komplexu sportovišť místní fašistické pobočky, zvaném Litoriale. Samotný bazén byl z betonu, o rozměrech 30x50 metrů, s vyznačenými drahami korkovými provazy a kolem dokola stupňovitými tribunami pro obecenstvo. Závodníci, rozhodčí, žurnalisté a pořadatelé měli pro sebe vyhrazený krytý ochoz kolem bazénu. Nechyběla samozřejmě betonová věž pro skoky a skákací prkna, kabiny a místnosti pro masáže, sprchy, samostatné převlékárny pro každý národ. Celý stadion byl vyzdobený vlajkami všech zúčastněných národů. Protože byl stadion vzdálený cca půl hodiny od ubytování, dostali závodníci od pořadatelů legitimace na volné jízdy elektrickou dráhou. Oficiální zástupci jednotlivých národů měli k dispozici zvláštní auta.

Obr. 18 Plavecký stadion v Bologni³⁸⁰

³⁷⁹ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 9. 10. 1927, s. 3-4.

³⁸⁰ *Pestrý týden*, roč. II., č. 37, 16. 9. 1927, s. 15.

Při zahájení celého mistrovství přelétlo nad stadionem letadlo italského vojenského letectva a shodilo pozdravnou depeši s obsahem: „*Silným plavcům Evropy pozdrav od letectva Itálie*“.³⁸¹ Závodní program začal rozplavbami na 1500 m volný způsob muži i s naším Antošem. První rozplavbu suverénně bez většího úsilí vyhrál známý Švéd Arne Borg (22:23,4). V druhé rozplavbě zvítězil Ital Perentin (22:05,4) v novém italském rekordním čase a náš Antoš (22:34) doplaval na čtvrtém místě, dost se zdržoval na obrátkách. V poslední rozplavbě zvítězil Angličan Peter. Protože bylo již předem stanoveno, že v tomto závodě půjdou do finále tři z každé rozplavby a nejlepší čtvrtý, dostal se tedy i náš plavec Antoš do finálových bojů. Finále pak přineslo šokující výkon. Arne Borg proplaval celou trať v takovém tempu, že se nedalo věřit, že se jedná o lidský výkon. Celý závod proplaval s neuvěřitelně rychlým tempem rukou a doplaval v novém, o celou minutu lepším světovém rekordu (19:07), skoro o 200 m dříve než druhý Ital Porentin (21:50,4). Třetí skončil Rademacher (22:0) a necelé tři minuty za vítězem doplaval na čtvrtém místě náš Antoš (22:01,2). V závodě byl překonaný jak rekord světový, tak švédský, italský, německý, maďarský i československý. V dalším závodě na 400 m volný způsob muži se utkali i naši plavci Antoš a Koutek. První rozplavbu vyhrál opět Arne Borg (5:02,6), ale vítězem druhé, byl náš Antoš (5:22,8). Zpočátku plaval dlouhým pomalým tempem, ale po 200 metrech začal přidávat a získávat tak metr za metrem. V posledních 50 metrech plaval stejně s Němcem Bergesem, ale skvělým finišem nakonec vyhrál. Poslední rozplavbu vyhrál Maďar Warmie (5:37,4) a náš Koutek (5:51,8) doplaval na druhém místě.³⁸² Krásný souboj mezi Němcem Heinrichem a naším Antošem přineslo finále této disciplíny. Antoš neskutečným finišem ohrožoval Němce do posledních metrů, nakonec s ním prohrál souboj o druhé místo jen o čtyři desetiny a doplaval třetí (5:16,2). Závod vyhrál Arne Borg (5:08,6). Další Čechoslovák v závodě, Koutek, závod na 50 metrech vzdal. Na 400 m vol. zp. ženy, v první rozplavbě, plavala i naše Friedländerová, a přestože doplávala poslední, překonala tak československý rekord. Ve finále zvítězila Holanďanka Braunová. Ve finále na 200 m prsa muži skvělým finišem zvítězil německý Rademacher (2:55,4) před dalším Němcem Prassem (2:58,0) a Belgičanem Van Parysem. Disciplína 200 m prsa ženy byla také v režii německých plavkyň, které obsadily první dvě místa (3:20,4 a 3:25,2), třetí doplávala Rakušanka (3:27,6). V rozplavbách na 100 m volný způsob muži vyhrál mistr Evropy této disciplíny z roku 1926, Maďar Barany, náš Steiner doplaval pátý. Druhou i třetí rozplavbu vyhráli švédští plavci, Werner a Arne Borg. Arne Borg pak ve finále oplatil porážku, z roku 1926, Baranymu a o tři

---

³⁸¹ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 9. 10. 1927, s. 4.

³⁸² Tamtéž.

vteřiny zvítězil v čase 1:00, třetí doplaval Němec Heitmann (1:03,4). Plavecká vyspělost anglických, holandských a německých plavkyň byla vidět v závodě na 100 m volný způsob ženy. První rozplavbu vyhrála Němka před Holanděankou a druhou rozplavbu naopak, Holanděanka před Němkou. Třetí místa obsadily plavkyně z Anglie. Štafeta na 4x100 m volný způsob ženy byla ukázkou krásných střídavých bojů plavkyň a skvělého finiše poslední plavkyně anglické štafety, Cooper, která svým úžasným spurtem předstihla všechny své soupeřky a zajistila tak vítězství Anglii (5:11,0). Druhé doplavalolo Holandsko (5:11,6) a třetí Německo (5:12,8).³⁸³ V závodě na 100 m znak původně zvítězil Němec Küpers (1:16,0), ale nakonec byl diskvalifikován, protože se nedotkl oběma rukama při obrátce. Po oznámení jeho diskvalifikace začalo německé obecnstvo hlasitě protestovat a zpívat „Deutschland, Deutschland, über alles“. Holanděanka Den Turk přesvědčila všechny přítomné, v závodě na 100 m znak (1:24,4), že byla v této disciplíně třídou jen pro sebe. Překvapujícím stylem, s lehkostí a mechanickou přesností, si doplávala pro mistrovský titul. Jedním z nejnepřívětivějších závodů byla štafeta na 4x200 m volný způsob muži. Arne Borg, jako poslední člen švédské štafety, odstartoval asi o 12 metrů za posledním členem vedoucí německé štafety, Heinrichem. Hned od začátku nasadil Borg ohromné tempo a pomalu svého soupeře dohnal. Posledních 50 metrů to byl neskutečný souboj mezi oběma plavci, kteří zápasili se zbytky svých sil. Téměř před cílem dohnal Borg Heinricha a vypadalo to, že zvítězí. Heinrich se ale nakonec dotkl v cíli dříve a německá štafeta zvítězila o šest desetin vteřiny (9:49,6) před švédskou (9:50,2). Třetí doplávali Maďaři a naši plavci ve složení Koutek, Plzeňský, Bičák, Antoš skončili na pátém místě (10:45,4). Tímto úžasným závodem a za silného deště skončilo ME 1927 v Bologni.³⁸⁴

Mistrovství Evropy v Bologni předčilo veškerá očekávání. Nejen, že se zúčastnili ti nejlepší plavci téměř všech evropských zemí, ale všechno fungovalo bezvadně i po organizační stránce a dosažené výkony plavců by byly vysoce konkurence schopné vůči Americe. A i výkony našich plavců se řadily na přední místa v evropském plavectví. Samozřejmě, že úplně všechno perfektní nebylo. Návštěvnost mistrovství byla velice malá, pravidelně byla obsazená pouze jedna tribuna, a to ještě velmi zřídka, a jen v odpoledních hodinách. Hymny, které hrála tamní kapela, měly úplně jiné hudební pojetí, než na jaké byli všichni zvyklí. U holandské hymny byl dokonce hraný přídavek, který neměl s hymnou co do činění. Za to italská hymna byla zahraná vždycky perfektně. Závodní výbor a jury, tvořený členy nově vzniklé Ligy evropského plavectví (LEN), vedl Dr. Donath, který byl i hlavním

³⁸³ *Československé plavectví*, roč. III., č. 10, 6. 11. 1926, s. 5-6.

³⁸⁴ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 9. 10. 1927, s. 6.

rozhodčím při závodech. Podle „Československého plavectví“ „se všichni tito zahalili do pláště podezřelé nepřístupnosti, a na přísně důvěrných schůzích „pekli“ rozlosování každých závodů, rozhodovali o podaných protestech a obsazování soudcovského sboru na další den. Tato zasedání se konala každý večer v hotelu Majestic a byla příčinou mnoha stížností národů, kteří tam neměli svého zástupce, a tím pádem nevěděli, co se tam děje. Mezi takové nespokojené plavecké svazy patřil i ten československý. I když s rozlosováním závodů problém neměl, s určováním soudcovského sboru spokojený nebyl.“³⁸⁵

Hajosův pohár pro celkového vítěze získalo Německo za 111 bodů. K druhému místu Švédska s 85 body dopomohl nejvíce fenomenální plavec Arne Borg a třetí bylo Maďarsko s 60 body. S 15 body skončilo Československo na sedmém místě z 15 zúčastněných států. Naši závodníci podali vesměs velmi dobré výkony, což bylo vidět zejména na jejich dosažených časech. Hlavně Antoš předvedl v těžké konkurenci krásné výkony, které byly často pozitivně komentované v místním a zahraničním tisku. „Československé plavectví“ citovalo deník „Der Schwimmer“, který o Antošovi napsal: „Antoš jest závodník s nejlepším konečným sprintem mezi všemi účastníky“.³⁸⁶ V jiném čísle napsal: „Česká mistrovství vyžadují vzhledem k velice dobrému uplatnění se pražských plavců v Bologni, obzvláštní pozornost. Obzvláště Antoš dokázal, že s ním nutno v budoucnu v mezinárodním plavectví počítati“.³⁸⁷ Rakouský novinář Philipp Winter napsal, dle „Československého plavectví“, do „Prager Taglattu“ o Antošově závodě na 1500 m volný způsob: „Antoš plovat klidně a takřka nepozorován svojí trať vedle spěchajícího Arne Borga, vedle Perentina a Rademachera. Ale před poslední obrátkou vynořil se náhle z pozadí a nasadil tempo jako kdyby se jednalo pouze o závod na 100 metrů a předstihl v konečném boji Bacigalupo, Fehera a Halasiha. Ve stadionu byl tento výkon ovšem skoro přehlédnut, neboť všichni byli zaujati Arne Borgem, ale když byl ohlašován čas, hojný potlesk platil též Antošovi – Československu“.³⁸⁸

Bylo jisté, že toto mistrovství Evropy bylo úžasnou přípravou a zkouškou na nadcházející OH v roce 1928 v Amsterdamu.

V pořadí třetí ME v plavání se mělo konat v Rakousku, ve Vídni, v termínu 26.-31. srpna 1930. Ještě rok před ME se zdálo, že po překonání krize ve vedení rakouského plaveckého svazu a po finančních potížích nebude problém, aby se mistrovství v novém stadionu Kongressbad, uskutečnilo. Rakouský svaz už dokonce rozeslal propozice

---

³⁸⁵ Československé plavectví, roč. IV., č. 9-10, 9. 10. 1927, s. 6.

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ Tamtéž.

³⁸⁸ Tamtéž.

jednotlivých soutěžních dnů plaveckým svazům přihlášených národů. Nakonec Rakousko z finančních důvodů mistrovství odřeklo a pořádání bylo svěřeno francouzské plavecké federaci, a to v roce 1931 v Paříži.³⁸⁹

5.1.2.3 ME ve Francii, Paříž 23.-30. 8. 1931

Po čtyřech letech se tedy uskutečnilo třetí ME v plavání, ke kterému se přihlásily všechny evropské národy, které něco v evropském plavectví znamenaly. Bylo jich celkem 14, a to Německo, Anglie, Švédsko, Maďarsko, Itálie, Holandsko, Belgie, Finsko, Polsko, Rakousko, Československo, Jugoslávie, Švýcarsko a Francie. Chybělo Španělsko, které se zmítalo domácími nepokoji, Dánsko a Estonsko.

ČsAPS byl, po nákladné letní mezinárodní sezóně v těžké finanční tísní, a tak vyslal do Paříže jen „nutné“ minimum závodníků. Byl to pólový tým pouze s dvěma náhradníky (měli být čtyři), za plavce to byl Getreuer a Steiner, který byl i součástí pólového týmu a Balasz pro skoky do vody. Dále to byli tři oficiální zástupci naší výpravy, náčelník Novotný, místopředseda ČsAPS Beinhacker a Ing. Hofbauer. Naše plavkyně na toto ME vyslány nebyly, protože bylo rozhodnuto, že úroveň zahraničních plavkyň byla vysoká, a tím naděje na jejich úspěšné umístění byly malé.

V sobotu, 22. srpna dopoledne, zasedala Evropská plavecká liga a v neděli 23. srpna odpoledne, bylo evropské mistrovství v plavání zahájeno. Finále na 100 m volný způsob muži se plavalo s naším Steinerem. Ten, dle očekávání podle času z rozplavby, doplaval na krásném třetím místě (1:03), hned za dvěma Maďary, Baranym (0:59,8) a Szekelym (1:00,8). Bohužel, toto byla jediná možnost, kdy se dostala československá vlajka na stožár vítězů.³⁹⁰ Disciplínu na 100 m volný způsob ženy vyhrála Francouzka Godardová (1:10) před teprve 13letou Holanďankou den Ouden (1:11,6). Na 400 m volný způsob muži doplaval hned v první rozplavbě náš Getreuer první (5:25,8), a postoupil tak do finále této soutěže, ve kterém nakonec skončil čtvrtý (5:21,8), zvítězil Maďar Barany (5:04). Soutěž na 100 m znak vyhrál plavec Deutsch z Německa (1:14,8). Ve štafetách na 4x200 m volný způsob muži zvítězili Maďaři(9:34) před Němci (9:48,6) a Italy (9:49).³⁹¹ Velmi napínavým závodem byla štafeta žen na 4x100 m volný způsob, v níž zvítězilo Holandsko (4:55) před Anglií (5:00,8) a

---

³⁸⁹ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 10, 15. 10. 1929, s. 3.

³⁹⁰ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 9-11, 14. 11. 1931, s. 1.

³⁹¹ Tamtéž, s. 2.

Maďarskem (5:02,2).³⁹² Poslední plaveckou soutěží tohoto ME bylo 1500 m volný způsob muži za prudkého lijáku s kroupami. Závod přinesl velké překvapení v podobě vítězství jednohého maďarského plavce Halasyho (20:49).³⁹³

Poslední večer se konal slavnostní banket s rozdáváním cen. Českoslovenští plavci nebyli dvakrát úspěšní, a tak se banketu mohli zúčastnit pouze dva naši zástupci, Steiner a Getreuer. Československá výprava byla ale celkovou chaotickou organizací mistrovství a chladným přístupem francouzské federace a pořadatelů k ní dosti znechucená, že účast na banketu odmítla. A nejspíš neudělala chybu, protože se dokonce stalo, že na některé závodníky nezbyly čestné ceny. Celková organizace mistrovství ležela na několika hlavních činnostech, byla nedostatečná a chaotická. Legitimace, pozvánky a dokumenty bylo nutné často reklamovat a při neochotném chování francouzských činníků to nebyla závidění hodná situace. Hymny vítězů byly pouštěny z velmi ohraných gramofonových desek, takže jejich melodie nešly povětšinou ani poznat. Vlajky na stožár vítězů byly vytahovány buď předčasně nebo pozdě, a protože pro každý národ byla připravená jen jedna vlajka, tak se často stávalo, že pro dva plavce stejné národnosti nebyla k dispozici druhá vlajka. Ta se pak půjčovala z výzdoby stadionu, ale byla mnohem menší, tak to nepůsobilo moc esteticky. Přístup k novinářům měl také dvojí metr. Domácí novináři mohli všude, kam se jim zachtělo, zahraniční tisk byl neustále zaháněn za vyhrazené ohrazení. Případ sám pro sebe bylo zvaní hostů a zástupců jednotlivých států. Když chtěl velvyslanec Československa navštívit závody, bylo mu vyhrazeno místo na tribuně s ostatními diváky někde vzadu a ještě na stání, kdežto vyslanci jiných států seděli na čestné tribuně. Když pak chtěl navštívit naše závodníky a popřát jim hodně zdaru, došlo k ostrému konfliktu s generálním tajemníkem francouzské federace Fréresjaquesem, který chtěl našeho velvyslance nechat vyvést policií. Tomu nakonec bylo zabráněno, každopádně tento a mnoho jiných případů zanechalo na naší výpravě velmi nepříjemné dojmy z pařížského mistrovství. Soudcovský sbor byl sestavován ze známých činníků evropského plavectví. Funkci hlavního rozhodčího měl buď Dr. Donath nebo Drigny. Na každý závodní den se vytvářel nový sbor rozhodčích, kteří měli na ruce barevnou pásku, na každý den jiné barvy. Samotný výbor LEN byl velmi často kompromisní, povoloval změny a odchylky od jasně daných ustanovení a pravidel, což vedlo v mnoha případech k neregulérnosti.³⁹⁴

---

³⁹² *Československé plavectví*, roč. VII., č. 9-11, 14. 11. 1931, s. 1. s. 3.

³⁹³ Tamtéž, s. 4.

³⁹⁴ Tamtéž, s. 5.

Celkový dojem československé výpravy z ME v Paříži byl dosti rozporuplný, a to jak z pohledu dosažených výsledků, skončilo sedmé ze čtrnácti národů v celkové klasifikaci, tak i z pohledu celého průběhu a organizace mistrovství.

5.1.2.4 ME v Německu, Magdeburg 12.-19. 8. 1934

Čtvrtá evropská plavecká mistrovství se konala v německém Magdeburgu v roce 1934 v novém přírodním plaveckém stadionu a vynikla velkou účastí evropských národů, vynikající organizací, provedením i skvělými výkony plavců.³⁹⁵

Nový stadion byl postavený výhradně pro závodní účely, proto nebyl řešený z architektonického hlediska, ale z hlediska účelnosti. Měl dva bazény, jeden o rozměrech 22x50 metrů pro plavání a druhý o rozměrech 22x25 metrů pro skoky do vody. Skokanský bazén byl napouštěný spodní vodou, aby mohla podle potřeby hladina vody stoupat nebo klesat. Věž pro skoky byla z ocelové nýtované konstrukce a byla mobilní, aby se mohla zvedat nebo spouštět tak, aby byly splněné předepsané výšky. Bazény byly obklopeny ze tří stran hledištěm pro celkem 12 000 diváků. V jednom se tento stadion shodoval se stadionem pod Barrandovem. A to svojí odlehlostí a velkou vzdáleností od centra města. I přes těžší dostupnost stadionu bylo z osmi dnů čtyřikrát zcela vyprodáno.

Němci využili mistrovství jako propagaci plavectví, a to tím, že v dopoledních hodinách, kdy byla návštěvnost minimální, „nahnali“ do hledišť žáky a studenty magdeburských škol, policii a četnictvo, aby fandili závodníkům. O skvělé organizaci mistrovství svědčily i různé detaily, ať už to byly tištěné zápisy pro rozhodčí a časoměřiče nebo směrové šňůry pro znakaře. Samozřejmě se našly i malé nedostatky, jako např. častá nefunkčnost startovací pistole. Časoměřiči měli k dispozici 20 chronometrů značky Omega, které byly tak dokonale seřízené, že v jednom závodě naměřilo šest časoměřičů ze sedmi úplně stejný čas. Sbor rozhodčích se střídal obden a fungoval téměř bezchybně. Během mistrovství nedošlo k žádné diskvalifikaci a pouze v jednom závodě se opakoval start. Panovala zde vzácná harmonie a klid.

Na tomto ME nebyli naši plavci dvakrát úspěšní. Velkým zklamáním byl výkon plavce Schöna, který měl tentokrát velmi daleko do své formy, kterou měl na Mistrovství ČSR.

---

³⁹⁵ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 56.

Kdyby zopakoval svůj rekordní výkon, mohl být ve finále na 400 m volný způsob čtvrtý. I československá štafeta mohla být na pátém místě a plavec Steiner mohl plavat ve finále na 100 m volný způsob. Toto by se ovšem stalo jen za předpokladu, že by naši plavci pravidelně nepodávali v cizině horší výkony než na domácí půdě. V soutěžích žen splnila očekávání pouze Schramková, a to svým pátým místem na 100 m volný způsob (1:12,2). Bohužel, na 400 m volný způsob nestačil její osobní rekordní čas na finálový souboj. Další plavkyně, Würfelová, Freundová a Sehringová také plavecky neobstály. Každopádně, a hlavně kvůli výkonu našeho skokana do vody Leikerta, nepatřilo Československo mezi ty nejhorší evropské státy. V celkové klasifikaci národů skončilo na šestém místě z šestnácti, což mu dávalo určitou naději dostat se mezi evropskou plaveckou špičku.³⁹⁶

Největšího úspěchu dosáhlo Německo, které zvítězilo v soutěži mužů a jen o pár bodů zůstalo za Holandskem, na druhém místě v soutěži žen. Němci měli na své straně samozřejmě výhodu, a tím bylo domácí prostředí s plnou podporou svého obcenstva. Každopádně co jim nechybělo, a co jim ostatní národy mohly trochu závidět, byla neskutečná bojovnost a vůle zvítězit. Více jak polovina mistrovských titulů v kategorii žen patřila Holanďankám, takže není divu, že vyhrály soutěž žen. Od Maďarů se původně očekávalo více, než nakonec předvedli. Jejich tři vítězství, na 100 m volný způsob muži (0:59,7), v mužské štafetě (9:30,2) a ve vodním pólu, byla předem očekávána, ale byla velmi těsná. Francie byla v celkové klasifikaci třetí, zejména díky svému plavci Tarisovi, Itálie čtvrtá, díky Costolimu a Signorimu. Anglie získala v mužské soutěži páté, a v ženské třetí místo. Vítězství plavce Besforda na 100 m znak (1:11,7) bylo překvapením, a do jisté míry i „vypálením rybníka“ pro Němce, kteří počítali se svým vítězstvím na této trati, zejména, když byla pro tuto disciplínu určená čestná cena říšského kancléře Hitlera. Belgie obsadila celkově sedmé místo, ale to bylo pouze za body získané v zápasech vodního póla. Osmé místo v závodech mužů a čtvrté v soutěži žen získalo Dánsko, které toto považovalo za krásný výsledek. Zato Švédové šli se svojí plaveckou výkonností dolů, a to také bylo vidět na jejich výkonech. Švýcarsko bylo velmi spokojené za jedno třetí místo v mužích a jedno čtvrté místo v ženách. Finsko získalo ze tří startů dvě pátá místa, a to bylo na obhájce jednoho mistrovského titulu celkem málo. Norsko, Jugoslávie a Polsko poprvé lehce bodovaly na evropských mistrovstvích, za to Španělsko vyšlo úplně naprázdno.³⁹⁷

---

³⁹⁶ *Československé plavectví*, roč. X., č. 9-10, 20. 10. 1934, s. 1-2.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 2.

Na závěr evropského mistrovství se ještě konal kongres Ligy evropského plavectví (LEN), který měl pro Československo velký význam. Poprvé se stal místopředsedou LEN zástupce Československa, a to předseda ČsAPS Ing. Ladislav Hauptmann. Tento diplomatický úspěch byl považován za uznání našeho sportu mezinárodní veřejností.³⁹⁸

5.1.2.5 ME v Anglii, Londýn 6.-13. 8. 1938

Dějištěm pátého ME v plavání byla v roce 1938 Anglie, konkrétně Londýn. Bohužel, toto mistrovství se konalo za menšího zájmu evropských národů, protože všichni tušili, že se blíží další světová válka, a tato nejistá situace samozřejmě ovlivňovala náladu i samotné výkony plavců, a také celé konání plaveckého mistrovství.³⁹⁹

Před začátkem samotného mistrovství se konal kongres LEN, v pátek 5. srpna 1938 v plaveckém stadionu ve Wembley u Londýna. Na programu bylo ověření zápisu z kongresu v Magdeburku z roku 1934 a schválení nových evropských rekordů. Dále se projednávaly návrhy jednotlivých plaveckých svazů, přijetí nových členů, vyřazení Rakouska a vyřešení jeho dluhů na příspěvcích, určení pořadatele pro ME v roce 1942, volba předsedy a nového výboru LEN a stanovení termínu dalšího zasedání Ligy. Ing. Hauptmann byl znovu zvolen místopředsedou Ligy evropského plavectví.⁴⁰⁰ Ještě důležitější bylo zasedání předsednictva FINA, kde se vedla dlouhá debata o zákazu plaveckého stylu „Motýlek“, ale protože nebylo dosaženo dvoutřetinové většiny při hlasování, k jeho zákazu nedošlo. Bylo usneseno, že při OH a ME se bude filmovat konec každého závodu, aby to usnadnilo případné rozhodování při nerozhodných situacích. Zamítnutý byl návrh USA na zrušení předpisu o trikotech, za nové členy FINA byli přijati Equador a Venezuela, čímž stoupl počet členů na 52. Naopak Rakousko bylo vyřazeno kvůli dluhům na členských příspěvcích, a tento dluh za něj zaplatilo Německo. Posledním bodem programu byla debata o novém plaveckém stadionu v Helsinkách pro OH v roce 1940. Byl stanoven požadavek, aby stadion měl dva bazény, pro plavání o rozměrech 50x20 m s osmi plaveckými drahami, a skokanský bazén o rozměrech 33x20 m, aby se v případě potřeby mohly hrát dva zápasy najednou.⁴⁰¹

Londýnské ME se od těch předešlých lišilo jak kvantitativně tak kvalitativně, bohužel to bylo ale sestupným směrem. Účast jednotlivých evropských národů byla velmi slabá.

---

³⁹⁸ *Československé plavectví*, roč. X., č. 9-10, 20. 10. 1934, s. 3.

³⁹⁹ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 57.

⁴⁰⁰ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 5, 15. 7. 1938, s. 1.

⁴⁰¹ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 3.

Nejčastější příčinou byli finanční důvody, dále pak to, že neměly koho vyslat, aby zaplavал alespoň ucházející časy. A naopak, někdo (např. Německo v soutěžích žen) by se zase nespokojilo s ničím jiným, než s prvním místem, a tak také raději své plavkyně nevyslal. Pokud šlo o plaveckou úroveň, tak určitý vzestup byl viděn v ženských soutěžích, ale u mužů, a zejména ve vodním pólu, se jednalo o naprostý úpadek plavecké kvality.

Závody se konaly poprvé v krytých lázních ve Wembley, což se ukázalo jako ohromná výhoda při nepříznivém počasí, které bylo v Londýně na denním pořádku. I přes značnou vzdálenost Wembley od centra Londýna (cca 45 minut autobusem) a vstupným v přepočtu 15-58 tehdejších Kčs byla návštěvnost mistrovství velmi slušná, poslední závodní den bylo dokonce zcela vyprodáno. Organizace v rámci lázní byla bezproblémová, ať se jednalo o pokladny, uvaděče, místní rozhlas, osvětlení, oznamovací tabule i úpravu závodistiště. Tak např. k odstranění korkových šňůr, vyznačující plavecké závodní dráhy, a postavení pólového hřiště trvalo pouze 3 minuty. Vše měl na starosti zkušený personál lázní, který byl za to samozřejmě placený, což podstatně zvedlo nákladovou režii o 4000 Liber Šterlingů (cca 600 000 tehdejších Kčs). Na vstupném se ale vybralo jen 3000 LŠ.⁴⁰²

Obr. 19 Empire Pool Wembely – plavecký bazén ve Wembley⁴⁰³

⁴⁰² *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 1.

⁴⁰³ https://cs.qaz.wiki/wiki/1938_European_Aquatics_Championships, dostupné 12. 12. 2020.

Zúčastněných národů bylo celkem čtrnáct, z toho Island a Lucembursko měly pouze po jednom závodníkovi. Německo získalo celkem pět mistrovských titulů a vyhrálo tak pohár Evropy, i tak nebylo úplně spokojené. Pomýšlelo si na vítězství v disciplíně 100 m kraul muži, to jim ale překazil Holanďan Hoving. Plavkyně zůstaly doma, protože svými časy by ve svých disciplínách nezvítězily, což bylo pro Německo nepřijatelné, a skokanky zklamaly, tak jako vodní pólisté. Dánsko se stalo důstojným nástupcem Holandska, když vyhrálo Brediusův pohár pro celkového vítěze v soutěži žen. Kdysi velmoc v plavání žen, Holandsko, se tentokrát muselo poklonit před Dánskem, zato holandští muži se zlepšili. Dokázal to jak Hoving svým vítězstvím na 100 m kraul, tak i Scheffer a Van Schouwen na znaka, a také Smitshuyzen na prsa. A i vodní pólisté nečekaně překvapili svým třetím místem. Angličtí plavci i plavkyně zaznamenali také mírné zlepšení své výkonnosti, zato vodní pólisté zcela propadli, což bylo i vinou nedostatečných sportovních styků, v nichž si Anglie velmi libovala. Švédové si odvezli dva tituly mistra světa díky výkonům Björn Borga, který sice nedosahoval výkonnosti svého jmenovce Arne Borga, ale na ostatní Evropany to stačilo. Švédové si odvezli ještě jedno vítězství v neoficiální soutěži „krásy“, kterou vyhrála jejich skokanka Ljunggrenová, která ale za své plavecké výkony skončila úplně poslední. Z belgické výpravy stály za zmínku dvě plavkyně, Caroenová a Kerckhová, které byly určitou nadějí belgického plavání do budoucna. Francie mohla děkovat svému plavci Tallimu, hlavně díky kterému získala druhé místo ve štafetě. Za Itálii plaval Costoli, který byl už příliš starý na to, aby obstál mezi ostatními plavci. Jediným úspěchem Norska bylo vítězství ve Fern Cupu, což byla soutěž závodníků, kteří se neklasifikovali do finálových bojů. Jugoslávie měla do Londýna připravenou celkem početnou výpravu, ale kvůli tamní revoluci, při které stávkovaly i plavecké kluby, poslala jen jednoho skokana a jednoho prsaře Cerera, který si doplaval pro jedno třetí místo, a to celých 200 m plaval motýlkem. Plavci Islandu a Lucemburska odjeli do Londýna bez jakýchkoliv ambicí na úspěch, a to také splnili.⁴⁰⁴ Československá výprava byla tentokrát velmi malá, snad nejmenší ze všech ME, čítala jen dvě plavkyně a jednoho skokana. Pólové mužstvo muselo z finančních důvodů zůstat doma. Plavkyně Schramková potvrdila ve své disciplíně na 400 m volný způsob svojí výkonnost krásným pátým místem a novým rekordním časem (5:43,8). Za to Karpelesová nebyla ve formě a skončila pouze na třetím místě v soutěži útěchy. Kdyby ale zopakovala svůj budapešťský výkon, dostala by se do finále oficiální soutěže. Skokan Nesvadba skončil na desátém místě z dvanácti, což opět potvrdilo to, že závody v cizině mu nedělají dobře. V celkové klasifikaci mužů nezískalo

---

⁴⁰⁴ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 2.

Československo žádný bod, v klasifikaci žen obsadilo společně s Maďarskem 7.-8. místo se dvěma body.⁴⁰⁵

Dosažené výkony našich plavců na ME bylo třeba hodnotit s přihlédnutím k podmínkám, ve kterých trénovali. Ještě před první světovou válkou neměli plavci u nás na různých ustláno. Plavání bylo buď omezováno přímo, zákazy úřadů, nebo nepřímo, nedostatkem financí. A tréninkové možnosti byly tristní. V létě malé a v zimě žádné, což při nutnosti celoročního tréninkového procesu bylo nemyslitelné. Zatímco se na území Německa, Rakouska a Maďarska stavěly nové kryté zimní bazény, naši plavci měli k dispozici, od roku 1914, pouze bazén v paláci Koruna, který ale neodpovídal závodním parametrům. Druhou možností pro trénink byla propust u mostu Legií v Praze, tedy venku v tekoucí vodě. První regulérní bazén byl otevřen až v roce 1927 v Klimentské ulici v Praze, ale po deseti letech byl uzavřen. V roce 1938 bylo na území ČSR pouze osm krytých plaveckých bazénů. Také stav plaveckých trenérů byl velmi neuspokojivý. Placení trenéři neexistovali a ti dobrovolní neměli možnost žádného odborného vzdělávání. Proto většina plavců trénovala sama a mezi sebou si předávali svoje zkušenosti. Za daných podmínek, které byly nesrovnatelné s podmínkami, v kterých trénovali naši soupeři, byly výkony našich plavců na mistrovstvích Evropy vlastně skvělé.⁴⁰⁶

---

⁴⁰⁵ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 3.

⁴⁰⁶ Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 16.

5.1.3 Českoslovenští plavci v mezistátních utkáních

Až do roku 1893 nebyl plavecký sport v Čechách téměř vůbec známý. Závodní plavání se zde začalo rozvíjet až od tohoto roku, po vzoru zahraničí, přičiněním člena Athletic Clubu Praha a Českého Yacht-klubu Arnošta Bürgermeistersa. Z popudu Otokara Krajíčka a Františka Malého, rovněž členů A. C. Praha, byly uspořádány v neděli dne 25. srpna 1895 o 2. hodině odpolední I. veřejné velké zemské závody v plavání na Vltavě mezi Střeleckým a Žofínským ostrovem. Vrchním rozhodčím byl spisovatel Ignát Hermann. V měsíčníku „Plavectví“ se o tomto závodě psalo:⁴⁰⁷ „Závodní dráha byla jen pomyslná, protože bylo startováno z vody, kde se plavci museli seřadit, a záviselo velmi mnoho na šikovnosti startéra, zda a za jak dlouho se mu podařilo závodníkovi srovnat tak, aby všichni měli poměrně stejnou délku tratě: jeho úkol byl o to těžší, že všichni se tlačili na to místo, kde byl proud největší. Právě tak pořadí v cíli záviselo hlavně na soudcích, protože i cílová čára byla jen pomyslná. Na závodníky bylo pohlíženo jako na výstředníky, trening byl neznámý pojem, závodní řády neexistovaly a obecnost – pokud vůbec přišlo – se bavilo jako na pouti. Cílem závodníků bylo pak jen získání cen, z nichž nejoblíbenější byly medaile, které byly hlavně používány k tomu, aby se zavěšovaly na trikot na důkaz sportovní zdatnosti jejich nositelů.“⁴⁰⁸

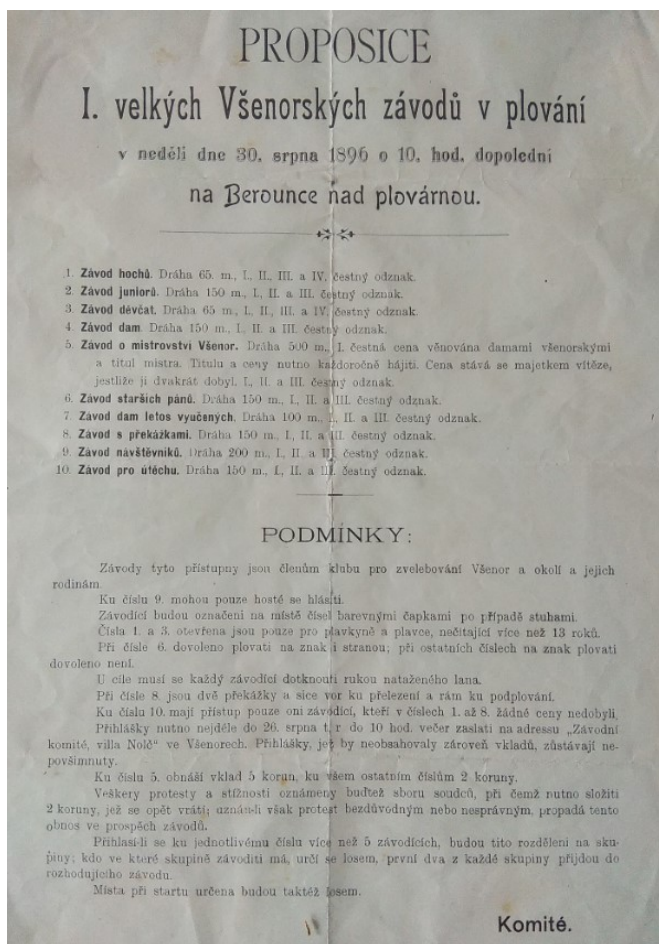
Od tohoto roku pořádal klub A. C. Praha, jako jediný až do roku 1910, pravidelně každým rokem národní a mezinárodní plavecké závody, ke kterým se později připojily i závody distanční, jako od roku 1906 velmi známý závod „Napříč Prahou“, na kterém startoval i olympijský vítěz Maďar Alfréd Hájos. Těchto prvních závodů se zúčastňovala řada domácích plavců, z nichž nejpopulárnějšími byli Alfréd Nikodém nebo Jaroslav Kopecký, ale i značná mezinárodní konkurence. První mezinárodní mistrovství zemí koruny české bylo uspořádáno roku 1896 a jeho prvním vítězem se stal Eugen Wolf z Wiener Amateur Schwimmclubu. Ten stejný rok se 30. srpna konaly I. velké závody v plavání ve Všenorech na Berounce. V letech 1897-1922 se uskutečnilo celkem 16 ročníků mezinárodních plaveckých závodů, z nichž se většina konala u dnešní Císařské louky a na Žofíně. V letech 1900, 1901, 1903, 1904, 1905, 1906, 1915, 1916, 1917 a 1918 se tyto mezinárodní závody nekonaly, zejména z finančních důvodů. 31. srpna 1922, na šestnáctém ročníku těchto mezinárodních závodů, získali naši plavci celkem 14 zlatých, stříbrných a bronzových medailí.⁴⁰⁹

---

⁴⁰⁷ Kolář, F. a kol. (1999). *Kdo byl kdo, naši olympionici*. Praha: Libri, s. 231.

⁴⁰⁸ *Plavectví*, roč. 5., 1957, s. 144.

⁴⁰⁹ Blatný, R. (1998). *La Manche – veliké vítězství!*. Praha: Aquarius, s. 132-134.

Obr. 20 Originál propozic I. velkých Všenorských závodů v plavání⁴¹⁰

Obr. 21 Originální plaketa z I. velkých Všenorských závodů v plavání⁴¹¹

⁴¹⁰ Katedra plaveckých sportů FTVS, 24. 11. 2020.

⁴¹¹ Tamtéž.

Ani v období tzv. první republiky, po založení ČsAPS v roce 1919, naši plavci nezahláneli a čile se setkávali a porovnávali svojí plaveckou výkonnost s plavci ze zahraničí. Byli to hlavně plavci ze zemí, kteří k nám měli blízko a něco v plaveckém sportu znamenali a dokázali. V prvních poválečných letech to byli zejména Rakušané, Maďaři a Němci, později zase Poláci, Jugoslávci a Švédové. Mezistátní utkání se konala buď v Praze nebo ve Vídni, Budapešti, Drážďanech, Bělehradu, ve Varšavě či Stockholmu. Udržování těchto styků s ostatními státy bylo velmi důležité jak pro plavce, tak pro trenéry, protože se při daných utkáních vždycky něčemu novému přiučili.⁴¹² Kromě oficiálních mezistátních utkání si jednotlivé kluby pořádaly své vlastní podniky, kam si zvaly ty nejlepší plavce světa. V roce 1924 mohli pražští diváci vidět světového rekordmana Weissmüllera, 1927 švédského fenoména Arne Borga, 1930 maďarského mistra Baranyho či 1931 plavce Tarise z Francie. Z iniciativy československých činovníků se uskutečnily tři ročníky Slovanských mistrovství v plavání, skocích do vody a vodním pólu mezi Jugoslávií, ČSR a Polskem v letech 1927-1929, a to v Bělehradu, v Praze a ve Varšavě. Ve všech ročnících suverénně zvítězili Čechoslováci.⁴¹³

5.1.3.1 Rakousko

Na začátku roku 1924 se dohodl československý a rakouský plavecký svaz o vzájemném pořádání mezistátních utkání, tak jak to dělala např. Francie a Belgie. Tato utkání se konala v Rakousku a Československu, a to v letech 1924, 1925, 1927, 1928, 1929, 1930 a 1931. Ze sedmi vzájemných utkání vyhráli Čechoslováci dvakrát.

První oficiální mezistátní utkání mezi ČSR a Rakouskem se odehrálo ve Vídni v Dianabadu, 17. a 18. května 1924, a skončilo těsným vítězstvím domácích (52:50).⁴¹⁴ Z těchto závodů se pak stala tradice, která vydržela až do roku 1931.⁴¹⁵ Ve vypsání disciplínách (100 m volný způsob muži i ženy, 200 m prsa muži i ženy, 100 m znak muži i ženy, 400 m volný způsob muži, 3x100 m polohová štafeta muži i ženy a 4x200 m volný způsob muži) naši plavci, v čele s Antošem, Piowatym a Legátem, podali pěkné výkony, ale ženy se předvedly ještě lépe, zejména svým nadšením a bezmeznou obětavostí. Vynikající a dost vysilující výkon podala Müllerová, která ve velmi krátkých intervalech plavala třikrát za

---

⁴¹² Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 82-83.

⁴¹³ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

⁴¹⁴ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 24.

⁴¹⁵ Štumbauer, J. (2016). *Výbrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 145.

sebou 100 m znak. Svůj první souboj na 100 m znak vyhrála, ale protože během závodu vybočila ze své dráhy a srazila se s rakouskou plavkyní Parik, podalo Rakousko protest a závod se musel opakovat. Ale mezitím se ještě plavala polohová štafeta na 3x100 m, v které Müllerová také plavala 100 m znak. A hned potom plavala ten opravný závod. V něm, bohužel už dosti unavená a vysílená doplavala druhá, Rakušanka Parik za ní, o pět vteřin na třetím místě. Velkou plaveckou nadějí byl mladší z bratrů Bičáků, Valdemar, ve kterém byl spatřován malý „plavecký“ zázrak budoucnosti. Z deseti vypsanych disciplín obsadili Čechoslováci čtyři první místa, tři muži a jedno ženy. Ještě před zahájením závodů se v rakouském tisku předpovídalo suverénní vítězství domácích a českoslovenští plavci byli dosti podceňováni. A to nebylo, jak bylo vidět z dosažených výsledků, vůbec na místě.⁴¹⁶

Druhý ročník mezistátního utkání s Rakouskem připadlo na ČsAPS, a to ve dnech 1.-2. srpna 1925. Ten konáním závodů pověřil S. K. České Budějovice, což jak se ukázalo byla šťastná volba, protože celkový průběh, i závodní dráha, byly na úrovni. Disciplín bylo opět deset a byly stejné jako při závodech ve Vídni. První závodní den byl pro naše reprezentanty velmi úspěšný, zvítězili ve čtyřech z pěti soutěží (200 m prsa ženy Tautermannová, 100 m volný způsob muži Bičák, 200 m prsa muži Piowaty a 4x200 m volný způsob muži). Zato druhý den, v neděli odpoledne, už tak úspěšní nebyli. Z dalších pěti disciplín zvítězil pouze Antoš na 400 m volný způsob. Celkově tedy dopadly plavecké závody remízou. Je třeba říct, že voda v řece Malši lehce proudila, takže určitě měla nějaký vliv na lepší časy na 100m tratě, ale na ty 200 a 400m se tento handicap vyrovnal, protože se po obrátce plavalo proti proudu. Po započítání výsledků ve skocích do vody a ve vodním pólu zvítězilo Československo nad Rakouskem 55:51. Jak již bylo řečeno, celková organizace závodů byla bezvadná a nechyběl ani „pozdrav z hůry“, hozený věnec z letadla do závodní dráhy během závodů.⁴¹⁷

O třetím utkání se jednalo na počátku roku 1926 s tím, že se bude konat v Rakousku. V té době ale řešil rakouský svaz nejen určité neshody uvnitř své organizace, ale také finanční problémy, a proto se třetí střetnutí konalo až v roce 1927.⁴¹⁸ Původní termín byl stanoven na červenec, ale z důvodu uzavření vídeňských lázní se vše odehrálo až 3. a 4. prosince v bazénu Dianabad. Výsledky rakouského plavectví a hlavně veliká převaha rakouských plavkyň v porovnání s našimi závodnicemi, přiměly ČsAPS k jednání s rakouským svazem, aby se vzájemných utkání účastnili pouze muži. Rakouský svaz, ač nerad, s návrhem souhlasil, ale za to chtěl, aby se i čtvrté místo hodnotilo jedním bodem, což bylo odsouhlaseno. Ženy se tedy

---

⁴¹⁶ *Československé plavectví*, roč. II., č. 11, 11. 6. 1924, s. 1-3.

⁴¹⁷ *Československé plavectví*, roč. II., č. 26, 3. 9. 1926, s. 2-3.

⁴¹⁸ *Pestrý týden*, roč. II., č. 50, 17. 12. 1927, s. 15.

utkaly pouze v doplňkovém programu, a to ve třech disciplínách (100 a 300 m volný způsob a 3x100 m polohová štafeta), v nichž suverénně zvítězily Rakušanky 3:0. Muži se utkali v šesti soutěžích (100, 400 a 4x200 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak a 3x100 m polohová štafeta), čtyři vyhráli Rakušané a dvě Čechoslováci. V celkové klasifikaci i se skoky a vodním pólem zvítězilo Rakousko 48:39. Již při samotném zahájení mezistátního utkání potvrdil při svém proslovu předseda rakouského svazu Dr. Scheff, stále trvající přátelský vztah obou svazů, a to samé řekl i za ČsAPS Ing. Hauptmann. Přivítání československých plavců rakouskými sportovci, svazem, obecnstvem i tiskem bylo velmi přátelské a tato atmosféra trvala po celou dobu konání těchto závodů.⁴¹⁹

Původní termín pro čtvrté utkání mezi ČSR a Rakouskem byl stanovený na 26. srpna 1928, ale v tomto termínu měli Rakušané pozvané americké a švédské plavce do Vídně. A tak byl stanoven nový termín, a to 2. září, se stejným programem jako ve Vídni 1927. Utkání se konalo opět v Českých Budějovicích na řece Malši, která měla tentokrát jen slabý proud, a to bylo vidět i na zaplavaných časech zejména u 100m tratí, oproti ročníku 1925, kdy byl proud řeky silnější. V průměru byly časy o dvě vteřiny lepší v roce 1925 než v roce 1928, což by mělo být naopak. Tak např. na 100 m volný způsob muži zaplavoval vítěz v roce 1925 čas 1:04 a v roce 1928 1:06, vítězná plavkyně zaplavala v roce 1925 čas 1:18 a v roce 1928 1:21,5. Ženy plavaly pět disciplín, z toho tři vyhrály Rakušanky a dvě Čechoslovačky. U mužů se bojovalo v osmi soutěžích a došlo k remíze. V celkovém součtu bodů opět zvítězilo Rakousko 46:41.⁴²⁰

Dosavadní utkání mezi ČSR a Rakouskem se konala v individuálních plaveckých soutěžích, ve štafetách, ve skocích do vody a vodním pólu. Ze čtyř plaveckých soubojů vyhráli Čechoslováci jen jeden, a to v roce 1925 v Českých Budějovicích. Pátému společnému setkání ve Vídni, 1. prosince 1929, předcházelo jednání tajemníka ČsAPS Ing. Hauptmanna s rakouským svazem, jehož výsledkem byly stejné vyhlídky na vítězství pro oba soupeře, protože bylo nesporným faktem, že rakouské plavectví bylo na větším vzestupu než to československé, a to hlavně v ženských disciplínách. Rakouští plavci byli vynikající ve způsobu prsa a znak, naši plavci zase měli převahu ve volném způsobu. Z toho vyplývalo, že pro obě strany by bylo výhodné plavat více štafetových závodů. Podle dosavadních výkonů i papírových předpokladů měli Čechoslováci, muži, naději na vítězství ve štafetách na 3x100 a 4x200 m volný způsob a Rakušané zase v polohových štafetách 3x100 m jak v mužích, tak

---

⁴¹⁹ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 12, 30. 12. 1927, s. 1-2.

⁴²⁰ *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 9.

v ženách. A tak se plavaly tři štafety mužů a jedna štafeta žen. Vedení ČsAPS si bylo dobře vědomo, že můžeme konečně uspět i na cizí závodní dráze, a tak pečlivě vybíralo ve vylučovacích závodech plavce, kteří byli nakonec jmenováni do reprezentace. Dokonce byl povolán i náš nejlepší sprinter Steiner, který v té době studoval v Paříži. Pojďme se tedy blíže podívat na průběh těch čtyřech štafet, které nakonec dopadly remízou, ale trochu jinak, než bylo očekáváno. Československo vyhrálo štafetu na 3x100 m volný způsob muži, což se očekávalo, ale co bylo velkým překvapením, to bylo vítězství našich plavkyň v polohové štafetě na 3x100 m. Vítězství Rakušanů v polohové štafetě na 3x100 m bylo očekávané, kdežto prohra našich plavců ve štafetě na 4x200 m volný způsob bylo nečekané zklamání. Za naši ženskou polohovou štafetu plavala Hanslová, Dopplerová a Svitáková. Jako první startovala Hanslová, která předávala druhé Dopplerové již s malým náskokem. Dopplerová i když plavala souruč oproti kraulznaku své soupeřky, naplavala náskok 10 metrů, a s tím předávala třetí Svitákové. Ta soupeřila s nejlepší Rakušankou Löwy, ale ani 100 metrů nestačilo na to, aby naši plavkyni předplavala. Naše závodnice doplávaly před Rakušankami jen o dvě desetiny vteřiny dříve, ale zvítězily. Mužská štafeta na 4x200 m volný způsob plavala ve složení Pacovský, Getreuer, Medřický a Antoš. Jako první startoval Pacovský, ale hned na úvod ztratil dost na svého soupeře. Vystřídal ho Getreuer, který, ač nasadil velmi vysoké tempo, nepodařilo se mu rakouský náskok zmenšit, ba naopak, ještě nějaké metry ztratil. Už nyní bylo jasné, že naši plavci tuto štafetu vyhrát nemohli, protože náskok Rakušanů byl již obrovský, o celou délku bazénu. Třetí Medřický plaval velmi špatně a čtvrtý Antoš se už moc nesnažil. Rakouští plavci plavali oproti těm našim velmi lehce a hlavně všichni čtyři vyrovnaně, proto zvítězili o celých 34 vteřin. Celkově zvítězilo Rakousko nad ČSR 48:41.⁴²¹

V nově otevřeném barrandovském stadionu se již po šesté (31. 8. 1930) sešli plavci ČSR a Rakouska, aby plavecký bazén poprvé pokřtili mezistátním utkáním. A jak bylo vidět, nový barrandovský bazén přinesl našim plavcům štěstí, protože zvítězili stejným poměrem (48:41) a za stejných okolností, jako minulý rok prohráli ve Vídni. Krásné počasí i téměř skoro vyprodaný stadion jistě přispěly k tomuto krásnému výsledku. Opět se plavaly mimo jiné čtyři štafety, tři mužské a jedna ženská. Podle předpokladů, které se tentokrát naplnily, naši plavci zvítězili ve štafetách na 3x100 a 4x200 m volný způsob a Rakušané zvítězili v mužské i ženské polohové štafetě na 3x100 m.⁴²²

---

⁴²¹ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 11-12, prosinec 1929, s. 1-3.

⁴²² *Československé plavectví*, roč. VII., č. 9-10, 15. 10. 1930, s. 3.

Termín sedmého mezistátního utkání mezi ČSR a Rakouskem byl stanoven již na začátku roku 1931, a to na 5.-6. prosince. I když naši plavci znali tento termín skoro rok dopředu, nebyli schopni, díky nedostatečným podmínkám pro zimní trénink, se kvalitně připravit. Tuto situaci ještě trochu ztížilo i to, že těsně před odjezdem odřekl svojí účast i funkcionář Ing. Hauptmann, na kterého se spoléhalo zejména po organizační stránce. Tak jak byl v dosavadních utkáních plavecký program vždy trochu jiný, i v tomto ročníku došlo k jeho úpravám, a to díky hospodárnosti k jeho zestránění. Ženy plavalý pouze 100 a 200 m volný způsob, muži měli na programu 100 a 4x100 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak a 3x100 m polohová štafeta. V ženských disciplínách došlo k remíze, kdy 100 m volný způsob vyhrála Svitáková (ČSR) a na 200 m volný způsob zvítězila Dittmarová (Rakousko). V mužích zvítězili Čechoslováci dvakrát, a to na 100 a 4x100 m volný způsob, další tři soutěže vyhráli Rakušané. Po přičtení bodů ze skoků a vodního póla zvítězili Rakušané velmi těsně, 35:34. S ohledem na nepříznivé podmínky, za jakých československá výprava do Vídně odjela, byl dosažený výsledek moc pěkný.⁴²³ Dalším významným setkáním československých a rakouských plavců bylo to 4.-6. Července 1936 v Piešťanech, které bylo součástí mezinárodního utkání ve vodním pólu mezi Maďarskem, Rakouskem a Československem. Tohoto utkání se zúčastnili pouze muži, a to v sedmi disciplínách (400, 4x100 a 4x200 m kraul, 100 a 200 m prsa, 100 m znak a 3x100 m polohová štafeta). Bohužel, i zde byla vidět převaha Rakušanů, kteří zvítězili v šesti soutěžích, pouze na 100 m znak zvítězil Čechoslovák Baderle.⁴²⁴

Obr. 22 Mezinárodní závody v Piešťanech⁴²⁵

⁴²³ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 12, 31. 12. 1931, s. 1-2.

⁴²⁴ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 26, složka 224, ČSR, Rakousko, Maďarsko.

⁴²⁵ Tamtéž.

5.1.3.2 Německo

Na základě dohody mezi ČsAPS a DSV (Deutscher Schwimm Verband) se naši plavci utkávali s německými, povětšinou v podobě meziklubových soubojů. V roce 1922 přijeli plavci klubu Poseidon Drážďany do Prahy, ale jejich výsledky byly dosti žalostné, za to při dalším mezistátním utkání v Německu, v Drážďanech (na 24m dráze) a současně v Berlíně, to němečtí plavci našim oplatili, a to dostatečně. To opět potvrdilo smutnou „tradici“ našich plavců, kteří zejména při závodech v zahraničí podávali horší výkony než na domácí půdě. Byl to jistý impulz pro vedení československých plaveckých klubů, aby více systematicky pracovali již s mládeží a samozřejmě i pro vládu, která měla více podporovat stavbu celoročně použitelných bazénů, aby plavci mohli trénovat po celý rok.⁴²⁶ Další setkání našich plavců s německými proběhlo 12.-13. června 1926 opět v Drážďanech, a to v novém, městem postaveném, plaveckém bazéně, který měl všechno, co bylo k provozování plaveckého sportu zapotřebí. Stadion se nacházel v parku, podobném pražské Stromovce a plavecká dráha měla rozměry 100x20 metrů. Jediné, na co si plavci stěžovali, kromě těch drážďanských, bylo to, že voda v bazénu byla tzv. „těžká“, hůře se v ní plavalo, což bylo vidět na zaplavaných časech. Německý plavecký sport byl celkem na vysoké úrovni, i přesto se Němci snažili se dostat ještě výše. Do bojů zapojili plno plavců, kteří měli Německo reprezentovat na OH v Amsterdamu 1928, i přesto naši plavci nebyli v roli outsiderů. Krásný výkon podal Antoš, který ve svých dvou disciplínách na 100 a 400 m volný způsob sice doplaval druhý, ale bylo to vždy jen o jednu desetinu vteřiny pomalejší, než jeho soupeř. Další hezký výsledek zaplavala Tautermannová, když doplavala druhá na 200 m prsa, a ani třetí místo Friedländerové na 200 m volný způsob nebylo špatné.⁴²⁷ Na konci května 1927 se opět v Drážďanech utkali naši plavci s německými, a tentokrát v celkové klasifikaci, i když jen o jeden bod, zvítězili Čechoslováci. Nejlepší plavci SK Slavia Praha a SB Bayern 07 Norimberk se utkali 26. února 1928 v Norimberku. Podle domluveného programu nebyl výsledek, mezi takřka rovnocennými soupeři, jistý. Bohužel, Čechoslováci nepodali své známé výkony z domácích soutěží, němečtí plavci také nezaplavali nějak slušné výkony, a většinu disciplín prohráli. Ze sedmi disciplín (100 m volný způsob muži i ženy, 200 m prsa muži i ženy, 100 m znak muži, 4x100 m volný způsob muži a 3x100 m polohová štafeta) vyhráli naši plavci jen jednu, a to Medřický na 100 m volný způsob.⁴²⁸

⁴²⁶ *Československé plavectví*, roč. II., č. 20-21, 25. 3. 1925, s. 3.

⁴²⁷ *Československé plavectví*, roč. III., č. 5-6, 1. 7. 1926, s. 2.

⁴²⁸ *Československé plavectví*, roč. V., č. 2-3, 31. 3. 1928, s. 4.

O dalších meziklubových mezistátních utkáních s Německem nejsou dochovány podrobnější informace. Z dosažených výsledků německých plavců nejen v těchto meziklubových utkáních, ale zejména pak na ME a OH v období po první světové válce, bylo zřejmé, že československé plavectví je trochu někde jinde než to německé, bohužel, v tom negativním slova smyslu. Rozmach německého plavectví neměl v evropském plavectví obdob. „*Noví vynikající plavci, jakoby se objevovali v závodních drahách přes noc.*“⁴²⁹ Bylo jisté, že Němci budou nejnebezpečnějším soupeřem Ameriky na OH v roce 1928. To, že Němci byli známí svou houževnatostí a důkladností, nebylo nic nového, ale jak to, že se jim za tak krátkou dobu po válce podařilo dostat do čela světového plavectví? „*Při rekonstrukci evropského sportu v jednotlivých státech bylo zjištěno, že je to dáno zejména konsolidací národního hospodářství.*“⁴³⁰ Sportovní znovuzrození německého plavectví bylo založeno na širokém základu, kterým byl nejenom 60milionový německý národ, z něhož se daly vybírat nové plavecké hvězdy, ale také hodně cvičitelů a trenérů, vhodné podmínky a materiál pro trénink a hlavně obrovská podpora státu i veřejnosti. Tato obrovská podpora plavání nebyla samozřejmě možná u hospodářsky chudých zemí nebo tam, kde nebylo pro tento sport pochopení, což byl i případ československého plavectví. V důsledku tohoto pak byli naši plavci samozřejmě v obrovské nevýhodě. A i přes tento handicap byli často konkurence schopní, minimálně v evropském pojetí. Nedostatečná propagace a podpora plaveckého sportu, základna plavectví omezená pouze na plavecké kluby bez povinného vyučování plavání ve školách, absence kvalifikovaných učitelů a trenérů, a hlavně neexistence plaveckých bazénů, které by byly celoročně využitelné. Za těchto podmínek se československé plavectví nemohlo nikdy dostat na úroveň toho německého.⁴³¹

5.1.3.3 Maďarsko

Před první světovou válkou nebyly účasti Maďarů na plaveckých setkáních v Praze žádnou zvláštností. A.C. Praha pořádal již od konce 19. století, pravidelně plavecké závody, kterých se maďarští plavci rádi účastnili. V roce 1897 to byl Arpád Bügerbauer z klubu Magyar Uszó Egylet Budapešť, v roce 1898 plavci stejného klubu, Ödön Gräfl a Karóly Balatóny a v roce 1907 Leo Donáth z klubu Ferencvárosi Torna, který se stal později i funkcionářem maďarského plaveckého svazu. Na těchto závodech nechyběl ani velmi úspěšný maďarský plavec své doby Heinrich Hájos z Magyar Testgya-Korlokörre Budapešť. I

---

⁴²⁹ *Československé plavectví*, roč. V., č. 2-3, 31. 3. 1928, s. 3.

⁴³⁰ Tamtéž.

⁴³¹ Tamtéž.

když tito plavci povětšinou výrazně poráželi Čechoslováky, byli to právě oni, kteří byli prvními učiteli našich plavců.

V době plných příprav na OH v Paříži 1924, přijeli v březnu 1924, plavci maďarského klubu Ker es Vivó Egylet Budapešť do Prahy, aby poměřili své výkony s československými plavci (bratry Bičáky, Legátem, Antošem, Brůhou, Horou, Jíšou a Gersthoférem), a to v šesti disciplínách (100, 200 a 3x500 m volný způsob, 50 m znak a prsa a 3x500 m polohová štafeta). Toto utkání se dalo považovat za poválečné obnovení vztahů, a navázání na sportovní styky, které byly před první světovou válkou čilé. Samotné závody přinesly našim plavcům, kromě jednoho vítězství Legáta na 100 m volný způsob, samé porážky, což byla samozřejmě nepříjemná zkušenost, ale za to dobrá škola. Jak bylo vidět ve srovnání s maďarskými plavci, našim borcům scházelo ještě hodně, v poválečném období, aby se dostali alespoň mezi evropskou špičku. Obrovskou nevýhodou našich plavců byla téměř neznalost obrátek (díky nemožnosti je trénovat v bazénu), při kterých maďarští plavci získávali neskutečné náskoky.⁴³²

I v dalších letech se pravidelně, dle úmluvy mezi ČsAPS a maďarským plaveckým svazem, nejčastěji v měsíci červenci, setkávali naši plavci s těmi maďarskými, aby si porovnali svojí plaveckou výkonnost, buď v plaveckých disciplínách nebo ve vodním pólu. Tato setkávání se stala tradicí, protože v námi sledovaném období tzv. první republiky, se plavci potkali, kromě roku 1936, pokaždé od roku 1926 až do roku 1938. Bohužel, ve vodním pólu to byl vždycky neskutečný debakl, protože maďarské mužstvo bylo nejlepší v Evropě, a vlastně i na světě. V plaveckých disciplínách to bylo o maličko lepší, v některých disciplínách volného způsobu zabodoval buď Antoš nebo Legát, ale jinak naši plavci nedosahovali Maďarům ani „po kotníky“.

5.1.3.4 Polsko

Až do roku 1922, kdy byl založen polský plavecký svaz, plavectví v Polsku jakoby nebylo. Potom se začaly stavět lázně a zahraniční odborníci na plavání se začali věnovat mládeži v rámci plaveckých výcviků v plaveckých klubech.

V roce 1924 uspořádali v Krakově první mezinárodní závody i s československou účastí, a v dalších letech (1930, 1931, 1933) ještě další utkání ve Varšavě nebo v Krakově, opět s Čechoslováky a také Maďary. V letech 1927-1929 se konala, na popud ČsAPS,

---

⁴³² *Československé plavectví*, roč. I., č. 8, 25. 3. 1924, s. 2.

Slovanská mistrovství v plavání, za účasti ČSR, Polska a Jugoslávie. V tuto dobu ještě polští plavci nedosahovali žádných zvláštních výsledků. Až v roce 1930 se poprvé podařilo polským plavcům zvítězit nad Čechoslováky a oplatit jim tak prohry ze Slovanských mistrovství. Vrchol polské plavecké výkonnosti se datuje rokem 1934 a pak se jeho vývoj, zejména díky politickým událostem, zastavil, a po druhé světové válce byl zcela na dně.⁴³³

Při mezinárodních závodech ve Varšavě, 23.-24. července 1927 zvítězili českoslovenští plavci na plné čáře nad Poláky.⁴³⁴ Tato vítězství se opakovala i na Slovanských mistrovství, ale v roce 1930 se konečně polským plavců, ač jen o jeden bod v celkové klasifikaci, podařilo naše plavce porazit, a to v mezistátním utkání, které bylo náhradou za odřeknutá Slovanská mistrovství. Bohužel, byl zvolený nevhodný termín, a to 24. srpna, což bylo hned po národních mistrovstvích, a tak řada závodníků si nemohla vzít opět, kvůli závodům, dovolenou, a nebo plavci činní ve vojenské službě nebyli puštěni. Z tohoto důvodu odjela naše reprezentace do Varšavy velmi oslabená, doplněná mladšími a méně výkonnými závodníky. Počítalo se s tím, že náš plavecký průměr bude stačit na polskou plaveckou špičku. Opak byl ale pravdou, polské plavectví udělalo velký pokrok a porazilo Československo, leč velmi těsně, ale přece, 51:50.⁴³⁵ Při dalším společném plaveckém utkání se sešli plavci Polska a Československa v Krakově, 11. března 1931 a došlo zde k remíze. Plavci se utkali ve čtyřech disciplínách (100, 200, 4x200 m volný způsob a 100 m znak). Na 100 m znak zvítězil náš Medřický a na 200 m volný způsob Antoš. Poláci zase vyhráli 100 a 4x100 m volný způsob. Zde byli výkony plavců obou národů vyrovnané.⁴³⁶ Na konci srpna 1933 se konalo jedno z posledních mezistátních utkání našich borců s polskými, kde českoslovenští plavci zvítězili celkem s převahou, v celkovém počtu bodů 56:44. Od roku 1934, jak již bylo zmíněno výše, se vývoj, a vlastně i činnost polského plavectví, pomalu ale jistě zastavily.⁴³⁷

5.1.3.5 Jugoslávie

O vzestupu jugoslávského plavectví, alespoň na nějakou konkurenci schopnou úroveň s plavci jiných národů, můžeme hovořit až od roku 1929, kdy veškeré tělovýchovné a sportovní záležitosti začalo vést nové ministerstvo tělovýchovy, které bylo po všech stránkách

---

⁴³³ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 93-94.

⁴³⁴ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 8, 12. 8. 1927, s. 5.

⁴³⁵ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 9-10, 15. 10. 1930, s. 4.

⁴³⁶ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 1-3, 1. 3. 1931, s. 3.

⁴³⁷ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 9-10, 25. 10. 1933, s. 3.

neskutečně schopné. Na prvním ročníku Slovanských mistrovství v roce 1927 v Bělehradě ještě Jihoslované dosti zaostávali za výkony Čechoslováků, ale o deset let později, v roce 1937 patřili již mezi evropskou plaveckou velmoc, která se mohla klidně porovnávat s Němci či Maďary.⁴³⁸

Poprvé, po posledních Slovanských mistrovství v roce 1929, se utkali naši plavci s jugoslávskými, a to 12. a 13. září 1935 na koupališti Jadron v jugoslávském Sušaku. Po prvním závodním dnu, kdy se plavalo pět disciplín (100 m volný způsob ženy, 100 m znak ženy, 200 m prsa muži, 100 m kraul muži a 4x200 m volný způsob muži), vedli naši plavci 3:2. Druhý závodní den se plavalo dalších pět disciplín (100 m prsa ženy, 3x500 m polohová štafeta ženy, 100 m znak muži, 400 m kraul muži a 3x50 m kraul muži). Pouze na 100 m znak jsme zvítězili, na 3x500 m polohová štafeta došlo k remíze a ostatní soutěže vyhráli Jihoslované. Celkově tedy zvítězili jugoslávští plavci.⁴³⁹

K dalšímu mezistátnímu utkání s Jihoslovany došlo na našem území, a to 2. a 4. srpna 1936 v Mariánských lázních. První závodní den ještě naši plavci získali dvě prvenství, a to na 100 m prsa a ve štafetě 7x500 m volný způsob, další dvě disciplíny (100 m volný způsob a 100 m znak) vyhráli Jihoslované. V dalším souboji ale zvítězili Jugoslávci na plné čáře ve všech třech disciplínách (100 m znak, 200 m prsa a 200 m volný způsob) a celkově porazili Čechoslováky v poměru 5:3.⁴⁴⁰

Poslední významné utkání s Jihoslovany se konalo v Jugoslávii v Dubrovniku, 28.-29. srpna 1937. Celé utkání bylo ve znamení oboustranných tuhých bojů, s převahou jihoslovanských plavců a našich plavkyň. I když naše výprava překonala devět československých plaveckých rekordů, zvítězili Jihoslované, již potřetí od posledních Slovanských mistrovství, v celkovém poměru bodů 62:58.⁴⁴¹

Jak bylo z těchto mezistátních utkání s Jugoslávií patrné, jihoslovanské plavectví šlo opravdu ve 30. letech hodně nahoru a to československé mělo co dělat, aby mu vůbec konkurovalo.

---

⁴³⁸ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 90-91.

⁴³⁹ *Lidové noviny*, roč. 43., č. 46 a 47, 14. a 17. 9. 1935, s. 6.

⁴⁴⁰ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 8, 10. 9. 1936, s. 2.

⁴⁴¹ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 9, září 1937, s. 3.

5.1.3.6 Švédsko

Od dob slavného Arne Borga patřili Švédové k evropské plavecké špičce, ale teprve v roce 1937, 25. července, došlo k prvnímu přímému utkání československých a švédských plavců, a to na našem území, v bazénu pod Barrandovem. Do té doby se pouze jednotliví švédští plavci účastnili některých našich plaveckých závodů nebo se společně plavci těchto dvou národů potkávali na ME. Byl to zejména fenomenální plavec Arne Borg, mistr Evropy i olympijský vítěz, který na počátku roku 1924 držel 7 světových rekordů na střední a dlouhé tratě. Svoji závodní kariéru ukončil v roce 1929 a po něm nastoupil jeho jmenovec Björn Borg, který byl držitelem také několika evropských rekordů. A právě s Björnem Borgem přijeli Švédové poměřit své síly s našimi plavci. Výsledek tohoto souboje byl trochu překvapením. Zatímco švédští plavci s převahou vyhráli téměř všechny plavecké soutěže, zápas ve vodním pólu dopadl přesně naopak, protože zvítězilo československé mužstvo, a to nečekaně vysoko (6:2), zato zaslouženě. Což bylo obrovským úspěchem našeho mužstva, protože porazilo jedno z nejlepších pólových mužstev na světě.⁴⁴²

Aby mohlo dojít k odvetnému souboji mezi našimi a švédskými plavci a pólisty, pozval v červenci 1938 švédský plavecký svaz naše reprezentanty do Švédska, a ČsAPS toto pozvání přijal. Nebyl to pouze odvetný turnaj, šlo i o předolympijskou přípravu na OH v Londýně ten samý rok. A aby se daleká cesta naší výpravy sportovně vyplatila, nešlo jen o mezistátní utkání ve Stockholmu, ale také o meziměstský souboj Praha-Stockholm, a aby toho nebylo málo, tak se ještě při zpáteční cestě do ČSR uskutečnily závody v Linköpingu a Malmö. Celkově byla výprava do Švédska hodnocena pozitivně. Byly zde navázány vřelé sportovní styky a výkony našich pólistů byly úžasné, jedna prohra, jedna remíza a dvě výhry. Zato českoslovenští plavci se moc nepředvedli, vlastně nezískali ani jedno první místo. Jejich slabší výkony byly přičítány nezvyklému švédskému prostředí a hlavně velkému množství výborného jídla, kterým naši výpravu Švédové hostili.⁴⁴³

---

⁴⁴² Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 26, složka 247.

⁴⁴³ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 6, 15. 8. 1938, s. 1.

5.1.3.7 Slovanská mistrovství v plavání jako mezistátní utkání mezi ČSR, Jugoslávií a Polskem

Jako samostatnou kapitolu v rámci mezistátních utkání jsme zvolili Slovanská mistrovství v plavání, která jsou spjata s historií evropského plavectví. Po schválení československým, polským i jihoslovenským plaveckým svazem, byla realizována v roce 1927 v Bělehradě, v roce 1928 v Praze a v roce 1929 ve Varšavě.⁴⁴⁴

Právě Slovanská plavecká mistrovství byla jednou z pohnutek, která vyvolala u slovanských národů postupně větší a větší zájem o tak krásný a zdravý sport. Stále zlepšující se výsledky a také úspěchy nad evropskými plaveckými velmocemi, Německem a Maďarskem, vedly k postupnému zvyšování pozornosti, jak samotných sportovců, tak i sportovních funkcionářů a veřejnosti, o plavecký sport a o všechno s tím související.⁴⁴⁵

Československé plavectví muselo již od svých prvopočátků čelit mnoha překážkám, které brzdily jeho rozvoj. Byl to nedostatek zejména krytých bazénů pro možnost celoročních tréninků, nedostatek dobrých a kvalifikovaných trenérů, ale hlavně nedostatečná finanční podpora státu. I přes tyto podmínky bylo naše plavectví na konkurenci schopné úrovni v rámci Evropy.⁴⁴⁶ Jihoslované (SHS – Království Slovinců, Chorvatů, Srbů) měli spoustu dobrých závodníků, ale evropskou plaveckou velmocí se stali až v druhé polovině 30. let. Bylo to díky ministerstvu tělovýchovy, které bylo schopné obstarat dostatek financí, dále díky tomu, že řada vysokoškoláků studovala před válkou v různých evropských státech, kde mohli celoročně trénovat v krytých lázních a byli vedeni výbornými instruktory, ale zejména svojí pílí, vytrvalostí a pevnou vůlí dosáhnout svého cíle,⁴⁴⁷ Polské plavání živořilo až do roku 1922, kdy byl založený polský plavecký svaz. Do té doby se v Polsku pořádaly pouze plavecké slavnosti, kde plavci předváděli plavecké umění. S tím ovšem nebyli spokojeni v polském plaveckém ústředí a začali budovat polské plavectví od základů. Začali stavět lázně, pořádali náborové mládeže do plaveckých klubů a zvali odborníky ze zahraničí pro výcvik nových instruktorů a závodníků.⁴⁴⁸ K velké popularizaci a podpoře plavání přispěla i polská tělovýchovná organizace YMCA. Např. v Krakově pořádala YMCA plavecké závody již od roku 1922, a to pro všechny věkové kategorie, tedy i pro děti školního věku a mládež. Pod heslem „Budme ve vodě jako doma“ pořádala YMCA v krakovském bazénu výuku plavání

---

⁴⁴⁴ Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19.

⁴⁴⁵ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstner, s. 63.

⁴⁴⁶ Tamtéž, s. 79.

⁴⁴⁷ Tamtéž, s. 90.

⁴⁴⁸ Tamtéž, s. 93.

zdarma pro nemajetnou a chudou mládež, aby zvětšila zájem veřejnosti o plavání. Jenom v roce 1927 se zúčastnilo bezplatné výuky organizace YMCA přes 150 zájemců.⁴⁴⁹

Obr. 23 Krytý bazén YMCA v polském Krakově (1927)⁴⁵⁰

V československých plaveckých kruzích bylo často plaveckým klubům vytýkáno, že sice pěstují čilé sportovní styky s mnoha státy, zejména s Německem, Rakouskem, Maďarskem, Francií, Švédskem, Anglií, ale úplně zapomínaly na slovanské národy jako bylo Polsko a Jugoslávie. Příčinu bylo možné hledat zejména v tom, že se plavectví ve slovanských státech více rozvíjelo až po válce, dále to byly finanční důvody i větší vzdálenost mezi státy. Po zdařilém mistrovství Evropy v Budapešti v roce 1926, kdy se ukázalo, že právě plavci slovanských národů byli v rámci Evropy konkurence schopní, podal mezinárodní tajemník ČsAPS Ing. Hauptmann jihoslovanskému a polskému plaveckému svazu návrh na uskutečnění šampionátů plavců těchto národů. Návrh byl jednohlasně přijat s velkým nadšením.⁴⁵¹ Bylo tedy zahájeno jednání o formě těchto slovanských utkání. Výsledkem byla úmluva, podepsaná čelními funkcionáři svazu jihoslovanského, polského a československého, v které se všechny zúčastněné svazy zavázaly uspořádat Slovanská mistrovství ve třech za sebou jdoucích letech, a to v roce 1927 v Jugoslávii, v dalším roce v ČSR a v roce 1929 v Polsku.⁴⁵² Podle této úmluvy se konala Slovanská mistrovství s úplným olympijským programem podle řádů FINA (Mezinárodní plavecká federace). Zúčastnit se mohli závodníci přihlášení jmenovanými svazy. Každý svaz mohl nahlásit na závody jednotlivců 2 závodníky

⁴⁴⁹ Tlustý, T. (2016). *Budování národní organizace YMCA v Československu a Polsku. Rozvoj tělesné kultury v letech 1918-1939*. Praha: Karolinum, 2017, s. 322-325.

⁴⁵⁰ z <https://polska-ymca.ic.cz/>, dostupné 20. září 2020.

⁴⁵¹ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 6-7, 18. 7. 1927, s. 1.

⁴⁵² Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 27-28.

a 1 náhradníka, 1 družstvo se 2 náhradníky pro závody štafet a 1 mužstvo se 4 náhradníky pro vodní pólo. V celkové soutěži bylo klasifikováno 5 body vítězství, 3 body druhé a 1 bodem třetí místo, družstva štafet a vodní pólo se bodovalo dvojnásobně. V turnaji ve vodním pólu se utkalo každé mužstvo s každým. Vítězství se bodovalo 1 bodem, v případě rovnosti bodů bylo rozhodující skóre. Soudcovský sbor se skládal z delegátů všech zúčastněných svazů. Každý svaz měl právo jmenovat 1 soudce, 2 časoměřiče, 1 soudce pro skoky a 1 soudce pro vodní pólo. Vrchní rozhodčí byl jmenován na základě předchozí dohody. Ostatní funkcionáře vyslal pořádající svaz. Pořádající svaz zaručil všem účastníkům z obou zúčastněných svazů zdarma visa, 25 závodníkům každého svazu hrazení cestovních výloh (III. třída rychlíku) v zemi pořadatele a hrazení výloh pobytu na 3 dny.⁴⁵³ Nejvýznamnější političtí představitelé věnovali plavcům několik putovních cen. Prezident ČSR T. G. Masaryk daroval velkou vázu z českého broušeného skla pro vítěze celé soutěže, ministr Dr. E. Beneš věnoval bronzovou sochu. Polský ministr zahraničí věnoval bronzovou sochu a jihoslovanská skupština a město Bělehrad darovaly velké stříbrné poháry. Všechny ceny se staly majetkem ČsAPS.⁴⁵⁴

Shora uvedená úmluva byla vyhotovena a podepsána ve 4 exemplářích, z nichž jeden byl zaslán sekretáři FINA. Jak je jistě z úmluvy patrné, došlo zde k ujednání velkého významu, a to nejen po stránce utužení sportovních styků a pokroku plaveckého sportu ve všech slovanských zemích, ale také významu mezinárodního, protože spojením slovanských plaveckých svazů došlo i k posílení jejich postavení v mezinárodním fóru.

I. Slovanská mistrovství v Bělehradě 27.-28. 8. 1927

ČsAPS, který měl před sebou týdenní pobyt na ME v Bologni a také kvůli omezeným finančním prostředkům, se rozhodl omezit výpravu do Bělehradu i do Bologne na co nejmenší počet účastníků tak, aby byly uhájeny výsledky závodů. Proto byl sestaven tým čítající 10 závodníků, 5 plavkyň a 9 hráčů vodního póla. Za ČsAPS se zúčastnili předseda Klapač, náčelník Ing. Hauptmann jako vůdce výpravy a Ing. Hofbauer, jednatel. Všichni tito zastávali i soudcovské funkce při závodech.

Závody se konaly na zvlášť improvizované závodní dráze, v mrtvém rameni Sávy. Plavci i obecnost byli na závodníště přepravováni motorovými loděmi a malými parníky jihoslovanského námořnictva. Závodní dráha byla velmi pěkně upravená mezi dvěma

---

⁴⁵³ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 6-7, 18. 7. 1927, s. 1.

⁴⁵⁴ Krajíček, S.(1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 64.

vlečnými loděmi, pěkným parníkem „Car Dušan“ a pobřežím. Na vlečných lodích byl sestrojený startovní můstek, a také 10m věž pro skoky z prkna. Mezi loděmi bylo vymezeno 6 závodních drah a pólové hřiště. Kabiny na parníku byly využity pro převlékání závodníků. Hrál zde vojenská hudba, která hrála převážně čsl. státní hymnu a byl zde vztyčen stožár pro vlajky vítězů.

První závod na 100 m znak ženy, vyhrála stylem souruč Tautermannová (ČSR), druhá byla Polka Kaizerowna a třetí naše Brabcová. V druhém závodě na 400 m v. zp. muži se utkal náš Antoš s nejlepším jihoslovanským plavcem Senjanovičem, kterého suverénně porazil o 21 vteřin, třetí doplaval Koutek (ČSR). Na 100 m znak muži obsadili první dvě místa Čechoslováci Bělík a Legát, třetí doplaval Smokvina z SHS. 400 m v. zp. ženy byl opět kořistí ČSR. Friedländerová po tuhém boji v posledních 50 m přeplavala svoji soupeřku Olgu Roje a vyhrála, třetí místo obsadila naše plavkyně Hradecká. Špatné časy ve všech dnech svědčily o tom, že dráha byla delší než 50 metrů. Na 1500 m v. zp. muži dokázal Antoš opět svoji velkou převahu nad ostatními plavci, zvítězil takřka o 100 m před Senjanovičem a o 2 minuty a 4 vteřiny před třetím Koutkem (ČSR).

Obr. 24 Václav Antoš, jeden z nejlepších československých plavců své doby⁴⁵⁵

Na 100 m v. zp. ženy po ostrém boji doplavala první Roje z SHS, druhá Friedländerová (ČSR), třetí Brabcová (ČSR). V závodě na 100 m v. zp. muži se Senjanovič předvedl jako velmi zdatný plavec na volný způsob, zejména na kratší tratě, a zvítězil před druhým Steinerem (ČSR) a třetím Smokvinou (SHS). Druhý závod na 200 m prsa ženy začal zkaženým startem, takže byl s protestem některých jihoslovanských členů soudcovského

---

⁴⁵⁵ Star 1928, č. 29, s. 5.

sboru opakován. Startér totiž neměl po celé závody startovací pistoli, ale malou dětskou „kapslovku“, která ani jednou nevystřelila, takže se startovalo na písknutí. Tento nedostatek pak zavínil, že některé závodnice zůstaly „sedět“ na startu a jiné správně vystartovaly. Největší soupeřkou naší vítězné Brabcové byla Peťka Kaiserowna, třetí doplávala Tautermannová (ČSR). Ostatní závodnice závod vzdaly. Dalším plaveckým závodem bylo 200 m prsa muži, kde zvítězil Janík (ČSR) před dobře plavajícím Jurkovským (Pol.) a třetím Kotkowskim (Pol.). Štafeta 4x100 m v. zp. ženy skončila za povznesené nálady obecnstva naší porážkou a vítězstvím SHS. Proti sestavě SHS (Katavič, Podhorsky, Lenert, Roje) nastoupila naše Hradecká, Brabcová, Tautermannová a Friedländerová. Z našich plavaly volným způsobem pouze Friedländerová, a to celých 100 m, Hradecká a Brabcová udržely pouze 50 m kraulem a zbytek plavaly na prsou, Tautermannová plavala celý závod na prsou. Za to Jihoslovaneky plavaly vesměs kraulem, a to velice dobře, takže náskok první a poslední stačil, aby naše štafeta byla o 14 m poražena. Polky byly třetí. V následujícím závodě však porážku naši oplatili. Na 4x200 m v. zp. muži zvítězila naše štafeta nad SHS a třetím Polskem.

Českoslovenští plavci na prvním Slovanském mistrovství prokázali svou převahu nad ostatními slovanskými národy a získali všechny cenné trofeje, které byly v hojném počtu věnovány předními osobnostmi a státníky všech tří zúčastněných zemí. Vítězství to nebyla snadná, v mnoha závodech byli plavci Jugoslávie v převaze nebo rovnocenní a i polští plavci prokázali svou dobrou plaveckou výkonnost.

ČSR zvítězila v celkové klasifikaci s 242 body proti 164 bodům SHS a 94 bodům Polska. V klasifikaci mužů získala ČSR 146 bodů proti 116 bodům SHS a 58 bodům Polska, čímž dobyla pro rok 1927 putovní cenu prezidenta Masaryka, nádherný křišťálový pohár se zlatým kováním. V soutěži žen jsme získali 96 bodů proti 48 bodům SHS a 36 bodům Polska, tím byla naše putovní cena Obštiny.

V pondělí, 29. srpna, brzy ráno opustila větší část čsl. výpravy Bělehrad, aby se pokusila o štěstí na ME v Bologni. Spolu s naší výpravou do Bologne odjela i výprava polská a jihoslovanská.⁴⁵⁶

---

⁴⁵⁶ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 5. 10. 1927, s. 2-3.

Výsledková tabulka I. Slovanských mistrovství v plavání

Disciplína	1. místo	2. místo	3. místo
100 m v. zp. muži	Senjanovič SHS 1:09,2	Steiner ČSR 1:09,4	Smokvina SHS 1:09,6
100 m v. zp. ženy	Roje SHS 1:29,8	Friedländerová ČSR 1:30,5	Brabcová ČSR 1:36,4
1500 m v. zp. muži	Antoš ČSR 23:04	Senjanovič SHS 24:08,5	Koutek ČSR 25:08,4
400 m v. zp. muži	Antoš ČSR 5:30,3	Senjanovič SHS 5:51,7	Koutek ČSR 6:07
400 m v. zp. ženy	Friedländerová ČSR 7:17,1	Roje SHS 7:22,3	Hradecká ČSR 7:45,8
100 m znak muži	Bělík ČSR 1:21,5	Legát ČSR 1:27,4	Smokvina SHS 1:30,3
100 m znak ženy	Tautermannová ČSR 1:42,7	Kaizerowna Pol. 1:49,5	Brabcová ČSR 1:52,4
200 m prsa muži	Janík ČSR 3:13,8	Jurkowski Pol. 3:17,8	Kotkowski Pol. 3:23,8
200 m prsa ženy	Brabcová ČSR 3:41,2	Kaizerowna Pol. 3:41,8	Tautermannová ČSR 3:45,7
4x200 m v. zp. muži	ČSR 10:48,1	SHS 11:20,7	Polsko 12.30
4x100 m v. zp. ženy	SHS 6:28,1	ČSR 6:42	Polsko 7:31

Bělehradský tisk o I. Slovanských mistrovstvích

První Slovanská mistrovství byla prvním plaveckým podnikem, který byl v Bělehradě kdy pořádán. Také proto tamní sportovní referenti ještě neměli takový přehled jako jiní a ještě k tomu místní patriotismus byl mnohem silnější než kde jinde. Proto téměř všechny deníky počítaly s vítězstvím Jihoslovanů, zejména Senjanovič byl tipován na vítěze ve všech tratích ve volném způsobu. Záhřebský „Obzor“ dokonce kdysi napsal, že na štafetu 4x200 m nemá Jugoslávie kromě Švédů v Evropě soupeře. Po závodech ovšem uznali československou převahu a v listě „Politika (29. 8. 1927) přinesli pod názvem „Čechoslováci zvítězili“ podrobný referát o průběhu závodů.

Obr. 25 Československo porazilo Jugoslávii a Polsko, plavci SHS Dabrovič, Čulič, Mirkovič, Fabrike, Bobři, Brajda, Roje⁴⁵⁷

Za nejkrásnější považovali závod na 100 m v. zp. ženy. Dále napsali, že: „*Senjanovič je stylově lepší než Antoš*“ a konstatovali, že „*často měli jsme příležitost naslouchati krásné hymně Čechoslováků*“.⁴⁵⁸ Ten samý list „Politika“ ve svém čísle z 30. 8. 1927 přinesl dlouhý rozhovor se slečnou Friedländerovou o rozvoji ženského sportu v ČSR a mimo to i úvahu o poznatcích získaných na Slovanských mistrovstvích. Psalo se tam: „*Z každé porážky třeba vyzískati nějakou zkušenost, nějaké poučení. Naši lidé (Jihoslovani) znají sice plavati, ale neznají závoditi. Při závodech nevítězí vždy nejlepší, ale ten, kdo zná i hodnotiti každou situaci, kdo je dobrý psycholog, kdo vidí dobré i slabé stránky svého protivníka. Toto se může dosáhnouti jedině závoděním s lepší konkurencí. Z tohoto hlediska posuzováno, potřebujeme mnoho takovýchto závodů*“.⁴⁵⁹

Krásný posudek přinesl i list „Vreme“ dne 29. 8. 1927: „*Vše bylo v takové náladě, že bylo cítiti, že nejedná se pouze o obyčejné závody. Vlajka jihoslovanská a československá na stožáru vítězů byly velmi srdečně pozdravovány, bohužel, neslyšeli jsme nikdy krásnou hymnu polskou. Jsme sice ještě vzdáleni mezinárodní třídy, ale Antošové, Senjanovičové, Balaszové*

⁴⁵⁷ Národní archiv, Fond 516 ČsAPS, karton 26, složka 229, I. Slovanská mistrovství v Bělehradě 1927.

⁴⁵⁸ Československé plavectví, roč. V., č. 1, 5. 2. 1928, s. 1.

⁴⁵⁹ Tamtéž.

*mohou účelným trainingem se dostat i mezi nejlepší. Československým, polským i našim reprezentantům přejeme do Bologně (ME) šťastnou cestu. Nečekáme od nich, že zvítězí, ale očekáváme, že vynaloží veškeré své síly, aby čestně obstáli. A necht' mají na mysli, že my všichni, kteří zůstaneme zde, velmi bychom se zaradovali, kdybychom se dozvěděli, že v Bologni vlál na stožáru vítězů slovanský prapor“.*⁴⁶⁰

II. Slovanská mistrovství v Praze 21.-22. 7. 1928

Druhé utkání plavců slovanských států SHS, Polska a ČSR se uskutečnilo 21.-22. července 1927 v Praze. Plavci ČSR a ČsAPS měli dvojí úkol, a to v dosti vlažném československém sportovním prostředí opět zvítězit a zajistit si tak putovní ceny od prezidenta Masaryka, ministra Dr. Beneše, polského ministra Záleskiho a Skupštiny a města Bělehrad, a dále připravit utkání a podmínky přinejmenším tak důstojné, jako byly v Bělehradě.

Bohužel, finanční prostředky ČsAPS byly bez pomoci úřadů a veřejných činitelů zcela nedostačující. Proto vedení ČsAPS doufalo, že podobně jako oficiální a vojenské kruhy a město Bělehrad vyšlo vstříc jihoslovanskému plaveckému svazu, tak i město Praha uzná, že nejde o obyčejný podnik, ale o významnou sportovní manifestaci tří slovanských států. Prání svazu vyslyšeno nebylo a ČsAPS byl postavený před smutný fakt, že se musí spolehnout pouze sám na sebe. Město Praha převzalo na schůzi městské rady dne 15. června nad mistrovstvím pouze protektorát (ochranu), a to bylo vše. Pořadatelům se nedostalo ani podpory finanční ani hmotné pro úpravu závodiště ani zapůjčení některých potřeb.⁴⁶¹ Ani žádosti ze dne 9. června 1928 o osvobození Slovanských mistrovství od dávky (daně) ze zábav nebylo vyhověno, a to prý ze zásadních důvodů. Pouze správní rada elektrických podniků hl. města Prahy povolila, pro účastníky Slovanských mistrovství, slevu jízdného na městských elektrických drahách z normální sazby na 50 haléřů za jeden lístek (jednu jízdu).⁴⁶²

Ani o samotný průběh utkání nebyl ze strany úřadů ani města zájem. Ze všech pozvaných ministerstev a zástupců vlády se dostavil pouze zástupce ministerstva veřejného zdravotnictví Augustin Očenášek, jinak vůbec nikdo. Za město Prahu přišel na sobotní závody primátor Dr. Baxa. Toto bagatelizování tak významného podniku a naprostý nezájem silně deprimoval vedoucí činitele tím spíše, že od zástupců ostatních slovanských národů slyšeli,

---

⁴⁶⁰ *Československé plavectví*, roč. V., č. 1, 5. 2. 1928, s. 1.

⁴⁶¹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 26, složka 230, II. Slovanská mistrovství v Praze 1928.

⁴⁶² Tamtéž.

jaké podpory se dostává jejich plaveckému sportu. Z tohoto důvodu bylo nasnadě, že svaz byl tímto mistrovstvím velmi časově a hlavně finančně zatížen. Bylo jasné, že už se nemohlo v Praze nikdy více, za takovýchto podmínek, Slovanská mistrovství uspořádat, i když to bylo na úkor prestiže československého plavectví. Pouze, kdyby byl k dispozici vyhovující plavecký stadion a podpora na příslušných místech.⁴⁶³

V sobotu a v neděli 21. a 22. července se utkali reprezentanti SHS, Polska a ČSR na 50m závodní dráze, která byla zřízena nad komorami zdymadel u Židovského ostrova (dnes Dětský ostrov). Závodistiště bylo složené ze 3 vorových můstků, a to širokého cílového, umístěného těsně u vstupu do komorových propustí, ze startovního můstku umístěného rovnoběžně s cílovým ve vzdálenosti 50 metrů, a třetího úzkého můstku, spojujícího oba předchozí. Místa pro diváky byla z jedné strany na pískových lodích a z druhé strany na Židovském ostrově, kde byla postavená dřevěná tribuna hned vedle stanů pro hosty, vedle stanů coby převlékáren pro závodníky a vedle místa určeného pro hudebníky. Nábřeží, celý chodník až k parku u spojovacího mostu na Židovský ostrov, bylo vyhrazeno pro stojící obecenstvo. Nevýhodou tohoto závodistiště bylo nebezpečí, že závody mohly být rušeny projíždějícími loděmi, k čemuž vzhledem k důležitosti závodů a přítomnosti hostů z ciziny, nesmělo dojít. Muži závodili v disciplínách na 100 m, 400 m a 1500 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak, skoky z prkna a věže a vodní pólo. Ženy měly na programu 100 m a 400 m volný způsob, 200 m prsa, 100 m znak, skoky z prkna a z věže.⁴⁶⁴

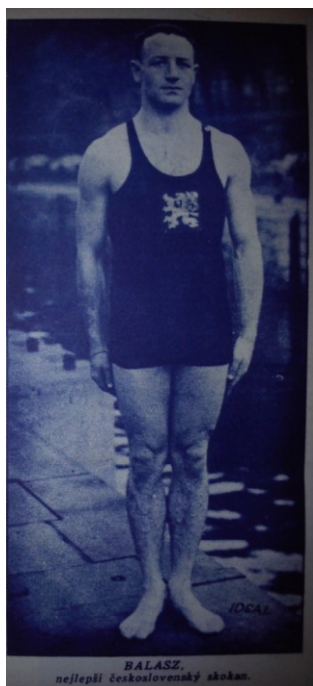
Závody měly velmi rychlý spád a plavaly se velmi pěkné časy, takže v některých soutěžích byly překonány rekordy všech tří svazů. Celkově překvapili vzestupnou formou polští závodníci, což se projevilo i v bodové klasifikaci. Zato Jihoslované oproti loňsku polevili. Naši plavci pak veskrze prokázali dominantní postavení československého plavectví v plaveckém sportu slovanských národů, když na 100 m znak ženy vyhrála Dopplerová (ČSR), 400 m volný způsob muži vyhrál Antoš (ČSR), na 100 m znak muži doplaval první Bělík (ČSR) a na 400 m volný způsob ženy zvítězila Friedländerová (ČSR).

Neděle dopoledne začala soutěžemi ve skocích na plovárně u Slovanského ostrova. Náš Balasz zvítězil se 151,71 body.

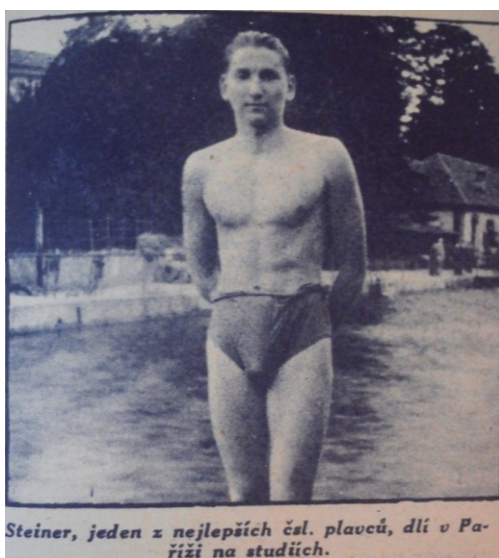
⁴⁶³ *Československé plavectví*, roč. V., č. 6-7, 15. 7. 1928, s. 1.

⁴⁶⁴ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 26, složka 230, II. Slovanská mistrovství v Praze 1928.

Obr. 26 Július Balasz, nejlepší československý skokan do vody⁴⁶⁵

Dále pokračovalo plavání na závodní dráze u Židovského ostrova, a to soutěží na 1500 m v. zp. muži, kterou vyhrál Antoš (ČSR) před druhým Senjanovičem (SHS) a třetím Peštou (ČSR). Disciplínu 100 m v. zp. ženy vyhrála Roje (SHS) v jihoslovanském rekordním čase před druhou Friedländerovou z Československa a třetí Lenertovou z SHS. Napínavým závodem bylo 100 m v. zp. muži, ve kterém se utkal československý Steiner, který nakonec zvítězil před jugoslávským Senjanovičem a třetím Švehlou (ČSR).

Obr. 27 Pavel Steiner, jeden z nejlepších československých plavců své doby⁴⁶⁶

---

⁴⁶⁵ Star 1928, č. 15, s. 7.

V závodě na 200 m prsa ženy obsadily první dvě místa československé plavkyně Brabcová a Drážková, třetí a čtvrté místo si vyplavaly polské závodnice Kaizerowna a Fitzówna. Jihoslovenská plavkyně Prekuh byla diskvalifikována pro špatný styl. 200 m prsa muži vyhrál československý Kortschak před druhým Kodatem (ČSR) a třetím Jurkowskim z Polska. Štafeta 4x100 m v. zp. ženy přinesla druhé a poslední vítězství barvám SHS. Všechna družstva překonala národní rekordy svých zemí. Štafeta ČSR vedla takřka po celý závod, ale ve finiši podlehla Friedländerová o hmátnutí lepší Roji z Jugoslávie. Třetí doplávalo Polsko. Mužskou štafetu na 4x200 m v. zp. naopak vyhráli plavci Československa (Plzeňský, Pešta, Getreuer, Antoš) v rekordní čase před druhým Polskem a třetím SHS.

Celkově ČSR zvítězila s 277 body, druhé SHS se 158 body, třetí Polsko 123 bodů. V kategorii jednotlivců zvítězili českoslovenští muži se 122 body, před druhými Jugoslávci se 48 body a třetími Poláky se 42 body. Ženy ČSR získaly celkem 87 bodů, Jihoslovenky 58 bodů a Polky 34 bodů.⁴⁶⁷

Výsledková tabulka II. Slovanských mistrovství v plavání

Disciplína	1. místo	2. místo	3. místo
100 m v. zp. muži	Steiner ČSR 1:06,4	Senjanovič SHS 1:07,5	Švehla ČSR 1:10
100 m v. zp. ženy	Roje SHS 1:24,4	Friedländerová 1:27,8	Lenertová SHS 1:34,1
1500 m v. zp. muži	Antoš ČSR 22:58,2	Senjanovič SHS 23:55	Pešta ČSR 24:33,2
400 m v. zp. muži	Antoš ČSR 5:28,8	Senjanovič SHS 5:42,2	Plzeňský ČSR 5:44,5
400 m v. zp. ženy	Friedländerová ČSR 6:59,4	Roje SHS 7:00,5	Brabcová ČSR 7:40,4
100 m znak muži	Bělík ČSR 1:19,8	Landan ČSR 1:25,3	Mirkovič SHS 1:27,4
100 m znak ženy	Dopplerová ČSR 1:38,2	Tautermannová ČSR 1:42,4	Nowakowna Pol. 1:49,8
200 m prsa muži	Kortschak ČSR 3:13,4	Kodat ČSR 3:14,8	Jurkowski Pol. 3:15,6
200 m prsa ženy	Brabcová ČSR 3:34,4	Drážková ČSR 3:38,8	Kaizerowna Pol. 3:40,4
4x200 m v. zp. muži	ČSR 10:39	Polsko 11:27,5	SHS 1:28,8
4x100 m v. zp. ženy	SHS 6:09,8	ČSR 6:10	Polsko 6:48

⁴⁶⁶ *Star* 1928, č. 29, s. 5.

⁴⁶⁷ *Československé plavectví*, roč. V., č. 8-10, 15. 10. 1928, s. 1-2.

III. Slovanská mistrovství ve Varšavě 17.-18. 8. 1929

Odjezd na III. Slovanská mistrovství byl naplánovaný na středu 14. srpna 1929 ve 13.45 z Prahy pro skokany a ženy, ve čtvrtek 15. srpna ve 13.45 pro muže.

Vedoucím výpravy byl Ing. Hauptmann, zástupci ČsAPS Ing. Hofbauer, A. Novotný a S. Beinhacker. Nominovaní byli mezi muži na 100 m v. zp. Steiner, 400 m v. zp. Getreuer a Pacovský, 1500 m v. zp. Pacovský a Koutek, 200 m prsa Vodička, 100 m znak Heiling, 4x200 m Getreuer, Pacovský, Koutek, Švehla. Z žen byla nominována na 100 m v. zp. Svitáková a Besterová, na 400 m v. zp. Svitáková a Havlová, na 200 m prsa Hanslová a Nezavdalová, na 100 m znak Dopplerová (Tautermannová), na štafetu 4x100 m v. zp. Svitáková, Besterová, Hanslová a Havlová.⁴⁶⁸

Polští plavci, kteří v trojici slovanských národů doposud hráli roli nejslabšího soupeře, mohutným způsobem překvapili vzestupem formy a skvělou organizací. Zatímco v době prvního kola, před 3 lety, neměl ani jeden z národů vlastní plavecký stadion, třetí kolo Slovanských mistrovství se již uskutečnilo na krásném stadionu ve Varšavě. Ale nejen Polsko se mohlo pochlubit novým stadionem. I plavci SHS už měli k dispozici pro své tréninky a závody nový plavecký stadion v Lublani. Bohužel, Československo, i když doposud získalo veškeré vítězné trofeje a stálo v popředí slovanského plavectví, nemělo svůj plavecký stadion, kterým by se mohlo chlubit a kde by se mohli naši plavci dále rozvíjet.

V rámci III. Slovanských mistrovství bylo třeba se více zabývat polským plavectvím, které se z malých a těžkých poměrů, pomocí usilovné práce činovníků, morální a hmotné podpory státu a veřejných činitelů a úřadů, velmi zlepšilo a rozvinulo. Jaký vliv měla, možnost trénovat na regulérní dráze, nebylo nikde tak zřejmé, jako právě ve Varšavě, kde měli nádherný stadion s bazénem 50x20 m, věží pro skoky z prkna 1 a 3 m a plošinách 5, 7, 8,5 a 10 m nad hladinou vody. Pořadatel, Związek Pływacki, učinil veškerá opatření, aby byl průběh utkání bezproblémový, a aby bylo o závodníky dobře postaráno. Ubytování závodníků, mužů, bylo přímo v budově stadionu, kde měli k dispozici 2-3 místnosti se skříňkami a lehátky. Závodnice byly ubytované na studentské koleji nedaleko stadionu. Stravování bylo zajištěno přímo na stadionu, kde se vařila domácí strava.

Československá výprava čítala 26 členů, pod vedením Ing. Hauptmanna.

Prvním závodem byl 100 m znak ženy. Od startu vedla Tautermannová celou půlku závodu, ale pak ji předplavala Dopplerová, která i závod vyhrála před Polkou Nowakownou a

---

⁴⁶⁸ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 6-7, 15. 8. 1929, s. 5.

Volfartovou z SHS. Tautermannová nevydržela konečné tempo a odpadla na 4. místo. Dalším závodem bylo 400 m v. zp. muži. Getreuer šel neuvěřitelně kupředu sledovaný Pacovským a Bochenskím, mezi nimiž byl vedený ostrý boj, který se rozhodl až ve finiši ve prospěch mladého Pacovského. Polák Bochenski překonal polský rekord a byl velkou nadějí své země. Senjanovič, obávaný soupeř Antoše z Bělehradu a Prahy, do vlastního boje ani nezasáhl a musel se spokojit se 4. místem. V závodě na 100 m znak muži zvítězil ještě dorostenec Heiling (ČSR), aniž by se musel proti soupeřům nějak extra namáhat. Druhý doplaval Marcetta a třetí Grlič, oba plavci SHS. V disciplíně 400 m v. zp. ženy obsadily první a třetí místo plavkyně Jugoslávie, Roje a Godina, pro druhé a čtvrté místo si doplávaly československé plavkyně Havlová a Svitáková a páté a šesté místo připadlo plavkyním z Polska, Kaiserowně a Tratoně. V závodě na 1500 m v. zp. muži zvítězil Pacovský neohrožován po celé trati, ale o druhé místo byl sveden tuhý boj, který skončil ve prospěch Poláka Kota v polském rekordním čase. Třetí doplaval Jihoslovan Bulat. Další závod byl na 100 m v. zp. ženy s vítězkou Roje z SHS, s druhou Besterovou a třetí Svitákovou, obě z Československa. V disciplíně 100 m v. zp. muži šel Steiner (ČSR) ve finiši krásně dopředu a skončil závod v rekordním čase. Senjanovič (SHS) stěží uhájil druhé místo před Švehlou (ČSR). Disciplínu 200 m prsa ženy vyhrála Hanslová (ČSR), druhá doplávala Nezavdalová (ČSR) a třetí Volfart (SHS). Polka Reicherowna závod vzdala. V závodě na 200 m prsa muži zvítězil Vodička (ČSR) v rekordním čase, druhý doplaval Fabris z SHS a o třetí místo byl svedený boj mezi Birimisou (SHS) a Jurkowskim (Pol), který skončil nerozhodně. Ve štafetách na 4x100 m v. zp. ženy, Havlová (ČSR) hned zpočátku získala mírný náskok, který další plavkyně ještě hodně zvětšily. Nejlepší jugoslávská závodnice Roje se snažila ostrým finišem získat štafetu pro SHS, ale vzdálenost byla příliš velká. Besterová se dotkla jako první a získala tím poprvé štafetu žen pro ČSR. Všechny tři družstva doplávala v rekordních časech svých zemí. V mužských štafetách na 4x200 m v. zp. byla československá štafeta ve složení Pacovský, Koutek, Švehla a Getreuer diskvalifikovaná, protože se Getreuer při poslední obrátce nedotkl rukou okraje bazénu. První tedy doplávala štafeta SHS a druhé bylo Polsko v polském rekordním čase.

Tímto skončilo třetí a poslední utkání slovanských národů a celkové vítězství připadlo opět Československu, které tím získalo vesměs a definitivně všechny putovní ceny. V celkové klasifikaci získala 1. ČSR 230 bodů, 2. SHS 193 bodů a 3. Polsko 127 bodů. V bodovém hodnocení jednotlivců získali českoslovenští muži 101 bodů, Jihoslované 99 bodů a Poláci 62 bodů. Ženy z ČSR získaly celkem 103 bodů, Jugoslávky 78 bodů a Polky 55 bodů.

Závěrečný večer se konal banket, při kterém byly rozděny čestné ceny. V pondělí 19. srpna odpoledne odjela výprava Československa zpět do vlasti.⁴⁶⁹

Obr. 28 Diplom pro Františka Getreuera na III. Slovanských mistrovstvích ve Varšavě⁴⁷⁰

Výsledková tabulka III. Slovanských mistrovství v plavání

Disciplína	1. místo	2. místo	3. místo
100 m v. zp. muži	Steiner ČSR 1:04,5	Senjanovič SHS 1:05,9	Švehla ČSR 1:06,4
100 m v. zp. ženy	Roje SHS 1:22,1	Besterová ČSR 1:26,2	Svitáková ČSR 1:26,7
1500 m v. zp. muži	Pacovský ČSR 23:00	Kot Pol. 23:29	Bulat SHS 23:29,1
400 m v. zp. muži	Getreuer ČSR 5:30,8	Pacovský ČSR 5:35	Bochenski Pol. 5:36
400 m v. zp. ženy	Roje SHS 6:38,4	Havlová ČSR 7:04	Godina SHS 7:12,8
100 m znak muži	Heiling ČSR 1:20,5	Marcetta SHS 1:22,1	Grlič SHS 1:24,2
100 m znak ženy	Dopplerová ČSR 1:34,9	Nowakowna Pol. 1:38,4	Volfart SHS 1:38,6
200 m prsa muži	Vodička ČSR 3:02	Fabris SHS 3:11,7	Birimisa SHS 3:12
200 m prsa ženy	Hanslová ČSR 3:31,6	Nezavdalová ČSR 3:33,3	Volfart SHS 3:34,5
4x200 m v. zp. muži	SHS 10:40,8	Polsko 10:50	ČSR Diskvalifikována
4x100 m v. zp. ženy	ČSR 5:57,5	SHS 5:59,6	Polsko 6:37

⁴⁶⁹ Československé plavectví, roč. VI., č. 8-9, 15. 9. 1929, s. 1-2.

⁴⁷⁰ Archiv dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Fond Plavání 1919-1951*.

První vzájemná střetnutí slovanských plavců se konala v Bělehradě v roce 1927. Protože Bělehrad ještě neměl v tuto dobu plavecký stadion, závodilo se na improvizovaných plaveckých drahách v mrtvém rameni řeky Sávy. Výsledky tak byly velmi často ovlivněny vlivy počasí a ani délka tratí nebyla úplně přesná, takže zaplavané časy byly zkreslené a těžko porovnatelné s časy zaplavanými v plaveckém bazéně. Českoslovenští plavci i tak zvítězili ve všech soutěžích, až na zápas ve vodním pólu s Jugoslávií, který skončil nerozhodně. II. Slovanská mistrovství v roce 1928 hostila Praha. Bohužel, barrandovský plavecký stadion ještě nebyl dostavěný, a tak se závody musely konat opět na improvizovaných závodistiších, tentokrát na řece Vltavě v propusti u Židovského ostrova, s čímž měl ČsAPS velké starosti, protože bylo třeba mnoho intervencí u pražských úřadů. I tentokrát získali Čechoslováci celkové vítězství. Organizačně i společensky nejvydařenější byla mistrovství v roce 1929 ve Varšavě, a to nejen díky tomu, že Poláci už měli zkušenosti z předchozích dvou mistrovství, kde se mohli ponaučit od soupeřů, ale také díky zcela novému krásnému varšavskému plaveckému stadionu. I do třetice získali borci z Československa celkové vítězství a díky tomu i všechny putovní ceny.

Při poslední schůzi, po skončení III. Slovanských mistrovství v srpnu 1929, zástupců všech tří zúčastněných států, byla usnesena platnost a prodloužení smluv o dalším konání Slovanských mistrovství, takže následující rok 1930 se měla opět konat v Jugoslávii, tentokrát již v novém stadionu v Lublani. Jak již ale z archivních dokumentů a dobového tisku víme, další Slovanská mistrovství se již nekonala, zejména kvůli nedostatku financí, které se po vypuknutí světové hospodářské krize v říjnu 1929 velmi těžko obstarávaly. A snad i výrazná převaha Československých plavců a politické motivy odradily Polsko a Jugoslávii od dalších ročníků těchto mistrovství. Každopádně účel Slovanských mistrovství byl splněn. Úroveň plavectví i podmínek v plaveckém sportu šla v Polsku i v Jugoslávii výrazně nahoru a styky těchto tří slovanských národů byly i nadále udržovány, zejména ve formě různých mezistátních utkání Polska s Československem a Československa s Jugoslávií. Mezinárodní utkání ČSR-Polsko, které se konalo v roce 1930 ve Varšavě, přineslo Polákům konečně první vítězství. Ovšem hned v dalším utkání, také ve Varšavě, opět zvítězili českoslovenští plavci. V roce 1934 se měly v Brně konat další mezistátní závody, ty ale Varšava na poslední chvíli zrušila a k dalším československo-polským stykům v plavání již nedošlo. V roce 1937 pozvala Jugoslávie naše plavce do Dubrovníku k vzájemnému souboji. V tu dobu byli již

jugoslávští plavci evropskou plaveckou velmocí srovnatelnou s Německem a Maďarskem, a tak nám Jihoslované oplatili své prohry ze Slovanských mistrovství.

Vzájemně přátelské, československo-jugoslávské styky ukončila, a to na dlouhá léta, až druhá světová válka.

5.2 Národní soutěže

5.2.1 Mistrovství ČSR v plavání

Za počátky sportovního plavání v našich zemích stálo zakládání sportovních klubů na konci 19. století. Tím prvním byl AC Praha, který se také věnoval plavání. Teprve až v roce 1910 se utvořily první plavecké odbory klubů AC Praha a SK Podolí. V této době se začalo konat i více plaveckých závodů, z nichž některé byly pořádány již na nové závodní dráze u Císařské louky. Start i cíl tvořily zakotvené pískové lodě, na kterých se nacházel jak prostor pro rozhodčí, tak pro diváky. Pražských závodů se konalo hned několik a účastnili se jich, kromě našich plavců (Doucha, bratři Rybové či Bürgermeisterové, Prüll, Machulková, Vltavská) i plavci ze zahraničí, zejména z Rakouska (Rodler), z Maďarska (olympijský vítěz Alfréd Hajos nebo plavec Balatóny), ale také ze Slovinska (Žagar).⁴⁷¹ Mezi nejznámější a nejvýznamnější plavecký závod v Praze, před první světovou válkou, patřil závod Napříč Prahou, který byl založen bratry Petříky v roce 1906, a po válce i závod Napříč Vltavou, založený v roce 1923 Amatérským plaveckým klubem. Se založením Československého amatérského plaveckého svazu (ČsAPS), 19. ledna 1919, začala tradice národních Mistrovství ČSR v plavání, později i ve skocích do vody a vodním pólu, kterých se účastnili kromě plavců z pražských klubů AC Praha, APK Praha a ČPK Praha, také plavci z plaveckých klubů z Plzně, Pardubic, Tábora, Strakonice, Liberce, Brna či Ostravy. Tak jako předchozí závody, tak i tato mistrovství se konala zpočátku na tekoucí vodě, proto dosažené výsledky nebyly z prvních ročníků moc srovnatelné. A aby si neplaval každý úplně jak chtěl, definovali činnovníci ČsAPS v závodním řádě, co jaký závod obnáší. Plavecké závody tak dělili na závod o nejvyšší rychlost, při němž veškeré způsoby plavání, jako stranou nebo pod vodou byly dovoleny, závod v plavání na prsou, kde hlava byla neustále nad vodou a k oběma ramenům svírala pravý úhel a závod v plavání na znak, kde nijak než na znaku (hlavou napřed) nebylo dovoleno plavat.⁴⁷²

První Mistrovství ČSR v plavání se konalo pro muže i ženy, v červenci 1919. Plavalo se na Vltavě po proudu u Císařské louky.⁴⁷³ Muži plavali pět indiv. disciplín a dvě štafety, ženy

---

⁴⁷¹ Hoch, M. a kol. (1983). *Plavání (teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 20.

⁴⁷² Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 21.

⁴⁷³ Štumbauer, J. (2016). *Výbrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 144.

čtyři indiv. soutěže. Vítězi v mužských disciplínách byl Bulíř, Stibor, Hora (2x) a Kolátor, mezi ženami Dopplerová, Rezková (2x) a Mejzlíková.⁴⁷⁴

1. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1919 - Vltava po proudu u Císařské louky⁴⁷⁵

100 m znak muži	Bulíř	1:14,4
200 m prsa muži	Stibor Eduard	2:49,2
100 m v. zp. muži	Hora Jan	1:08,6
400 m v. zp. muži	Kolátor Václav	6:12,0
1000 m v. zp. muži	Hora Jan	14:46,4
200 m znak ženy	Dopplerová	čas neuveden
100 m prsa	Rezková	1:22,2
100 m v. zp. ženy	Rezková	1:22,8
400 m v. zp.	Mejzlíková	6:36,0
4x50 m včetně boku	ČPK Praha	2:49,1
3x50 m v. zp. muži	ČPK Praha	1:37,6

Druhý ročník mistrovství pořádal ČsAPS na stojaté vodě zdymadel u Židovského ostrova (v propusti u mostu Legií), 4.-11. července 1920. Poprvé se soutěžilo i ve skocích do vody z 1m a 3m prkna a hrálo se vodní pólo. Muži měli na programu opět pět indiv. disciplín, maličko pozměněných od minulého roku a ženy plavaly pouze 200 m prsa. Vítězi se stali Rauch, Stibor, Bucháček, Hora, Prüll a Havlíčková.⁴⁷⁶ Na toto mistrovství krásně zavzpomínal i Julius Balasz, který zvítězil ve skocích z 3m prkna: „*S úsměvem dnes vzpomínám na závodní dráhu v propusti u mostu Legií. Tehdy se musela přiložit ruka k dílu, přivést lodí plavecké zařízení, sedadla pro diváky z okolních restaurací, uzavřít lanem chodníky na nábřeží a pak už mohli přijet „páni“ plavci na lodičkách, uvelebit se na molu a spustit ty závody. Jenže, ouha, propust je od toho, aby propouštěla. Závody, nezávody, když přijela loď, chvíli čekala a pak se muselo závodistiště bourat. Voda proudila a muselo se počkat, až zase proudit přestane. Zájem o plavání byl však obrovský. Několikatisícové návštěvy nebyly vzácností. Běda, když přišel liják! Vltava se nadouvala a přes molo vnikly do propusti*

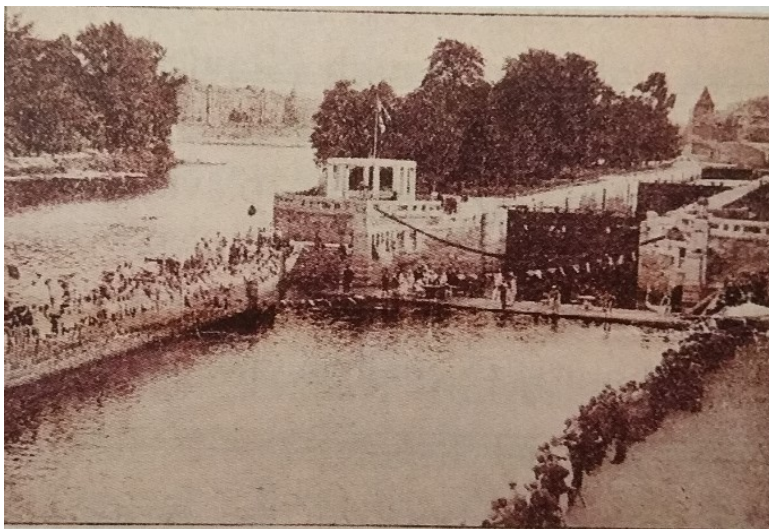
⁴⁷⁴ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 18.

⁴⁷⁵ Tamtéž.

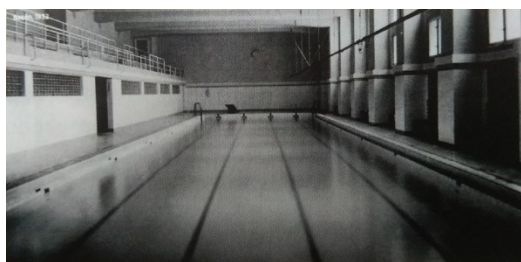
⁴⁷⁶ *Sportovní revue*, roč. I., č. 29, 8. 7. 1920, s. 4.

vodopády. Závodíště, závodníci, rozhodčí i diváci pak plavali společně, pokud to uměli nebo pokud neutekli...“.⁴⁷⁷

V letech 1921-1927 se tato Mistrovství ČSR v plavání konala vždy v propusti u mostu Legií. V roce 1928 a 1929 už měli plavci k dispozici 25m krytý bazén v Klimentské ulici a na Vltavě se v roce 1928 plavalo jen 1500 m volný způsob muži. V letech 1930-1938, což je také námi sledované období, závodili plavci v bazénu pod Barrandovem (50m), popř. v Brně Zábřdovicích (50m) či v Bratislavě v lázních Lido (33,3m).⁴⁷⁸

Obr. 29 Propust u mostu Legií při II. Mistrovství ČSR v plavání ⁴⁷⁹

Obr. 30 První regulérní 25m plavecký bazén v Klimentské ulici v Praze ⁴⁸⁰

⁴⁷⁷ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 21-22.

⁴⁷⁸ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 148.

⁴⁷⁹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 21.

⁴⁸⁰ Tamtéž, s. 32-33.

2. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1920 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁴⁸¹

100 m znak muži	Rauch Bohuslav	1:38,2
200 m prsa muži	Stibor Eduard	3:32,8
100 m v. zp. muži	Bucháček Václav	1:16,2
400 m v. zp. muži	Hora Jan	6:44,0
1 míle v. zp. muži	Prüll Emanuel	30:01,6
200 m prsa ženy	Havlíčková	3:52,8
4x50 m včetně boku	APK Praha	2:43,1
4x50 m v. zp. muži	ČPK Praha	2:29,6

V srpnu 1921 se potřetí sešla, v propusti u mostu Legií, naše plavecká špička k poměření své výkonnosti. Muži bojovali v sedmi individuálních disciplínách a jedné smíšené štafetě, ženy plavaly dvě indiv. disciplíny a jednu smíšenou štafetu. V rámci mistrovství se konaly i závody „pro příchozí“ z ulice na 100 m volný způsob, závody v potápění a vodní pólo. Mezi muži zvítězili Piowatty (3x), Hrášek, Balasz, Hora, Meissler a v ženách Fenklová a Chaloupková.⁴⁸²

3. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1921 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁴⁸³

100 m znak muži	Hora Jan	1:28,6
100 m prsa muži	Meissler	1:35,0
400 m prsa muži	Piowatty	7:29,0
50 m v. zp. muži	Hrášek	0:36,2
100 m v. zp. muži	Balasz	1:15,8
500 m v. zp. muži	Piowatty	8:16,2
1500 m v. zp. muži	Piowatty	26:26,2

⁴⁸¹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 32-33.

⁴⁸² *Sportovní revue*, roč. II., č. 33, 11. 8. 1921, s. 2.

⁴⁸³ Tamtéž.

100 m prsa ženy	Fenklová	1:14
400 m v. zp. ženy	Chaloupková	8:15,2
4x50 m smíšená štafeta	APK Praha	čas neuveden
100 m v. zp. pro příchozí z ulice	Němeček	1:49,9

I čtvrtý ročník Mistrovství ČSR v plavání pořádal ČsAPS, a to 5.-6. srpna 1922.⁴⁸⁴ Počasí bylo velmi nepříznivé, bylo chladno a voda byla dosti studená. Za to návštěvnost diváků byla značná. Plavci předvedli krásné souboje a bylo překonáno několik čsl. rekordů. Na 400 m vol. zp. muži zvítězil plavec Piowatty, ale hned za ním doplaval Antoš, který: „...úplně beze stylu se drží několik metrů za Piowattym. Antoš, bude-li mu věnována pozornost, bude výborným plavcem“.⁴⁸⁵ A to se již o dva roky později ukázalo, když zvítězil na 1500 m vol. způsob.⁴⁸⁶

4. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1922 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁴⁸⁷

100 m znak muži	Gersthofer	1:29,6
200 m prsa muži	Piowatty	3:17,8
400 m prsa muži	Piowatty	7:24,6 rekord
100 m v. zp. muži	Tomášek	1:11,0 rekord
400 m v. zp. muži	Piowatty	6:17,3 rekord
1500 m v. zp. muži	Piowatty	26:39,8
100 m znak ženy	Jarka	1:41,6 rekord
100 m prsa ženy	Jarka	1:41,02
200 m prsa ženy	Fenklová	3:52,6
100 m v. zp. ženy	Chaloupková	1:40,0
300 m v. zp. ženy	Chaloupková	5:51,6
800 m v. zp. ženy	Mejzlíková	17:15,8

⁴⁸⁴ Večer, lidový deník, roč. 9., č. 174, 3. 8. 1922, s. 4.

⁴⁸⁵ Národní listy, roč. 62., č. 214, 7. 8. 1922, s. 2.

⁴⁸⁶ Tamtéž.

⁴⁸⁷ Tamtéž.

4x100 m prsa muži	Sparta	6:30,7
4x200 m v. zp. muži	Bar Kochba Brno	12:45,0 rekord
4x50 m poloh. štaf. muži	ČPK Praha	2:38,2
4x100 m poloh. štaf. muži	Bar Kochba Brno	5:47,3
4x100 m v. zp. ženy	Sparta	7:19,2

Již páté Mistrovství ČSR v plavání, za dobu své existence, uspořádal 28. a 29. července 1923 ČsAPS. Toto národní utkání mělo být chápáno jako přehled nejlepších plavců Československa, a proto se k němu měly upírat zraky celé sportovní veřejnosti. Tomu se bohužel, u předchozích čtyřech ročníků nestalo, a byly chápány spíše jako plavecké závody jednotlivých klubů. Pátý ročník se ale svojí, hlavně plaveckou úrovní, přiblížil úrovni velkých mistrovství jiných států, i když se stále plavalo ve stojaté vodě v propusti u mostu Legií, nikoliv v bazénu. Celkově bylo překonáno 15 dosavadních československých rekordů a také jeden světový rekord na 100 m znak ženy plavkyní Müllerovou, která plavala soupažným stylem na trati dlouhé 100,24 m, a její výkon byl prvním a také doposud posledním uznaným světovým rekordem české plavkyně. V tomto roce byla také vypsána soutěž o titul mistrovského klubu, kterou vyhrál AC Praha před APK (Amatérský plavecký klub) a ČPK (Český plavecký klub). Muži plavali v pěti individuálních soutěžích a ve třech štafetách, ženy absolvovaly šest individuálních disciplín a tři štafety. Vítěznými muži byli Müller (2x), Bičák, Vodička a Hora, v ženách zvítězily Chaloupková (2x), Drážková a Müllerová. Výsledky našich plavců i plavkyň byly velkým plaveckým pokrokem od předchozích mistrovství, kterým se přiblížili k mezinárodním výkonům.⁴⁸⁸

5. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1923 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legií⁴⁸⁹

100 m znak muži	Vodička	1:24,5
400 m znak muži	Hora Jan	6:57,1
200 m prsa muži	Müller	3:20,2
400 m prsa muži	Müller	7:22,0
100 m v. zp. muži	Bičák	1:11,2

⁴⁸⁸ *Československé plavectví*, roč. I., č. 1, 10. 8. 1923, s. 1.

⁴⁸⁹ Tamtéž.

100 m znak ženy	Müllerová	1:35,0 světový rekord
100 m v. zp. ženy	Chaloupková	1:33,7
400 m v. zp. ženy	Chaloupková	8:14,0
800 m v. zp. ženy	Drážková	16:45,6
4x100 m prsa muži	AC Sparta	6:24,0
5x100 m v. zp.	APK Praha	6:44,8
3x100 m polohová štaf. muži	APK Praha	4:17,4
3x100 m polohová štaf. ženy	AC Sparta	5:16,3
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Prah	7:36,4

Vyvrcholením plavecké sezóny roku 1924 byl šestý ročník Mistrovství ČSR v plavání v termínu 25. a 27.-29. června 1924, který skončil překonáním 12 dosavadních československých rekordů. Muži plavali v pěti individuálních soutěžích a ve dvou štafetách, ženy měly na programu čtyři individuální disciplíny a jednu štafetu. Mezi mužské vítěze se zařadili Antoš, Bičák (2x), Legát, Piowatty, v ženách vládly Chaloupková (2x), Müllerová a Drážková. Průběh celého mistrovství byl bezproblémový za velkého počtu diváků.⁴⁹⁰

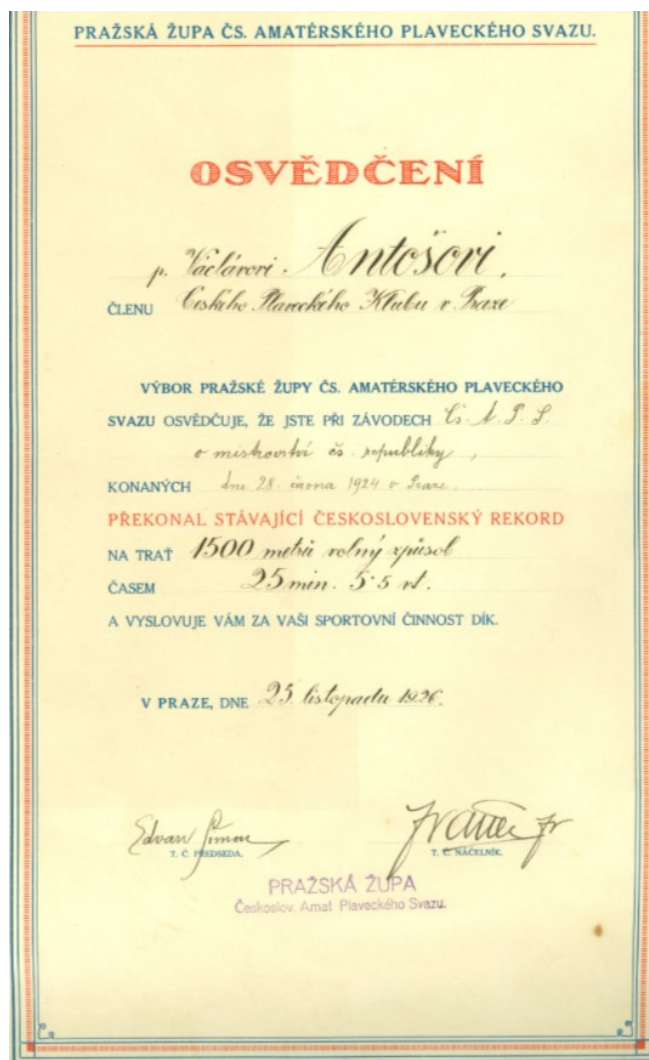
6. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1924 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁴⁹¹

100 m znak muži	Legát	1:24,9
200 m prsa muži	Piowatty	3:02,8
100 m v. zp. muži	Bičák Stan.	1:06,3
400 m v. zp. muži	Bičák Stan.	5:49,6
1500 m v. zp. muži	Antoš	35:03,3
100 m znak ženy	Müllerová	1:39,4
100 m prsa ženy	Drážková Běla	3:36,8
100 m v. zp. ženy	Chaloupková	1:30,2
400 m v. zp. ženy	Chaloupková	7:43,2

⁴⁹⁰ Československé plavectví, roč. II., č. 13, 8. 8. 1924, s. 4-5.

⁴⁹¹ Tamtéž.

4x200 m v. zp. muži	ČPK Praha	11:22,8
3x100 m polohová štaf. muži	Bar Kochba	3:58,4
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	6:39,8

Obr. 31 Osvědčení o překonání stávajícího čl. rekordu pro plavce Antoše⁴⁹²

Jak již bylo jednou řečeno, o mistrovský titul bojovali vždy ti nejlepší z nejlepších, což zaručovalo napínavé souboje i dobré výkony. Tomu přispívaly i předepsané časové limity v každé disciplíně, které musely být splněny, aby byl udělen mistrovský titul. I když plavec doplaval ve své soutěži první, a nesplnil daný časový limit, mistrem republiky se prostě nestal. Tak se to stalo i Stanislavovi Bičákovi v roce 1923, který sice doplaval na 100 m volný způsob první, ale mistrovský titul mu přidělen nebyl.

⁴⁹² <https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/27310575?order=relevance>, dostupné 19. 1. 2021.

V roce 1924 se na mistrovství republiky plaval pouze olympijský program, jako příprava na OH v Paříži 1924. V roce 1925, 27.-29. června a 15.-16. srpna, při sedmém pořádání Mistrovství ČSR v plavání, byl program rozšířen ještě o několik štafet. Pro zpestření závodů se v některých disciplínách objevili i němečtí a maďarští plavci.⁴⁹³ Součástí mistrovství byly i závody juniorů a dorostu, které se staly tradicí v každém dalším mistrovství. Celkově bylo překonáno 11 dosavadních československých rekordů a celková organizace, kterou měl na starosti ČPK pověřený ČsAPS, byla bezvadná. Objevily se i technické vymoženosti, jako vymezení plavaných tratí či radiový rozhlas.⁴⁹⁴

Plavci bojovali tentokrát v osmi individuálních disciplínách a ve čtyřech štafetách, plavkyně v šesti indiv. soutěžích a ve dvou štafetách. Mistry republiky se stali Legát, Bělík, Piowatty, Bičák St., Czegka, Antoš (3x) a mistryňmi Müllerová, Tautermannová, Drážková (2x), Friedländerová a Chaloupková.⁴⁹⁵

7. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1925 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁴⁹⁶

100 m znak muži	Legát	1:23,8
400 m znak muži	Bělík	6:31,9
200 m prsa muži	Piowatty	3:07,8
400 m prsa muži	Czegka	6:46,2
100 m v. zp. muži	Bičák Stan.	1:06,1
200 m v. zp. muži	Antoš	2:30,8
400 m v. zp. muži	Antoš	5:38,0
1500 m v. zp. muži	Antoš	23:31,3
100 m znak ženy	Müllerová	1:37,8
100 m prsa ženy	Tautermannová	1:34,8
200 m prsa ženy	Drážková	3:34,0
100 m v. zp. ženy	Chaloupková	1:28,8
200 m v. zp. ženy	Friedländerová	3:20,2

⁴⁹³ *Československé plavectví*, roč. II., č. 24, 26. 6. 1925, s. 1.

⁴⁹⁴ *Československé plavectví*, roč. II., č. 25, 16. 7. 1925, s. 2.

⁴⁹⁵ *Československé plavectví*, roč. II., č. 26-27, 3. 9. 1925, s. 3-4.

⁴⁹⁶ Tamtéž.

400 m v. zp. ženy	Drážková	7:46,5
4x100 m v. zp. muži	APK Prah	4:36,6
4x200 m v. zp. muži	APK Praha	11:06,2
3x100 m polohová štaf. muži	ČPK Praha	4:01,0
4x100 m prsa muži	ČPK Praha	6:02,8
4x100 m prsa ženy	ČPK Praha	7:16,9
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:52,3

Na přelomu července a srpna, 31. července - 1. srpna 1926, byly uspořádány závody o Mistrovství ČSR v plavání již po osmém.⁴⁹⁷ Toto mistrovství bylo poznamenáno velkou nepřízní počasí, což mělo podstatný vliv na výkony plavců, kteří nedosahovali stanovených časových limitů. Československý rekord byl překonán tentokrát jenom jeden, a to ještě v rámci disciplíny na 1500 m volný způsob, kdy Antoš vylepšil čas na 500 metrech. Počasí bylo opravdu velmi nepříjemné, při náhlých lijácích stoupla voda tak vysoko, že se přelévala přes hráze průplavového kanálu. Vysoký stav kalné vody, se zpátečními proudy a nízká teplota vody i vzduchu, byl „za trest“, a to si ještě jeden plátek (plzeňská „Nová doba“ z 1. srpna) dovolil kritizovat dosažené výkony plavců: „*Slabé výsledky nedosáhly ani limitů, vzdor tomu, že dosti vysoký stav vody a vítr podporoval plavce*“.⁴⁹⁸ Mistrovství se tentokrát zúčastnili i plavci ze Slovenska, z Košic a z Bratislavy (Steiner, Messinger a jeho sestra).

Muži plavali pět indiv. disciplín a tři štafety, ženy plavaly tři indiv. soutěže a dvě štafety. Vítězi a vítězkami, nikoliv však mistry republiky, protože nezaplavali stanovené časy, se stali Messinger, Antoš (2x), Vodička, Bičák, Tautermannová, Messingerová a Friedländerová.⁴⁹⁹

⁴⁹⁷ Československé plavectví, roč. III., č. 7, 31. 7. 1926, s. 1.

⁴⁹⁸ Československé plavectví, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 1.

⁴⁹⁹ Tamtéž.

8. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1926 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁵⁰⁰

100 m znak muži	Messinger (Košice)	1:25,0
200 m prsa muži	Vodička	3:22,2
100 m v. zp. muži	Bičák Stan.	1:07,4
400 m v. zp. muži	Antoš	5:53,8
1500 m v. zp. muži	Antoš	24:14,0
200 m prsa ženy	Tautermannová	3:42,2
100 m v. zp. ženy	Messingerová (Košice)	1:32,8
400 m v. zp. ženy	Friedländerová	7:43,4
4x100 m prsa muži	APK Praha	6:09,3
4x200 m v. zp. muži	APK Praha	11:11,6
3x100 m polohová štaf. muži	APK Praha	čas neuveden
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	7:52,0
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	5:06,6

Devátý ročník Mistrovství ČSR v plavání, konaný 13.-15. srpna 1927 ve zdymadlech u mostu Legií, byl posledním, který se konal na Vltavě. Byl to zároveň i vylučovací závod pro I. Slovanská mistrovství v Bělehradě a pro ME v Bologni.⁵⁰¹ Zájem o tyto závody byl velký, přihlásilo se mnoho plaveckých klubů z celé republiky a konečně to nebyl pouze souboj pražských klubů. Ačkoliv počasí plavcům moc nepřálo, výsledky předčily všechna očekávání, a bylo překonáno 15 dosavadních československých rekordů. Výsledky tohoto mistrovství dokázaly, že českoslovenští plavci se již mohli řadit na přední místa evropského plavectví. Byly to zejména skvělé časy Antoše, který získal čtyři mistrovské tituly v nových československých rekordech. Ale i plavci z jiných klubů měli krásné časy ve volném způsobu. Na značářských a prsařských disciplínách zase zazářili Bělík a Janík. V ženách se, se třemi mistrovskými tituly, předvedla Friedländerová. Muži bojovali v osmi indiv. disciplínách a ve třech štafetách, ženy plavaly šest indiv. soutěží a tři štafety.⁵⁰²

⁵⁰⁰ *Československé plavectví*, roč. III., č. 8-9, 15. 9. 1926, s. 1.

⁵⁰¹ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 8, 12. 8. 1927, s. 4.

⁵⁰² *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 5. 10. 1927, s. 1-2.

9. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1927 – Vltava, stojatá voda v propusti u mostu Legii⁵⁰³

100 m znak muži	Bělík	1:19,2
200 m znak muži	Bělík	2:57,4
100 m prsa muži	Janík	1:25,4
200 m prsa muži	Janík	3:09,2
100 m v. zp. muži	Antoš	1:06,0
200 m v. zp. muži	Antoš	2:27,8
400 m v. zp. muži	Antoš	5:28,2
1500 m v. zp. muži	Antoš	22:39,2
100 m znak ženy	Klaschka	1:41,0
100 m prsa ženy	Fojtíková	1:40,2
200 m prsa ženy	Hradecká	3:38,2
100 m v. zp. ženy	Friedländerová	1:27,0
200 m v. zp. ženy	Friedländerová	3:20,4
400 m v. zp. ženy	Friedländerová	7:11,0
4x100 m prsa muži	Slavia Praha	5:55,8
4x200 m v. zp. muži	APK Praha	10:40,6
3x100 m polohová štaf. muži	Slavia Praha	3:53,4
4x100 m prsa ženy	ČPK Praha	7:03,1
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	6:36,0
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:53,0

Jubilejní desáté Mistrovství ČSR v plavání, uspořádal ČsAPS ve dnech 29. června - 1. července a také 4. listopadu 1928, a to ve dvaceti disciplínách. Tento dřívější termín byl kvůli OH v Amsterdamu 1928 a také kvůli II. Slovanským mistrovstvím, pro které byl tento podnik vylučovacími závody. A protože počasí v květnu i červnu plavcům moc nepřálo, nemohli trénovat jak by chtěli, neočekávaly se ani výkony, které by odpovídaly nejdůležitějším

⁵⁰³ *Československé plavectví*, roč. IV., č. 9-10, 5. 10. 1927, s. 1-2.

republikovým závodům.⁵⁰⁴ Poprvé v historii Mistrovství ČSR v plavání se závodilo v regulérním 25m bazénu, a to v krytých lázních O.N.P v Klimentské ulici v Praze. Bohužel, prostor pro diváky byl velmi omezený, stejně neměli o závody moc zájem, a stísněný prostor lázní nedodal takto význačnému podniku nijak na přitažlivosti. Ani zájem plaveckých klubů nebyl nijak valný, přihlášky byly zejména od pražských klubů. Podané výkony pak odpovídaly malému zájmu jak obecnstva, tak klubů, i ponurému prostředí celého mistrovství. Dokonce v některých disciplínách opět nebylo dosaženo limitních časů, takže vítěz dané soutěže se nestal mistrem republiky. Bylo tomu tak na 100 m v. zp. muži u Švehly i na 400 m v. zp. muži u Antoše. V ženských disciplínách se nestaly mistry republiky vítězky Besterová, Havlová (Friedländerová) a Dopplerová.⁵⁰⁵ Zvláštností bylo, že kvůli nabitě plavecké sezóně 1928, se plavaly individuální závody v červnu a štafetové až 4. listopadu. Muži se utkali v sedmi indiv. disciplínách a ve třech štafetách, plavkyně bojovaly v šesti indiv. soutěžích a ve třech štafetách. Nakonec se ukázalo, že rozdělení mistrovství na červnový a listopadový termín, kvůli nabitě letní plavecké sezóně, mělo dobrý vliv na časy štafet, protože, plavci nebyli unaveni četnými individuálními závody. V šesti štafetách bylo dosaženo pěti nových československých rekordů.⁵⁰⁶

10. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1928 – regulérní 25m bazén, O.N.P.

V Klimentstské ulici v Praze⁵⁰⁷

100 m znak muži	Bělík	1:18,5 mistr
200 m znak muži	Bělík	2:54,9 mistr
100 m prsa muži	Czegka	1:24,2 mistr
200 m prsa muži	Czegka	3:04,5 mistr
100 m v. zp. muži	Švehla	1:06,3 nebyl mistr
200 m v. zp. muži	Antoš	2:28,6 mistr
400 m v. zp. muži	Antoš	5:45,4 nebyl mistr
1500 m v. zp. muži	Antoš	23:23,2 mistr
100 m znak ženy	Dopplerová (Bratislava)	1:39,4 nebyla mistryně
100 m prsa ženy	Brabcová	1:35,2 mistryně

⁵⁰⁴ *Československé plavectví*, roč. V., č. 4-5, 15. 5. 1928, s. 3.

⁵⁰⁵ *Československé plavectví*, roč. V., č. 6-7, 15. 7. 1928, s. 2-3.

⁵⁰⁶ *Československé plavectví*, roč. V., č. 11-12, 15. 12. 1928, s. 4-5.

⁵⁰⁷ Tamtéž.

200 m prsa ženy	Brabcová	3:30,9 mistryně
100 m v. zp. ženy	Besterová	1:30,8 nebyla mistryně
200 m v. zp. ženy	Havlová (dříve Friedländerová)	3:22,0 nebyla mistryně
400 m v. zp. ženy	Havlová	7:01,8 mistryně
4x100 m prsa muži	Slavia	5:48,4
4x200 m v. zp. muži	APK Praha	10:36,5
3x100 m polohová štaf.	Slavia	3:47,6
4x100 m prsa ženy	ČPK Praha	6:56,4
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	7:18,0
3x100 m polohová štaf.	Sparta Praha	4:55,0

Mistrovství ČSR v plavání pro rok 1929 bylo vypsáno ČsAPS v termínu 2.-4. srpna, se stejným plaveckým programem jako v roce 1928, tedy se 14 individuálními soutěžemi a 6 štafetami.⁵⁰⁸ V tomto ročníku akceptoval ČsAPS nabídku bratislavské župy na uspořádání tohoto mistrovství v krásně sportovně vybaveném bazénu lázních Lido v Bratislavě. Závodníci zde předvedli skvělé výkony, zejména ti bratislavští. Bylo překonáno 18 československých rekordů a 2 byly vyrovnány, a to i bez účasti Antoše a Švehly. Plavci plavali sedm indiv. závodů a tři štafety, ženy plavaly šest indiv. soutěží a jednu štafetu. Vítězi a zároveň mistry republiky se stali Steiner, Getreuer (2x), Czegka (2x), Heiling (2x), v ženách sice Dopplerová a Havlová svojí disciplínu vyhrály, ale nedosáhly na stanovený časový limit, takže se mistryněmi republiky nestaly. Za to Hanslová (2x) a Svitáková (2x) mistrovský titul získaly. Výsledky mistrovství prokázaly, že bratislavští plavci, kteří byli podporováni soukromníky, městem i státními úřady, mohli rychle předstihnout plavecký primát, který doposud drželi pražští plavci. Praha totiž neměla dostatek prostředků ani závodní dráhy pro svojí sportovní činnost a úroveň jejích plavců pomalu upadala.⁵⁰⁹

⁵⁰⁸ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 4, 15. 6. 1929, s. 4.

⁵⁰⁹ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 6-7, 15. 8. 1929, s. 2-3.

**11. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1929 – bazén (14x33,33 m) v lázních
Lido, Bratislava⁵¹⁰**

100 m znak muži	Heiling (Bratislava)	1:18,5 mistr
200 m znak muži	Heiling (Bratislava)	2:58,4 mistr
100 m prsa muži	Czegka	1:22,0 mistr
200 m prsa muži	Czegka	3:02,8 mistr
100 m v. zp. muži	Steiner (Bratislava)	1:03,9 mistr
200 m v. zp. muži	Getreuer	2:29,2 mistr
400 m v. zp. muži	Getreuer	5:30,6 mistr
100 m znak ženy	Dopplerová (Bratislava)	1:37,0 nebyla mistryní
100 m prsa ženy	Hanslová	1:34,9 mistryně
200 m prsa ženy	Hanslová	3:27,2 mistryně
100 m v. zp. ženy	Svitáková	1:25,2 mistryně
200 m v. zp. ženy	Svitáková	3:16,4 mistryně
400 m v. zp. ženy	Havlová	7:10,4 nebyla mistryně
4x100 m prsa muži	PTE Bratislava	5:46,2 mistři
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:34,6 mistři
3x100 m polohová štaf. muži	PTE Bratislava	3:53,4 mistři
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:40,6 mistryně

15. srpna 1930 byl konečně otevřen první 50m bazén pod Barrandovem s šesti drahami a skokanskou věží. Hned první soutěží, která se tam uskutečnila, bylo právě Mistrovství ČSR v plavání, a to 15.-17. srpna. Byl to hlavně souboj nově se prosazujících československých plavců, kteří měli lepší techniku, a tím dosahovali i lepších výsledků. Byl to Medřický, Dr. Steiner, Getreuer, Mikšovský v kraulu, Ábeles, Schmidte, Jiránek na prsa a na znak Basetle a Totter. Mezi ženami to byla Svitáková, Schramková, Felsmanová, Karpelesová, Sehringová a Freundová.⁵¹¹ Tento ročník mistrovských závodů měl ukázat, podle rekordního počtu přihlášených plavců a plavkyň, mohutnost a sílu našeho plavectví. Také zájem sportovní veřejnosti byl neobvykle velký. Bohužel, počasí závodníkům nepřálo, voda měla méně jak

⁵¹⁰ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 6-7, 15. 8. 1929, s. 2-3.

⁵¹¹ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 36.

15°C a povětrnostní podmínky byly téměř neregulérní. „Ti všichni, kteří byli 15., 16., a 17. srpna v novém stadionu, poznali na vlastní kůži, čemu se říká „psí počasí“. Teplota vody poklesla pod limitovaných 15°C, ale přesto nikdo neprotestoval...“⁵¹² Sychravé, studené a deštivé počasí velmi ovlivnilo nejen samotný průběh závodů, ale i výkony plavců, kteří nebyli schopni v tak studené vodě podat pro ně normální výkony. Byl to z jejich strany nejen sportovní, ale i morální výkon hodný obdivu. I za těchto velmi nepříznivých podmínek bylo překonáno sedm československých rekordů a jeden byl vyrovnán.⁵¹³

12. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1930 – 50m bazén pod Barrandovem v Praze⁵¹⁴

100 m znak muži	Antoš	1:18,0 rekord
200 m znak muži	Antoš	2:51,8 rekord
100 m prsa muži	Czegka	1:28,0 rekord vyrovnán
200 m prsa muži	Czegka	3:04,4
100 m v. zp. muži	Steiner (Bratislava)	1:02,9 rekord
200 m v. zp. muži	Getreuer	2:26,8 rekord
400 m v. zp. muži	Getreuer	5:26,6
100 m znak ženy	Hoitz (DSK Komotau)	1:37,0
100 m prsa ženy	Krikawa (Sch-Verein Tetschen-B)	1:38,8
200 m prsa ženy	Hanka (Sch-Verein Tetschen-B)	3:30,1
100 m v. zp. ženy	Svitáková	1:26,6
200 m v. zp. ženy	Šebestová	3:18,0
400m v. zp. ženy	Havlová	7:22,4
4x100 m prsa muži	Aegir Brno	5:45,4 rekord
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:35,0
3x100 m polohová štaf. muži	PTE Bratislava	3:52,1
4x100 m prsa ženy	ČPK Praha	6:55,2 rekord

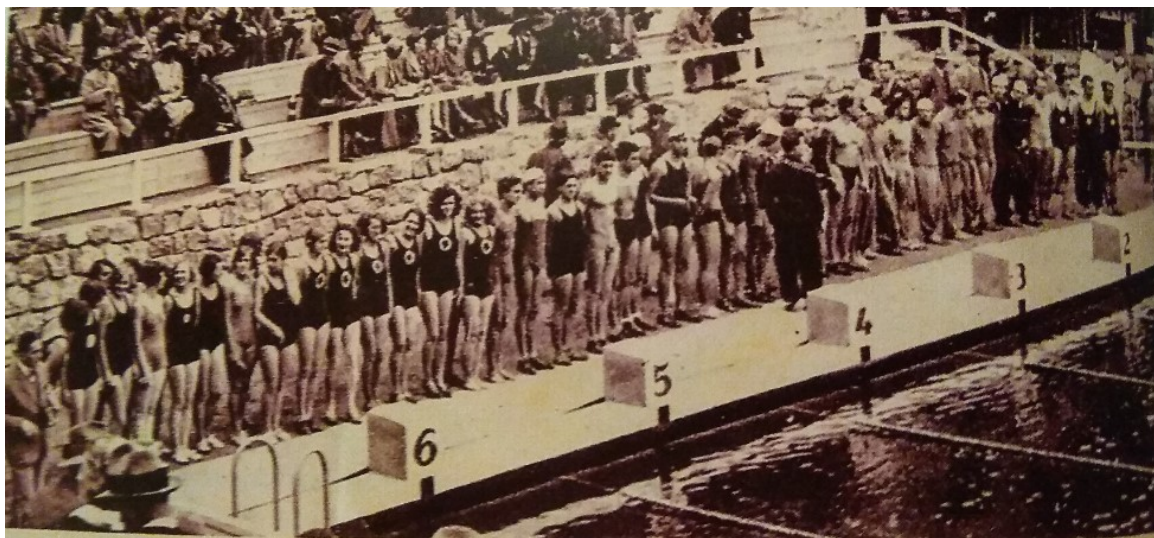
⁵¹² Československé plavectví, roč. VII., č. 9-10, 15. 10. 1930, s. 1-2.

⁵¹³ Tamtéž.

⁵¹⁴ Tamtéž, s. 2.

4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	6:27,6 rekord
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:53,8

Obr. 32 Účastníci Mistrovství ČSR v plavání na stadionu pod Barrandovem⁵¹⁵

Třinácté Mistrovství ČSR v plavání se konalo v srpnu 1931, tentokrát to ale bylo pět dnů během tří týdnů, což bylo z hlediska finančního dosti nešťastné. Kluby musely své závodníky vysílat do Prahy pod Barrandov na několikrát. Některé tak od účasti na mistrovství hned upustily, jiné se zúčastnily jen první části. Dalším problémem, co se financí týkalo, byla za jakéhokoliv počasí, malá návštěvnost diváků, kteří, kdyby jich bylo více, by přinesli peníze, které byly pro rozvoj našeho plavectví tak potřebné. Plavci i plavkyně soupeřili ve stejných disciplínách jako v roce předešlém, překonali celkem 11 dosavadních československých rekordů.⁵¹⁶

13. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1931 – 50m bazén pod Barrandovem v Praze⁵¹⁷

100 m znak muži	Medřický	1:18,8 nebyl mistr
200 m znak muži	Heiling (Bratislava)	2:55,0 nebyl mistr

⁵¹⁵ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 36.

⁵¹⁶ *Československé plavectví*, roč. VII., č. 7-8, 20. 8. 1931, s. 3.

⁵¹⁷ Tamtéž.

100 m prsa muži	Abeles	1:23,4 nebyl mistr
200 m prsa muži	Willheim (BKB)	3:02,8 nebyl mistr
100 m v. zp. muži	Steiner (Bratislava)	1:02,4 mistr
200 m v. zp. muži	Getreuer	2:26,4 mistr
400 m v. zp. muži	Getreuer	5:24,8 mistr
100 m znak ženy	Nezavdalová-Novotná	1:40,2 nebyla mistryně
100 m prsa ženy	Hanslová-Ledererová	1:35,3 nebyla mistryně
200 m prsa ženy	Hanslová-Ledererová	3:31,8 nebyla mistryně
100 m v. zp. ženy	Svitáková	1:19,8 mistryně
200 m v. zp. ženy	Svitáková	3:06,0 mistryně
400 m v. zp. ženy	Svitáková	6:58,9 mistryně
4x100 m prsa muži	Hagibor	5:47,4 mistři
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:25,4 mistři
3x100 m polohová štaf. muži	Slavia	3:50,1 mistři
4x100 m prsa ženy	Slavia	6:53,6 mistryně
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	6:13,6 mistryně
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:43,0 mistryně

Další ročník mistrovství, již čtrnáctý, se uskutečnil opět v bazénu pod Barrandovem ve dnech 5.-7. srpna a 10.-11. srpna 1932.⁵¹⁸ Zúčastnilo se ho více jak 120 plavců nejen z Prahy, ale i Bratislavy, Brna, Hradce Králové, Plzně, Chomutova, Roudnice nad Labem a dalších měst. Nechyběli téměř všichni obhájci mistrovských titulů. Sportovní veřejnost byla požádána, aby přišla podpořit naše plavce v co největším počtu, protože výtěžek z mistrovství byl věnovaný na rozvoj plavectví ve venkovských klubech.⁵¹⁹ Novinkou bylo rozlosování přihlášených závodníků do rozplaveb tak, aby v každé byli favorité dané disciplíny. Vyloučila se tím možnost, aby všichni favorité dané disciplíny plavali v jedné rozplavbě, a bylo tím zaručeno, že se ve finále sejdou opravdu ti nejlepší z dané disciplíny.⁵²⁰ Plavci měli na programu osm indiv. soutěží a tři štafety, tak jako loni, navíc bylo 1500 m v. zp. muži. Ženy plavalily šest indiv. soutěží a tři štafety, stejně jako v roce 1931.

⁵¹⁸ *Československé plavectví*, roč. VIII., č. 1-3, 15. 6. 1932, s. 5.

⁵¹⁹ *Národní listy*, roč. 72., č. 152, 5. 8. 1932, s. 4.

⁵²⁰ *Lidové noviny*, roč. 40, č. 393, 5. 8. 1932, s. 6.

14. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1932 – 50m bazén pod Barrandovem v Praze⁵²¹

100 m znak muži	Heiling	1:16,6 rekord
200 m znak muži	Heiling	2:52,0
100 m prsa muži	Czegka	1:231,8
200 m prsa muži	Czegka	3:02,3
100 m v. zp. muži	Getreuer	1:03,4
200 m v. zp. muži	Getreuer	2:25,2
400 m v. zp. muži	Getreuer	5:18,2
1500 m v. zp. muži	Getreuer	22:04,0
100 m znak ženy	Šebestová	1:35,7
100 m prsa ženy	Čechnerová	1:37,1
200 m prsa ženy	Wodaková	3:31,7
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:21,6
200 m v. zp. ženy	Freundová	3:09,6
400 m v. zp. ženy	Šebestová	7:14,2
4x100 m prsa muži	Aegir Brno	5:44,9
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:28,5
3x100 m polohová štaf. muži	Aegir Brno	3:53,2
4x100 m prsa ženy	Slavia	6:48,5
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	6:07,2
3x100 m polohová štaf. ženy	Slavia I.	4:53,2

Teprve podruhé za historii Mistrovství ČSR v plavání se tento podnik konal mimo Prahu. V roce 1929 to bylo v Bratislavě, tentokrát to bylo v Brně Zábřdovicích, v 50m bazénu, 5.-6. srpna 1933. Dokončení mistrovství se přesunulo opět pod Barrandov a 11. srpna se tam plavalo 1500 m v. zp. muži. Plaveckému svazu bylo vytýkáno, že kluby mimo hlavní město byly velkou vzdáleností znevýhodňovány, a bylo žádáno, aby se mistrovství konalo

⁵²¹ *Lidové noviny*, roč.40., č. 397 a 398, 7.-8. 8. 1932, s. 5.

střídavě ve větších městech republiky. Byla pravda, že pořádání mistrovství v Praze mělo doposud podstatný důvod, a tím byly značné výdaje pro pražské kluby, které svými plavci, díky jejich skvělým výkonům, tvořily hlavní a početný kádr mistrovských soutěží a základnu československého plavectví. To se ale pomalu začalo měnit a převaha pražských plavců se začala vyrovnávat, možná i ztrácet, protože i ostatní města plavecky pokročila, co do počtu výkonných plavců. Pořádáním mistrovství v Brně tak mohly moravské i slovenské kluby vyslat velmi početné výpravy a ukázat tak pražským plavcům, „zač je toho loket“.⁵²² Barvy Prahy tentokrát hájily pouze dva židovské kluby. ŽPK Hagibor a česká Slavia. Ostatní velké pražské kluby se mistrovství nezúčastnily, což odpovídalo skutečnému stavu, že se těžiště československého plavectví pomalu, ale jistě přesouvalo do mimopražských klubů. Nakonec se přihlásilo celkem 15 klubů, 76 mužů a 26 žen, nejvíce z Brna, Bratislavy a Verbandu.⁵²³ Překonány byly jen tři československé rekordy, všechny v ženských soutěžích. Muži plavali šest indiv. soutěží a tři štafety, ženy soupeřily ve čtyřech indiv. disciplínách a ve třech štafetách. Vítězi a zároveň mistry republiky se stali Steiner, Schön, Czegka, Getreuer. Polakoff zvítězil bez mistrovského titulu. Mistryněmi republiky se pak staly Macenauerová, Würfelová a Freundová, která získala dva tituly mistryně republiky a ještě překonala dva československé rekordy.⁵²⁴

15. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1933 – 50m bazén v Brně Zábřdovicích (Barrandov pouze 1500 m v. zp. muži)⁵²⁵

100 m znak muži	Heiling (Bratislava)	1:16,8 mistr
200 m prsa muži	Czegka	3:00,4 mistr
100 m v. zp. muži	Steiner	1:03,8 mistr
200 m v. zp. muži	Schön (V.S.B.)	2:37,4 mistr
400 m v. zp. muži	Getreuer	5:37,6 nebyl mistr
1500 m v. zp. muži	Polakoff	23:41,2 (Barrandov), nebyl mistr
100 m znak ženy	Freundová (Bratislava)	1:33,6 mistryně
200 m prsa ženy	Würfelová	3:25,0 mistryně

⁵²² *Československé plavectví*, roč. IX., č. 5-6, 1. 7. 1933, s. 2.

⁵²³ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 7-8, 1. 8. 1933, s. 1.

⁵²⁴ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 9-10, 25. 10. 1933, s. 2-3.

⁵²⁵ Tamtéž.

100 m v. zp. ženy	Macenauerová	1:20,8 mistryně
400 m v. zp. ženy	Freundová (Bratislava)	6:45,0 mistryně
4x100 m prsa muži	Hagibor	5:54,7
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:30,5
3x100 m polohová štaf. muži	Aegir Brno	3:50,2
4x100 m prsa ženy	Slavia I.	6:43,9
4x100 m v. zp. ženy	Slavia I.	7:07,2
3x100 m polohová štaf. ženy	Slavia I.	4:49,4

Mistrovství v roce 1934 bylo, z rozhodnutí předsednictva ČsAPS, rozděleno na dvě části a dva termíny (21.-22. července a 28.-29. července 1934), z nichž první část se musela konat mimo Prahu s regulérním bazénem pro mistrovské závody, a druhá část se musela konat v Praze. Pro první mimopražskou část (nakonec se konala v Brně) byly vypsány disciplíny na 100 m znak i muži, 100 m v. zp. ženy, 400 m v. zp. muži i ženy, 3x100 m polohová štafeta muži i ženy. Pro druhý pražský termín, byly vypsány soutěže na 100 m a 200 m v. zp. muži, 200 m prsa muži i ženy, 4x100 m prsa muži i ženy, 4x100m v. zp. ženy a 4x200 m v. zp. muži.⁵²⁶ V Brně, za velmi slabé účasti diváků, bylo překonáno pět československých rekordů, z nichž Schönův na 400 m volný způsob a Schramkové na 100 m a 400 m volný způsob se přiblížily evropské třídě. V Praze byla zase návštěvnost velká, ale výkony slabé. Byl překonán pouze jeden rekord na 4x100 m prsa ženy. Účast klubů na obou částech mistrovství byla značná, ale v Brně z Prahy startoval pouze Hagibor s muži a Slavia s ženami, do Prahy pak nepřišli plavci PTE Bratislava, Slavia Bratislava a Aegir Brno, z finančních důvodů. Potěšitelným zjištěním, hlavně v Brně, byla vysoká úroveň výkonů mládeže a dorostu, což byla dobrá zpráva pro naše plavectví do budoucna.⁵²⁷

16. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1934 – 50m bazén v Brně Zábřovicích a 50m bazén v Praze pod Barrandovem⁵²⁸

100 m znak muži	Heiling (Bratislava)	1:15,5
200 m prsa muži	Abeles	3:02,4

⁵²⁶ *Československé plavectví*, roč. X., č. 3, 7. 3. 1934, s. 2.

⁵²⁷ *Československé plavectví*, roč. X., č. 9-10, 20. 10. 1934, s. 4.

⁵²⁸ Tamtéž.

100 m v. zp. muži	Steiner (Bratislava)	1:02,9
200 m v. zp. muži	Schön	2:28,6
400 m v. zp. muži	Schön	5:14,0
1500 m v. zp. mmuži	Getreuer	23:41,8
100 m znak ženy	Sehringová (Bratislava)	1:30,7
200 m prsa ženy	Würfelová	3:29,0
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:11,4
400 m v. zp. ženy	Schramková	6:17,2
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:43,6
4x100 m prsa muži	Hagibor	5:49,4
3x100 m polohová štaf. muži	Hagibor	3:49,2
4x100 m v. zp. ženy	Hellas Děčín	6:12,7
4x100 m prsa ženy	Hellas Děčín	6:38,4
3x100 m polohová štaf. ženy	Hellas Děčín	4:47,2

Po sedmnácté se sešli českoslovenští plavci k poměření svých sil opět v bazénu pod Barrandovem, 2.-4. srpna 1935.⁵²⁹ První dva závodní dny měly návštěvnost velmi slabou, zato poslední den, neděle, přišel rekordní počet diváků. Muži zaznamenali zastavení plaveckého vzestupu ve sprintech, ženy zaplavaly dobrý evropský průměr. Celkem byly překonány čtyři čl. rekordy. Muži plavali pět indiv. disciplín a tři štafety, ženy čtyři indiv. soutěže a tři štafety.

17. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1935 – 50m bazén v Praze pod Barrandovem⁵³⁰

100 m znak muži	Heiling	1:16,3
200 m prsa muži	Erbert	2:58,6
100 m v. zp. muži	Steiner	1:03,3
200 m v. zp. muži	Getreuer	2:32,8

⁵²⁹ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 28, složka 251.

⁵³⁰ *Lidové noviny*, roč. 43., č. 388, 5. 8. 1935, s. 4.

400 m v. zp. muži	Getreuer	5:32,0
100 m znak ženy	Freundová	1:26,6
200 m prsa ženy	Würfelová	3:19,5
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:14,2
400 m v. zp. ženy	Schramková	6:10,8
4x100 m prsa muži	Hellas Děčín	5:44,5
4x200 m v. zp. muži	Hagibor	10:24,2 rekord
3x100 m polohová štaf. muži	Hagibor	3:49,3 rekord
4x100 m prsa ženy	Hellas Děčín	6:42,4
4x100 m v. zp. ženy	Slavia I.	6:02,7 rekord
3x100 m polohová štaf. ženy	Bar Kochba Bratislava	4:38,0 rekord.

Obr. 33 Plavkyně Kačénová z SK Slavia Praha⁵³¹

Mistrovství ČSR v plavání pro rok 1936 se konalo znovu v bazénu pod Barrandovem ve dne 17.-19. července a 22. července, za tak velké účasti plavců, že se první závodní dny plavaly jenom rozplavby a meziplavby. Ač byl průběh velmi plynulý, trvalo to vždy až do

⁵³¹ *Národní listy*, roč. 75., č. 211, 3. 8. 1935, s. 6.

pozdních večerních hodin. Četná účast byla i nadějného dorostu, za to účast diváků byla velmi slabá a počasí posledních závodních dnů bylo studené a deštivé, což znamenalo zejména finálové souboje. Mistry republiky se stali Steiner, Frucht, Škrob, Vondřejc, Erbert, Baderle, mistryněmi republiky Schramková (2x), Boubelová a Sehrigová.⁵³²

18. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1936 – 50m bazén v Praze pod Barrandovem⁵³³

100 m znak muži	Baderle	1:14,8
200 m prsa muži	Erbert	2:54,0
100 m v. zp. muži	Steiner	1:04,0
200 m v. zp. muži	Frucht	2:27,8
400 m v. zp. muži	Škrob	5:35,4
1500 m v. zp. muži	Vodřejc	22:48,4
100 m znak ženy	Sehrigová	1:29,2
200 m prsa ženy	Boubelová	3:23,6
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:12,8
400 m v. zp. ženy	Schramková	6:13,5
4x200 m v. zp. muži	Bar Kochba Bratislava	10:29,4
4x100 m prsa muži	Hellas Děčín	5:32,6 čsl. rekord
3x100 m polohová štaf. muži	Bar Kochba Bratislava	3:39,2 čsl. rekord
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	5:49,4 čsl. rekord
4x100 m prsa ženy	Hellas Děčín	6:41,5
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:25,3

Devatenáctý ročník mistrovských závodů ČSR byl rozdělen na dvě místa a dva termíny. 31. července -1. srpna 1937 v Praze pod Barrandovem plavali 1500 m volným způsobem muži a skokani skákali do vody. Druhou část mistrovství pořádal klub Bar Kochba Bratislava, 6.-8. srpna v lázních Lido, se závodní dráhou dlouhou 33,3 metrů. Takto těžkého úkolu se Bar Kochba zhostil velmi dobře a odměnou mu bylo vítězství v mistrovství klubů

⁵³² Československé plavectví, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1935, s. 1.

⁵³³ Tamtéž.

v kategorii mužů a druhé místo v kategorii žen.⁵³⁴ Patnáct překonaných čsl. rekordů značilo, že naše plavectví bylo na stálém vzestupu. V disciplínách, které byly totožné s rokem 1936, se mistry republiky stali Frucht (3x), Erbert, Baderle, v ženách Schramková (2x), Singerová a Sehrigová.⁵³⁵

19. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1937 – 50m bazén v Praze pod Barrandovem (jen 1500 m v. zp. muži) a bazén (14x33,33 m) v lázních Lido, Bratislava⁵³⁶

100 m znak muži	Baderle	1:13,2
200 m prsa muži	Erbert	2:54,2
100 m v. zp. muži	Frucht	1:02,8
200 m v. zp. muži	Frucht	2:26,2
400 m v. zp. muži	Frucht	5:20,0
1500 m v. zp. muži	Heiling (Bratislava)	22:31,4
100 m znak ženy	Sehrigová	1:26,4
200 m prsa ženy	Singerová	3:16,0 rekord
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:14,4
400 m v. zp. ženy	Schramková	6:06,6
4x200 m v. zp. muži	Bar Kochba (Bratislava)	10:03,2 rekord
4x100 m prsa muži	Hellas Děčín	5:27,8
3x100 m polohová štaf. muži	Bar Kochba (Bratislava)	3:36,9
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	5:28,0 rekord
4x100 m prsa ženy	Bar Kochba (Bratislava)	6:26,2
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:19,4 rekord

Jubilejní dvacáté Mistrovství ČSR v plavání se uskutečnilo 22.-24. července 1938 na stadionu pod Barrandovem.⁵³⁷ Počet přihlášek byl opět velký, 15 klubů, 130 jednotlivců.

⁵³⁴ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 6, červen 1937, s. 1.

⁵³⁵ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 8, srpen 1937, s. 2.

⁵³⁶ Tamtéž.

Velmi početně byla zastoupená Bratislava, ale i Mladá Boleslav, která se mistrovství účastnila vůbec poprvé, a nikoliv bez úspěchu. Oproti tomu pražské kluby měly dosti slabou účast, i když byly vlastně na domácí půdě. Celkově byly překonány pouze tři dosavadní čl. rekordy a výkony z loňského roku zůstaly skoro nedotčené. I přes tyto výkony bylo možné konstatovat, že se československé plavectví stále zlepšovalo.⁵³⁸

Obr. 34 Nástup plavců a plavkyň při Mistrovství ČSR v plavání v bazénu pod Barrandovem⁵³⁹

20. Výsledky soutěží, Mistrovství ČSR v plavání 1938 – 50m bazén v Praze pod Barrandovem⁵⁴⁰

100 m znak muži	Baderle	1:14,8
200 m prsa muži	Sehrig	2:59,8
100 m v. zp. muži	Frucht	1:03,2
200 m v. zp. muži	Frucht	2:26,1
400 m v. zp. muži	Frucht	5:22,6
1500 m v. zp. muži	Heiling (Bratislava)	22:31,4
100 m znak ženy	Felcmanová	1:30,1
200 m prsa ženy	Karpelesová	3:15,8 rekord
100 m v. zp. ženy	Schramková	1:13,0
400m v. zp. ženy	Schramková	5:58,6
4x200 m v. zp. muži	Bar Kochba (Bratislava)	10:21,0

⁵³⁷ *Československé plavectví*, roč. XIII., č. 5, 15. 8. 1938, s. 2.

⁵³⁸ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 3-4.

⁵³⁹ *Pestrý týden*, roč. 14., č. 32, 12. 8. 1939, s. 6.

⁵⁴⁰ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 3-4.

4x100 m prsa muži	Bar Kochba (Bratislava)	5:30,6
3x100 m polohová štaf. muži	Bar Kochba (Bratislava)	3:45,0
4x100 m v. zp. ženy	ČPK Praha	5:27,6 rekord
4x100 m prsa ženy	Bar Kochba (Bratislava)	6:26,8
3x100 m polohová štaf. ženy	ČPK Praha	4:32,2

Úplně první Mistrovství ČSR v plavání se konalo v roce 1919 na Vltavě u Císařské louky, a to po proudu řeky. Plavci na povel hromadně vystartovali z vody a uplavali danou vzdálenost daným plaveckým stylem. Takto se plavalo, v rámci Mistrovství ČSR, jen v tomto roce. Výsledky tohoto ročníku nejsou tedy srovnatelné s dalšími lety. V dalších letech, 1920-1927, se závodilo ve zdymadlech (propusti) u mostu Legií, tedy také na Vltavě, ale již ve stojaté vodě. Závodní dráhy zprvu nebyly ničím vymezené, a tak často docházelo ke vzájemným kontaktům plavců i plavkyň během závodů, což ovlivňovalo konečné časy. K vymezení plavaných tratí došlo až v roce 1925. Řeklo by se, že když se plavalo ve stojaté vodě, tak budou dosažené časy srovnatelné, ale bohužel, tomu tak úplně nebylo, protože velmi významným faktorem, který výkony ovlivňoval, bylo počasí. V roce 1926 přišel během závodů takový liják, že voda v propusti se neskutečně zvedla, byla zakalená a ještě k tomu vytvářela zpětné proudy, takže plavci plavali proti proudu. Za takovýchto podmínek nemohli zaplavat časy srovnatelné s jinými ročníky mistrovství. V roce 1928 se poprvé plavalo v 25m vnitřním bazéne v Klimentské ulici v Praze a v roce 1929 zase v bazénu lázních Lido v Bratislavě, s rozměry závodní dráhy 33,33 metrů. Z těchto důvodů by bylo opět velmi složité porovnávat výkony plavců v těchto dvou letech. V poslední části námi sledovaného období tzv. první republiky se již vždy, kromě roku 1937, plavalo v 50m bazénu, ať to byl ten pražský pod Barrandovem nebo ten brněnský v Zábrdovicích. Z těchto ročníků, pokud bychom porovnávali časy daných disciplín, se již dalo zjistit, zda se plavecká úroveň našich plavců a plavkyň zlepšovala, či nikoliv. A jak je patrné z výsledkových tabulek výše, v každém novém ročníku mistrovství se časy zlepšovaly a docházelo k překonávání dosavadních československých rekordů.

5.2.2 Plavecké závody Napříč Prahou a Napříč Vltavou

Je jisté, že Mistrovství ČSR v plavání, byl nejdůležitější podnik tohoto sportu v rámci naší republiky. Byla by ale chyba nezmínit ještě další dva plavecké závody, které patřily k nejznámějším své doby. Byl to distanční závod Napříč Prahou (dle pařížského závodu Napříč Paříží),⁵⁴¹ který byl založený v roce 1906 Dr. O. Petříkem⁵⁴² a otužilecký a propagační závod Napříč Vltavou (dle pařížského závodu Napříč Sénou), založený v roce 1923 Amatérským plaveckým klubem v Praze.⁵⁴³ Závod Napříč Vltavou, nebo také „Velikonoční“ pohár, se konal většinou v březnu nebo dubnu a zahajoval obvykle plaveckou sezónu, závod Napříč Prahou se plaval většinou v srpnu nebo v září, a plaveckou sezónu ukončoval.⁵⁴⁴

Napříč Prahou

První ročník závodu Napříč Prahou (byl to mezinárodní závod) se konal 8. září 1906 a vypsal ho časopis „Sportovní svět“. Trať byla dlouhá 3600 m a začala pod Vyšehradem a skončila u Občanské plovárny. Trať protínaly dva jezy, jeden u Vávrových mlýnů, druhý u Staroměstských mlýnů. Směr trati byl vytyčený praporky a závodníci byli doprovázeni čluny.⁵⁴⁵ „Závod Napříč Prahou je závodem, který vyžaduje mimo dobré tělesné dispozice a dobré taktiky i zručnost při slézání mol vorových propustí a v neposlední řadě i „znalost vody“, t. j. proudů, hlavně pod propustěmi, kde číhá zrádný silný zpáteční proud“.⁵⁴⁶ Vítězem se stal Maďar Zoltán Tobias, za ženy zvítězila slečna Ringlová.⁵⁴⁷

V roce 1907 se závodilo napříč Prahou 7. července a zvítězil opět maďarský plavec, tentokrát Henri Hajos, v ženách zvítězila sl. Kabernová.⁵⁴⁸

V roce 1908 zanikl časopis „Sportovní svět“, který závod Napříč Prahou vypisoval a bylo nasnadě, že se závod neuskuteční. Tomu se ale nestalo a myšlenky tohoto závodu se ujal časopis „Sport a hry“ se svolením původních zakladatelů. Ve vodě studené 12°C startovalo pět plavců, čtyři Češi (Hulík, Nejedlý, Šimek, Řezníček) a jeden Chorvat, Bogdan Žagar. „Byla to živá a pestrá podívaná. Hulík ujal se brzy vedení a první dostihl šitkovského jezu. Vyšplhal naň, překuli se, vylezl na druhý, sestoupil do vody a brzy byl opět v proudu. Byly 23

⁵⁴¹ *Světovzor*, roč. 9., č. 47, 10. 9. 1909, s. 27.

⁵⁴² *Národní listy*, roč. 75., č. 343, 15. 12. 1935, s. 38.

⁵⁴³ *Sport a hry*, roč. 72., č. 104, 14. 4. 1932, s. 4.

⁵⁴⁴ *Národní listy*, roč. 66., č. 33, 2. 2. 1926, s. 4.

⁵⁴⁵ *Lidové noviny*, roč. 14., č. 232, 23. 8. 1906, s. 5.

⁵⁴⁶ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karta 28, složka 251.

⁵⁴⁷ *Čas*, roč. 21., č. 233, 24. 8. 1907, s. 6.

⁵⁴⁸ *Čas*, roč. 21., č. 186, 8. 7. 1907, s. 4.

minuty od startu. Po 42 vteřinách objevil se u jezu Šimek. Snažil se přejít s jezu na jez, ale hladký povrch kamení zdržel ho více než Hulíka přelézání jezů obou. Nad to dostal se do mělčiny. Odtud už měl Hulík vítězství jisté. Ve 25:35 vystoupil na jez Chorvat Žagar a o 2 vteřiny poté i Nejedlý. Staroměstský jez objevil se před Hulíkem ve 44 min. a 15 vteřině. Obratně naň se vyšvihl, přeběhl po koze a vrhl se do proudu vrátek. Taktický tento čin vynesl mu opět náskok před Šimkem, jenž promrzlý objevil se nad jezem právě, když Hulík byl už pod řetězovou lávkou. Hulík skončil závod za nadšeného potlesku obecenstva na mostě Svatoplukově i na Občanské plovárně za 1 hodinu 4 minuty a 58 vteřin⁵⁴⁹ Hulík i Nejedlý si ještě po závodě, na důkaz své kondice, zacvičili na bradlech.⁵⁵⁰

Některé ročníky závodu Napříč Prahou měly pozměněnou trasu, protože voda ve Vltavě byla po deštích tak vysoká, že to bylo pro plavce, hlavně v propustích a na jezech, nebezpečné. Nevedla tak od Vyšehradu k Čechovu mostu, ale z Braníka nad Barrandovskou skálou ke Smíchovské areně při Podskalském nábřeží.⁵⁵¹ Mezi vítězi všech ročníků se našla známá jména plavců i plavkyň, která jsme znali i z výsledkových listin Mistrovství ČSR v plavání nebo dokonce z ME. Tak např. Antoš zvítězil 2x, Koutek 3x, Pacovský 3x, Hrášek 2x, Prüll 3x, Mejzlíková 3x nebo Pražáková 2x.⁵⁵²

Všechny ročníky závodu Napříč Prahou byly hojně sledované veřejností. Bylo vidět, že tento závod obrovsky zpopularizoval plavectví u nás, čímž splnil svůj hlavní účel.

Obr. 35 Plavci závodu Napříč Prahou 1915⁵⁵³

⁵⁴⁹ *Světozor*, roč. 9., č. 47, 10. 9. 1909, s. 27.

⁵⁵⁰ Tamtéž.

⁵⁵¹ *Národní listy*, roč. 54., č. 201, 25. 7. 1914, s. 5.

⁵⁵² *Lidové noviny*, roč. 34., č. 409, 15. 8. 1926, s. 10.

⁵⁵³ *Český svět*, roč. 12., č. 1, 10. 9. 1915, s. 14.

Obr. 36 Medaile Rudolfa Richtera za 2. místo v plaveckém závodě Napříč Prahou⁵⁵⁴

Obr. 37 Vítěz Schön v závodě Napříč Prahou 1934⁵⁵⁵

⁵⁵⁴ <https://www.esbirky.cz/hledat/rychle/vysledky?keywords=medaile+rudolfa+richtera&order=relevance>, dostupné 12. 4. 2021.

⁵⁵⁵ *Expres*, roč. 7., č. 201, 4. 9. 1934, s. 4.

Napříč Vltavou

Závod Napříč Vltavou započal svojí historii v roce 1923 a jeho zakladatelem byl Amatérský plavecký klub Praha podle vzoru pařížského závodu, „Coupe de Noël“ (Vánoční pohár), Napříč Sénou. Trasa pražského závodu vedla od místa pod Čechovým mostem od Občanské plovárny k nábřeží pod parlamentní budovou a měřila 170 m (ten pařížský závod měřil 70 m). Závodilo se podle řádů a pod vlajkou ČsAPS, přihlásit se mohli všichni muži i ženy starší 18 let, domácí i cizinci. Při počtu přihlášených méně jak tři se závod nekonal. Každý závodník se musel před závodem podrobit lékařské prohlídce. Během celého závodu měl každý plavec k dispozici loďku s průvodcem.⁵⁵⁶ Vítěz závodu obdržel putovní cenu a čestnou plaketu. Cena byla putovní a definitivně ji mohl získat jenom ten, kdo třikrát za sebou nebo pětkrát vůbec zvítězil.⁵⁵⁷ Nejznámějším plavcem tohoto závodu se stal „old-boy-plavec“ Alfréd Nikodém (60 let v roce 1924), který tento závod i mnohokrát vyhrál.

První ročník tohoto závodu, který se stal ihned jedním z nejpoblárnějších sportovních podniků vůbec, se konal 2. dubna 1923 s teplotou vody 6°C a vítězem se stal známý plavec Stanislav Bičák.⁵⁵⁸

Další rok, 6. dubna 1924, se závod konal za mimořádně těžkých podmínek. Voda měla teplotu jen 3,5°C, výška vody byla 80 cm nad normálem, rychlost proudu bylo 7 m za vteřinu a Vltava byla pokrytá silnými kusy ledu. Ale protože myšlenkou tohoto závodu byla odvaha, statečnost a sebeobětování, tak se pořadatelé ani plavci nenechali odradit a závod se uskutečnil. Plavalo se ve třech kategoriích, staří páni, ženy a senioři. Své kategorie vyhráli plavci, od kterých to bylo i očekáváno. Ve starých pánech to byl Alfréd Nikodém, který si tímto startem krásně oslavil svoje 60. narozeniny, v ženách sl. Drážková (několikanásobná mistryně ČSR v plavání) a v seniorech Stanislav Bičák (několikanásobný mistr republiky v plavání na krátké tratě).⁵⁵⁹

---

⁵⁵⁶ *Československé plavectví*, roč. I., č.8, 25. 3. 1924, s. 6.

⁵⁵⁷ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 49, složka 278.

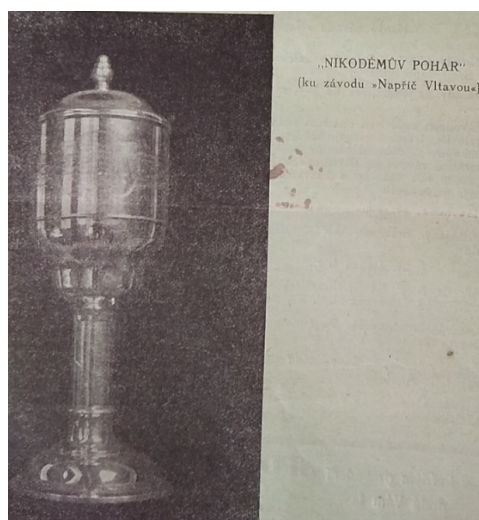
⁵⁵⁸ *Československé plavectví*, roč. I., č.8, 25. 3. 1924, s. 6.

⁵⁵⁹ *Československé plavectví*, roč. I., č.9, 18. 4. 1924, s. 3-4.

Obr. 38 Vítězné závody Napříč Vltavou v roce 1924⁵⁶⁰

Obr. 39 Nikodémův vítězný pohár z roku 1924⁵⁶¹

Další zkouškou odhodlání a otužilosti prošli plavci 22. března 1925 v zasněžené Praze za obrovské sledovanosti diváků (12-15000)⁵⁶² s teplotou vody i vzduchu kolem 2°C. Startovalo 15 plavců, z toho dvě ženy. Již potřetí zvítězil ve starých pánech Nikodém a vyvrátil tak zlé předsudky o negativních účincích studené vody na lidské tělo, a v seniorech Stanislav Bičák.⁵⁶³

⁵⁶⁰ *Československé plavectví*, roč. II., č.11, 11. 6. 1924, s. 1.

⁵⁶¹ Tamtéž, s. 2.

⁵⁶² *Večer*, roč. 13., č. 64, 18. 3. 1926, s. 4.

⁵⁶³ *Rovnost*, roč. 41., č. 82, 24. 3. 1925, s. 6.

Za příznivých povětrnostních podmínek a teplotě vody 4°C se konal po čtvrté, 28. března 1926, závod Napříč Vltavou s 31 závodníky, kteří byli tentokrát rozděleni do 6 kategorií (dámy, vojíny, ženy příchozí, muži příchozí, staří páni a závodníci). V hlavních kategoriích si opět nenechali ujít vítězství Bičák a Nikodém, v ženách zvítězila plavkyně Nezavdalová.⁵⁶⁴

Obr. 40 Plavecký závod Napříč Vltavou 28. března 1926, start závodnic⁵⁶⁵

Obr. 41 Skupina závodníků s nestorem českých plavců A. Nikodémem (vpravo dole) v roce 1926⁵⁶⁶

⁵⁶⁴ *Večer*, roč. 13., č. 73, 29. 3. 1926, s. 4.

⁵⁶⁵ <http://www.sportovnilisty.cz/retro/plavecky-zavod-napric-prahou/>, dostupné 9. 12. 2020.

⁵⁶⁶ Tamtéž.

Stejných vítězů se dočkal i pátý ročník tohoto závodu, konaný 27. března 1927 za pěkného počasí a vody „teplé“ 7,5°C.⁵⁶⁷

Za to v roce 1928, 23. března, už měla voda zase jenom 2°C, ale to nevadilo ani Stanislavu Bičákovi ani plavkyni Muratové, aby v závodě zvítězili.⁵⁶⁸

Obr. 42 Start žen v závodě Napříč Vltavou 1928⁵⁶⁹

Obr. 43 Vítězka šestého ročníku závodu Napříč Vltavou 1928 Muratová⁵⁷⁰

⁵⁶⁷ *Československé plavectví*, roč. IV., č.3, 21. 4. 1927 s. 3.

⁵⁶⁸ *Večer*, roč. 15., č. 72, 26. 3. 1928, s. 4.

⁵⁶⁹ <http://www.sportovnílisty.cz/retro/zavod-otuzilcu-v-roce-1928/>, dostupné 9. 12. 2020.

⁵⁷⁰ *Večer*, roč. 15., č. 73, 28. 3. 1928, s. 1.

Obr. 44 Stanislav Bičák jako vítěz závodu Napříč Vltavou 1928⁵⁷¹

Za poměrně slabého zájmu diváků se uskutečnil v březnu 1929 tento jarní závod již po sedmé, tentokrát bohužel s tragickou událostí. Ing. Toužimský, ač byl výslovně po lékařské prohlídce upozorněn, aby neshodil, dostal srdeční mrtvici. Tato událost samozřejmě „přihrála kašičku“ všem těm, kteří otužilství, a vlastně i tento závod odsuzovali. V mužských kategoriích byli tradiční vítězové, St. Bičák a A. Nikodém, v ženách zvítězila Nezavdalová.⁵⁷²

Obr. 45 Vlevo vítězný St. Bičák s pohárem, vpravo A. Nikodém také s pohárem ze své kategorie, rok 1929⁵⁷³

⁵⁷¹ *Domov a svět*, roč. 2., č. 13, 31. 3. 1928, s. 14.

⁵⁷² *Československé plavectví*, roč. VI., č.2, 15. 4. 1929, s. 2.

⁵⁷³ *Večer*, roč. 16., č.83, 9. 4. 1929, s. 1.

Tragická událost minulého ročníku vedla ČsAPS, podle jehož řádů se závod řídil, i APK Praha, který ho pořádal, k úpravě závodních propozic. Kategorie byly čtyři, a to příchozí muži a ženy a závodníci muži a ženy, ve věku 18-35 let. Každý závodník, i ten příchozí, musel absolvovat přípravný trénink, který se konal 16. a 23. března 1930 na Občanské plovárně pod Letnou. Mimopražským a příchozím stačilo potvrzení o přípravném tréninku od příslušné župy či klubu. Každý účastník závodu se musel podrobit lékařské prohlídce a pokud nebyl uznán schopný závodu, plavat nesměl. Což v minulých ročnících bylo na jeho uvážení. Pokud by byla teplota vody menší než 8°C, závod by byl přeložen na jiný termín.⁵⁷⁴ Na konci března, 30. března 1930, se tedy sešli plavci k osmému poměření svých sil v závodě Napříč Vltavou, již s pozměněnými pravidly. Při teplotě vody i vzduchu 10°C a účasti 18 závodníků, zvítězil tentokrát plavec Černý, protože favorit závodu St. Bičák vzdal v polovině závodu kvůli křečím, a poprvé za existence tohoto závodu nevyhrál ve své kategorii.⁵⁷⁵ V ženské kategorii závodnic zvítězila již potřetí Nezavdalová.⁵⁷⁶

Obr. 46 Plavec Černý, vítěz závodu Napříč Vltavou 1930⁵⁷⁷

Početné obecnstvo, které lemovalo oba břehy Vltavy, vytvářelo krásnou atmosféru již devátému ročníku tohoto jarního otužileckého závodu. 12. dubna v 11 hodin byl závod

⁵⁷⁴ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 49, složka 278, Propozice závodů.

⁵⁷⁵ *Letem světem*, roč. 4., č. 24, 1. 4. 1930, s. 2.

⁵⁷⁶ *Polední list*, roč. 4, č. 90, 31. 3. 1930, s. 5.

⁵⁷⁷ *Letem světem*, roč. 4., č. 24, 1. 4. 1930, s. 2.

odstartován, opět ve čtyřech kategoriích, jak bylo loni nově ustanoveno. Již po druhé za sebou zvítězil plavec Černý a po čtvrté vůbec, plavkyně Vlasta Nezavdalová.⁵⁷⁸

Obr. 47 Vítěz závodu Napříč Vltavou 1931, plavec Černý⁵⁷⁹

Jubilejní desátý ročník, tohoto hojně diváky navštěvovaného závodu (dle policejního odhadu až 50 000 lidí), se uskutečnil 17. dubna 1932, za velmi příjemné teploty vzduchu 16°C a teploty vody 8°C.⁵⁸⁰ Tentokrát startoval i jeden plavec ze zahraničí, Belgičan Melfait, který nakonec skončil třetí. V kategorii starých pánů plaval, jako jediný, opět Alfréd Nikodém, který i jako jediný plavec závodil ve všech deseti ročnících tohoto závodu. Již potřetí za sebou zvítězil v kategorii závodníků plavec Černý a v závodnicích popáté Nezavdalová.⁵⁸¹

⁵⁷⁸ *Večer*, roč. 18., č. 86, 13. 4. 1931, s. 2.

⁵⁷⁹ *Národní listy*, roč. 71., č. 103, 14. 4. 1931, s. 1.

⁵⁸⁰ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 27, složka 251, Protokoly národních závodů.

⁵⁸¹ *Lidové noviny*, roč. 40., č. 197, 18. 4. 1932, s. 6.

Obr. 48 Vítězové závodu Napříč Vltavou 1932, Černý a Nezavdalová (nahore)⁵⁸²

V jedenáctém ročníku závodu Napříč Vltavou, konaném 9. dubna 1933, se nestalo nic zvláštního. Pouze to, že poprvé neplavali staří pánové, protože jediný plavec této kategorie, Alfréd Nikodém onemocněl. Vítězem v kategorii muži závodníci zvítězil opět Černý, v ženách závodnicích pak Griemanová-Dobruská.⁵⁸³

Již 18. března 1934 se po dvanácté, ve vodě studené 6°C a vzduchu o teplotě 9 °C, konal jarní závod ve Vltavě. Tentokrát opět startoval již 70letý A. Nikodém. V závodnicích zvítězil plavec Štorkán, v plavkyních, se po roční pauze, zadařilo opět Nezavdalové.⁵⁸⁴

Za velmi příznivého, tentokrát prvo květnového, počasí startovalo 25 závodníků napříč Vltavou v roce 1935. Opět nechyběl A. Nikodém. Dle očekávání zvítězil Kosta Koutek a po sedmé plavkyně Nezavdalová.⁵⁸⁵

Čtrnáctý ročník závodu se neobvykle, ale záměrně, konal až 21. května 1936. Tímto se původně jarní závod stával pomalu, ale jistě spíše závodem letním a to z jasných důvodů. V březnu i v dubnu plavali často plavci i za hustého sněžení a za teploty vody i vzduchu

⁵⁸² *Večer*, roč. 19., č. 93, 20. 4. 1932, s. 1.

⁵⁸³ *Národní listy*, roč. 73., č. 15, 10. 4. 1933, s. 5.

⁵⁸⁴ *Československé plavectví*, roč. X., č. 4, 15. 4. 1934, s. 6.

⁵⁸⁵ *Venkov*, roč. 30., č. 103, 3. 5. 1935, s. 10.

kolem 2°C, což bylo opravdu o zdraví, jak se ukázalo i v roce 1929. V závodech jednotlivců zvítězil plavec Sparty, Vondřejc, v ženách brněnská plavkyně Schramková.⁵⁸⁶

I v roce 1937 se plavalo v květnu, a to 22., hned v osmi kategoriích (senioři, seniorky, junioři, dorostenci, dorostenky, vojíny, příchozí muži a ženy).⁵⁸⁷ Závod zahájil již 74letý nestor českých plavců A. Nikodém, nejmladší účastnicí byla teprve desetiletá Zienertová. V hlavní ženské kategorii zvítězila Schramková, v mužské byli vítězové dva, za stejný čas, Beran a Rado z Hagiboru.⁵⁸⁸

Šestnáctý ročník závodu Napříč Vltavou (29. května 1938), za teploty vody i vzduchu 15°C, je posledním, v rámci námi sledovaného období tzv. první republiky. Již po patnácté, z šestnácti závodů, se zúčastnil 75letý „mladík“ A. Nikodém. Ve čtyřech z pěti vypsáných kategorií zvítězili překvapivě plavci ČPK Praha. V hlavních závodních kategoriích, mužů i žen, vyhrál Landkamer a Slupecká.⁵⁸⁹

Dle dostupných informací se závod Napříč Vltavou konal naposledy 15. května 1947, a to po dvacáté. Tento ročník byl pojmenován „Memoriál Stanislava Bičáka“, což byl úplně první vítěz tohoto závodu v hlavní mužské kategorii. Posledním mužským vítězem se stal plavec Lexa a plavkyně Hudečková.⁵⁹⁰ Na něj potom navázal vánoční otužilecký závod „Memoriál Alfréda Nikodéma“, který se konal vždy 26. prosince, již od roku 1947, až do dnešní doby.

Faktorů, které ovlivňovaly výkony nejen našich plavců při plaveckých soutěžích, byla celá řada. Ať to byla tekoucí či stojatá voda, délka bazénu (25 nebo 50 m), teplota vody i vzduchu, psychický stav plavce, ale i samotný plavecký oděv, tedy plavky. A proto další podkapitolou, kapitoly Plavecké soutěže, je historický vývoj sportovních plavek.

---

⁵⁸⁶ *Polední list*, roč. 9., č. 143, 22. 5. 1936, s. 8.

⁵⁸⁷ Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 49, složka 278, Propozice závodů.

⁵⁸⁸ *Polední list*, roč. 11., č. 143, 24. 5. 1937, s. 4.

⁵⁸⁹ *Národní listy*, roč. 78., č. 22, 30. 5. 1938, s. 5.

⁵⁹⁰ *Čin*, roč. 3., č. 115, 17. 5. 1947, s. 8.

5.3 Historický vývoj sportovních plavek

Na přelomu 19. a 20. století měly ženy, z velké části, zákaz vstupu na veřejná koupaliště společně s muži, aby nedocházelo z jejich strany k nedůstojnému vystavování těla před pánskou společností. A když už byly na koupaliště či bazény vpuštěny, musely mít na sobě „vhodný oděv“, který zakrýval nejlépe celé jejich tělo. Jednalo se spíše o „koupací róby“, o ne moc skromnější než večerní šaty, které byly převážně z přírodních materiálů (vlna, bavlna), takže při namočení se nasákly vodou, ztěžkly a nebylo možno se v nich skoro vůbec pohybovat, natož plavat.⁵⁹¹

Fig. 3 - Designer unknown (American). *Bathing suit*, 1870s. Wool. New York: Metropolitan Museum of Art,

Fig. 5 - Maker unknown (American). *Bathing suit*, 1890-95. Wool, cotton.

Obr. 49 Dámské plavky v druhé polovině 19. století, vlevo 1870, vpravo 1890-1895⁵⁹²

S rozvojem sportovního plavání, a zapojení žen do tohoto sportu (poprvé na OH v roce 1912), se vzhled i materiál plavek pro ženy, ale i muže postupně měnil. Nešlo už jen o zakrývání intimních míst, ale šlo hlavně o možnost v plavkách, s co nejmenším omezením, plavat. Materiál, který se pro výrobu plavek používal, přešel od bavlny, pletené vlny, která se dala natáhnout a absorbovala méně vody než bavlna, a hedvábí až po viskózu, která zajišťovala přiléhavost, lehkost a elasticitu. Od roku 1938 se začal používat nylon a od 70. let 20. století se používal nylon s elasthanem, což zajišťovalo lepší pružnost, odolnost i odpor vody. Do roku 1912, kdy na OH poprvé plavaly ženy, docházelo celkem k výrazným změnám v plaveckém oblečení žen, o něco méně pak u mužů.⁵⁹³

⁵⁹¹ Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*. (Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita, s. 25-26.

⁵⁹² <https://fashionhistory.fitnyc.edu/a-history-of-womens-swimwear/>, dostupné 27. 1. 2021.

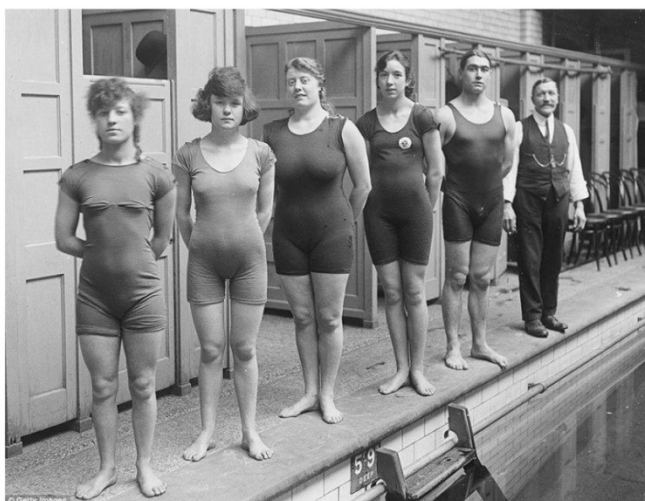
⁵⁹³ Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*.

Obr. 50 Vývoj dámských plavek na přelomu 19. a 20. století⁵⁹⁴

Na konci 19. století tvořily dámské plavky pro volný čas dvě části, a to halenou spojenou s kalhotami a sukni po kolena. V prvním desetiletí 20. století to už byly kraťasy spojené s halenou bez rukávů.⁵⁹⁵

More streamlined, athletic swimwear from the early 1900s. Source: [Afreecan Image](#)

Obr. 51 Dámské i pánské sportovní plavky na samém počátku 20. století⁵⁹⁶

Po 1. světové válce vzrostla popularita jednodušších, více odhalujících plavek, a to nejen pro sportovní účely, ale i pro volný čas. Ve 20. letech 20. století začaly být dámské plavky téměř totožné s těmi pánskými. Jednalo se o první „unisex“ plavky, a tak to vlastně

(Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita, s. 25-26.

⁵⁹⁴ <https://allthatsinteresting.com/history-of-womens-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁵⁹⁵ Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*. (Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita, s. 25-26.

⁵⁹⁶ <https://allthatsinteresting.com/history-of-womens-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

zůstalo až do 40. let 20. století.⁵⁹⁷ Ani pánské plavky se nevyhnuly pokroku, ale ne tak markantnímu, neboť na konci 19. století muži plavali v koupacím obleku po lokty a kolena⁵⁹⁸ a už na počátku 20. století to byly jednoduché plavky zakrývající tělo pouze od boků po ramena.⁵⁹⁹

1880-1890, The Union Suit

Obr. 52 Pánské plavky na konci 19. století⁶⁰⁰

Již na počátku 20. století vypadaly pánské závodní plavky podobně, jako ty dnešní (ty mají delší nohavice nad kolena). Lišily se samozřejmě materiálem i způsobem zpracování. V tehdejší době vzhled plavek odrážel spíše dobové módní pojetí, kdežto dnes je prioritou rychlost a mobilita.⁶⁰¹

Obr. 53 Pánské plavky pro volný čas v roce 1910 vlevo⁶⁰² a pro sportovní plavání vpravo⁶⁰³

⁵⁹⁷ Horwood, C., (2000). *Girls who arouse dangerous passions: women and bathing, 1900–39*. Women's History Review, roč. 9., č. 4, s. 658 a 662.

⁵⁹⁸ <https://www.gentlemansgazette.com/mens-swimwear-guide/#1>, dostupné 26. 1. 2021.

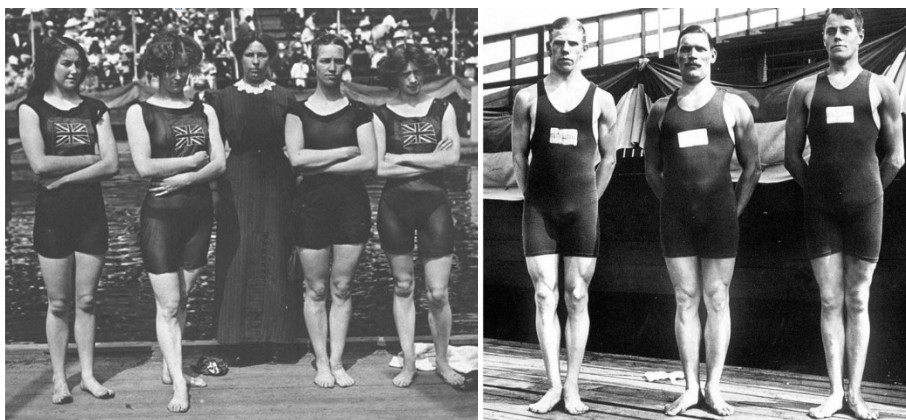
⁵⁹⁹ <https://www.teenvogue.com/story/olympics-swimsuits-over-history-time-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁰ <http://justrealcasual.blogspot.com/2011/05/history-of-mens-swimwear.html>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰¹ <https://www.vanityfair.com/style/photos/2016/08/womens-olympics-swimsuits>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰² <http://www.frockflicks.com/swimsuits-sweeney-todd/>, dostupné 26. 1. 2021.

Na OH, kde poprvé plavaly ženy, byly dámské plavky z hedvábí, takže po namočení byly průhledné a plavkyně pod ně musely nosit spodní prádlo. Jednalo se o jednoduché plavky se silnějšími ramínky a menším vykrojením u krku než měli muži.⁶⁰⁴

Obr. 54 Dámské plavky na OH ve Stockholmu 1912 vlevo⁶⁰⁵ a pánské plavky vpravo⁶⁰⁶

Na OH v Antverpách již měly ženy své plavky vylepšené, aby nebyly průhledné. V dolní části měly plavky sukénku, aby vypadaly spíše jako šaty, a ne jako spodní prádlo.⁶⁰⁷ Z estetického hlediska to bylo pro ženy možná lepší, ale z hlediska rychlosti to byla určitě nevýhoda, protože každý kousek látky navíc znamenal větší odpor vůči vodě, a tím i horší zaplavaný čas.

Obr. 55 Dámské plavky na OH v Antverpách v roce 1920 vlevo⁶⁰⁸ a vpravo pánské plavky⁶⁰⁹

⁶⁰³ <http://justrealcasual.blogspot.com/2011/05/history-of-mens-swimwear.html>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁴ <https://www.teenvogue.com/story/olympics-swimsuits-over-history-time-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁵ <https://allthatsinteresting.com/history-of-womens-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁶ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Erik_Adlerz,_Hjalmar_Johansson,_John_Jansson_1912.jpg, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁷ <https://www.teenvogue.com/story/olympics-swimsuits-over-history-time-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Swimming_at_the_1920_Summer_Olympics_%E2%80%93_Women%27s_100_metre_freestyle, dostupné 26. 1. 2021.

⁶⁰⁹ <https://thecostumerag.com/revealing-racerback-swimsuit-goes-on-show-in-new-va-museum/>, dostupné 26. 1. 2021.

Obr. 56 Pánské i dámské plavky na OH v Paříži 1924⁶¹⁰

Na OH v Amsterdamu, v roce 1928, byly dámské plavky stále stejné, jen byly buď se sukénkou nebo bez ní. Délka nohavic sahala do horní části stehen.⁶¹¹

Obr. 57 Pánské plavky na OH v Amsterdamu 1928 vlevo⁶¹² a dámské vpravo⁶¹³

Ani v dalších letech se už na sportovních dámských i pánských plavkách nic moc neměnilo.

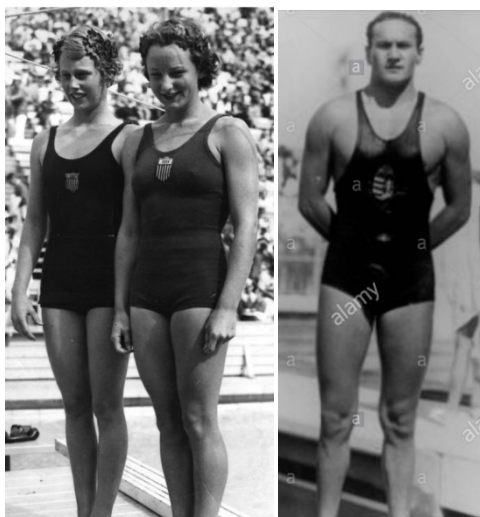
Obr. 58 Pánské plavky na OH v Los Angeles 1932 vlevo⁶¹⁴ a dámské vpravo⁶¹⁵

⁶¹⁰<https://www.gettyimages.com/photos/1924-summer-olympics-paris?phrase=1924%20summer%20olympics%20paris&sort=mostpopular>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹¹<https://www.teenvogue.com/story/olympics-swimsuits-over-history-time-swimwear>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹² <https://cz.pinterest.com/pin/372180356684629686/>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹³ <https://historicindianapolis.com/ladies-lounge-swimwear-of-olympic-proportions/>, dostupné 26. 1. 2021.

Obr. 59 Dámské plavky na OH v Berlíně 1936 vlevo⁶¹⁶a pánské vpravo⁶¹⁷

Nový vzhled pánských sportovních plavek byl představen na OH v roce 1948 v Londýně, kdy pánské plavky dostaly svojí novou podobu, a to slipový či boxerkový střih. Dámské plavky zůstaly stejné.

Obr. 60 Pánské sportovní plavky na OH v roce 1948 vlevo⁶¹⁸a dámské vpravo⁶¹⁹

Až do konce 20. století plavali muži ve slipovém designu plavek a ženy v jednodílných celkových plavkách, samozřejmě s různými malými střihovými úpravami.

⁶¹⁴ <https://cz.pinterest.com/pin/372180356684629688/>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹⁵ <https://www.ebay.com/itm/Photo-Chrome-Olympiad-Los-Angeles-1932-No-98-Swimming-100-m-Helene-Madison-/254048607466>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹⁶ <https://www.vanityfair.com/style/photos/2016/08/womens-olympics-swimsuits>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹⁷ <https://www.alamy.com/english-abay-nemes-oszkr-olympic-swimmer-1936-12-abaynemesoszkar-image211367632.html>, dostupné 26. 1. 2021.

⁶¹⁸ <https://www.theguardian.com/sport/gallery/2009/jul/29/swim-suits-supersuits-history-michael-phelps>, dostupné 27. 1. 2021.

⁶¹⁹ <https://www.gettyimages.co.uk/photos/london-1948-swimming?phrase=london%201948%20swimming&sort=mostpopular#>, dostupné 27. 1. 2021.

Obr. 61 Různé střihy dámských a pánských sportovních plavek ve druhé polovině 20. století⁶²⁰

Přelomovým rokem se stal magický letopočet 2000, kdy plavecké firmy Speedo a TYR přišly s „novou“ podobou pánských i dámských plavek. S „novou“, znamenalo využití moderních technologií a inovativních materiálů (polyuretan a uhlíkové vlákno), ale střihem, jakoby se vrátily o 100 let zpátky.⁶²¹ Proto se také v období 2000-2010 hovořilo v oblasti sportovních plavek o „technologickém dopingu“, protože právě polyuretan a jeho „správné“ zpracování způsobilo, že v těchto letech došlo k překonání neuvěřitelného počtu světových plaveckých rekordů. Muselo tak dojít, v oblasti plavek, k úpravě pravidel. Polyuretan byl pro výrobu závodních plavek zakázán a byly také upraveny střihy plavek.⁶²²

Obr. 62 Dámské plavky na OH v roce 2000 v Sydney vlevo a pánské vpravo⁶²³

⁶²⁰ <https://www.dailymail.co.uk/femail/article-3739437/How-competitive-swimwear-changed-past-century.html>, dostupné 27. 1. 2021.

⁶²¹ Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*. (Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita, s. 25.

⁶²² Tamtéž, s. 47.

⁶²³ <https://www.dailymail.co.uk/femail/article-3739437/How-competitive-swimwear-changed-past-century.html>, dostupné 27. 1. 2021.

Faktorů, které ovlivňují výkony plavců, je celá řada. Když pomineme délku bazénu (25 m a 50 m), kde v 25m, jsou díky obrátce, odrazu a plaváním pod hladinou vody plavci rychlejší než v 50m, pak mezi nejvýznamnější faktory patří fyzikální (vyskytující se v plaveckém prostředí), dále fyziologické (spojení s biologickou stavbou plavce), a v neposlední řadě i psychické. Pro výrobu plavek, tak, aby byly co „nejrychlejší“, je nejpodstatnější snížit co nejvíce odpor vody a podpořit správnou svalovou práci.

Na konci 19. století, kdy bylo mužské plavání poprvé na OH, se těmito faktory výrobci plavek jistě nezaobírali. Na počátku 20. století, kdy se pro výrobu plavek používala vlna nebo bavlna, se již začalo více přemýšlet o použitém materiálu, aby plavky nasákly co nejméně vody. Od bavlny se tak přešlo k pletené vlně, která byla více pružná a nenasakovala tolik vody. V roce 1908 nevypadaly pánské sportovní plavky o moc jinak než v dnešní době, jen byly samozřejmě z jiného materiálu, z viskózy. Dámské plavky na stockholmské olympiádě (1912) byly z hedvábí, a díky tomu byly po namočení průhledné. Od 20. let 20. století vypadaly dámské i pánské plavky téměř stejně a hlavním materiálem byla viskóza, která byla lehká, přiléhavá a elastická. Od 40. let 20. století se začal pro výrobu sportovních plavek používat nylon a střih pánských plavek se v 50. letech změnil na slipový. V 70. letech se materiál pro plavky závodních plavců změnil na nylon s elastanem a slipový střih pánských plavek a celkových jednodílných dámských plavek vydržel s malými úpravami až do konce 20. století. Počátek 21. století znamenal ve výrobě sportovních plavek technologický převrat, ale co se designu týkalo, ten se v mnohém podobal plavkám z počátku 20. století.

6 Plovárny a bazény od počátku 19. století do roku 1938

První plavecké závody, soutěže i tréninky se u nás konaly hlavně na řekách. Tak např. první mistrovství Československa žen a mužů se konalo na Vltavě u Císařské louky, roku 1919. I když se od počátku 20. století sem tam postavila nějaká krytá plovárna, buď neměla vhodné rozměry pro plavecký trénink a závody, nebo ten, kdo jí spravoval, neměl pro podporu plavání pochopení. Kolem roku 1900 byly v Liberci postaveny kryté lázně s bazénem o rozměrech 20x10 m a v roce 1909 vybudovala teplická spořitelna zimní lázně v Teplicích s bazénem o rozměrech 20x12 m, který byl napuštěný teplou vřídelní vodou.⁶²⁴ 1. prosince 1923 byl otevřen v Praze bazén Klárov, a i když neměl regulérní rozměry, byl pro naše plavectví velmi důležitý, protože plavci mohli trénovat i v zimě.⁶²⁵ V Praze neměli plavci 25m bazén ještě dlouho po 1. sv. válce. Až v roce 1927 byl otevřen první regulérní⁶²⁶ krytý 25 metrů dlouhý plavecký bazén v českých zemích⁶²⁷, a to v Praze v Klimentské ulici. A poté následovaly další 25m bazény, a to v Paláci YMCA v Praze v roce 1928, tzv. Schichtův bazén v Ústí nad Labem z roku 1931, bazén v Plzni z roku 1932 a bazén v hotelu AXA v Praze. V roce 1932 otevřeli krytý bazén v Hradci Králové, ten měl ale rozměry 30x12 m. Ještě v roce 1938 bylo na našem území pouze 8 krytých bazénů, čemuž odpovídaly i sporadické úspěchy našich plavců na ME a prakticky žádné na OH. V roce 1930 byl pak slavnostně otevřen plavecký stadion v Praze pod Barrandovem.⁶²⁸

V meziválečném období vzniklo na území Československa i mnoho přírodních, oblíbených a hojně navštěvovaných koupališť a říčních lázní. Mezi nejznámější patřil výše zmíněný plavecký areál po Barrandovem v Praze, otevřený v srpnu 1930. V Praze fungovalo i mnoho říčních plováren, jako Žluté lázně v Praze v Podolí z roku 1910, lázně Na mlýnku, lázně na pontonech u Žofína nebo Občanská plovárna na Klárově. Velké množství přírodních koupališť bylo pro veřejnost k dispozici i v okolí Prahy. Byly to např. říční lázně Antonína Šůry na Zbraslavi, lázně v Měchenicích, říční koupaliště na Káranském ostrově na Labi tzv.

---

⁶²⁴ *Českosl. plavectví*, roč. II., č. 19, 15. 2. 1925, s. 2.

⁶²⁵ Tamtéž, s. 3.

⁶²⁶ Neregulérní (kratší než 25 m) bazény byly většinou u městských lázní a sloužili zejména pro lázeňský provoz. Byly to např. Charlottiny lázně Na Ponávce v Brně z roku 1885 s bazénem o rozměrech 20x8 m pro letní i zimní využití. Dále 20m bazén v Liberci z roku 1902, v Ústí nad Labem z roku 1908 nebo krytý bazén v lázních Koruna na Václavském náměstí z roku 1914, který měl tvar šestiúhelníku. V roce 1926 byl otevřen 20m čistě plavecký bazén v Tyršově domě.

⁶²⁷ Úplně první krytý regulérní vyhříváný bazén na našem území byl bratislavský Grössling postavený v roce 1914.

⁶²⁸ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: JU, s. 143-150.

České Grado, z roku 1926 lázně v Klánovicích, rybník Vyžlovka a Jevany v okolí Kostelce nad Černými lesy. Ale ani v dalších městech meziválečného Československa nechyběly krásné plovárny. Tak např. Sokolské plovárny v Českých Budějovicích vybudovaných v letech 1930-1932, plovárna na Radbuze v Plzni z roku 1910, přírodní koupaliště na Berounce v Bukovci z roku 1936, koupaliště Babylon u Domažlic, Klíšské termální lázně v Ústí nad Labem z roku 1930, Máchovo jezero u Doks, Radvanecký rybník u obce Sloup v Čechách, plovárna v Rovensku v Českém ráji, koupaliště v Dobrovici na Mladoboleslavsku, říční koupaliště na Labi v Nymburku a Poděbradech, plovárna v Křivolíku U České Třebové z roku 1938, Tereziiny lázně v Lanškrouně z roku 1927, rybník Benátky v Šumperku z roku 1925, lázně Zábřdovice u Brna a lázně Riviera na řece Svatce, lázně na Starém Brně a největší vodní dílo na území Československa, Vranovská přehrada na Dyji.⁶²⁹ I když to z výše jmenovaného seznamu bazénů, plováren a koupališť vypadá, že míst pro plavání bylo dost, nebylo tomu tak.

6.1 První plovárny v Českých zemích 19. století

V následujícím textu byly vybrány nejznámější plovárny na Vltavě v Praze a také v jejím okolí, které sloužily nejenom k prvním plaveckým tréninkům a závodům našich plavců, ale také k trávení volného času široké veřejnosti.

Plavání a koupání se u nás začalo rozvíjet na počátku 19. století. „*Pobyt lidí u vody, včetně amatérského sportování v plaveckých drahách bazénu nebo míčových her poblíž mola, naplňoval dobový ideál demokratického životního stylu, budeme si všichni rovni, když se svlečeme ze statusových šatů a ohodíme při plavání nebo při posezení na trávniku masky své společenské povýšenosti.*“⁶³⁰ Nejprve se využívala vhodná místa v přírodě, později se začaly stavět první speciální plovárny, a to hlavně na řekách. Nejstarší plovárnou v celém tehdejší Rakousku a první stavbou tohoto druhu ve střední Evropě byla Vojenská plovárna z roku 1809 u malostranského břehu Vltavy. Tato plovárna sloužila především k výuce plavání příslušníků pražské vojenské posádky, ale přístupná byla i pro veřejnost, a to každou neděli. V roce 1824 byla Vojenská plovárna zcela zničena povodněmi, ale byla postavena znovu a poctivěji. V roce 1840 byla otevřena Občanská plovárna s velkou restaurací a výhledem na řeku, nedaleko té Vojenské. Navštěvovali jí zejména muži a děti, protože koupání žen na veřejnosti bylo opět proti „dobrým mravům“. Ženy, které měly odvalu a přišly se vykoupat,

⁶²⁹ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: JU, s. 153-163.

⁶³⁰ Švácha, R. a kol. (2012). *Naprej! Česká sportovní architektura 1567-2012*. 1. vyd. Praha: Prostor, s. 122.

měly takový oblek, že se v něm skoro utopily. První koupací budky na vorech (protože v té době se koupat pod širým nebem nedovolovaly tzv. „dobré mravy“) se objevily začátkem 19. století na Žofině, kde také později, v roce 1884 vznikly známé říční lázně. Různá přírodní koupaliště a říční lázně postupně vznikaly i v dalších městech Čech a Moravy.⁶³¹

6.1.1 Vojenská plovárna

Kvůli plaveckému výcviku vojáků vznikly v roce 1809 první nejstarší říční lázně (Vojenská plovárna) v českých zemích, tehdejším Rakousku-Uhersku, a to v Praze na Františku. Nová plovárna byla zřízena na staré lodi kotvící na Vltavě. Zakladatelem Vojenské plovárny byl Ernst von Pfuel, setník řadového pěšího pluku arcivévody Rainera. Pfuel byl nadšeným propagátorem gymnastických cvičení, ale hlavně plavání.⁶³² *„Pravidelná tempa údajně odpozoval z plavecké techniky žab a první plavci jeho „učiliště“ byli přidržováni nad hladinou provazem. Stará loď fungující jako plovárna přestala brzy vyhovovat, a proto byla z Pfuelova podnětu zbudována nová a větší. Tvořil ji prám z nehoblovaných fošen a trámů umístěný nově do zátoky u Křižovnického kláštera. Plovárna, kterou doplnily prostorné kabinky, můstky a galerie, se stala vyhledávanou pražskou atrakcí. Postupně byla rozšiřována a roku 1817 zpřístupněna také civilním zájemcům. V roce 1824 poničila plovárnu povodeň, která ji odnesla až do Roztok, kde ji chytili rybáři. Plovárna byla obnovena na původním místě, avšak o deset let později ji znovu odnesla povodeň. Zachytila se u Jezuitské zahrady, kde zůstala připevněna a sloužila ještě řadu let. Podle historiků nedělalo míšení vojenského a civilního živlu dobrotu, a tak bylo rozhodnuto o založení ryze civilní plovárny ležící pár desítek metrů níže po proudu Vltavy, a to Občanské plovárny, roku 1840, která se stala centrem nejenom hygieny a společenského setkávání, ale také pražskou architektonickou chloubou.“*⁶³³

---

⁶³¹ Hrubeš, J., Hrubešová, E. (1997). *Pražské domy vyprávějí II.* 1. vyd. Roztoky u Prahy: Orion, s. 78-80.

⁶³² <http://www.primaplana.cz/news/prazska-vojenska-plovarna-a-setnik-von-pfuel/>, dostupné 17. 5. 2015.

⁶³³ Tamtéž.

Obr. 63 Vojenská plovárna z roku 1870⁶³⁴

6.1.2 Občanská plovárna

Jak již bylo zmíněno výše, od roku 1840 se mohli Pražané koupat pod letenským kopcem vedle dnešního Čechova mostu v jedněch z nejoblíbenějších přírodních lázních, Občanské plovárně.⁶³⁵ „Občanská plovárna byla postavena v klasicistním stylu podle návrhu architekta Josefa Krannerera (mimo jiné autora schodů z Karlova mostu na Kampu). Pražané se tam koupali v řece mezi dřevěnými pontony, které byly každé jaro pravidelně stavěny a na podzim zase sklizeny. Součástí lázně byla také plavecká škola a restaurant, pořádaly se zde i nejrůznější koncerty, plavecké či veslařské soutěže, scházeli se zde i otužilci. Jako malý sem pravidelně chodíval i Franz Kafka s otcem, jehož rodina bydlela pár metrů od lázně. Četné pražské povodně však zapříčinily, že z původního Krannerova návrhu budovy zůstala dodnes zachována jen střední část se sloupovím, křídla budovy jsou dostavovaná. I tak Pražanům sloužila do třetí čtvrtiny dvacátého století.“⁶³⁶

⁶³⁴ <http://www.sportovnilisty.cz/nejstarsi-historie-plaveckych-sportu-v-cechach/>, dostupné 23. 5. 2015.

⁶³⁵ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1559212-prazske-plovarny-kdysi-a-dnes>, dostupné 19. 5. 2015.

⁶³⁶ Tamtéž.

Obr. 64 Občanská plovárna v 19. Století vlevo a v 21. Století vpravo⁶³⁷

6.1.3 Slovanka

Nejenom levý břeh Vltavy sehrával stěžejní roli v historii pražského koupání v dobách, kdy se do vody ještě dalo vlézt. Podobnou roli sehrávaly i pražské ostrovy. Vyhlášenou říční plovárnou byla třetí nejstarší plovárna na Vltavě, Slovanka, z 90. let 19. století, nacházející se v severozápadní části Žofína neboli Slovanského ostrova.⁶³⁸ „Tato plovárna byla ve své době největší říční plovoucí plovárnou ve střední Evropě. Uprostřed dřevěných pontonů nabízela Slovanka různě hluboké bazény pro plavce i neplavce z prkenných konstrukcí a v parných dnech praskala ve švech.“⁶³⁹

⁶³⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1335468-zlute-lazne-oblibeny-odlesk-tradice-prazskych-plovaren>, dostupné 17. 5. 2015.

⁶³⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1559212-prazske-plovarny-kdysi-a-dnes>, dostupné 19. 5. 2015.

⁶³⁹ Tamtéž.

Obr. 65 Plovárna Slovanka v 1. polovině 20. století⁶⁴⁰

6.1.4 Vyšehradské říční lázně

Plovárny byly na Vltavě také pod Vyšehradem (kde byla Vltava až 12 metrů hluboká), v Podolí, v Braníku Na Mlýnku, na ostrově Štvanice či na Císařské louce, kam se chodilo po pontonovém mostě. Vyšehradské říční lázně měly zejména oproti Vojenské a Občanské plovárně, které stály níž po proudu Vltavy, výhodu v tom, že se nacházely v místě mezi železničním mostem a vyšehradskou skálou, kde Vltava bývala ještě čistá.⁶⁴¹ „O vznik lázní se roku 1894 zasloužil Jan Podlipný, pozdější pražský primátor. A třebaže šlo o obecní říční lázně, od svého vzniku se pravidelně pronajímaly soukromým provozovatelům. Tím prvním byl hostinský Václav Paul, který podepsal nájemní smlouvu na tři roky za roční poplatek 550 zlatých. Osud mu ovšem dopřál jen jednu sezónu. V říjnu téhož roku zasáhla Prahu povodeň, která plovoucí dřevěnou konstrukci strhla od břehu a hnala napříč městem. Větší část plovárny se naštěstí zachytila za pilíř Palackého mostu, ale zbytek byl vyloven až v Holešovicích a Libni. Následujícího roku se museli Vyšehradští obejít bez plovárny. Čekalo se na rozhodnutí speciálně ustavené komise, která měla za úkol posoudit bezpečnost dalšího provozu. Její verdikt zněl: posunout lázně zhruba o 30 metrů dále po proudu řeky a nahradit čtvercový půdorys obdélníkovým. Zároveň se výrazně zlepšilo ukotvení dřevostavby, neboť do

⁶⁴⁰ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1335468-zlute-lazne-oblibeny-odlesk-tradice-prazskych-plovaren>, dostupné 17. 5. 2015.

⁶⁴¹ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-vysehradske-ricni-lazne/>, dostupné 22. 5. 2015.

pobřežní navigace byly zabudovány žulové kvádry s železnými kruhy, kterými se provlékaly kotevní řetězy. O správnosti takových opatření všechny přesvědčila další povodeň roku 1896, kterou už lázně přečkaly bez potíží. Nové lázně patřily k největším v Praze. Sestávaly ze tří prostorných bazénů (zvláště pro muže, chlapce a ženy) a 33 kupadel. Tak se označovaly uzavřené kabinky, ve kterých se zájemci mohli oddávat koupeli v soukromí a bez okukování ostatních. Ostatně snad všechny plovárny bývaly v těch dobách obehnané ohradami, aby nikdo zvenčí nebyl pohoršován polonahými koupáči. V roce 1907 musela plovárna na čas změnit místo působnosti kvůli výstavbě nového nábreží pod Vyšehradem. Dočasný azyl našla na protějším smíchovském břehu u vorového přístavu. Jak je popsáno výše, ačkoliv lázně patřily městu, bývaly pravidelně pronajímány soukromníkům. Například mezi lety 1915-18 plovárnu provozoval František Mezlík, pozdější majitel nedaleké Mezlíkárně na opačné straně vyšehradské skály. Až v roce 1935 se magistrát rozhodl Vyšehradskou plovárnu prodat z důvodu neustále se zvyšujících nákladů na provoz. Majitelem se stal tehdejší nájemce Antonín Špaček z Podolí, který za ni nabídl víc než 50 tisíc korun. Po něm pak plovárna získala své neformální pojmenování „Špačkárna“. Krátce po válce stihnul plovárnu stejný osud jako ostatní její pražské sourozence, a to znárodnění a postupný zánik. V provozu zůstala až do šedesátých let. Poté její dřevěná konstrukce sloužila jako loděnice vodáckého oddílu.“⁶⁴²

Obr. 66 Vyšehradské říční lázně⁶⁴³

⁶⁴² <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-vysehradske-ricni-lazne/>, dostupné 22. 5. 2015.

⁶⁴³ Tamtéž.

Obr. 67 Říční lázně pod Vyšehradem⁶⁴⁴

6.1.5 Říční lázně Antonína Šůry

Na Zbraslavi, na levém břehu Vltavy proti vrchu Závist, pluly od konce 19. století říční lázně pana Antonína Šůry. Tato plovárna byla plovoucí, takže v případě potřeby se s ní dalo přeplout na protější pravý břeh. V romantickém místě mezi skalami a zalesněnými vrchy pronajímal Antonín Šůra dřevěné kabinky a učil děti i dospělé plavat. „*Používal k tomu bidlo, k němuž bylo připevněno lano, jež měl budoucí plavec obtočeno kolem pasu. Pan Šůra chodil s bidlem po dřevěném molu a na svého svěřence, pokoušejícího se o první tempa, volal zvučným hlasem Á dva-tři, á dva tři... Řeku miloval, své řemeslo dokonale ovládal, jako plavčík prý před utonutím zachránil přes sedmdesát lidí. Na jeho plovárnu, která fungovala až do roku 1954, rád chodil kromě Vladislava Vančury třeba Saša Rašilov.*“⁶⁴⁵

6.1.6 Žluté a Modré lázně

„*Vznik Žlutých lázní přesně vystihl atmosféru začátku 20. století. Moderní doba přinesla vyšší hygienické standardy a spolu s tím se zvyšoval i zájem o zdraví a dobrou kondici. Začínalo se organizovaně sportovat, vznikaly turistické spolky a do módy se dostala léčba sluncem. Obyvatelé měst začali za slunečných dnů hromadně odkládat svršky a nastavovat bledá těla paprskům, aby utužili své organismy. První podolské lázně jim k tomu vytvořily vhodné zázemí.*“⁶⁴⁶

⁶⁴⁴ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-vysehradske-ricni-lazne/>, dostupné 22. 5. 2015.

⁶⁴⁵ <http://www.xantypa.cz/archiv/cislo-9-14/2536-3/nostalgicky-svet-ricnich-lazni-a-plovaren->, dostupné 18. 5. 2015.

⁶⁴⁶ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-zlute-lazne/>, dostupné 21.8. 2021.

Prokopání 35 m dlouhého a dopravně důležitého vysehradského tunelu v roce 1904 znamenalo nejen rozvoj pražského Podolí, ale i jeho sousedních čtvrtí. V roce 1910 začaly tunelem jezdit tramvaje a Podolí se stalo novým výletním cílem koupelechtivých Pražanů. V roce 1910 založilo Družstvo říčních lázní na místě někdejšího kotviště vorů nové moderní pískové, sluneční a sprchové lázně.⁶⁴⁷ „*Plocha o rozloze 5000 m² byla rozdělena na mužské a ženské oddělení, které byly v zájmu cudnosti obehnány plachtovím.*“⁶⁴⁸ V té době již hned vedle Prvních podolských lázní fungovaly také Železniční lázně, které byly dle dobových svědectví ještě více komfortnější. Aby se obě plovárny od sebe odlišily, natřely si dřevěné ohrady jinými barvami, a to žlutou (pro běžnou populaci) a modrou (pro bohatší klientelu). Lázně nenabízely pouze koupání. V době největšího rozkvětu, za první republiky, zde fungovaly nejenom restaurace, stánky s občerstvením či atrakce jako houpačky a kolotoče, ale k mání zde byly například i holičské služby.⁶⁴⁹ V roce 1939 došlo k výraznému rozšíření areálu, a to o 12 000 m².⁶⁵⁰ „*Krátce před druhou světovou válkou vznikl ve Žlutých lázních nový sportovní fenomén. Plovárnu rádi navštěvovali fotbalisté z různých pražských klubů, kteří si zde krátili dlouhou chvíli kopáním přes tenisovou síť. Tak se zrodil nohejbal, u jehož kolébky stál mimo jiné Pepi Bican.*“⁶⁵¹ Po skončení války si Žluté lázně oblíbili komunisté, a to až do takové míry, že družstevní podnik v roce 1949 znárodnili. Slovy tehdejšího Rudého práva: „*V zájmu toho, aby Žluté lázně sloužily plně rekreaci pražského obyvatelstva a přestaly být výdělečným podnikem hrstky milionářů.*“⁶⁵²

---

⁶⁴⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1335468-zlute-lazne-oblibeny-odlesk-tradice-prazskych-plovaren>, dostupné 17. 5. 2015.

⁶⁴⁸ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-zlute-lazne/>, dostupné 21.8. 2021.

⁶⁴⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1335468-zlute-lazne-oblibeny-odlesk-tradice-prazskych-plovaren>, dostupné 17. 5. 2015.

⁶⁵⁰ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-zlute-lazne/>, dostupné 21.8. 2021.

⁶⁵¹ Tamtéž.

⁶⁵² Tamtéž.

Obr. 68 Dámské oddělení Prvních podolských lázní⁶⁵³

6.1.7 Mejlíkárna

„Podolský „háfn“ vznikl v druhé polovině 19. století jako vorový přístav a zimoviště parníků. S postupným utlumováním voroplavby a výstavbou velkorysého smíchovského přístaviště však přestal plnit původní účel a místo toho se stal Mekkou pražských sportovců.“⁶⁵⁴ Jachtaře a kanoisty měl na starosti Josef Rössler-Ořovský a plavce František Mejlík, rodák z jihočeského Týna nad Vltavou, který se sice vyučil pilařem, ale když se přestěhoval do Prahy, živil se v letních měsících jako plavčík na vyšehradských a podolských plovárnách. V roce 1922 postavil na ochranné hrázi podolského přístavu převlékárny a na hladinu řeky spustil typické dřevěné plato. Tím začal provoz jeho plovárny, která díky velmi dobrým vztahům Františka Mejlíka s pražskými sportovními kluby (ČSK Vyšehrad 1907) fungovala i jako klubové tréninkové centrum. Sportovní plavci tu měli své vlastní kabinky a jejich přípravu měl také na starosti olympionik Alois Hrášek. Není divu, že se podnik oficiálně nazýval Sportovní plovárna, ale mezi lidmi se více ujalo označení Mejlíkárna.⁶⁵⁵ Mejlíkárna byla ve 30. letech rozšířena a modernizována, aby byla konkurenceschopná s ostatními říčními plovárnami. V roce 1950, při znárodňování, přešla Mejlíkárna do správy

⁶⁵³ <https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-zlute-lazne/>, dostupné 21.8. 2021.

⁶⁵⁴ <http://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-mejlikarna/>, dostupné 22. 5. 2015.

⁶⁵⁵ Tamtéž.

Lázeňské a rekreační služby hl. m. Prahy, ale na začátku 60. let definitivně zanikla. Dnes se na místě bývalé plovárny nachází kotviště pro soukromé jachty a restaurace Podolka.⁶⁵⁶

Obr. 69 Plovoucí bazén s mělkým dnem pro neplavce⁶⁵⁷

6.1.8 Šárecká plovárna U Veselíka

Turistický potenciál Šáreckého údolí brzy rozpoznal podnikatel Jan Veselík. Ten na konci 19. století koupil již nefungující mlýn na Šáreckém potoce a začal zde prodávat občerstvení. A protože se mu dařilo, postavil na počátku 20. let jeho syn Alois, na místě bývalého mlýna obrovský výletní „velkorestaurant“ s názvem Dívčí skok, s kapacitou až 600 míst k sezení. Místo se nacházelo uprostřed skal, a proto získalo označení Pražské Švýcarsko. Podnikavý Alois Veselík nelenil a ve druhé polovině 30. let nechal ještě na místě mlýnského rybníka postavit plovárnu, které se dodnes říká "U Veselíka".⁶⁵⁸

6.1.9 Plovárna v Řevnicích

„Pokud byla dosud řeč pouze o Vltavě či jejích přítocích, nelze opomenout řeku Berounku přezdívanou Stará řeka, jejíž krásy začali Pražané houfně objevovat především díky železnici na Plzeň, zprovozněné v 60. letech 19. století. Řevnice se pyšní jedním plovárenským primátem. V roce 1884 zde místní Okrašlovací spolek vybudoval vůbec první veřejnou plovárnu na řece Berounce, která fungovala do začátku 50. let 20. století. Jejich služeb

⁶⁵⁶ <http://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-mejzlikarna/>, dostupné 22. 5. 2015.

⁶⁵⁷ Tamtéž.

⁶⁵⁸ <http://www.starysmichov.cz/view.php?cislocianku=2012070002>, dostupné 16. 5. 2015.

využívali nejenom místní, ale do Řevnic se pravidelně jezdily koupat také stovky Pražanů. O tom, jak populární kratochvíle pobyt u vody kdysi byl, svědčí fakt, že kromě této nejstarší a nejslavnější plovárny měly ve své době Řevnice ještě tři další říční koupaliště. Dnes tu není žádné.⁶⁵⁹

6.1.10 Koupaliště Jureček

Dalším oblíbeným místem ke koupání, nejen za první republiky, bylo koupaliště na uměle vytvořeném rybníku Jureček v Říčanech u Prahy, přesněji v Radošovicích, dnešní části Říčan. „Celý přírodní areál včetně restaurace a tenisových kurtů vznikl v roce 1934 a za první republiky si vydobyl značné společenské renomé, dalo by se až říct, že věhlas Jurečku byl ve své době fenomenální. Svě jméno nesl po Antonínu Jurečkovi, v pořadí třetím nájemci areálu, který si zdejší restauraci i s koupalištěm pronajal dva roky po otevření a úspěšně ji vedl až do konce 50. let.“⁶⁶⁰ Říčanská plovárna disponovala v době svého otevření 22 převlékacími kabinami a brzy po otevření zde byla otevřena i restaurace. Pronajímatel zde dokonce bydlel i se svojí rodinou, a tak si dával velmi záležet na kultivaci okolí a zlepšování služeb turistům. Kromě běžných hostů navštěvovala Jureček i pražská smetánka, herci či zpěváci, jako Ljuba Hermannová, Jiřina Štěpničková nebo Oldřich Nový. Restaurace i koupaliště pod označením "restaurace s prvorepublikovou duší" funguje dodnes.⁶⁶¹

Obr. 70 Plovárna Jureček – Říčany u Prahy (tehdejší Radošovice)⁶⁶²

⁶⁵⁹ <http://www.starysmichov.cz/view.php?cislocianku=2012070002>, dostupné 16. 5. 2015.

⁶⁶⁰ Tamtéž.

⁶⁶¹ Tamtéž.

⁶⁶² Tamtéž.

6.2 Nejznámější bazény v Českých zemích a v Československu od konce 19. století do 30. let 20. století

Přírodní koupaliště a říční lázně sloužily spíše k trávení volného času široké veřejnosti. K plaveckému výcviku byly vhodnější kryté bazény, ve kterých se dalo trénovat po celý rok a byla v nich stojatá voda, která byla k výcviku i k závodům vhodnější než tak neklidná, přírodní.

A úkolem ČsAPS bylo právě, mimo jiné, i pečovat o zřizování lázní a bazénů, o což se snažil nejen novinářsky (články k propagaci plavectví), tak hlavně různými podáními a přípisy směřovanými úřadům. Bohužel, definice plavectví byla u „moudrých hlav“ města Prahy, dlouhou dobu hlavního centra čsl. plavectví, chápána zcela špatně a jednoduše, a proto byla podpora města pro stavbu nových plováren a bazénů tak mizivá a negativní. „*Jest to očišťování špinavého těla s použitím vody a mýdla. Zdali se to děje v neckách nebo v umývadle, na to nezáleží. Hlavně že se člověk koupe.*“⁶⁶³ Svaz a běžní sportovci měli definici plavectví zcela odlišnou. Je velký rozdíl mezi koupáním a plaváním. Tam kde se dá koupat, se ne vždy dá i plavat.⁶⁶⁴

Lázně (chrám kultury a zdraví těla), plovárny a koupaliště byly, jsou a budou hlavním a nejdůležitějším prostředkem pro šíření plavectví mezi nejširší vrstvy obyvatel. Sebevětší propagace plavání na všech možných i nemožných místech neměla cenu, pokud nebyla místa, kde by se dalo plavat. ČsAPS sice neměl peníze, aby sám nechal postavit zimní plovárny, ale měl dostatečné zkušenosti, i ze zahraničí, aby mohl dobře radit, po technické stránce, všem podnikatelům, stavitelům a architektům, kteří měli zájem stavět nové plovárny a bazény. V ČSR se stavbě lázní až do počátku 20. let 20. století nevěnovala moc pozornost, a tak stávající podniky moc nevyhovovaly potřebám sportovního plavání (malé rozměry, nedostatečný komfort), protože ten, kdo je stavěl, s tím neměl moc zkušeností. Lázně se lišily podle účelu, pro který byly postaveny, na léčebné, očištné a plovárny. A právě v plovárnách bylo zapotřebí dostatek místa pro pohyb ve vodě, pro plavání.⁶⁶⁵

Pro rok 1924 byly v obecním rozpočtu města Prahy zmapovány všechny pražské lázeňské podniky. Bylo jich celkem 15 a další dva měly být v tomto roce ještě otevřené. Jednalo se o největší pražské celoroční lázně Žofínské a Žižkovské, plovárny Občanskou, Žofínskou, Vyšehradskou, říční lázně na Štvanici, plovárnu na Smíchově, Lidové lázně

---

⁶⁶³ *Československé plavectví*, roč. I., č. 6, 15. 1. 1924, s. 1.

⁶⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁶⁵ *Československé plavectví*, roč. III., č. 11-12, 30. 12. 1926, s. 3.

sprchové v Praze VII, v Libni, na Smíchově, v Karlíně a ve Vysočanech, dále bezplatná koupaliště na Maninách, ve Staré plavbě a v Hostivaři. Nová koupaliště měla být zřízena ještě nad Braníkem a u bývalé Císařské louky.⁶⁶⁶

V jiných městech ČSR nebyly lázeňské poměry v této době o moc lepší, protože zimní bazény byly vlastně jen ve městech, kde byla městská správa složená z členů německé či maďarské národnosti, a to ještě za předpokladu, že město samo mělo na stavbu bazénu vliv. A tak Brno, Teplice a Liberec své bazény měly, za to Plzeň, Budějovice, Pardubice, Hradec Králové nikoli. Na Slovensku, hlavně ve městech s převážně maďarským obyvatelstvem, to bylo zase lepší. Bratislava i Košice měly svoje zimní bazény, v Košicích měli i letní bazén.⁶⁶⁷

V následujícím textu budou popsány nejznámější a pro československé plavectví nejdůležitější venkovní plovárny a kryté bazény v ČSR, v období před 1. světovou válkou a v meziválečném období, chronologicky tak, jak byly postupně otevírány.

6.2.1 Charlottiny lázně

Nejstarší krytou plovárnou, ve které mohli plavci trénovat, byly Charlottiny lázně, zvané též Charlottinky. Dostaly jméno podle Charlotty Belgické, manželky císaře Maxmiliána I. Mexického, která byla známá svou láskou k vodě, a i velmi dobře plavala.⁶⁶⁸ Mramorový bazén v brněnských Charlottiných lázních z roku 1885 měl rozměry 7x17 m⁶⁶⁹ (20x8 m)⁶⁷⁰, a stal se mnohokrát dějištěm významných plaveckých soutěží. V bazénu trénovali v zimě plavci ČVK Brno, Bar Kochba Brno, Sokol, Brünner-Turn-Verein, Brünner Ruderverein, vysoké i střední školy, a to za velmi výhodných podmínek, 60 Kč za 25 osob na 1,5 hodiny. V létě využívali plavci k tréninku místní řeku Svratku.⁶⁷¹

---

⁶⁶⁶ *Československé plavectví*, roč. I., č. 6, 15. 1. 1924, s. 1.

⁶⁶⁷ *Československé plavectví*, roč. I., č. 7, 25. 2. 1924, s. 1.

⁶⁶⁸ https://starez.sportujemevbrne.cz/files-web/0_zpravodaj/zpravodaj06.pdf, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁶⁹ *Československé plavectví*, roč. II., č. 18, 15. 1. 1925, s. 2.

⁶⁷⁰ https://starez.sportujemevbrne.cz/files-web/0_zpravodaj/zpravodaj06.pdf, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁷¹ *Československé plavectví*, roč. II., č. 18, 15. 1. 1925, s. 2.

Obr. 71 Bazén v Charlottiných lázních v Brně⁶⁷²

6.2.2 Krytý bazén v Liberci

Další krytý bazén byl v lázních v Liberci, z roku 1902. Cihlové lázně nechala postavit městská spořitelna, a jednalo se o velmi honosnou stavbu, podle projektu vídeňského architekta Petra Paula Branga, s bohatou výzdobou exteriérů od E. Gerharta a F. Craskeho.⁶⁷³ Bazén měl rozměry 20x10 m, hloubku 1,2 m až 4 m. Střecha nad bazénem byla prosklená a otevírací. Kolem dokola byla prostorná galerie pro diváky, prkna pro skoky byla ovšem nedostačující.⁶⁷⁴

Obr. 72 Bazén v libereckých lázních⁶⁷⁵

⁶⁷² https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=389, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁷³ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 31.

⁶⁷⁴ *Československé plavectví*, roč. II., č. 19, 15. 2. 1925, s. 2.

⁶⁷⁵ <https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/16-mestske-lazne>, dostupné 14. 1. 2021.

6.2.3 Krytý bazén v Teplicích

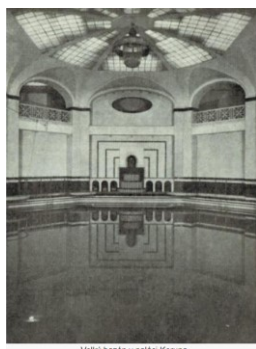
Kryté zimní lázně v Teplicích postavila v roce 1909 Teplická spořitelna, ale majitelem bylo město. Lázně byly postavené podle vzoru „K. Müller Volksbad“ v Mnichově, byly velké, vzdušné, s bazénem 20x12 m s teplou vřídelní vodou a prkny 1 a 3 m pro skoky, dále parními a vanovými lázněmi. Dospělí platili vstupné 3 Kč, mládež 2 Kč.⁶⁷⁶

Obr. 73 Plavecký bazén v lázních Teplice⁶⁷⁷

6.2.4 Krytá plovárna Koruna

V paláci Koruna na Václavském náměstí v Praze, byla v roce 1914 otevřena krásná přepychová plovárna s velkým šestiúhelníkovým bazénem o hloubce 2,15 m i se skokanskými můstky. I když bazén svým tvarem ani velikostí nevyhovoval potřebám plaveckého tréninku, plavci za něj byli rádi.⁶⁷⁸

Obr. 74 Velký bazén v paláci Koruna⁶⁷⁹

⁶⁷⁶ *Československé plavectví*, roč. II., č. 19, 15. 2. 1925, s. 2.

⁶⁷⁷ <https://teplice.majestat.cz/obsah-stranek-2/8-objekty/mestske-lazne>, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁷⁸ <http://www.sportovnilisty.cz/pozice-3/otevreni-plovarny-koruna-pred-sto-lety/>, dostupné 15. 1. 2021.

⁶⁷⁹ <http://www.sportovnilisty.cz/pozice-3/otevreni-plovarny-koruna-pred-sto-lety/>, dostupné 15. 1. 2021.

6.2.5 Bazén Na Klárově v Praze

Ve středu 10. října 1923 se konala schůze ředitelstva Klárova ústavu slepců se zástupci ČsAPS Ing. Fiklem a předsedou Klapačem, kde bylo rozhodnuto, že bazén na Klárově v Praze bude otevřen ještě tento rok. To byla pro zástupce ČsAPS velmi radostná zpráva. „*Můžeme se těšiti, že počátkem příštího měsíce rozlehne se v prostorách basinu Klárova ústavu naše hřímavé „Vodě zdar!“ a že brzy potom se řady plavců našich klubů zesateronásobní*“.⁶⁸⁰ Dne 1. prosince 1923 došlo ke slavnostnímu otevření bazénu, což konečně umožnilo pražským plavcům trénovat i v zimních měsících.⁶⁸¹ Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy poskytlo bazénu Klárov subvenci 30 000 Kč, aby v něm mohli trénovat plavci pražských plaveckých klubů. To jim bylo umožněno vždy ve večerních hodinách a o nedělích. Bohužel, hned následující rok, 1924, tomu tak nebylo. Plavci neměli v bazénu své vyhrazené hodiny, a aby mohli alespoň částečně trénovat i v zimě, chodili do bazénu v denních hodinách a kluby jim platily plné vstupné. Mohli tak jen tiše závidět plavcům ČAS Roudnice, kteří mohli pilně trénovat v nádherném Petschkově bazénu v Ústí nad Labem, a to zcela zdarma, protože německé kluby vycházely těm českým daleko více vstříc než ústav udržovaný a podporovaný československým státem.⁶⁸²

Obr. 75 Plavecký bazén Klárov⁶⁸³

⁶⁸⁰ *Československé plavectví*, roč. I., č. 3, 15. 10. 1923, s. 4.

⁶⁸¹ *Československé plavectví*, roč. I., č. 5, 15. 12. 1923, s. 2.

⁶⁸² *Československé plavectví*, roč. II., č. 15, 24. 10. 1924, s. 3.

⁶⁸³ <https://www.prostor-ad.cz/pruvodce/praha/vuva/img/bazenk.jpg>, dostupné 14. 1. 2021.

6.2.6 Zimní lázně YMCA

V roce 1924 se začaly stavět velké zimní lázně YMCA, s bazénem 10x20 m, v místech bývalého hotelu U Bažanta na Poříčí, a byly otevřeny v roce 1928.⁶⁸⁴ Lázně byly projektované podle vzoru amerických kolejí, tedy hlavně k tělovýchovně-sportovním účelům. „Niveau basinu leží 3 m pod rovinou ulice a basin sám jest rozměrů 10x25 m. Kol dokola jest ohoz, při jedné straně nachází se sprchy a umývárny. Přístup pro diváky děje se z pasáže přímo na terasovitou tribunu, ležící v rovině ulice. Výška lázní jest asi 10 m, takže prostoru vzdušného jest dosti. Šatny nacházejí se v prvním poschodí. Zařízení strojní s nákladnou filtrací umístěno jest v podzemí.“⁶⁸⁵

Obr. 76 Bazén v paláci YMCA⁶⁸⁶

6.2.7 Zimní lázně v Tyršově domě

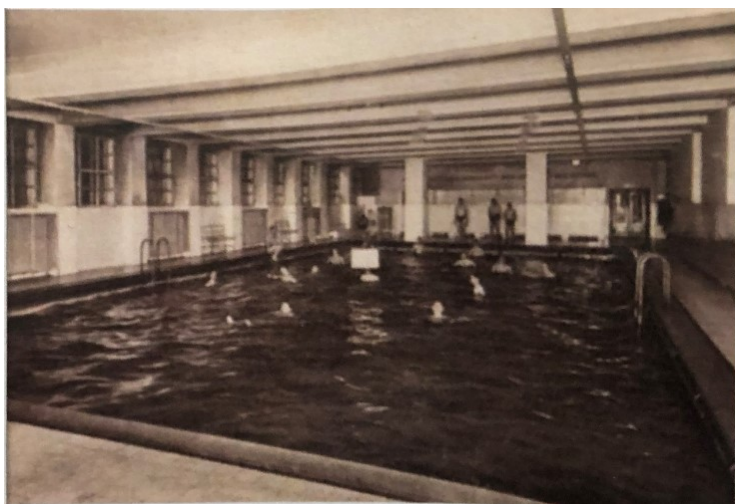
Sokolstvo postavilo, v roce 1925, ve svém vlastním Tyršově domě zimní lázně pro tělovýchovné účely, které slavnostně otevřelo 22. září. Zimní plovárna byla umístěna pod rozsáhlými tělocvičnami a bazén měl velikost 10x20 m. Nechyběla ani prkna pro skoky do vody. Díky vstřícné správě lázní mohli plavci trénovat kdykoliv bylo za potřeby, a to v bezvadném bazénu plně vyhovujícím sportovním účelům.⁶⁸⁷

⁶⁸⁴ Československé plavectví, roč. II., č. 16, 15. 11. 1924, s. 4.

⁶⁸⁵ Československé plavectví, roč. II., č. 17, 17. 12. 1924, s. 5.

⁶⁸⁶ <https://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/17318-nevsedni-kouzlo-domu-na-porici>, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁸⁷ Československé plavectví, roč. II., č. 29, 3. 11. 1924, s. 3.

Obr. 77 Bazén v Tyršově domě⁶⁸⁸

6.2.8 Bazén v Klimentské ulici v Praze

Předsednictvo okresní nemocniční pokladny správně vystihlo nedostatek lázeňských zařízení v Praze a místo nemocnice začalo, s několika milionovým nákladem, stavět od června 1924, nové lázně (léčebné, očištné) i s plaveckým bazénem mezi Petřským nábřežím a Klimentskou ulicí. Budovu sociálního ústavu okresní nemocenské pokladny projektovali architekti Hübschmann a Roith, stavbu provedl stavitel Ing. Skorkovský.⁶⁸⁹

„Od pokladen vstoupí návštěvník do prostorného vestibulu rozměrů 26x5 m. Basin i lázeňská zařízení umístěny budou v prvním i druhém souterrainu, takže basin sám bude mít kromě přízemí ještě galerii. Rozměry nádržky činí 25x10 m, hloubka 1m až 3,20 m. Na delších stranách ochozy kol basinu 2,50 m, na kratších 5 m. V přízemí bude 32 kabin, v prvním poschodí či na galerii rovněž tolik, pak čtyři společné šatny pro 100 osob. V přízemí budou společné umývárny a sprchy. Doufáme, že se podaří změnit šířku basinu na 11 m 32 cm, takže by tato šířka vyhovovala přesně předpisům o hřišti vodního pola...Bude pamatováno i na tyče potřebné k obrátkám, start i cíl takže po sportovní stránce bude provedení nanejvýš dokonalým. V basinu bude též umístěna věž pro skoky 3 m a 5 m, jakož i prkno. Osvětlení basinu denní i elektrické. Diváků pojme pohodlně i 1500. V sousedství budou umístěny vanové lázně pro 100 osob s příslušnými místnostmi pro masáž, horký vzduch atd...jest snahou všech vybudovati podnik, který bude chloubou a ozdobou hlavního města naší republiky.“⁶⁹⁰

⁶⁸⁸ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 148.

⁶⁸⁹ *Československé plavectví*, roč. II., č. 17, 17. 12. 1924, s. 5.

⁶⁹⁰ Tamtéž.

V prosinci 1926 se stavba lázní blížila ke svému konci a 15. února 1927 byla činnost lázní zahájena, a to plaveckou exhibicí nejlepších pražských plavců. Oproti původnímu popisu vnitřních prostor lázní ale došlo k určitým změnám. Bazén měl nakonec rozměry 25x12 m, čímž vyhovoval k uznávání plaveckých rekordů a hloubka byla od 80 cm do 3 metrů. Na průčelních stěnách byly podélně vyznačeny čáry pro plavání, zakončeny byly čísly 1-5. Na bočních stěnách byly ve třech barvách čáry označující brankové trestné a pokutové území pro vodní pólo. Pro skoky do vody byly k dispozici 3 prkna (dvě 1m a jedno 3m) z americké borovice, zhotovené přesně podle předpisů mezinárodních řádů. Pro potřeby závodů bylo pamatováno na dostatečný prostor ochozů kolem bazénu i na galerii, pro cca 1500 diváků.⁶⁹¹ „Českoslovenští plavci sportovci uvítali vzácný čin okresní nemocenské pojišťovny v Praze, jež do projektu svého sociálního ústavu V Klimenstké ulici pojala i stavbu veskrze vyhovujících lázní, ať léčebných, očištných, tak i velké zimní plovárny, jakožto prvý průlom zakletých poměrů našeho lázeňství, tím spíše, že lázně ty sloužiti mají nejširší veřejnosti.“⁶⁹²

I když tato plovárna hrála důležitou roli v rámci historie čsl. plavectví, plaval zde v letech 1927 a 1928 fenomenální švédský plavec Arne Borg, v roce 1930 nejrychlejší evropský plavec Dr. Barany, v roce 1931 nejlepší francouzský plavec Taxis, konalo se zde Mistrovství ČSR v plavání v roce 1928, naučilo se zde mnoho dětí, mládeže i dospělých plavat, rozhodla se okresní nemocenská pojišťovna, že bazén po deseti letech fungování v roce 1937 uzavře, protože potřebovala prostory pro své ambulance a úřadovny.⁶⁹³ A tak skončila skvělá, leč velmi krátká éra, nejlepší kryté plovárny pro sportovní plavání své doby.

---

⁶⁹¹ *Československé plavectví*, roč. III., č. 11-12, 30. 12. 1926, s. 2.

⁶⁹² *Československé plavectví*, roč. IV., č. 1, 10. 2. 1927, s. 1.

⁶⁹³ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 7, červenec 1937, s. 1.

Obr. 78 Plavecký bazén v Klimentské ulici⁶⁹⁴

„Všechny státy a jejich kompetentní úřady plnou silou podporují plavecký sport, v mnohých státech je ve škole zavedeno povinné vyučování v plování. Pro závodní plování zřízeny jsou v každém větším městě letní i zimní basény s příslušným amfiteatrálním zařízením. Tedy to všechno platí o státech evropských i jiných, jenom ne ve státě československém.“⁶⁹⁵

6.2.9 Plavecký stadion pod Barrandovem

Absolutní nedostatek regulérních plaveckých závodních drah v Praze, znamenal pro pražský plavecký sport, který po 1. světové válce patřil k hlavnímu centru plaveckých sportů v celé ČSR, nejenom ztížení tréninkové a závodní činnosti, ale i existenční potíže. Dosud používaná závodní dráha ve zdymadlech u mostu Legií nevyhovovala ani po stránce pořadatelské, ani hygienické, ani reprezentační, a díky tomu ubývalo plaveckých závodů pořádaných v Praze.⁶⁹⁶ *„Letních basénů v Praze vůbec není. Basény nad a pod zdýmadvou*

⁶⁹⁴ <https://magazin.aktualne.cz/bydleni/lazne/r~92a39d2ca2a111e78dfa0025900fea04/r~d6d6234ea2b911e79603002590604f2e/>, dostupné 14. 1. 2021.

⁶⁹⁵ *Star*, č. 35, s. 8.

⁶⁹⁶ *Star*, č. 35, s. 10-11.

komorou u mostu Legií jsou náhražkou nehygienickou a nedostatečnou.“⁶⁹⁷ Myšlenka zřídit stálou plaveckou závodní dráhu v Praze se datovala již od roku 1920, to je od doby, kdy se začala používat právě závodní dráha u mostu Legií. Plných 10 let úsilí a snahy to stálo, než byl otevřen plavecký stadion pod Barrandovem s 50m bazénem.⁶⁹⁸

Předseda ČsAPS v letech 1923-1932, Karel Klapač, popsal strastiplnou historii snah o vybudování plaveckého stadionu v Praze. „*Krátce po převratu, když jsme začali organisovati v Praze plavecké závody ve větším měřítku, bylo nutno hledati takové místo s klidnou vodou, aby vyhovovalo alespoň částečně mezinárodním předpisům a byla možná registrace rekordů. Několik čilých pracovníků v čele s inž. Fr. Jesenským, objevilo propustě u mostu Legií na smíchovské straně a vzdor různým překážkám zůstalo toto místo hlavním dějištěm plaveckých závodů v Praze až do letošního roku. Vystřídalo se několik zakazů a dlouhých porad s p. min. radou Machulkou, hledalo se jiné místo, které by nebylo veřejnou vodní cestou, každý rok to bylo povoleno již neodvolatelně naposledy, ale šťastně jsme propusti využili až do letoška. Že to nebylo pro plavecké kluby žádnou slastí, při režii jdoucí do tisíců, rušení závodů parníky a loděmi, nemožnost vybírání vstupného atd. zná každý, kdo kdykoliv takové závody navštívil. V roce 1922 začal se již řešiti stadion na Strahově, ale tam se s plaveckým stadionem nepočítalo. Hledalo se místo od Karlína až do Braníka a tehdy v první řadě přicházely v úvahu ostrovy Štvanice, Střelecký, Židovský a místo v Podolí, které se později namáhal získati také Amatérský plavecký klub pro stavbu basénu. Za rok na to jednalo se vážně s Klusáckým spolkem o zřízení plaveckého basénu na Letné, uvažovalo se o tomto v zahradě Občanské plovárny, ale mimo řady schůzí, podání, návrhů a plánů, byly veškeré akce naprosto bez úspěchu, a to se ještě o finančních otázkách vůbec nejednalo. Situace zdála se býti výhodnější v r. 1924, kdy se začalo jednati o vybudování plaveckého stadionu v Podolí, jako součásti příštího tělovýchovného ústavu Tyršova. Když jsme tehdy seděli s panem radou A. Očenáškem u p. m. r. inž. Schwarzera a on nás ujišťoval, že basén bude jistě v příštím roce hotov, a když mi bylo sděleno, že ministerstvo má dokonce k tomuto účelu dostatečnou částku k dispozici, tu jsem se domníval, že naše snahy budou již korunovány úspěchem. Leč byl to pouhý přelud. Zjistilo se, že podolské pozemky nejsou majetkem státu, nýbrž obce pražské a nebylo je možno získati ani koupí. Vzdor velikému úsilí pana rady Očenáška, který se celé záležitosti houževnatě ujal, naděje na vybudování plaveckého stadionu v Podolí zmizely docela. Tehdy se znovu objevil projekt inž. Hauptmanna pro stavbu basénu na Štvanici a byl to Český plavecký klub v Praze, který nabídl ministerstvu částku Kč 100 000,- na úhradu*

---

⁶⁹⁷ Star, č. 35, s. 10-11.

⁶⁹⁸ Tamtéž, s. 10-11.

stavebních nákladů. Každoročně svaz intervenoval na nejrůznějších místech, psaly se žádosti a pracovalo se na pánech, ale vše marně. Jednou to byl inž. Hofbauer, podruhé inž. Kolátor, po třetí inž Hauptmann, kteří kreslili a psali, když bylo třeba ve dne v noci pracovali, ale vše nebylo nic platno. Plavecké naděje zase vzrostly, když se před rokem počal řešiti všesportovní stadion v Braníku. Inž. Kolátor a Hauptmann nebrali tento projekt vážně (ó jaký instinkt!), ale inž. Hofbauer pracoval houževnatě a aby nebylo v pravidle výjimky, také on se nedočkal, a asi vůbec nedočká, aby jeho práce se setkala s úspěchem. Co více nás mohlo potkati při kterékoliv podniknuté akci, než nezdar. Založili jsme poradní sbor, organizovali novinářské kampaně, informovali státní úřady i město, a tak asi před rokem vyvrcholilo vše ve velikém vření v národě plaveckém. Stadion visel ve vzduchu, ale nevědělo se, kde, kdy a jak jej postavit. No a tak hlad'ounce se to povedlo, člověk by ani neveril, že se dá vlastně plavecký stadion vysypati z rukávu. Sešlo se několik mužů s inž. V. Havlem, Kolátorem a Hauptmannem v čele, byl zkonstruován výsledek desetiletého marného snažení plaveckých klubů a přišlo se k jedinému správnému úsudku: Těmito cestami nemůžeme se dále bráti. Pustíme se do toho sami a příští rok musíme míti plavecký stadion. Pak několik intervencí, informací, tužka, papír, a když ještě se k tomu připojil velkorysý finančník, známý poloman inž. Hugo Sedláček, řítily se události nezadržitelně vpřed, a než se rok s rokem sešel, máme plavecký stadion téměř dohotoven...⁶⁹⁹

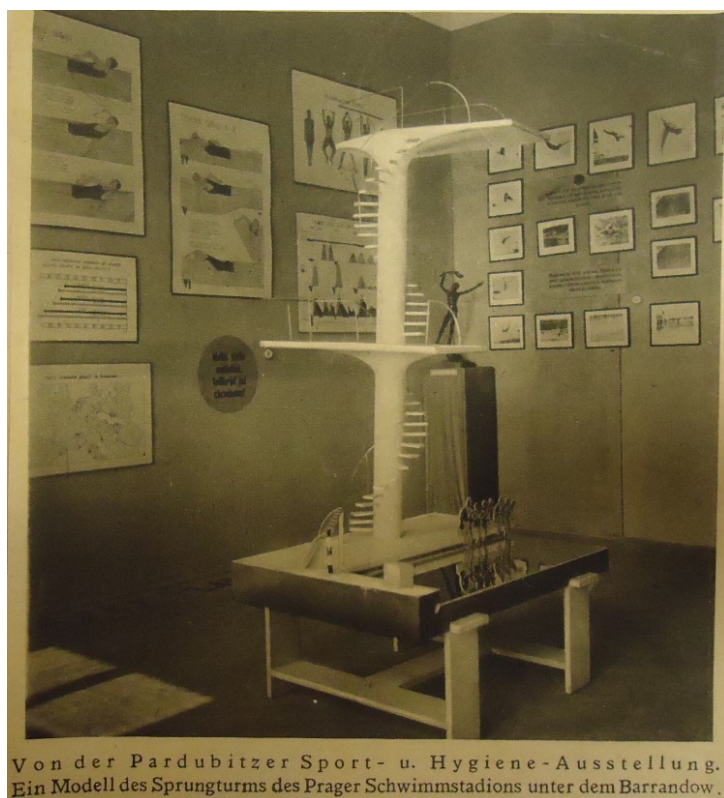

Obr. 79 Ing. Kolátor a Ing. Hauptmann⁷⁰⁰

⁶⁹⁹ Příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*, ČPK Praha, 15.-17. 8. 1930, s. 14-15.

⁷⁰⁰ *Rekord*, č. 2, 29. 3. 1930, s. 2.

Dne 15. října 1929 se konal v Praze mimořádný sjezd ČsAPS, kde se hovořilo o problémech plaveckého sportu u nás, a tedy i o absenci plaveckého stadionu. Ing. Hauptmann na sjezdu oznámil, že projekt na stavbu plaveckého stadionu je již připravený od ing. arch. Václava Kolátora a pozemek na stavbu je také k dispozici, a to od ing. Václava Havla, předsedy Českého plaveckého klubu Praha.⁷⁰¹ Dne 2. ledna 1930 byla stavba plaveckého stadionu zahájena.⁷⁰² 15. srpna 1930 byl první regulérní 50m bazén pod Barrandovem poprvé otevřen mistrovstvím republiky v plavání.⁷⁰³ Jednalo se ale jen o provizorní podobu stadionu s bazénem, věží pro skoky a hledištěm. Ostatní zařízení stadionu (jednopatrová budova s šatnami, klubovnou, sprchami, restaurací, napájecí zařízení pro přívod vody, tribuny, hřiště, písčaná pláž) se dodělávalo na podzim 1930 a na jaře 1931, kdy byl celý plavecký stadion pod Barrandovem dokončen.⁷⁰⁴

Obr. 80 Model skokanské věže v plaveckém stadionu Barrandov⁷⁰⁵

⁷⁰¹ Příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*, ČPK Praha, 15.-17. 8. 1930, s. 12.

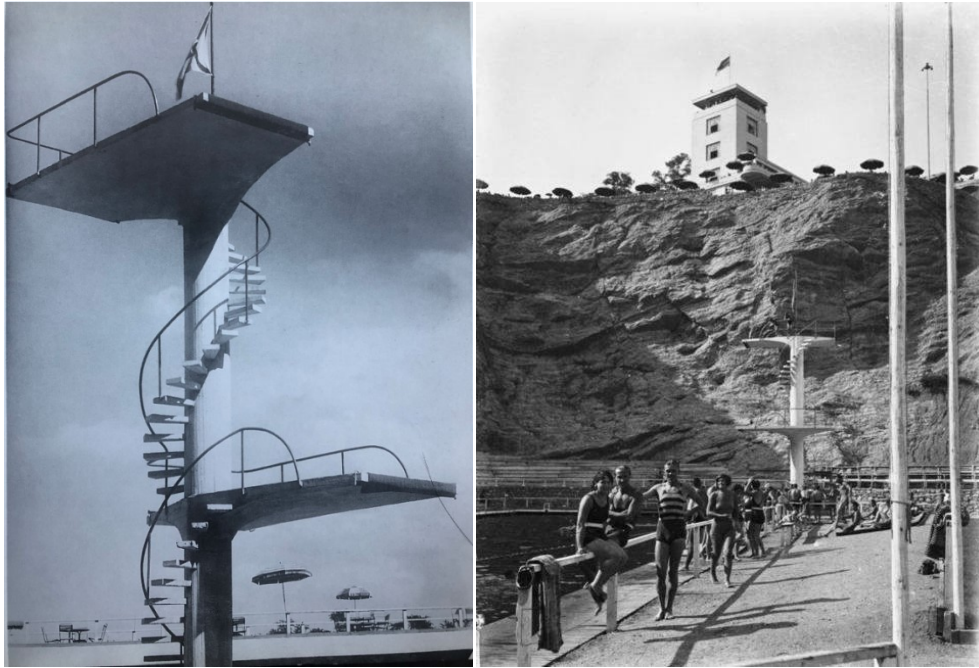
⁷⁰² *Československé plavectví*, roč. VI., č. 11-12, 15. 12. 1929, s. 7.

⁷⁰³ *Československé plavectví*, roč. VI., č. 9-10, 15. 10. 1930, s. 1.

⁷⁰⁴ Příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*, ČPK Praha, 15.-17. 8. 1930, s. 12.

⁷⁰⁵ Archiv dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Fond Plavání 1919-1951*.

Obr. 81 Reálná skokanská věž v plaveckém stadionu pod Barrandovem vlevo⁷⁰⁶a vpravo⁷⁰⁷

Plavecký bazén pod Barrandovskými terasami byl uveden do provozu v roce 1930 | foto: Jolana Nováková

Obr. 82 Skokanská věž pod Barrandovem v současné době⁷⁰⁸

⁷⁰⁶ Anděl, J. (2005). *Nová vize*. Praha: Slovart, s. 173.

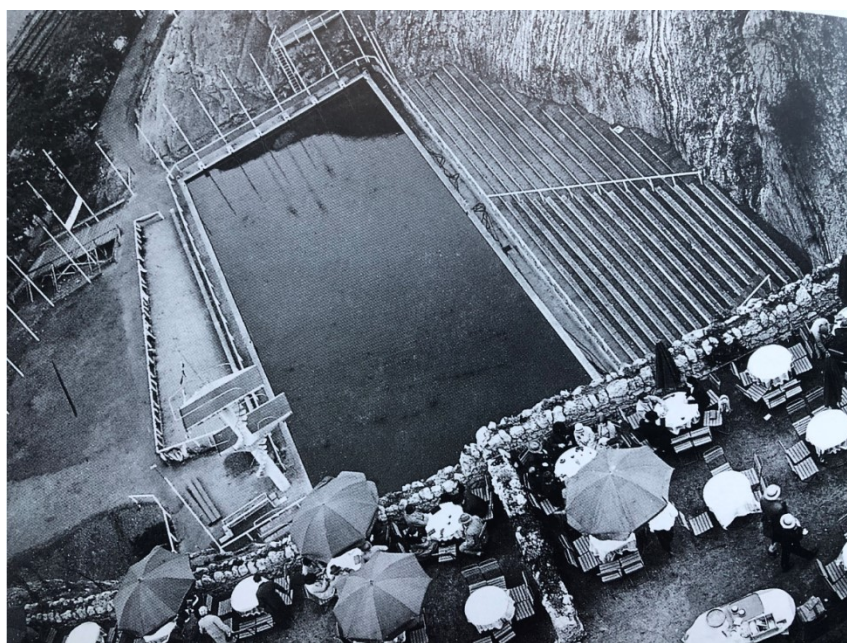
⁷⁰⁷ *Star* 1930.

⁷⁰⁸ <https://regiony.rozhlas.cz/barrandovske-skaly-v-praze-jsou-nejstarsim-geologickym-chranenym-uzemim-u-nas-7437116>, dostupné 10. 1. 2021.

Pro zajímavost, aby se upravilo místo pro bazén, tribunu a písčnou pláž, muselo být odstraněno celkem 8000m³ zeminy a skály. Při stavbě bazénu bylo spotřebováno asi 480m³ betonu, na který se muselo přivést 16 vagónů cementu, 120 aut písku a 2 vagóny železa. Celkem při výkopu a při stavbě bazénu pracovalo asi 8800 dělnických směn, což v přepočtu znamenalo práci pro jednoho dělníka na 80 let.⁷⁰⁹

Bazén byl postaven pro Český plavecký klub Praha a jednalo se o jediný plavecký stadion v Československu s bazénem o rozměrech 50x18 m, s hloubkou od 1 m až po 4,7 m ve skokanské části, se šesti závodními drahami a se skokanskou věží s plošinami ve výšce 5 a 10 m. Kromě hlavního bazénu tu bylo i brouzdaliště, travnaté plochy ke slunění, šatny, tenisové kurty, loděnice, písčná pláž s plovárnou, klubovna, basketbalové a volejbalové hřiště. Tribuny byly schopné pojmout až 4000 diváků.⁷¹⁰

Obr. 83 Plavecký stadion pod Barrandovem v době své slávy⁷¹¹

⁷⁰⁹ *Rekord*, č. 2, 29. 3. 1930, s. 2.

⁷¹⁰ Ryska, P. (2016). *Praha neznámá*. Praha: Grada, s. 27.

⁷¹¹ Anděl, J. (2005). *Nová vize*. Praha: Slovart, s. 172.

BARRANDOVSKÉ KOUPALIŠTĚ V DOBĚ SVÉ NEJVĚTŠÍ SLÁVY (FOTO WWW.PROSTOR-AD.CZ)

Obr. 84 Plavecký stadion pod Barrandovem v době své slávy⁷¹²

Obr. 85 Plavecký stadion pod Barrandovem v současné době⁷¹³

Jednalo se o unikátní moderní stavbu vklíněnou do barrandovské skály, v bývalém vápencovém lomu, což jí propůjčovalo zvláštní romantické kouzlo. „*Bassin vyhovuje až do*

⁷¹² <http://www.webcestovatelu.cz/93951-koupaliste-ve-stinu>, dostupné 10. 1. 2021.

⁷¹³ https://www.modrykonik.cz/blog/domov_muj/message/barrandovske-terasy-je-komplex-budov-ve-asizdj/, dostupné 10. 1. 2021.

*nejmenších podrobností mezinárodním řádům plaveckým...je vybaven dle nejmodernějších zkušeností...věž pro skoky jedinou v republice vyhovující všem předpisům postavenou ze železobetonu...bassin je naplňován vodou ze studny ležící na břehu Vltavy, do níž filtruje se přirozeným a štěrkovým nánosem voda vltavská, takže je dokonale čistá a zdravotně nezávadná...Slunce na něj svítí od východu až do 5 hodiny odpoledne...Voda jest v něm za chladna pravidelně o 2 stupně teplejší...a jeho chráněná poloha a bezvětrí umožňuje koupání i za dní méně příznivých.*⁷¹⁴

Ovšem z dnešního pohledu byl barrandovský bazén takovou lepší vybetonovanou požární nádrží na nevhodném místě s vodou, která nebyla nijak ohřívána, čištěná ani chlorovaná a byla dokonce studenější než ve Vltavě, což tedy tehdejším plavcům a skokanům až tak nevadilo, protože byli zvyklí na přírodní vodu v řekách a rybnících.⁷¹⁵

Majitel celého plaveckého stadionu, Český plavecký klub, měl po jeho výstavbě značné finanční potíže, protože rozpočet 900 000 korun byl překročen o více než 250 000. I přes značné dluhy, ale stadion celkem úspěšně provozoval, aniž by to jeho návštěvníci nějak pocítili. Bohužel, z archivních dokumentů není zřejmé, jakým způsobem bylo nakonec zadlužení Českého plaveckého klubu vyřešeno.⁷¹⁶

V 50. letech se odlomila část barrandovské skály a bazén poškodila. Ten už nikdy nebyl opraven do zcela původního stavu, a s tím co nabízel, ani nemohl konkurovat novému plaveckému stadionu v Podolí. V roce 1965 tak skončila slavná éra kdysi nejmodernějšího plaveckého bazénu v Československu.⁷¹⁷

6.2.10 Zimní a letní lázně v Brně Zábrdovicích

V letech 1929-1931 byly v Brně Zábrdovicích postaveny na ploše 23 000m² veřejné, zimní i letní lázně, navržené Bohuslavem Fuchsem. V zimní části se nacházely horkovzdušné lázně, dva bazény s teplou a studenou vodou, masážní stoly, sprchy, zařízení pro vodoléčbu, inhalační oddělení, vanové lázně, restaurace a místnosti pro holiče a kadeřníky. Všechna zařízení fungovala celoročně. V letní části lázní se nacházely plavecké bazény s tribunami, šatny, hřiště, pískoviště a travnaté plochy. Na střeše šaten byly umístěny sluneční terasy a

---

⁷¹⁴ Národní archiv, f. PSTV, k. 5. Informace o plaveckém bassinu pod Barrandovem (bez data) in Waic, M. (2016). *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*. Praha: nakl. ČVUT, s. 163.

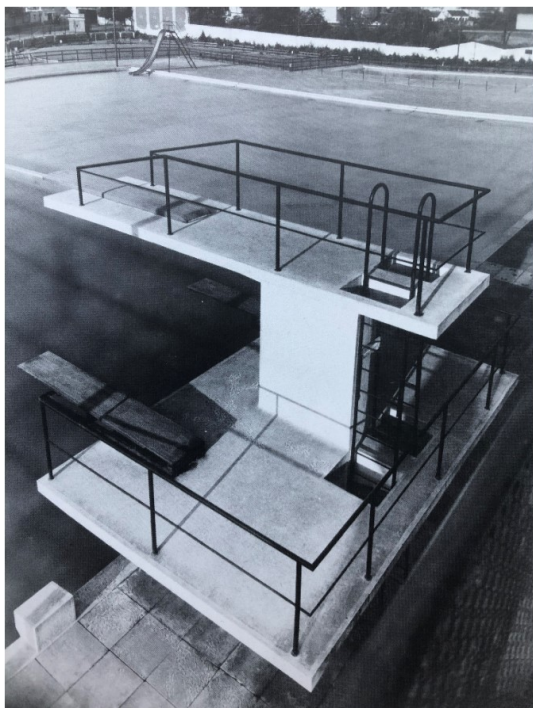
⁷¹⁵ Ryska, P. (2016). *Praha neznámá*. Praha: Grada, s. 29.

⁷¹⁶ Waic, M. (2016). *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*. Praha: ČVUT, s. 164.

⁷¹⁷ Ryska, P. (2016). *Praha neznámá*. Praha: Grada, s. 29.

celkově letní lázně pojaly až 7000 návštěvníků.⁷¹⁸ V roce 1933 a 1934 se zde konalo Mistrovství ČSR v plavání.

Obr. 86 Letní část lázní v v Brně Zábřevicích z roku 1931⁷¹⁹

Obr. 87 Šatny a sluneční terasy v letních lázních v Brně Zábřevicích⁷²⁰

6.2.11 Městské lázně v Hradci Králové

⁷¹⁸ Loutocká, V., Czajkowski, P. (2016). *Obnova bazénů z meziválečného období*. Brno: Národní památkový ústav, s. 22.

⁷¹⁹ Anděl, J. (2005). *Nová vize*. Praha: Slovart, s. 165.

⁷²⁰ Tamtéž, s. 166.

V roce 1932 darovala městská spořitelna, k desátému jubileu vzniku ČSR, městu Hradci Králové městské lázně, které byly navrženy architektem Oldřichem Liskou (též bazén AXA). V objektu se nacházel bazén s rozměry 30x12 m, svého času největší v republice, dále parní lázně, tělocvična, masáže, vanové a sprchové lázně, bufet a restaurace. V hlubší části bazénu bylo patentované zařízení na tvorbu umělých vln, které kromě zábavy sloužilo i k propagaci lázní. Z důvodu hospodárnosti bylo v provozu jen 10-15 minut každou hodinu.⁷²¹ Netradiční délka bazénu neumožňovala regulérní plavecké závody, aniž by byla instalovaná obrátková stěna a proti zařízení na vlnobití musela být zase instalována mříž na jediné pevné obrátkové stěně. Přesto všechno se v tomto bazénu uskutečnilo hodně plaveckých soutěží.⁷²²

Obr. 88 Bazén v Městských lázních v Hradci Králové⁷²³

6.2.12 Městské lázně v Plzni

V roce 1932 byly dostavěny také novoklasicistní městské lázně na Denisově nábřeží v Plzni podle projektu Bedřicha Bendelmyzera.⁷²⁴ Lázně vznikly za podpory okresu, městské spořitelny, závodů Škoda a Měšťanského pivovaru. Součástí byl i 25 m dlouhý krytý plavecký bazén.⁷²⁵

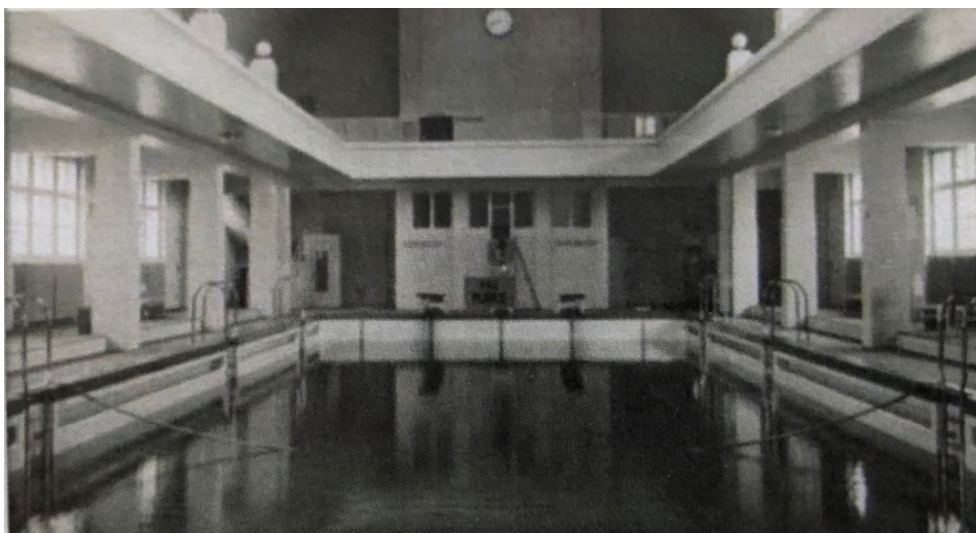
⁷²¹ Loutocká, V., Czajkowski, P. (2016). *Obnova bazénů z meziválečného období*. Brno: Národní památkový ústav, s. 18.

⁷²² Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 34.

⁷²³ Loutocká, V., Czajkowski, P. (2016). *Obnova bazénů z meziválečného období*. Brno: Národní památkový ústav, s. 17.

⁷²⁴ Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 33.

⁷²⁵ Štumbauer, J. (2016). *Výbrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 149.

Obr. 89 Plavecký bazén v městských lázních v Plzni⁷²⁶

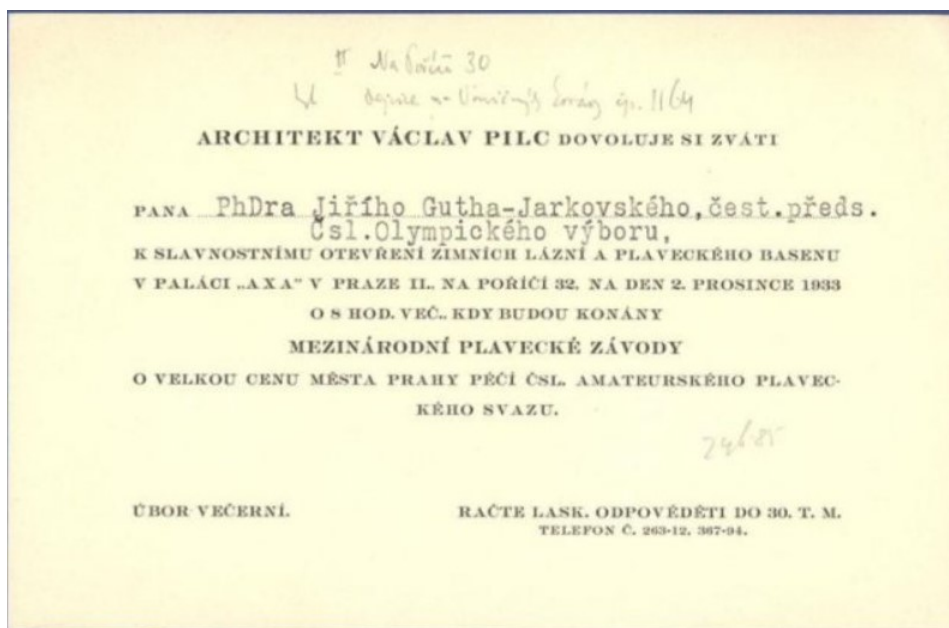
6.2.13 Zimní lázně AXA

V roce 1933 byly v Praze Na Poříčí otevřeny zimní lázně AXA, které plně vyhovovaly sportovním požadavkům plavectví. Lázně se nacházely v desetiposchodové budově, a to v jejím přízemí a ještě ve dvou podzemních patrech. V přízemí se nacházela pokladna, kavárna a restaurace, v prvním suterénu šatny, oddělené pro muže a ženy, a dále sprchy, nožní lázně a brodiště. Ze sprch vedlo schodiště do druhého suterénu, kde se nacházel samotný betonový bazén, 25 m dlouhý, 12 m široký, s klesajícím dnem s nejmenší hloubkou 90 cm a největší, pod skokanskými prkny (1 m a 3 m) 3,2 m. Nad příčnou stěnou bylo 6 startovacích bloků, jednotlivé dráhy byly odděleny šňůrami s korky. Vzdušný prostor nad bazénem byl 10,80 m, což bylo z hlediska ventilace dobré, teplota vzduchu i vody byla regulována automaticky z kotelny. Místa pro diváky byla vyhrazena v ochozu bazénu po obou podélných a jedné příčné stěně a dále na galerii, celkem pro 300 diváků na sezení a pro 500 diváků na stání. Součástí podniku byly i parní lázně, 2 komory se suchým vzduchem 40 a 60°C, oddělení pro masáže a dámský i pánský kadeřnický salón.⁷²⁷

---

⁷²⁶ Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 149.

⁷²⁷ *Československé plavectví*, roč. IX., č. 11, 1. 12. 1933, s. 1.

Obr. 90 Pozvánka ke slavnostnímu otevření zimních lázní AXA⁷²⁸

Obr. 91 Plavecký bazén AXA⁷²⁹

⁷²⁸ <https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/6804713?order=relevance>, dostupné 19. 1. 2021.

⁷²⁹ <https://www.esbirky.cz/predmet/6608431>, dostupné 14. 1. 2021.

6.2.14 Lázně Grössling

O lázních na území Bratislavy byly dochovány písemní informace až ze středověku. I Lázeňská ulice, na které se lázně Grössling nacházejí, dostala název podle tehdy fungujících lázní, Binderhoferovho lázeňského domu, což znamená, že lázně Grössling měly svého předchůdce. Na území, kde plovárna vyrostla, se původně nacházeli nivy, zahrady a parky, až v 18. století bylo toto území zastavěno.⁷³⁰ Budovu pojmenovali na základě toho, že ji postavili na západním konci bývalého dunajského ostrova při zasypaném rameni Dunaje, kterému staří obyvatelé Prešpurku říkali Grössling.⁷³¹

Městské lázně, které byly hned od počátku velmi oblíbené, se veřejnosti poprvé otevřely 5. května 1895. Oblíbené byly zejména kvůli tomu, že na konci 19. století neměli lidé doma koupelny, a tak tyto lázně, v té době známé pod názvem "Pozsony" ("Bad Pozsony"), navštěvovali z důvodu osobní hygieny.⁷³²

Lázně se skládaly ze tří částí. V nejstarší, z roku 1895 byly vanové koupele. Později, v roce 1913 k budově přistavěli další část, ve které dominoval velký a malý bazén. Nechyběla ani sauna. Třetí část, kterou přistavěli jako poslední v roce 1923 ve funkcionalismu podle projektu známých architektů meziválečného období – Bedricha Veinwurma a Ignáca Veczeia, sloužila jako šatna pro převlékání do plavek.⁷³³ Lázně ve svých počátcích patřily Průmyslové bance, která financovala jejich vybudování částkou 130 tisíc forintů. Projektem stavby byl pověřen architekt Adalbert Swoboda, který se podílel i na výstavbě centrálních lázní ve Vídni (Zentralbad) a samotnou realizaci projektu provedla stavební firma Kittler a Gratzl. Stavební práce probíhaly od roku 1893 pod vedením hlavního stavitele Ludwiga Emerita.

Lázeňský ústav, který byl předán do užívání v roce 1895, tvořila zatím pouze budova na rohu Lázeňské a Grösslingovi ulice (dnešní Měděné ulice). Na dobových fotografiích je nad vchodem, který byl netradičně na rohu ulice, vidět vytesaný rok odevzdání lázní i jejich název.⁷³⁴

---

⁷³⁰ <http://www.pluska.sk/regiony/bratislava/na-plavarni-grossling-toto-je-zname-miesto-ocami-fotografov.html>, dostupné 6.1. 2021.

⁷³¹ <https://www.cas.sk/clanok/763275/ikonicka-narodna-pamiatka-v-bratislave-pred-rekonstrukciou-takto-suzdevastovane-slavne-kupele-grossling/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷³² <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷³³ <http://bratislava.dnes24.sk/prachom-zapadnuta-krasa-kupelov-grossling-uvidime-ju-este-niekedy-246176>, dostupné 6.1. 2021.

⁷³⁴ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 6. 1. 2021.

Obr. 92 Vchod do lázní Grössling⁷³⁵

Dobový tisk pro návštěvníky popsal vnitřní uspořádání lázní: *"První dveře vedou do prostorné převlékací místnosti s komfortními kabinkami. Z této podlouhlé místnosti se dostaneme do menší místnosti s koupelemi ve vlažné teplé vodě. Nejbližší dveře se otevírají do pokoje plné páry. Následuje masážní pokoj, z níž přejdeme do prostorné místnosti s velkou koupelí. Zde si může návštěvník dosytosti užívat příjemnosti koupání, dokud se nevydá na cestu směrem k šaten. V nejbližším pokoji se nachází menší bazén se studenou vodou, kde si může návštěvník zchladit rozpálené tělo. A prochází ještě jednou místností, kde si dosucha může vytřít tělo, dostane suché oblečení a v tomto kostýmu vstoupí i do ateliéru holičů a odstraňovačů kuřích ok. Zde si může odpočinout, přečíst noviny, dát si ostříhat vlasy, zbavit se kuřích ok - vše podle vlastního přání."*⁷³⁶

V inzerátu jistých novin byly popsány tři lázeňské třídy Grösslingu. I. třída poskytovala vodoléčebný ústav pro pány a dámy, masáž, elektroterapie, rehabilitační tělocvik. II. třída nabízela léčebné lázně (jodově-bromové, jehličnaté, železité, dehtové a jiné lázně), inhalace s léčivými účinky. III. třída měla k dispozici sprchy, vanové parní lázně pro pány a dámy I. a II. třídy.⁷³⁷

⁷³⁵ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷³⁶ Tamtéž.

⁷³⁷ Tamtéž.

Obr. 93 Dobová reklama z Prešporských novin⁷³⁸

Lázně nabízely kromě možnosti provedení osobní hygieny i širokou nabídku vodoléčebných služeb. Z tohoto důvodu po několika měsících fungování získaly lázně statut léčebných lázní (nařízení č. 64113/95), a od té doby se nazývaly vodoléčebným a lázeňským ústavem "Pozsony". Nejčastěji se zde řešily problémy s bolestmi páteře, neurózy, krevní choroby, choroby žaludku, ledvin a měchýře, bolesti svalů a shybů, cukrovka či obezita. Prvních dvacet let ve fungování lázní došlo postupně k rozšiřování poskytovaných služeb, a od roku 1906 došlo i k zavedení elektřiny, takže hostům byly k dispozici i vysoušeče vlasů a elektrické ventilátory.

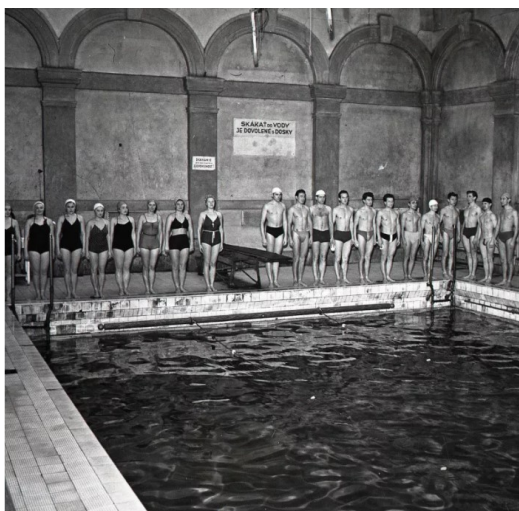
Díky obrovské návštěvnosti začala být kapacita lázní velmi brzy nedostatečná, a tak Průmyslová banka zřídila v roce 1904 akciovou společnost se základním kapitálem 500 tisíc korun, aby mohla odkoupit sousední prázdný pozemek a postavit na něm nové lázeňské křídlo. Vypracováním a realizací projektů byl bankou pověřen Lajos Gratzl, syn stavitele hlavní budovy Károly Gratzlho. Dočasným uzavřením lázní došlo k výpadku příjmů a i tlak veřejnosti na znovu otevření byl silný, což vyžadovalo co nejrychlejší ukončení stavebních prací. V březnu 1913 média informovala, že *"jak to již v Prešpurku bývá zvykem"*, nové křídlo *"nebude dokončeno ve stanoveném čase"*. Podle citovaného článku se Lajos Gratzl a předseda Průmyslové banky Ödön Merényi vsadili o dvacet lahví šampaňského, že budovu do března 1913 dokončí. Informace o předání nového křídla ale přišla až 12. dubna 1914.

⁷³⁸ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 7. 1. 2021.

Vnější vzhled hlavní budovy zůstal, podle dobových zpráv, téměř stejný, ale uvnitř došlo k výrazným změnám. V novém křídle byly vybudovány 3 menší bazény, 1 parní komora, teplovzdušné komory a sprchy. Ale nejimpozantnější novinkou byl velký plavecký bazén, který *"je takový hezký, že může konkurovat i těm nejrenomovanějším lázním. Je 25 metrů dlouhý a 9 metrů široký, má šikmé dno, na straně neplavce dosahuje hloubky 120 centimetrů a na straně plavce maximálně 3,80 metru"*.⁷³⁹ V části budovy orientované na Dunaj vybudovali na žádost Prešporských šermířů i šermířský sál.⁷⁴⁰ Součástí lázní byl i "prací institut" ve sklepě nového traktu.

Po vypuknutí 1. světové války využíval lázeňskou prádelnu i Uherský Červený kříž a lázně i nadále fungovaly. Nedostatek uhlí v pokročilém stádiu války ale zásadně ovlivňoval provoz lázní. V roce 1917 Průmyslová banka prodala lázně Prešporské obchodní a úvěrní bance, díky čemuž se lázně Pozsony změnila na akciovou společnost Grössling.

V roce 1919 se život v Grösslingu znovu obnovil. Ve velkém bazénu se organizovaly plavecké soutěže a bazén začal hrát nejdůležitější roli v každodenním životě rozvíjejícího se plaveckého sportu v Bratislavě.⁷⁴¹ Bazén byl k dispozici plaveckým klubům k tréninku čtyřikrát týdně od 18 do 21 hodin za poplatek 1,50 Kč za osobu. O nedělích se tam pořádaly plavecké soutěže za poplatek 230 Kč.⁷⁴²

Obr. 94 Bazén Grössling uvnitř při nástupu plavců⁷⁴³

⁷³⁹ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 7. 1. 2021.

⁷⁴⁰ <https://www.cas.sk/clanok/763275/ikonicka-narodna-pamiatka-v-bratislave-pred-rekonstrukciou-takto-suzdevastovane-slavne-kupele-grossling/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷⁴¹ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 7. 1. 2021.

⁷⁴² *Československé plavectví*, roč. II., č. 17, 17. 12. 1924, s. 3.

⁷⁴³ <https://www.cas.sk/clanok/763275/ikonicka-narodna-pamiatka-v-bratislave-pred-rekonstrukciou-takto-suzdevastovane-slavne-kupele-grossling/>, dostupné 6. 1. 2021

K poslednímu rozšíření lázní došlo v letech 1929 a 1930. Podle architektonických projektů Fridricha Weinwurma a Ignáce Vécseiho byla na Vajanském nábřeží postavena funkcionalistická budova s novým hlavním vchodem.⁷⁴⁴ V této části budovy fungovala nová parní lázeň s kabinkami, a nad ní postavili nové byty.⁷⁴⁵

V roce 1942 se stala novým majitelem lázní nově vzniklá Sedliacká banka, která uskutečnila celkovou obnovu lázní. Hlavní budovu pak využívala pro vlastní potřeby. V roce 1946 lázně odkoupilo město Bratislava. Po 2. světové válce se, pod vlivem nových idejí, kladl vedle sportu a relaxace důraz i na masovou výuku plavání. Při naplňování tohoto cíle byly lázně velmi důležité, i když v té době už byly pro potřeby vrcholového plavectví zastaralé. Až do otevření kryté plovárny na Tehelném poli zůstal Grössling jedinou krytou plovárnou v Bratislavě.

V roce 1994 byly lázně zavřeny a od té doby jen chátrají. Z jejich stěn opadáva omítka a v bazénech se místo vody hromadí už jen prach, špína a nepořádek.⁷⁴⁶

Obr. 95 Lázně Grössling v dnešní době, vlevo relaxační část, pravo plavecký bazén⁷⁴⁷

⁷⁴⁴ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 7. 1. 2021.

⁷⁴⁵ <https://www.cas.sk/clanok/763275/ikonicka-narodna-pamiatka-v-bratislave-pred-rekonstrukciou-takto-su-zdevastovane-slavne-kupele-grossling/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷⁴⁶ <https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>, dostupné 7. 1. 2021.

⁷⁴⁷ <https://www.yimba.sk/rekonstrukcia-kupelov-grossling/kupele-grossling-sa-zmenia-ako-vyzeraju-dnes>, dostupné 7. 1. 2021.

Obr. 96 Grössling 1914, vlevo relaxační část, pravo plavecký bazén⁷⁴⁸

Obr. 97 Návrh, jak by lázně Grössling mohly vypadat po plánované rekonstrukci v roce 2025⁷⁴⁹

V roce 2020 byl vybrán vítězný návrh na celkovou obnovu a rekonstrukci lázní Grössling s tím, že v roce 2025 budou slavnostně otevřeny.

---

⁷⁴⁸ <https://grossling.sk/>, dostupné 6. 1. 2021.

⁷⁴⁹ <https://bratislavskykraj.sk/laszlo-kovacs-clen-poroty-a-pripravneho-timu-sutaze-grossling/>, dostupné 7. 1. 2021.

6.2.15 Koupaliště Lido

V roce 1924 vzniklo na petržalském břehu Dunaje v Bratislavě největší a nejmodernější plážové koupaliště v Československu. Zpočátku byla na koupališti jen oblázková pláž, kabinky ze dřeva, malý bazén s vodotrysky, restaurace, cukrárna, trafika, taneční síň a služby holiče. V roce 1934 byl přistavěn větší bazén o délce 33 m, v té době největší bazén v Bratislavě, v kterém trénovali i bratislavští plavci.⁷⁵⁰ V roce 1937 se zde konalo Mistrovství ČSR v plavání.

Obr. 98 Oblázková pláž nahoře a malý bazén s vodotrysky dole na koupališti Lido⁷⁵¹

⁷⁵⁰ <https://magazin.novelido.sk/bratislava/co-kupalisko-lido/>, dostupné 13. 1. 2021.

⁷⁵¹ <https://www.bratislavskenoviny.sk/nasa-tema/60892-historia-legendarne-petrzalske-kupalisko-lido-ktoru-jeho-podobu-si-este-pamatate-vy>, dostupné 13. 1. 2021.

Obr. 99 Stavba nového 33 m dlouhého bazénu Lido nahoře a dole hotový bazén Lido v roce 1934⁷⁵²

V roce 1935 během požáru shořelo několik dřevěných budov. V roce 1938 Německo Petržalku anektovalo a Bratislava tak přišla o své koupaliště. Za symbolickou cenu ho pak Třetí říši prodala.⁷⁵³

---

⁷⁵² <https://www.bratislavskenoviny.sk/nasa-tema/60892-historia-legendarne-petrzalske-kupalisko-lido-ktorujeho-podobu-si-este-pamatate-vy>, dostupné 13. 1. 2021.

⁷⁵³ <https://magazin.novelido.sk/bratislava/co-kupalisko-lido/>, dostupné 13. 1. 2021.

V roce 1934 byla, z podnětu komise pro koupaliště, plovárny a lázně při poradním sboru ministerstva zdravotnictví, sestavena statistika těchto zařízení v ČSR. Celkem bylo napočteno 1193 lázní, plováren a koupališť v 850 obcích. V Čechách a na Moravě byly lázeňské podniky ve všech okresech, na Slovensku pouze ve 14 okresech a v Podkarpatské Rusi nebylo ve 3 okresech žádné takové zařízení. Podle druhů lázní bylo nejvíce přírodních koupališť, to je takových, která byla postavena na přirozených tocích řek, potoků a na rybnících bez umělého přívody vody. Sportovně vybavených bazénů bylo pouze 30, 14 v Čechách, 9 na Moravě, 7 na Slovensku, většinou je provozovaly tělovýchovné korporace. Krytých plováren s většími či menšími bazény bylo 25, 22 v Čechách, a to hlavně v poněmčených městech Severních Čech, kde byl o stavbu lázní větší zájem. Dále se dvoje kryté lázně nacházely na Moravě, oboje v Brně, a 1 na Slovensku v Bratislavě. Procentuelně vyjádřeno, bylo v Čechách 3,2% zimních plováren a 1,9% sportovních bazénů z celkového počtu těchto zařízení. Na Moravě to připadalo 3,3% na sportovní bazény a 0,7% na kryté zimní lázně. Slovensko mělo 4% sportovních bazénů a 0,6% krytých plováren. Pokud bychom hovořili o venkovních zařízeních, pak byla pro plavectví hlavně způsobila umělá koupaliště, bohužel, tam kde se nacházela, nebylo plavectví ještě zakotveno a rozvíjeno. Celkově je z této statistiky patrné, že koupališť a bazénů pro rozvoj sportovního plavectví bylo v ČSR stále velmi málo.⁷⁵⁴ Pokud bychom se na problematiku počtu koupališť, plováren a lázní podívali celkově, tak podle odborných výpočtů by měla, na každé větší město s cca 30 000 obyvateli, připadnout jedna krytá plovárna. V celé ČSR bylo ale jen 16 těchto podniků, takže na jedny lázně s plovárnou připadalo v Čechách 338 632 obyvatel, na Moravě 509 162 obyvatel a na Slovensku dokonce 1 666 511 obyvatel. Což byla opravdu tristní situace.⁷⁵⁵ Ani Praha, jako jedno z hlavních center plavectví u nás, na tom nebyla v roce 1937 s plovárnami dobře. Se svým téměř 1 milionem obyvatel měla mít alespoň 3 velké ústřední plovárny s kapacitou pro několik tisíc návštěvníků a alespoň 10 menších. Ve skutečnosti měla pouze 5 větších krytých plováren, 2 středních rozměrů a několik málo plováren s nejmenšími přípustnými rozměry.⁷⁵⁶ Brněnské plavectví, jako druhé hlavní centrum čsl. sportovního plavání, na tom bylo ještě hůře, protože ani v roce 1936 nemělo Brno žádnou zimní krytou plovárnu, kde by mohli plavci celoročně trénovat, kromě malého bazénu v Charlottiných lázních z roku 1885, který byl již ale zastaralý a pro plavecký trénink nevyhovující.⁷⁵⁷ V Bratislavě měli k dispozici jeden bazén v lázních Grössling, v Košicích nebyla žádná krytá plovárna. Z dalších měst ČSR měl v roce

---

⁷⁵⁴ *Československé plavectví*, roč. X., č. 1-2, 1. 2. 1933, s. 1.

⁷⁵⁵ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 7, červenec 1937, s. 1.

⁷⁵⁶ Tamtéž, s. 2.

⁷⁵⁷ *Československé plavectví*, roč. XI., č. 9, 16. 10. 1936, s. 3.

1937 vyhovující bazén Hradec Králové, dále Střekov (Ústí nad Labem), Liberec, Teplice-Šanov. Plzeň sice měla krytý bazén, ten ale neměl předepsané rozměry a správa zařízení nebyla plaveckým klubům moc nakloněna. V celé republice bylo krytých bazénů o délce nejméně 20 m pouze 10, o délce nejméně 15 m jich bylo 16.⁷⁵⁸

Na venkově, jak se říkalo městům v ČSR kromě Prahy, Brna a Bratislavy, na tom byly s krytými bazény o něco lépe, v přepočtu na obyvatele, než v hlavních centrech čsl. plavectví, v Praze, v Brně a v Bratislavě. Celkově ale na tom bylo Československo, co se do počtu krytých zimních plováren vhodných pro plavecký výcvik, velmi špatně, a šlo se vlastně jen podívat, jakých relativně dobrých výsledků naši plavci dosahovali, když nemohli soustavně, pravidelně a za vhodných podmínek celoročně trénovat.

Proč byl tak velký problém se stavbou krytých plaveckých bazénů na našem území? Stát a města řídily tok veřejných financí a nejspíš neviděly dostatečný přínos pro společnost v podpoře plavání, tak jako v rozvoji průmyslu, infrastruktury či profesionálních sportů, jako byla kopaná či tenis. Musíme si uvědomit, že to byla doba překotného rozvoje. Města se elektrifikovala, stavěla se moderní kanalizace, vodovody, mosty, a tak i reálně nejspíš nemohly finanční prostředky zbývat na druhořadé záležitosti, jakou sportovní plavání asi bylo. V Praze, po dlouhou dobu v hlavním centru čsl. plavectví, byl boj ČsAPS o stavbu krytých bazénů největší, ale velmi často neúspěšný. Příčin mohlo být několik. Tou první bylo to, že zástupci městské rady nebyli schopni pochopit nebo spíše nechtěli pochopit podstatu sportovního plavání (nebyli plavečtí nadšenci), které přirovnávali ke koupání, tedy očištění těla vodou a mýdlem. A k tomu přeci není potřeba krytých bazénů. Další příčinou mohla být špatná vyjednávací strategie zástupců ČsAPS, kteří nedostatečně důrazně prosazovali svoje požadavky. Dále, že finanční prostředky určené pro sport byli primárně vynakládány jiným sportovním odvětvím. A také to, že tradice plavání zde nebyla tak zakořeněná jako u Němců a Maďarů, kteří pokud byli v městských radách ostatních měst, tak se jim dařilo prosazovat stavbu krytých bazénů celkem úspěšně. O tom, že byla přímá souvislost mezi počtem krytých plaveckých bazénů a sportovní výkonností plavců jasně prokazatelná, není pochyb.

---

⁷⁵⁸ *Československé plavectví*, roč. XII., č. 11, listopad 1937, s. 2.

Statistická tabulka koupališť, plováren a zimních lázní v ČSR v roce 1934⁷⁵⁹

	Čechy	Morava	Slovensko	Podkarpatská Rus
Počet obcí	502	200	116	32
Koupaliště a plovárny				
Přírozené	336	94	36	6
Umělé	161	101	33	-
Sportovní	14	9	7	-
Lázně kryté				
Očistné	74	34	51	26
Parní	54	22	11	1
Zimní plovárny	22	2	1	-
Lázně léčebné	28	8	38	6

⁷⁵⁹ Československé plavectví, roč. IX., č. 11, 1. 12. 1933, s. 1.

7 Osobnosti československého plavectví

7.1 Funkcionáři československého plavectví

Když se řekne plavání, každý si nejspíše představí bazén a plavce, kteří v něm plavou. To jistě není špatná představa, ale pokud hovoříme o sportovním plavání, pak by měli být v této představě zahrnuti i další lidé, kteří mají na starosti zejména veškeré organizační záležitosti kolem celého plavectví.

Po 1. světové válce se začalo oficiálně organizovat plavectví i na našem území v rámci Československého amatérského plaveckého svazu. Jeho prvním předsedou se stal v roce 1919 Vilém Makovička, významný propagátor plavectví a člen klubu AC Praha.

Obr. 100 Vilém Makovička⁷⁶⁰

V dalších letech se na místě předsedy ČsAPS vystřídali další činovníci. Ještě v roce 1919 to byl Jiří Ryba, v roce 1920 Ing. Fíkl, v letech 1921-22 profesor Šimon, v letech 1923-1931 Karel Klapač a v poslední části námi sledovaného období to byl v letech 1932-1941 Ing. Hauptmann.⁷⁶¹ Ing. Ladislav Hauptmann spolu s Ing. Alexandrem Hofbauerem získali pro čsl. plavectví, svojí neúnavnou činností, největší úctu a vážnost jak v rámci Evropské plavecké ligy LEN, tak i v rámci Mezinárodní plavecké federace FINA.⁷⁶² Kromě významných funkcionářů, kteří se zasadili o rozvoj čsl. plavectví, jsme do medailonků vybraných osobností čsl. plavectví zařadili i Václava Kolátora, plavce, ale zejména architekta prvního plaveckého stadionu v ČSR, pod Barrandovem.

---

⁷⁶⁰ *Star*, roč. 29, č. 35, s. 9.

⁷⁶¹ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 8.

⁷⁶² Tamtéž, s. 87.

Těmi hlavními činiteli sportovního plavání byli ale samozřejmě plavci, bez kterých by se to všechno neobešlo. Námi sledované období tzv. první republiky zabírá časové rozmezí téměř dvaceti let, ve kterém se vystříдалo mnoho jmen plavců a plavkyň na těch nejvyšších stupních vítězů v rámci Mistrovství ČSR v plavání. Zde uvádíme příjmení těch (ne vždy se dalo dohledat i jméno), kteří se alespoň jednou stali mistrem či mistryní republiky v nějaké plavecké disciplíně v letech 1919-1938. V mužích to byl Antoš, Heiling, Steiner, Getreuer, Czegka, Piowatty, Bičák St. Baderle, Bělík, Erbert, Frucht, Legát, Hora, Stibor, Vodička, Abeles, Müller, Bulíř, Bucháček, Rauch, Prüll, Meissler, Hrášek, Balsz, Švehla, Messinger, Willheim, Schön, Medřický, Polakoff, Vondřejc, Sehrig, Škrob, Janík a Kolátor. V ženách to byla Schramková, Sehrigová, Würfelová, Freundová, Dopplerová, Chaloupková, Friedländeorvá, Svitáková, Müllerová, Drážková, Mejlíková, Šebestová, Tautermannová, Fenklová, Hanslová, Rezková, Havlíčková, Messingerová, Hradecká, Brabcová, Besterová, Havlová, Nezavdalová, Čechnerová, Wodaková, Boubelová, Felcmanová, Karpelesová, Macenauerová a Fojtíková.⁷⁶³

Velká část plavců, kteří patřili mezi ty nejlepší v rámci naší republiky, pocházela hlavně z pražských plaveckých klubů. Tzv. pražská plavecká aristokracie byla popsána v dobovém tisku Rekord: *„Říká se, že plavectví je nejdemokratičtější sport: všichni lidé se prý v něm sejdou na jedné rovině a to je hladina vodní. Aristokrati jsou mezi nimi ti, kteří udrží hlavu nad vodou. Jsou aristokrati různého původu: dušení, vědečtí finanční anebo podle rodu. A.C. Praha má jistě aristokraty jen podle rodu, kdysi to byl klub slavných jmen, dnes starý Nikodém je snad posledním Mohykánem. Sprinteři jsou nesporně aristokracie duševní, zaujímají také význačné úřady. Mohu vám prozradit, že Medřický je dokonce náčelníkem svého klubu, plavcem je však rozhodně lepším. V rychlosti se mu jen tak někdo nevyrovná, jinak patří mezi lidi, kterým ještě nic neuteklo, práci a hezké dívky v to počítaje. To druhé bych také mohl prozradit na Švehlu a na Červenku. Když se Švehla narodil, daly mu zlé sudičky do kolébky lístek, na němž bylo napsáno „1:06,4“. Pokud se Červenky týče, projevuje svůj vznešený původ jen v plování, jeho aristokratická svatozář však hasne rychle, hraje-li polo, bývá ho většinou vidět jen v poločase a po odpískání. Jeho a Bělíkův ideál plavce je Arne Borg, kopírují ho bohužel jen na suchu. Bělík se jinak poctivě snaží, aby jeho konto u mateřského klubu mělo stejně pasiv jako aktiv, je-li někde při závodech nějaký rámus, můžete se vsadit, že v tom má prsty (ne-li obě ruce). Jinak je o něm známo, že jezdí už asi 6 let do Ameriky. Prsaři jsou aristokrati vážní a skromní, Vodičku nebo Kortschaka nezlákáte jen tak*

---

⁷⁶³ Sportovní revue 1919-1921 a Československé plavectví 1923-1938.

*k nějaké akci, přijdou na závody, udělají své první nebo druhé místo a už o nich neslyšíte, až v pondělnících.*⁷⁶⁴

*Sprinteři, kteří plovou také 200 a 400 m, jsou těžcí kapitalisté, kteří na to mají, totiž, poctivě stavěný hrudník a svalů na celou anatomickou výstavu. Však vidíte-li v závodech Getreuera, poznáte, že se to všechno svalstvo pěkně prožene, to je jeden z těch několika vyznavačů luxusní (bohužel dost nepříjemné) zásady: ostře vyrazit, potom přidat a nakonec finish. Proti Getreuerovi, který se snad i ve vodě dovede rádně zapotit a vyštvat, je dnes Antoš aristokratem, který žije z nastřádaného kapitálu a jen tak en passant si přivydělá nějakým prvním místem na znak. Udělá-li v tomto novém zaměstnání tolik, co ve středních tratích, je problém, nad kterým by zešedivěla i nejlepší chaldejská věštkyně. Znat Antoše, to je vyšší psychologie. Pak je tu Pešta, který by měl mít teoreticky velkou budoucnost, jsa zaměstnán na Barrandově, bude mít stadion pod nosem. Až uslyšíte na plaveckých závodech nějaké hromadné povzbuzování, např.: Hej rupy rupy rupy, ať žije mistr župy, PTK má krátký chlupy...“, uvědomte si, že autorem a organisátorem těchto pokřiků je neméně zasloužilý a populární plavecký aristokrat Jirka Rohlík“.*⁷⁶⁵

V následujícím textu uvádíme medailonky těch osobností čl. plavectví, ke kterým byly dostupné alespoň nějaké informace. Bohužel jich nebylo moc. Jeden činovník, jeden architekt, šest plavců a dvě plavkyně.

Ing. Hauptmann Ladislav (10. 6. 1895 Praha – 6. 11. 1971 Praha)

Pracoval jako stavební inženýr v Praze a patřil mezi nejvýznamnější pracovníky a organizátory českého i mezinárodního plaveckého sportu. Byl zakladatel Českého plaveckého klubu (ČPK) v Praze, jehož ustavující schůze se konala právě v bytě u Hauptmannů v prosinci roku 1918. Hauptmann také patřil mezi zakladatele Československého amatérského plaveckého svazu (ČsAPS), v němž působil ve funkcích předsedy, a také na postu mezinárodního funkcionáře a rozhodčího. V letech 1936-1952 byl členem FINA, kdy 1946-1952 byl předsedou (sekretářem) technické komise skoků do vody za FINA a 1948-1952 byl dokonce viceprezidentem FINA. V roce 1951 se Ing. Ladislav Hauptmann musel vzdát funkce dlouholetého sekretáře FINA, protože nemohl z politických důvodů jezdit za hranice. Roku 1954 mu byla udělena zlatá medaile FINA a v roce 1961 byl jmenován, za zásluhy,

---

⁷⁶⁴ *Rekord*, č. 1, 22. 3. 1930, s. 4.

⁷⁶⁵ Tamtéž.

čestným členem Mezinárodní plavecké federace. Byl jedním ze zakládajících funkcionářů Evropské plavecké ligy LEN, v níž byl členem v letech 1934-1950. Od roku 1934 byl viceprezidentem LEN a mezi lety 1948-1950 byl dokonce prezidentem LEN. Byl také dlouholetým členem Československého olympijského výboru (ČOV) a významným mezinárodním rozhodčím na plaveckých a skokanských soutěžích na OH v Antverpách, Amsterdamu, Berlíně a Londýně.

V době komunismu byl veden pouze pod jménem Hauptman - bez jednoho n. Jako první v ČSR komentoval plavecké závody, a to v rádiu Radiojournal - Český rozhlas. Velkou zajímavostí je, že byl úplně prvním plavcem, který použil způsob motýlek, na který prý Hauptmann přišel zcela sám, ještě dříve než se začal plavat ve světě. Bohužel, to nebyl schopen náležitě „prodat“, a tak zásluhy za tento plavecký způsob byly připsány jiným. Hauptmann pomáhal realizovat s Ing. arch. Václavem Kolátorem a V. M. Havlem první skokanskou věž s dvěma odrazovými plošinami ve výšce 5 a 10 m v plaveckém stadionu pod Barrandovem (1930). Jako první na světě také vymyslel při bodovém hodnocení skoků do vody, že nejvyšší a nejnižší známka se škrtná. Následně se tento druh známkování začal používat i v jiných sportech, např. ve skocích na lyžích nebo v krasobruslení.⁷⁶⁶

Jako významná osobnost, funkcionář čsl. i světového plavectví, byl velmi dlouhou dobu zván na významné světové sportovní akce. Ještě roku 1968 se zúčastnil OH v Mexiku, i když tou dobou byl již vážně nemocný. Zemřel 6. 11. 1971.⁷⁶⁷

Obr. 101 Ing. Ladislav Hauptmann⁷⁶⁸

Obr. 102 Slavnostní otevření prvního plaveckého stadionu v ČSR, Praha Barrandov 1930, Ing. Ladislav Hauptmann uprostřed⁷⁶⁹

⁷⁶⁶ <https://www.hauptmannovi.cz/hauptmann-ladislav-ing--cesky-plavecky-svaz/>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁶⁷ Tamtéž.

⁷⁶⁸ Tamtéž.

Obr. 103 Oficiální průkaz Ladislava Hauptmanna na OH 1928 v Amsterdamu⁷⁷⁰

Václav Kolátor (15. 3. 1899 Praha – 27. 11. 1983 Praha)

Pražský architekt Václav Kolátor byl významnou postavou dějin české architektury. Zabýval se teorií i praxí staveb pro plavecký sport a rekreaci. V období mezi válkami byl aktivním plavcem Českého plaveckého klubu a publikoval o návrzích koupališť. Za jeho nejznámější práci lze bez pochyby považovat publikaci Lázně: Stavba lázní, koupališť a plováren, jejich úprava a zařízení, kterou napsal v roce 1935 spolu s Alexandrem Hofbauerem.

Po ukončení Českého vysokého učení technického v roce 1925 začal spolupracovat se svým spolužákem Vladimírem Frýdou. Spolu se zúčastnili mnohých architektonických soutěží, hlavně na školní budovy, ale ani jeden jejich projekt nebyl realizován. V roce 1929 Kolátor získal pozici na Stavebním úřadu hlavního města Prahy a v tom samém roce začal pracovat na svém životním architektonickém projektu, plaveckém stadionu Českého plaveckého klubu pod Barrandovskými terasami. Tento plavecký areál Kolátorovi zajistil věhlas a možnost se architektonicky podílet na desítkách dalších koupališť po celé republice (např. Stará Paka, Frýdštejn, České Budějovice, Volyně, Česká Třebová, Litomyšl, Nové

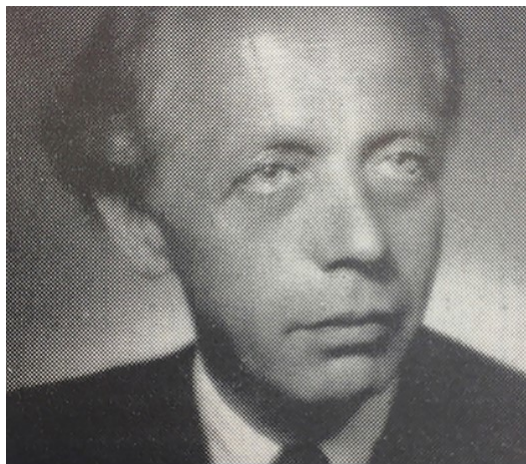
⁷⁶⁹ <https://www.hauptmannovi.cz/hauptmann-ladislav-ing--cesky-plavecky-svaz/>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁷⁰ Archiv dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Fond Plavání 1919-1951*.

Město nad Metují). Po výstavě „Za novou architekturu“ (1940) byl Kolátorovi, jako hlavnímu odborníkovi na dané téma, svěřen oddíl pro tělovýchovu a sportovní rekreaci.

Po druhé světové válce byl Václav Kolátor členem komunistické strany, působil ve vedení Odboru výstavby Ústředního národního výboru hlavního města Prahy a měl i významné slovo v oficiálním architektonickém periodiku Architektura ČSR.⁷⁷¹

Obr. 104 Václav Kolátor⁷⁷²

7.2 Českoslovenští plavci a plavkyně

Václav Antoš (19. 1. 1905 Praha – 23. 1. 1978 Praha) plavec, sportovní funkcionář

Vyučil se dlaždičem a začal pracovat ve vozovně Elektrických podniků v Praze na Pankráci. Vyrůstal v pražském Podolí, kde také začal jako dorostelec v roce 1920 závodně plavat za SK Podolí. Byl vítězem závodu Napříč Prahou, v letech 1924 a 1929. V roce 1921 doplaval druhý na mistrovství republiky v disciplíně 400 m volný způsob. V letech 1924-27, jako člen Českého plaveckého klubu, získával mistrovské tituly na tratích volného způsobu na 200 m, 400 m, 1 500 m a vytvořil několik československých rekordů. Do pražské Sparty přestoupil v roce 1929, kde získal mistrovské tituly na 1 500 m volný způsob a 100 i 200 m znak. Na mistrovství Evropy 1924 obsadil 6. místo v individuálním závodě na 400 m volný způsob a byl členem čtvrté štafety na 4 × 200 m volný způsob. Na ME 1927 získal bronzovou medaili na 400 m volný způsob, doplaval čtvrtý na 1 500 m volný způsob a byl členem štafety, která na 4 × 200 m volný způsob obsadila 5. místo. Na OH v roce 1924 se probojoval do semifinále na 400 m volný způsob a plaval ve štafetě 4 × 200 m volný způsob. Při OH

⁷⁷¹ <https://lam.litomysl.cz/architekt/1-vaclav-kolator>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁷² Tamtéž.

1928 skončil, na tratích 400 a 1 500 m volný způsob, již v rozplavbách.⁷⁷³ „Byl aktivním členem Federace proletářské tělovýchovy. Roku 1936 vedl výpravu československých sportovců na Lidové hry v Barceloně, které byly protestem některých levicových organizací proti OH v Berlíně. V roce 1940 byl zatčen nacisty a po věznění na Pankráci, v Budyšíně, Saské Kamenici, v Lipsku a v Drážďanech byl nakonec osvobozen, ale až do konce války zůstal pod dozorem gestapa. Po okupaci se jako trenér dětí a mládeže vrátil k plaveckému sportu a v pozdějších letech působil též jako rozhodčí plaveckých sportů.“⁷⁷⁴

Obr. 105 Václav Antoš⁷⁷⁵ a jeho účastnický průkaz pro dělnickou olympiádu v Barceloně v roce 1936⁷⁷⁶

Stibor Eduard (1900-?), plavec

V letech 1917-1925 byl členem sdružení Volno plavců, které působilo od roku 1917 na Žofíně a Střeleckém ostrově v Praze. V roce 1918, na prvních závodech v novém Československém státě, získal zlato za nejrychlejší výkon v plavání na prsou a byl členem vítězného mužstva ve vodním pólu. V letech 1919-1920 se stal mistrem ČSR v disciplíně na 200 m prsa. Byl reprezentantem československého olympijského mužstva na olympiádě v Antverpách 1920.⁷⁷⁷

⁷⁷³ http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/ANTO%C5%A0_V%C3%A1clav_19.1.1905-23.1.1978, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁷⁶ <https://www.esbirky.cz/predmet/3555772>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁷⁷ http://badatelna.eu/institute/Narodni_muzeum_-_Historicke_muzeum_-_Archiv_telesne_vychovy_a_sportu/fondy/?s=4&q=s, dostupné 4. 2. 2021.

Obr. 106 Oficiální průkaz Eduarda Stibora na OH 1920 v Antverpách⁷⁷⁸

Július Balász (5. 10. 1901 Budapešť – 29. 10. 1970 Praha)

Jeho rodiče pocházeli z Rajce, z malého města na severu Slovenska. Odtud se ještě na konci 19. století přestěhovali kvůli práci do Budapešti a zde začal Július s plaveckým sportem u Vojtěcha Komjatiho, zakladatele moderního vodního póla. Po skončení 1. světové války se rodina vrátila na Slovensko. V roce 1920 odešel Július Balász studovat do Brna na obchodní akademii, kde se stal členem Makabi Brno a později Bar Kochby Brno. Zde se věnoval jak plavání, tak vodnímu pólu, ale nejvíce skokům do vody.⁷⁷⁹ „První tituly mistra republiky získal v roce 1921 v disciplínách 50 a 100 m volný způsob. Byl i členem vítězné štafety na 4 × 50 m volný způsob. V roce 1922 získal další mistrovský titul ve štafetě 4 x 200 m volný způsob. V roce 1924 vytvořil československý rekord na trati 50 m volný způsob a na mistrovství Československa plaval ve štafetách 4 × 100 m volný způsob a 4 × 100 m polohový závod, které získaly mistrovské tituly. S těmito výsledky byl nominován k účasti na OH v roce 1924 v Paříži. Zde startoval v plavecké disciplíně 100 m volný způsob, ale byl vyřazen hned v rozplavbách. Ve skocích z třímetrového prkna získal 9. místo. V roce 1925 narukoval na prezenční vojenskou službu do Prahy, kde se stal členem plaveckého klubu Hagibor. V roce 1926 se poprvé uskutečnilo mistrovství Československa ve skocích do vody, které vyhrál a ten samý rok na ME v Budapešti skončil třetí, také ve skocích z třímetrového prkna. Byla to historicky první medaile v plaveckých sportech pro ČSR na ME. Mistrem republiky ve skocích do vody se stal i v letech 1927 a 1928. Opět přišla pozvánka do reprezentačního družstva na olympijské hry v roce 1928 v Amsterdamu. Tentokrát soutěžil pouze ve skocích z třímetrového

⁷⁷⁸ Archiv dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Fond Plavání 1919-1951*.

⁷⁷⁹ <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/makabi-ceskoslovensko/>, dostupné 17. 11. 2020.

prkna, kde skončil ve své skupině na 4. místě. Poslední národní titul ve skocích získal v roce 1929. V roce 1930 se zúčastnil her Světového svazu Makabi kde byl členem naší vítězné štafety na 4 x 100 m volný způsob. Ještě výraznějšího úspěchu dosáhl na III. hrách Světového svazu Makabi v Praze v roce 1933, kde opět zvítězil ve skocích z třímetrového prkna. Za vyvrcholení sportovní kariéry je možné považovat vítězství na II. letní Makabiádě v roce 1935 v Tel Avivu, kde zvítězil ve skocích z třímetrového prkna a podílel se i na vítězství našeho družstva ve vodním pólu.⁷⁸⁰ Po ukončení sportovní kariéry působil Július Baláž (tuto podobu příjmení přijal po 2. světové válce) aktivně ve sportovních sekcích československého i světového svazu Makabi jako garant plaveckých sportů a ve sportovním klubu Hagibor Praha se věnoval trenérské činnosti. Nevyhnul se ani deportaci do koncentračního tábora v Terezíně, v Osvětimi a ve Frýdlantu. Po válce se profesně vrátil k plaveckému sportu, a to jako trenér a funkcionář.⁷⁸¹ „Je považován za zakladatele československé skokanské školy do vody.“⁷⁸²

Obr. 107 Julius Baláž⁷⁸³

Rudolf Piowaty (28. 4. 1900 – 29. 1. 1978 Paris Kanada)

Pocházel z rodiny Jakuba Piowatyho a Matildy Piowaty, rozené Schrammové. Měl jednoho staršího bratra, Ottu Piowatyho, který také plaval ve spolku Bar Kochba.

Po ukončení vyšší průmyslové školy nastoupil (1918) jako dobrovolník na vojenskou službu u střeleckého pěšího pluku. Po celou dobu svého působení v armádě se ve volném čase

---

⁷⁸⁰ <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/makabi-ceskoslovensko/>, dostupné 17. 11. 2020.

⁷⁸¹ Tamtéž.

⁷⁸² Tamtéž.

⁷⁸³ Tamtéž.

věnoval plavání v plaveckém klubu Makabi Brno.⁷⁸⁴ „V roce 1921 se poprvé stal mistrem Československa na 400 m prsa, 500 a 1500 m volný způsob. V roce 1922 opět získal několik titulů mistra Československa, a to na 200 a 400 m prsa, 400 a 1500 m volný způsob a podílel se na titulu štafety Bar Kochby Brno na 4 x 200 m volný způsob. V disciplínách 400 m volný způsob a 400 m prsa zaplavával národní rekordy. Po roční pauze si opět vybojoval národní titul na 200 m prsa v novém národním rekordu a podílel se na titulu štafety Bar Kochby Brno na 3 x 100 m polohová štafeta. Na základě těchto výsledků byl nominován do reprezentačního družstva na olympijské hry v roce 1924, kde startoval v disciplíně 200 m prsa a ve štafetě 4 x 200 m volný způsob. V obou disciplínách skončil v semifinále. Svůj poslední národní titul získal v roce 1925 v disciplínách 100 m prsa, 200 m prsa a podílel se na titulu štafety Bar Kochby Brno na 3 x 100 m polohové štafety.“⁷⁸⁵

Z okupovaného Československa utekl v červenci 1942 a do prosince 1944 vypomáhal na Úřadu stálého delegáta ČSR při Společnosti národů v Ženevě. V roce 1945 byl odeslán v hodnosti nadporučíka pěchoty v záloze do Velké Británie a v listopadu 1945 se vrátil do Československa. Byl vyznamenán Československou vojenskou medailí za zásluhy II. stupně. Činnou službu vykonával do března 1946. Potom se vrátil k původnímu povolání a působil v Československém veslařském klubu v Brně. Po komunistickém převratu odešel s celou rodinou do Kanady, kde se věnoval obchodu s nábytkem a ve volném čase turistice.⁷⁸⁶

Obr. 108 Oficiální průkaz Rudolfa Piowattyho na OH 1924 v Paříži⁷⁸⁷

⁷⁸⁴ <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/makabi-ceskoslovensko/>, dostupné 17. 11. 2020.

⁷⁸⁵ Tamtéž.

⁷⁸⁶ Tamtéž.

⁷⁸⁷ <https://www.zob.cz/vzdelavani/osobnosti/makabi-ceskoslovensko/>, dostupné 17. 11. 2020.

prof. MUDr. Pavel Šteiner DrSc. (28. 3. 1908 Bratislava – 4. 6. 1969 Sliač) průkopník kardiochirurgie, pedagog, sportovec

Profesor Šteiner byl jedním ze zakladatelů slovenské kardiochirurgie a jeho specializací byla cévní, hrudní a kardio chirurgie. Byl prvním chirurgem na Slovensku, který operoval srdce a jeden z prvních, kteří zaváděli do praxe přístroj na mimotělní krevní oběh. V roce 1968 jako první na Slovensku provedl úspěšnou embolektomii z plicní arterie pomocí mimotělního oběhu. Pod jeho vedením se na chirurgickém oddělení v Martině provedlo přes 250 operací srdce. Vychoval mnoho významných slovenských chirurgů, z nich několik primářů.⁷⁸⁸

„Byl současně i významným slovenským sportovcem. Od roku 1922 aktivně sportoval v PTE Bratislava a od roku 1931 v židovském plaveckém klubu BAR Kochba Bratislava. Jako plavec a vodní pólista byl 56násobným reprezentantem Československa, 10násobným mistrem ČSR v plavání na 100 m volný způsob a držitelem 38 čsl. rekordů. Jako reprezentant ČSR ve vodním pólu se aktivně účastnil OH 1928 v Amsterdamu a na ME 1931 byl s mužstvem pátý. Za tyto výsledky mu byl udělen titul Zasloužilý mistr sportu. Olympijských her v roce 1932 se čsl. plavci neúčastnili pro velkou finanční náročnost celé akce, a svoji účast na OH 1936 jako příslušník židovské obce na Slovensku odmítl. V roce 1931 získal bronzovou medaili na ME v Paříži, v roce 1932 doplaval první na Velké ceně Paříže na 100 m volný způsob. Na jeho počest se dodnes v Martině koná Steinerův memoriál v plavání. Dne 4. června 1969 náhle zemřel v plaveckém bazénu na Sliači na srdeční infarkt. Pohřben byl v Žilině. Na jeho počest se v Martině pořádá vědecká lékařská akce STEINER den.“⁷⁸⁹

Obr. 109 Pavol Steiner⁷⁹⁰

⁷⁸⁸ <https://www.osobnosti.sk/osobnost/pavol-steiner-977>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁸⁹ <https://www.osobnosti.sk/osobnost/pavol-steiner-977>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁹⁰ <http://www.sportcenter.sk/stranka/makkabea-v-stopach-pte>, dostupné 4. 2. 2021.

Baderle Hanuš (23. 7. 1917 Pardubice – 4. 3. 2001 Sydney) plavec

Vynikající plavec, zejména kraulař, ale i znakař. Plavat začal jako jedenáctiletý v židovském klubu Maccabi - Bar Kochba Bratislava, kde zpočátku vynikal jako juniorský kraulař. Když v roce 1934 na juniorském mistrovství republiky vyhrál 100 m volným způsobem, jeho trenér, znamenitý plavec a vodní pólista, Dr. Pavel Steiner, mu z legrace vyhrožoval: *"Pokud za dva roky nevyhraješ seniorské mistrovství republiky, nechci tě více vidět ..."*⁷⁹¹ Nakonec to dobře dopadlo a Baderle za dva roky seniorské mistrovství vyhrál, ale na značkářské trati. Ještě jako junior vyhrál v roce 1935, na juniorských mistrovstvích v Letovicích, 100 m volný způsob, na 100 m znak byl druhý. Na bratislavských středoškolských mistrovstvích, kterých se zúčastnil jako student průmyslovky, v témže roce suverénně vyhrál 100 m volný způsob. Na nejbližších již seniorských Mistrovství ČSR 1936 ve Střekově jako devatenáctiletý vyhrál a zaplavoval svou disciplínu 100 m znak rekordním výkonem. O dalších 5 dní zaplavoval i rekord na 200 m znak. Od té doby patřil do reprezentace ČSR. Na berlínskou olympiádu 1936 Baderle, tak jako i ostatní židovští sportovci ČSR, odmítl nastoupit navzdory sankcím, kterými plavecký svaz za toto vzepření postihoval židovské kluby. Mezitím však své rekordní výkony postupně překonával.

I rok 1938 přinesl Baderlemu celou řadu úspěchů, včetně vlastního rekordu na 200 m znak. I na Mistrovství ČSR 1938 Baderle suverénně vyhrál znakovou disciplínu a byl i členem vítězné štafety BKB na 4 x 100 m. To bylo však už poslední Mistrovství ČSR. Po říjnu 1938 plavecký klub BKB už neměl podmínky pro další činnost. Na zakládající schůzi autonomního plaveckého svazu Slovenska, byly 11. prosince 1938 vyškrtuty všechny rekordy, které zaplavali židovští plavci, a tedy i Baderleho časy. Dr. Pavel Steiner, vedoucí trenér klubu, zorganizoval a vyvedl podstatnou část nejlepších plavců klubu Maccabi - Bar Kochba na zájezd do Londýna, odkud se už nevrátili, čímž se vyhnuli deportaci a zavraždění. V Londýně posílili reprezentační družstvo Velké Británie. Když vypukla válka, plavci i plavkyně BKB se dobrovolně přihlásili do armády a zúčastnili se boje proti fašismu. Baderle byl i poručíkem královského letectva RAF. Po demobilizaci přijel do Československa, ale ani v Praze, ani v Bratislavě nenašel vhodné pracovní uplatnění. Vrátil se zpět do Velké Británie, odkud zakrátko odcestoval do australského Sydney, kde se natrvalo usadil. I většina jeho přátel z Bar Kochba se rozprchla do celého světa, od Ameriky přes Izrael až po Austrálii. Ve volném čase se jako plavecký instruktor věnoval tělesně postiženým

---

⁷⁹¹ <https://zidovskelisty.info/2017/07/17/pribeh-plavca-hanus-baderle-23-7-1917-pardubice-4-3-2001-sydney/>, dostupné 4. 2. 2021.

dětem. Sám až do vysokého věku pravidelně plaval v moři. Při jedné ze svých návštěv v rodné Bratislavě koncem 80. let navštívil tréninky slovenské národní plavecké reprezentace. Dostalo se mu nadšeného přijetí a ukázalo se, že je i pro nové plavecké generace po téměř 50 letech nezapomenutelnou sportovní legendou.⁷⁹²

Obr. 110 Hanuš Baderle⁷⁹³

Jarmila Müllerová (později *Suková*, 24.2. 1901 České Budějovice – 24. 4. 1944 Praha)

Československá plavkyně, jejíž hlavní disciplínou byl znak. Dne 29. 7. 1923 zaplavala na 100 m znak čas 1:35,0, díky kterému byla na chvíli držitelkou světového rekordu. Reprezentovala ČSR na OH v Paříži 1924, kde v disciplíně na 100 m znak skončila na 5. místě.⁷⁹⁴

Irma Schramková (narozena 20. 2. 1911 Brno)

Mnohonásobná čsl. rekordmanka německé národnosti a mistryně republiky v plavání. Plavala za klub SV Aegir Brno. Účastnila se mistrovství Evropy v roce 1934 v Magdeburgu, kde obsadila 5. místo v závodě na 100 m volný způsob a na trati 400 m volný způsob

⁷⁹² <https://zidovskelisty.info/2017/07/17/pribeh-plavca-hanus-baderle-23-7-1917-pardubice-4-3-2001-sydney/>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁹³ <https://zidovskelisty.info/2017/07/17/pribeh-plavca-hanus-baderle-23-7-1917-pardubice-4-3-2001-sydney/>, dostupné 4. 2. 2021.

⁷⁹⁴ https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarmila_M%C3%BCllerov%C3%A1, dostupné 4. 2. 2021.

doplavala čtvrtá v novém čl. rekordu. Na OH v roce 1936 v Berlíně doplavala pátá v semifinále na 400 m volný způsob a čtvrtá v rozplavbě na 100 m volný způsob.⁷⁹⁵

---

⁷⁹⁵ https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=12935, dostupné 4. 2. 2021.

8 Závěr

Jako první se na našem území začali učit plavat vojáci. To byl počátek 19. století. Postupně se začaly během 19. století stavět zejména říční plovárny a přírodní koupaliště, na kterých se formou samovůky začala učit plavat i široká veřejnost. Na konci 19. století začal pořádat v Praze na Vltavě, klub AC Praha, první plavecké závody, a to nejen pro domácí plavce, ale i pro ty ze zahraničí. Tím byly vlastně položeny základy sportovního plavání v Českých zemích, později v Československu.

Na počátku 20. století začaly vznikat další plavecké kluby a zájem o plavání rostl nejen mezi veřejností, ale i mezi sportovci, kteří se chtěli plavání věnovat na sportovní (závodní) úrovni. Bohužel, finanční i materiální podmínky nebyly pro rozvoj plavectví na našem území ideální, i přesto byly výkony našich plavců často srovnatelné s plavci zahraničními, zejména těmi evropskými.

Po 1. světové válce byl založen Československý amatérský plavecký svaz, k němuž se později připojily i židovské, maďarské a německé plavecké kluby. Bohužel, ani plavání se, v poválečném období, nevyhnul proces formování národnostních vztahů v rámci plaveckého svazu. O tom, jak by měl vypadat plavecký sport v Československu, diskutovali v roce 1924 zástupci všech organizací sdružených v ČsAPS, tedy Češi, sudetští Němci, Židé a Maďaři.⁷⁹⁶ „*Národnostně čtyřstranné setkání reflektuje skutečnost, že Maďaři, včetně členů maďarských klubů na Slovensku, dosahovali vysoké výkonnosti, podobně jako židovští plavci z klubů sdružených v československém svazu Makabi*“.⁷⁹⁷ Zdrojem neustálých neshod byl požadavek ČsAPS, aby mohl na mezinárodní scéně vystupovat jako jediný oficiální zástupce československého plavectví. S tím ale nesouhlasili zástupci Svazu německých plaveckých spolků v ČSR (VdDSV), a na kongresu FINA v Budapešti 1927 získali na svojí stranu delegáty německého i rakouského svazu. Nakonec bylo rozhodnuto, že ČsAPS zůstal jediným zástupcem čl. plavectví v mezinárodní plavecké federaci FINA, a VdDSV a Židovský svaz fungovaly jako samostatné svazy v rámci toho československého.⁷⁹⁸ Zástupci židovských klubů neměli s tímto zařazením problém, ale ti sudetoněmečtí požadovali, aby VdDSV byl na stejné úrovni jako ČsAPS. Díky tomuto požadavku docházelo mezi těmito dvěma svazy k neustálým rozepřím a vypovídáním smluv o spolupráci.

---

⁷⁹⁶ Waic, M. (2018). *Tělovýchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*. Praha: Karolinum, s. 177.

⁷⁹⁷ Tamtéž.

⁷⁹⁸ Tamtéž.

Prioritou ČsAPS bylo v maximální možné míře, po stránce organizační, finanční i materiální, podporovat rozvoj plavectví v Československu. Snažil se navazovat a udržovat sportovní styky s plaveckými svazy sousedních států, organizovat Mistrovství ČSR v plavání, domácí plavecké závody, mezistátní utkání a vysílat naše plavce i na mezinárodní soutěže (OH, ME). V rámci svého Poradního sboru pro stavbu koupališť, plováren, bazénů a lázní, vedl ČsAPS neustálý boj zejména s čsl. úřady ohledně stavby bazénů, které by byly vhodné jak pro plavecký výcvik dětí a mládeže a plavecký trénink závodních plavců, tak pro plavecké závody, a to s možností celoročního využívání. Bohužel, tento boj ČsAPS s čsl. úřady byl většinou neúspěšný, a tak ležel osud čsl. plavectví v rukou bohatých mecenášů a finančníků, kteří byli většinou i sportovní nadšenci (plavci, vodní pólisté). Dalšími investory, kteří se podíleli na stavbě krytých bazénů v tomto období byly např. městské spořitelny, banky, pivovary nebo závod Škoda v případě plzeňského bazénu. Snahou svazu bylo i zavést povinnou výuku plavání na školách, čímž se již v roce 1921 zabývali zástupci ministerstva školství, ministerstva zemědělství a ministerstva zdravotnictví a tělesné výchovy. Až v roce 1925 byl podán návrh na zavedení povinného plavání na středních školách ministerstvem školství a národní osvěty, ale zůstalo jen u návrhu. A ani v roce 1938, kdy končí námi sledované období nebylo uzákoněno, aby se plavání na školách povinně vyučovalo. Dalším zájmem svazu bylo v rámci instruktorských kurzů odborně vzdělávat trenéry plavání, kteří v ČSR zcela chyběli. Bohužel pro tento účel chyběly nejen peníze, ale i ti plavečtí odborníci, třeba i ze zahraničí, kteří by se tohoto vzdělávání zhostili. Vzdělávací kurzy, které pořádal ČsAPS ve spolupráci se Sokolem, byly pro rozvoj našeho plavectví nedostačující. Zejména díky dvěma činovníkům svazu, Ing. Ladislavu Hauptmannovi a Ing. Alexandru Hofbauerovi, získalo československé plavectví dobré jméno i postavení jak v Mezinárodní plavecké federaci FINA, tak v Evropské plavecké lize LEN.

Hned v prvních poválečných letech začal svaz také udržovat čilé sportovní styky s plavci ze sousedních států v podobě různých mezistátních utkání. Nejprve to byli Maďaři, Rakušané a Němci, v pozdějších letech Poláci, Jugoslávci, Francouzi, Švédové a jiní. Tyto styky byly pro naše plavce velmi důležité nejen proto, že si mohli porovnat svojí plaveckou výkonnost se zahraniční konkurencí, ale také proto, že se vždy něčemu novému přiučili.⁷⁹⁹ Výkony našich plavců dosahovaly nejvyšší úrovně ve 20. letech 20. století, kdy bylo Československo zařazeno do I. evropské plavecké skupiny mezi nejlepší evropské plavecké země. Kromě mezinárodních závodů národních družstev či jednotlivých plaveckých klubů,

---

⁷⁹⁹ Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner, s. 83.

závodili naši plavci každoročně na Mistrovství ČSR v plavání, které pořádal svaz. Tato mistrovství povětšinou sloužila jako nominační závody pro ME a OH. Na OH, v letech 1920-1936, naši reprezentanti nedosáhli významnějších úspěchů.⁸⁰⁰ Na mistrovstvích Evropy, 1926 v Budapešti, 1927 v Bologni a 1931 v Paříži, byli naši plavci úspěšnější. Žádnou disciplínu sice nevyhráli, nestali se tak mistry Evropy, ale získali několik 3.-7. míst nebo postoupili do finálových bojů.⁸⁰¹ V letech 1927-1929 se Československo stalo trojnásobným celkovým vítězem Slovanských mistrovství v plavání, když porazilo plavce Polska a Jugoslávie. Ani ve vzájemných mezistátních plaveckých utkáních nedosahovali českoslovenští plavci špatných výsledků. Na počátku 30. let 20. století začalo ale československé plavectví zaostávat, ještě více za světovou, ale i evropskou plaveckou úrovní. Hlavním důvodem bylo to, že se plavecký tréninkový proces stal celoroční záležitostí, a v tomto směru měli naši plavci velmi omezené možnosti. Zatímco v jiných evropských zemích se počet zimních bazénů zvyšoval velmi rychle, u nás tomu tak nebylo.⁸⁰² I když v rámci ČsAPS působil Poradní sbor pro stavbu koupališť, plováren, bazénů a lázní, byli jsme na tom se stavbami nových krytých bazénů, ve srovnání s Evropou, velmi špatně.⁸⁰³ Až do roku 1930 se konala Mistrovství ČSR převážně ve Vltavě, v propusti u mostu Legií v Praze. Do roku 1931 bylo ve dvou hlavních centrech čsl. plavectví, v Praze a v Brně, pouze 6 krytých bazénů. Jeden měl šestiúhelníkový tvar (palác Koruna), tři byly 20m (Klárov, YMCA, Tyršův dům), a jen dva byly regulérní, i pro mezinárodní závody, 25m v Klimentské ulici v Praze a 50m v Brně Zábrdovicích. A ani s trenérskými odborníky na tom nebylo čsl. plavání dobře. Placení trenéři neexistovali, a ti, co trénovali dobrovolně ve svém volném čase, neměli žádnou možnost odborného vzdělávání. A tak plavci povětšinou trénovali sami a jen si mezi sebou sdělovali své zkušenosti.⁸⁰⁴

I když se ČsAPS snažil, již od roku 1925, navázat spolupráci se Sokolem, aby rozšířil možnosti propagace a rozvoje plavectví v Československu, podařilo se mu to až v roce 1933, kdy došlo k podepsání dohody o spolupráci v rámci plavectví mezi těmito dvěma institucemi. Cílem této spolupráce byla propagace plavání mezi co nejširší vrstvou obyvatel, a to formou společné cvičitelské školy, kde docházelo ke vzdělávání plaveckých instruktorů, dále formou plaveckých výcviků dětí i dospělých a také prostřednictvím plaveckých soutěží.

---

⁸⁰⁰ Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 19-20.

⁸⁰¹ Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 20.

⁸⁰² Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 16.

⁸⁰³ Kárník, Z. (2003). *České země v éře První republiky I. díl*. Praha: Libri, s. 540.

⁸⁰⁴ Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, s. 16.

Do konce 30. let, konkrétně do konce tzv. první republiky (30. 9. 1938) se československé plavectví nacházelo spíše ve fázi stagnace či mírného úpadku, než vzestupu. Bylo to dáno nejen světovou hospodářskou krizí, zánikem mnoha plaveckých klubů, ale zejména celkově malou podporou plavectví, a to po všech stránkách i ve všech sférách, kde k takové podpoře mohlo docházet.

Seznam zkratek

AC	- Athletic Club
APK	- Amatérský plavecký klub
BK	- Bar Kochba
ČAPS	- Český amatérský plavecký svaz
ČAAU	- Česká amatérská atletická unie
ČPK	- Český plavecký klub
ČOS	- Československá obec sokolská
ČOV	- Český olympijský výbor
ČsAPS	- Československý amatérský plavecký svaz
ČSK	- Český sportovní klub
ČSOV	- Československý olympijský výbor
ČŠK	- Český športovní klub
ČSR	- Československá republika
ČSVV	- Československý všesportovní výbor
ČVK	- Český veslařský klub
DHfL	- Německý hlavní výbor pro tělesná cvičení
DSV	- Německý plavecký svaz
FINA	- Mezinárodní plavecká federace
LEN	- Evropská plavecká liga
ME	- Mistrovství Evropy
MOV	- Mezinárodní olympijský výbor
MPS	- Maďarský plavecký svaz
NSDAP	- Národně socialistická německá dělnická strana
OH	- Olympijské hry
ONP	- Okresní nemocenská pojišťovna
PK	- Plavecký klub
PTE	- Pozsonyi torna egyesület (Bratislavský tělocvičný spolek)
SHS	- Království Slovinců, Chorvatů a Srbů
SK	- Sportovní klub
VdDSV	- Svaz německých plaveckých spolků v ČSR
YMCA	- Yonug Men's Christian Association (Křesťanské sdružení mladých mužů)
ŽPŠK	- Židovský plavecký a športovní klub
ŽSK	- Židovský sportovní klub

D o h o d a

sjednaná mezi Československým Amateurským Plaveckým Svazem /v dalším textu zkráceně Čs.A.P.S./ a Verband der deutschen Schwimmvereine in der ČSR /v dalším zkráceně Verband/.

A. / JEDINÉ ZASTOUPENÍ VŮČI CIZINĚ.

I. Čs.A.P.S. stává jako státní svaz a jest zástupcem plaveckého sportu Československé Republiky ve F.I.N.A. a v Evropské Plavecké Lize, jakož i v Č.O.V. /Československém Olympijském Výboru/.

B. ROZSAH AUTONOMIE VERBANDU.

II. Čs.A.P.S. uznává Verband jako samosprávnou organizaci plaveckého sportu za těchto předpokladů a v těchto případech:

- 1./ Verband zastupuje zájmy svých jednotlivých členů-klubů jakož i celku ve smyslu svých úředně schválených stanov jak vůči Čs.A.P.S. tak před úřady;
- 2./ Verband povoluje a dozírá na závody svých členů a dohlíží na jejich činnost;
- 3./ provádí registraci plavců /závodníků/ svých klubů a zasílá výkazy těchto Čs.A.P.S.;
- 4./ pečuje o pořádání svazových přeborů, při čemž budiž výslovně podotknuto, že právo pořádatí mistrovství RČS přísluší jedině Čs.A.P.S.;
- 5./ určuje a podle svého uznání mění své stanovy;
- 6./ jmenuje a vysílá závodní funkcionáře na závody pořádané jeho kluby-členy /pro plavání, skoky do vody a vodní polo/ a zasílá soudcovské seznamy Čs.A.P.S. na vědomí, při čemž budiž poznamenáno, že Verband ručí plně za způsobilost těchto soudců vůči Čs.A.P.S.
- 7./ Má právo trestati své kluby a jejich členy, při čemž se poznamenává, že Čs.A.P.S. a Verband tyto tresty vzájemně uznávají a provádějí.
- 8./ Dozírá a provádí závody svého vybraného mužstva.
- 9./ Určuje a spravuje své peněžní záležitosti.

C. ÚPRAVA SPOLEČNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ.

III. Jako záležitosti společné stanoveno jest toto:

- 1./ Konání státních mistrovství /mistrovství RČS/;
- 2./ účast na olympijských hrách, Evropských Mistrovstvích, mezistátních utkáních a jiných mezinárodních podnikch na nichž startuje vybrané československé mužstvo.
- 3./ Jednotná úprava /stejně znění/ závodních řádů.

D. SPRÁVNÍ VÝBOR .

IV. Úpravou těchto společných záležitostí pověřuje se zvláštní výbor, jenž se nazývá: Výkonný výbor pro plavecký sport v Československé Republice pod vedením Čs.A.P.S.

V. Výbor sestává ze tří zástupců Čs.A.P.S. a tří Verband-u po jednom zástupci z židovských a z maďarských klubů, a z předsedy jmenovaného Čs.A.P.Svazem, tedy celkem z 9ti členů. Usnášení děje se prostou většinou, při čemž v případě rovnosti hlasů jest rozhodujícím hlas předsedy. Výbor jest usnášení schpný při přítomnosti nejméně pěti členů. Zápisy vedou se v řeči české a německé a ověřují se podpisem předsedy jednatele a vždy jednoho zástupce Čs.A.P.S. a Verband-u. Při písemném hlasování dopisováním jest považovati zdržení se hlasování jako souhlas s předloženým návrhem. K rozhodnutí o důležitějších otázkách budiž předsedou svolána schůze, Verband-u ponechává se však právo žádati svolání schůze předsedou s udáním záležitosti o niž má býti jednáno.

E. JEDNOTNĚ ZNĚNÍ ZÁVODNÍCH ŘÁDU.

VI. Jest míti za to, že závodní řády Čs.A.P.S. a Verband-u jsou z valné části shodné. Jak Čs.A.P.S. tak Verband dají tyto řády tisknouti ve stejném formátu v české resp. německé řeči a případné odchylky vztahující se pouze na členy přímo v Čs.A.P.S. združené nebo ve Verband-u budou vyznačeny zvláštním tiskem /proloženým/. Výkoný výbor má pečovati o to, aby dosud stávající odchylky byly ve vzájemné dohodě nejpozději do 1. ledna 1933 odstraněny.

F. STARTY V CIZINĚ A STARTY CIZINCŮ.

VII. Verband jest povinen Čs.A.P.S. na vědomí hlásiti jakýkoliv start /účast/ svých členů klubů na závodech v cizině nebo cizích závodníků na podnikách svých členů. Případná nedorozumění v souvislosti se státními mistrovstvími nebo s účastí vybraného československého mužstva rozhodne výkoný výbor.

G. PŘÍSPĚVEK VERBANDU K VÝLOHÁM ZAHRANIČNÍHO STYKU.

VIII. Stávající finanční nedoplatky /závazky/ z minulosti se ve vzájemné dohodě k 1. červnu 1932 škrtají. Verband jest povinen zaplatiti Čs.A.P.Svazu:

1./ 50% členských příspěvků do F.I.N.A., Evropské Ligy a Čsl. Olympijského Výboru, jakož i 50% daně z mezistátních utkání pro F.I.N.A. a Evropskou Ligu;

2./ roční částku Kč 1 /českoslov.K/ za každého registrovaného plavce jako olympijskou daň pro Čs.O.V.

Prvý rok splatnosti těchto finančních závazků jest od 1. června 1932 do 31. května 1933; platební povinnost jest učiniti zadost vždy 1. června každého roku předem.

H. TRVÁNÍ PLATNOSTI SMLOUVY A VYPOVĚDĚNÍ TĚTO.

IX. Platnost trvání této úmluvy stanoví se, od 1. června 1932 počítáno, na dva a půl roku, t. j. tedy do 1. září 1934. Obě strany jsou oprávněny úmluvu 1. března 1934 k 1. říjnu 1934

Řádu

vypovědětí tedy s výpovědní lhůtou 6ti měsíční. Nepoužije-li žádná ze stran svého výpovědního práva platí dohoda automaticky na další období 2 a půl roku.

I. PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ.

- X. Tuto dohodu potvrdí svými podpisy zástupci Čs.A.P.S a Verband-u a po schválení této valnou hromadou bude počata jak do stanov Čs.A.P.S. tak Verband-u.

Dohoda tato uzavřena byla dne 16.května 1932 v Budapešti a potvrzena těmito podpisy:

za Verband d.d.S.V.:

Ing.Klimesch v.r.

jako svědci:

Dr.L.Donath v.r.gener.tajem.F.I.N.A.

Walther Binner náčelník D.S.V. v.r.

Wander v.r.,náčelník V.Č.S.

za Čs.A.P.S.:

Ing.Hauptmann v.r. předseda
S.Beinhacker v.r. místopředs.
Ing.Hofbauer v.r. jednatel

Podle čl.X.byla dohoda sjednaná mezi uvedenými zástupci schválena rádnou valnou hromadou Čs.A.P.S. dne 19.února 1933 v Praze.

19/2 1933

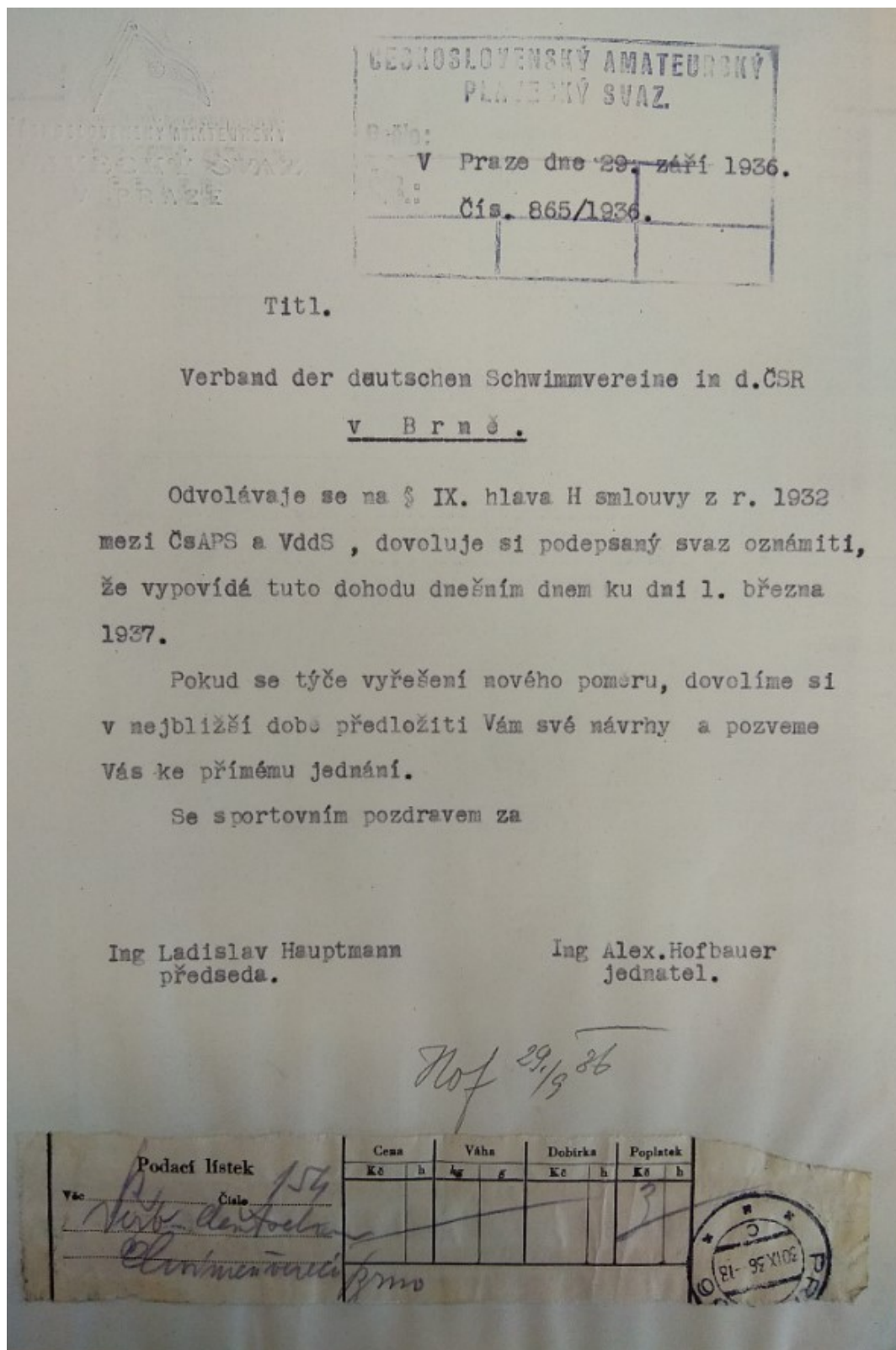
Jug Hofbauer

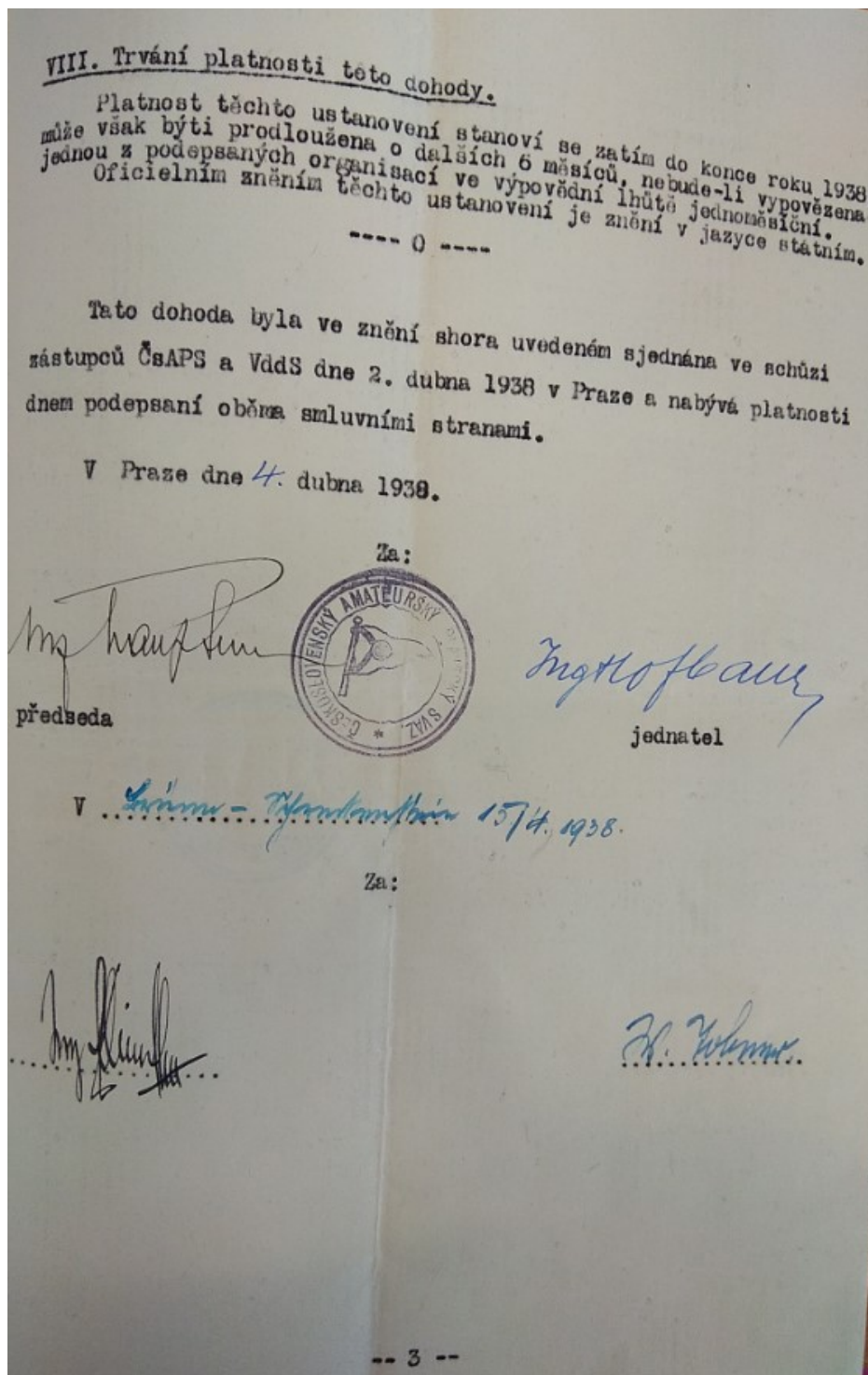
30./IV. 1933.

J. Kocourek
Ing. Klimesch

Příloha č. 3: Vypovězení již druhé smlouvy mezi ČsAPS a VdDSV, 29.9. 1936 (Národní archiv, *Fond 516 ČsAPS*, karton 9, kniha 40, korespondence s VdDSV 1925-1938.)

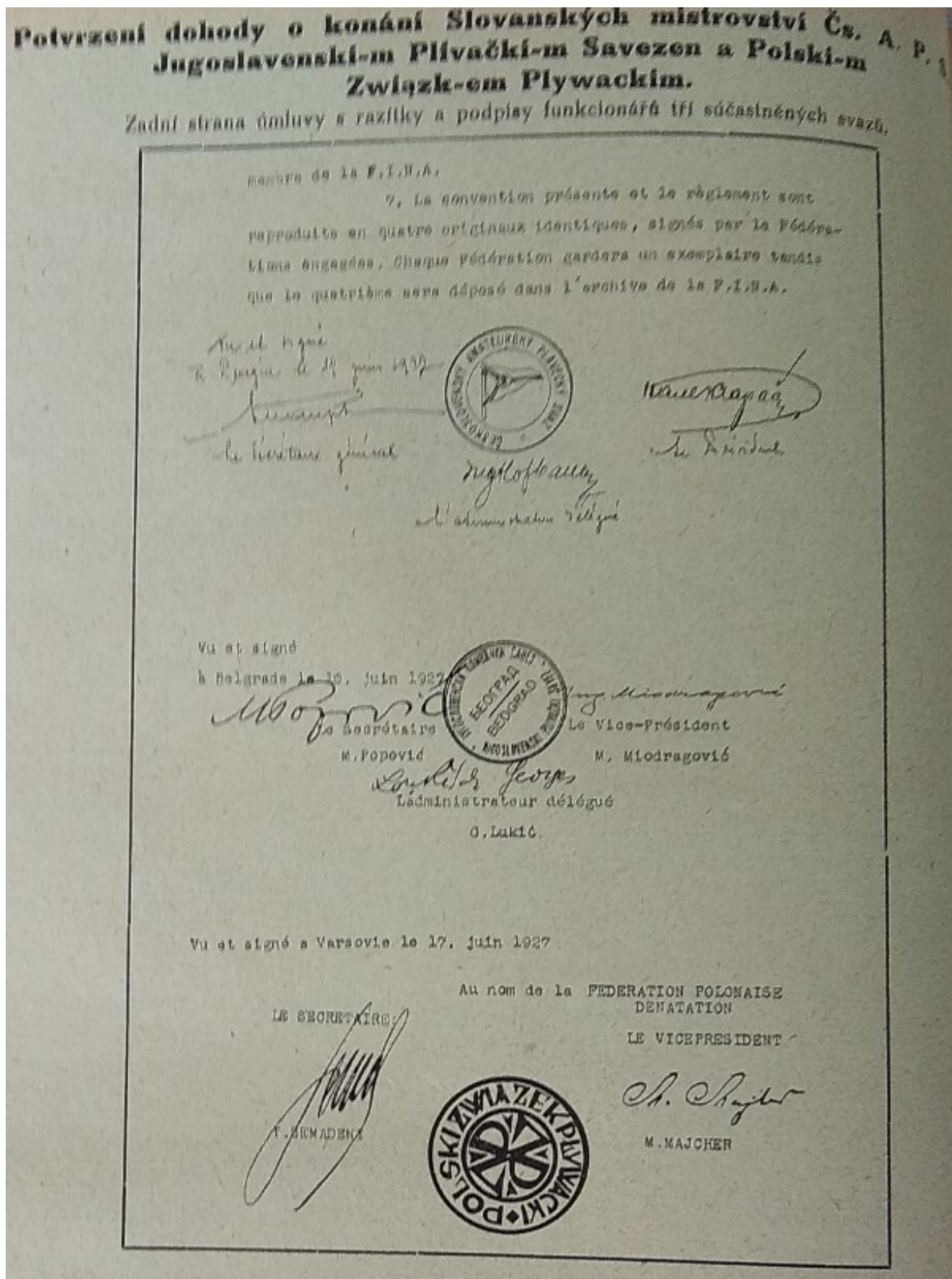

Příloha č. 4: Třetí dohoda mezi ČsAPS a VdDSV ze 4.4. 1938 (Národní archiv, *Fond 516*
ČsAPS, karton 9, kniha 40, korespondence s VdDSV 1925-38.)

Příloha č. 5: Potvrzení dohody o konání Slovanských mistrovství v plavání
 (Československé plavectví, roč. IV., č. 8, 12. 8. 1927, s. 4.)

Příloha č. 6: Mistrovské tituly ČSR plavců ŽPŠK Bar Kochba Bratislava (Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 96-97.)

Majstrovské tituly ČSR získané členmi ŽPŠK Bar Kochba Bratislava

Meno	Dátum	Disciplína
P. Steiner	21. 6. 1931	100 m vsp.
P. Steiner	15. 7. 1933	100 m vsp.
P. Steiner	28. 7. 1934	100 m vsp.
E. Keppichová, J. Kaufmannová, E. Magyarová	4. 8. 1935	3 x 100 m pol.
H. Baderle, H. Abeles, P. Steiner	4. 8. 1935	3 x 100 m pol.
H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	18. – 19. 7. 1936	3 x 100 m pol.
P. Steiner	18. – 19. 7. 1936	100 m vsp.
M. Frucht	18. – 19. 7. 1936	200 m prsia
H. Baderle	18. – 19. 7. 1936	100 m znak
H. Abeles, H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	18. – 19. 7. 1936	4 x 200 m vsp.
Družstvá	18. – 19. 7. 1936	kluby
E. Singerová, I. Karppesová*	21. 7. 1937	50 m prsia
I. Karppesová	29. 7. 1937	100 m prsia
H. Baderle	6. – 8. 8. 1937	100 m vsp.
H. Baderle	6. – 8. 8. 1937	100 m znak
M. Frucht	6. – 8. 8. 1937	200 m vsp.
M. Frucht	6. – 8. 8. 1937	400 m vsp.
H. Baderle, H. Abeles, P. Steiner	6. – 8. 8. 1937	3 x 100 m pol.
H. Baderle, Š. Földes, M. Frucht, P. Steiner	6. – 8. 8. 1937	4 x 200 m vsp.
O. Keppichová, S. Adlerová, E. Singerová, I. Karppesová	6. – 8. 8. 1937	4 x 100 m prsia
Družstvá	6. – 8. 8. 1937	kluby
M. Frucht+	24. 4. 1938	100 m vsp.
I. Karppesová+	24. 4. 1938	200 m prsia
Š. Földes, J. Duschnitz, M. Frucht, P. Steiner+	24. 4. 1938	4 x 50 m vsp.
M. Frucht	22. 7. 1938	100 m vsp.
M. Frucht	22. 7. 1938	200 m vsp.
M. Frucht	22. 7. 1938	400 m vsp.
H. Baderle	22. 7. 1938	100 m znak
I. Karppesová	22. 7. 1938	200 m prsia
E. Singerová, S. Adlerová, O. Keppichová, I. Karppesová	22. 7. 1938	4 x 100 m prsia
J. Duschnitz, Š. Földes, A. Körbl, H. Baderle	22. 7. 1938	4x 100 m prsia
H. Baderle, P. Steiner, Š. Földes, M. Frucht	22. 7. 1938	4x 200 m prsia

* pretekárky mali zhodný čas

+ kryté – zimné majstrovstvá

Príloha č. 7: Celostátní rekordy plavců ŽPŠK Bar Kochba Bratislava (Bučka, P. (2019). Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>, s. 97-98.)

Celostátné rekordy utvorené členmi ŽPŠK Bar Kochba Bratislava

Meno	Dátum	Disciplína
P. Steiner	15. 4. 1931	100 m vsp.
K. Eisler, F. Lustig, E. Reiner, P. Steiner	15. 4. 1931	4 x 100 m vsp.
H. Abeles, P. Steiner – členovia štafety	16. 8. 1931	3 x 100 m pol.
P. Steiner	31. 10. 1931	100 m vsp.
P. Steiner	6. 12. 1931	100 m vsp.
K. Eisler, F. Lustig, E. Reiner, P. Steiner	21. 8. 1932	4 x 100 m vsp.
P. Steiner*	7. 11. 1933	4 x 200 m vsp.
P. Steiner*	17. 2. 1933	4 x 100 m vsp.
P. Steiner*	17. 2. 1933	4 x 100 m vsp.
P. Steiner*	17. 2. 1933	3 x 100 m pol.
P. Steiner*	19. 2. 1933	4 x 200 m vsp.
P. Steiner	2. 7. 1933	50 m vsp.
H. Abeles	13. 12. 1933	50 m prsia
E. Kepichová	30. 7. 1934	200 m znak
E. Kepichová	2. 12. 1934	200 m znak
E. Keppichová, J. Kaufmannová, E. Magyarová	4. 8. 1935	3 x 100 m pol.
H. Abeles	8. 9. 1935	200 m prsia
H. Baderle, H. Abeles, P. Šteiner	3. 11. 1935	3 x 100 m pol.
E. Keppichová, J. Kaufmannová, E. Magyarová	3. 11. 1935	3 x 100 m pol.
H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	26. 11. 1935	3 x 50 m pol.
H. Baderle	19. 4. 1936	100 m znak
H. Baderle	24. 4. 1936	200 m znak
Š. Földes, M. Frucht, H. Abeles, P. Steiner	14. 6. 1936	4 x 50 m vsp.
H. Baderle	6. 7. 1936	100 m znak
H. Abeles	6. 7. 1936	100 m prsia
H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	18. 7. 1936	3 x 100 m pol.
J. Duschnitz, M. Frucht, H. Baderle, P. Steiner	26. 7. 1936	4 x 100 m vsp.
H. Baderle	18. 10. 1936	100 m znak
H. Abeles	18. 10. 1936	100 m prsia
Meno	Dátum	Disciplína
Š. Földes, M. Frucht, H. Abeles, P. Steiner	18. 10. 1936	4 x 50 m vsp.
H. Baderle	13. 2. 1937	50 m znak
H. Baderle	13. 2. 1937	100 m znak
H. Baderle	20. 2. 1937	50 m znak
H. Baderle	20. 2. 1937	100 m znak
E. Justová, O. Keppichová, E. Fehérová, E. Singerová	6. 3. 1937	4x50 m prsia
P. Steiner, M. Frucht, H. Baderle, J. Dushnitz	3. 4. 1937	4x50 m vsp.
H. Baderle, H. Abeles, P. Steiner	18. 4. 1937	3x50 m pol.
Š. Földes, H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	24. 4. 1937	4 x 100 m vsp.
H. Baderle	30. 4. 1937	400 m znak
M. Frucht	8. 5. 1937	500 m vsp.
M. Frucht	15. 5. 1937	400 m vsp.
J. Baderle	15. 5. 1937	100 m znak
I. Karppesová a E. Singerová	21. 7. 1937	50m prsia
I. Karppesová	21. 7. 1937	100m prsia
I. Karppesová	29. 7. 1937	100m prsia
O. Keppichová, Z. Adlerová, I. Karppesová, E. Singerová	6. 8. 1937	4 x 100 m prsia
H. Baderle, H. Abeles, P. Steiner	7. 8. 1937	3 x 100 m pol.
H. Baderle, H. Abeles, P. Steiner	8. 8. 1937	4x 200 m vsp.
H. Baderle	8. 8. 1937	100 m znak
H. Baderle	31. 8. 1937	50 m znak
E. Singerová	11. 10. 1937	50 m prsia
M. Frucht	31. 10. 1937	200 m vsp.
I. Karppesová	12. 3. 1938	500 m prsia
I. Karppesová	19. 3. 1938	400 m prsia
M. Frucht	27. 3. 1938	300 m vsp.
M. Frucht, J. Dushnitz, P. Steiner, Š. Földes	9. 4. 1938	4 x 200 m vsp.
M. Frucht	10. 4. 1938	200 m vsp.
M. Frucht	24. 4. 1938	100 m vsp.
Š. Földes, H. Baderle, M. Frucht, P. Steiner	24. 4. 1938	4x50 m vsp.
I. Karppesová	24. 4. 1938	200 m prsia
H. Baderle	11. 6. 1938	200 m znak
I. Karppesová ako členka štafety	18. 7. 1938	3 x 50 m pol.
H. Baderle, M. Frucht, Š. Földes, P. Steiner	18. 7. 1938	4 x 50 vsp.
H. Baderle, A. Körbl, P. Steiner	18. 7. 1938	3 x 50 pol.
H. Baderle, Š. Földes, P. Steiner, M. Frucht	18. 7. 1938	4 x 100 m vsp.
Š. Földes, A. Körbl, J. Duschnitz, M. Frucht	18. 7. 1938	4 x 50 m prsia
E. Singerová, Z. Adlerová, O. Keppichová, I. Karppesová	22. 7. 1938	4 x 100 m prsia
I. Karppesová	22. 7. 1938	200 m prsia

Příloha č. 8: Mužské disciplíny na OH 1896-1936 (Fassati, M. a kol. (1982). *Malá encyklopedie olympijských her*. Praha: Olympia, s. 389-390.)

Disciplína	1896	1900	1904	1908	1912	1920	1924	1928	1932	1936	Celkem
50 m volný způsob			X								1
100 m volný způsob	X		X	X	X	X	X	X	X	X	9
200 m volný způsob		X	X								2
400 m volný způsob			X	X	X	X	X	X	X	X	8
1500 m volný způsob			X	X	X	X	X	X	X	X	8
100 m znak			X	X	X	X	X	X	X	X	8
200 m znak		X									1
200 m prsa				X	X	X	X	X	X	X	7
4x200 m volný způsob				X	X	X	X	X	X	X	7
Ukončené disciplíny											
500 m volný způsob	X										1
880 yardů volný způsob			X								1
1000 m volný způsob		X									1
1200 m volný způsob	X										1
4000 m volný způsob		X									1
400 m prsa			X		X	X					3
4 × 50 yardů volný způsob			X								1
200 m překážková trať		X									1
200 m závod družstev		X									1
Plavání pod vodou		X									1
100 m volný způsob námořníci	X										1
Celkem	4	7	9	6	7	7	6	6	6	6	

Příloha č. 9: Ženské disciplíny na OH 1912-1936 (Fassati, M. a kol. (1982). *Malá encyklopedie olympijských her*. Praha: Olympia, s. 389-390.)

Disciplína	1896	1900	1904	1908	1912	1920	1924	1928	1932	1936	Celkem
100 m volný způsob					X	X	X	X	X	X	6
400 m volný způsob						X	X	X	X	X	5
100 m znak							X	X	X	X	4
200 m prsa							X	X	X	X	4
4x100 m volný způsob					X	X	X	X	X	X	6
Celkem					2	3	5	5	5	5	

Příloha č. 10: Porovnání plaveckých časů olympijských vítězů z OH 1928 a mistrů ČSR z roku 1928 (Olympijské hry 1928 v Amsterdamu, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1928, 25m bazén) (Čsl. plavectví, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1936, s. 3-4 a Československé plavectví, roč. V., č. 11-12, 15. 12. 1928, s. 4-5.)

100 m kraul muži	Weissmüller USA	0:58,6	Švehla v. zp.	1:06,3
100 m kraul ženy	Osipovichová USA	1:11,0	Besterová v. zp.	1:30,8
400 m kraul muži	Zorilla Argentina	5:01,6	Antoš v. zp.	5:45,4
400 m kraul ženy	Noreliusová USA	5:42,8	Havlová v. zp.	7:01,8
1500 m kraul muži	Arne Borg Švédsko	19:51,4	Antoš v. zp.	23:23,2
4x200 m kraul muži	USA	9:36,2	APK Praha v. zp.	10:36,5
4x100 m kraul ženy	USA	4:47,6	ČPK Praha v. zp.	7:18,0
100 m znak muži	Kojac USA	1:08,2	Bělik	1:18,5
100 m znak ženy	Braunová Holandsko	1:22,0	Dopplerová	1:39,4
200 m prsa muži	Tsuruta Japonsko	2:48,8	Czegka	3:04,5
200 m prsa ženy	Schraderová Německo	3:12,6	Brabcová	3:30,9

Příloha č. 11: Porovnání plaveckých časů olympijských vítězů z OH 1932 a mistrů ČSR z roku 1932 (Olympijské hry 1932 v Los Angeles, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1932, 50m bazén) (Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstler, s. 41-46 a *Lidové noviny*, roč.40., č. 397 a 398, 7.-8. 8. 1932, s. 5.)

100 m kraul muži	Miyazaki Japonsko	0:58,2	Getreuer v. zp.	1:03,4
100 m kraul ženy	Madisonová USA	1:06,8	Schramková v. zp.	1:21,6
400 m kraul muži	Grabbe USA	4:48,4	Getreuer v. zp.	5:18,2
400 m kraul ženy	Madisonová USA	5:28,5	Šebestová v. zp.	7:14,2
1500 m kraul muži	Kitamura Japonsko	19:12,4	Getreuer v. zp.	22:04,0
4x200 m kraul muži	Japonsko	8:58,4	Hagibor v. zp.	10:28,5
4x100 m kraul ženy	USA	4:38,0	ČPK Praha v. zp.	6:07,2
100 m znak muži	Kiyokava Japonsko	1:08,6	Heiling	1:16,6
100 m znak ženy	Holnová USA	1:19,4	Šebestová	1:35,7
200 m prsa muži	Tsuruta Japonsko	2:45,4	Czegka	3:02,3
200 m prsa ženy	Dennisová Austrálie	3:06,3	Wodaková	3:31,7

Příloha č. 12: Porovnání plaveckých časů olympijských vítězů z OH 1936 a mistrů ČSR z roku 1936 (Olympijské hry 1936 v Berlíně, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1936, 50m bazén) (Krajíček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Künstner, s. 41-46 a *Československé plavectví*, roč. XI., č. 7, 5. 8. 1935, s. 1.)

100 m kraul muži	Csik Maďarsko	0:57,6	Steiner v. zp.	1:04,0
100 m kraul ženy	Mastenbroecková Holandsko	1:05,9	Schramková v. zp.	1:12,8
400 m kraul muži	Medica USA	4:44,5	Škrob v. zp.	5:35,4
400 m kraul ženy	Mastenbroecková Holandsko	5:26,4	Schramková v. zp.	6:13,5
1500 m kraul muži	Terada Japonsko	19:13,7	Vondřejc v. zp.	22:48,4
4x200 m kraul muži	Japonsko	8:51,5	Bar Kochba Bratislava v. zp.	10:29,4
4x100 m kraul ženy	Holandsko	4:36,0	ČPK Praha v. zp.	5:49,4
100 m znak muži	Kiefr USA	1:05,9	Baderle	1:14,8
100 m znak ženy	Senfová Holandsko	1:19,0	Sehrigová	1:29,2
200 m prsa muži	Hanuro Japonsko	2:42,5	Frucht	2:47,8
200 m prsa ženy	Machata Japonsko	3:03,6	Boubelová	3:23,6

Příloha č. 13: Úspěchy československých plavců na ME v letech 1926, 1927, 1931, 1934 a 1938 (Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta, s. 225-226.)

ME Budapešť 1926			
4x200 m v. zp. muži	Bičák St., Bičák W., Koutek, Antoš	10:36,4	4. místo
400 m v. zp. muži	Antoš Václav	5:44,0	6. místo
1500 m v. zp. muži	Koutek Kost'a	23:45,6	6. místo
400 m v. zp. muži	Koutek Kost'a	5:52,0	7. místo
ME Bologna 1927			
400 m v. zp. muži	Antoš Václav	5:16,2	3. místo
1500 m v. zp. muži	Antoš Václav	22:01,4	4. místo
4x200 m v. zp. muži	Koutek, Plzeňský, Bičák St., Antoš	10:45,4	5. místo
400 m v. zp. muži	Koutek Kost'a		ve finále vzdal
ME Paříž 1931			
100 m v. zp. muži	Steiner Pavol	1:03,3	3. místo
400 m v. zp. muži	Getreuer František	5:21,8	4. místo
ME Magdeburg 1934			
100 m v. zp. ženy	Schramková Irma	1:12,9	5. místo
ME Londýn 1938			
400 m v. zp. ženy	Schramková Irma	5:43,8	5. místo

Příloha č. 14: Porovnání plaveckých časů mistrů Evropy a mistrů ČSR v roce 1931 (ME v plavání Paříž 1931, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1931, 50m bazén) (https://en.wikipedia.org/wiki/1931_European_Aquatics_Championships, dostupné 8. 12. 2020 a *Československé plavectví*, roč. VII., č. 7-8, 20. 8. 1931, s. 3.)

100 m v. zp. muži	Barany Maďarsko	0:59,8	Steiner	1:02,4
100 m v. zp. ženy	Godard Francie	1:10,0	Svitáková	1:19,8
400 m v. zp. muži	Barany Maďarsko	5:04,0	Getreuer	5:24,8
400 m v. zp. ženy	Braun Holandsko	5:42,0	Svitáková	6:58,9
1500 m v. zp. muži	Halassy Maďarsko	50:49,0	-----	-----
4x200 m v. zp. muži	Maďarsko	9:34,0	Hagibor	10:25,4
4x100 m v. zp. ženy	Holandsko	4:55,0	ČPK Praha	6:13,6
100 m znak muži	Deutsch Německo	1:14,8	Medřický	1:18,8
100 m znak ženy	Braun Holandsko	1:22,8	Nezavdalová	1:40,2
200 m prsa muži	Reingoldt Finsko	2:52,2	Willheim	3:02,8
200 m prsa ženy	Wolstenholme Velká Británie	3:16,4	Hanslová	3:31,8

Příloha č. 15: Porovnání plaveckých časů mistrů Evropy a mistrů ČSR v roce 1934 (ME v plavání Magdeburd 1934, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1934, 50m bazén) (https://en.wikipedia.org/wiki/1934_European_Aquatics_Championships, dostupné 8. 12. 2020 a *Československé plavectví*, roč. X., č. 9-10, 20. 10. 1934, s. 4.)

100 m v. zp. muži	Csik Maďarsko	0:59,7	Steiner	1:02,9
100 m v. zp. ženy	den Ouden Holandsko	1:07,1	Schramková	1:11,4
400 m v. zp. muži	Taris Francie	4:55,5	Schön	5:14,0
400 m v. zp. ženy	Mastenbroeck Holandsko	5:27,4	Schramková	6:17,2
1500 m v. zp. muži	Taris Francie	20:01,5	Getreuer	23:41,8
4x200 m v. zp. muži	Maďarsko	9:30,2	Hagibor	10:43,6
4x100 m v. zp. ženy	Holandsko	4:41,5	Hellas Děčín	6:12,7
100 m znak muži	Besford Velká Británie	1:11,7	Heiling	1:15,5
100 m znak ženy	Mastenbroeck Holandsko	1:20,3	Sehringová	1:30,7
200 m prsa muži	Sietas Německo	2:49,0	Abeles	3:02,4
200 m prsa ženy	Genenger Německo	3:09,2	Würfelová	3:29,0

Příloha č. 16: Porovnání plaveckých časů mistrů Evropy a mistrů ČSR v roce 1938 (ME v plavání Londýn 1938, 50m bazén versus Mistrovství ČSR v plavání 1938, 50m bazén) (https://en.wikipedia.org/wiki/1938_European_Aquatics_Championships, dostupné 18. 1. 2021 a *Československé plavectví*, roč. XII., č. 7, 25. 9. 1938, s. 3-4.)

100 m v. zp. muži	Hoving Holandsko	0:59,8	Frucht	1:03,2
100 m v. zp. ženy	Hveger Dánsko	1:06,2	Schramková	1:13,0
400 m v. zp. muži	Björn Borg Švédsko	4:51,6	Frucht	5:22,6
400 m v. zp. ženy	Hveger Dánsko	5:09,0	Schramková	5:58,6
1500 m v. zp. muži	B. Borg Švédsko	19:55,6	Heiling	22:31,4
4x200 m v. zp. muži	Německo	9:17,6	Bar Kochba Bratislava	10:21,0
4x100 m v. zp. ženy	Dánsko	4:31,6	ČPK Praha	5:27,6
100 m znak muži	Schlauch Německo	1:09,6	Baderle	1:14,8
100 m znak ženy	Kint Holandsko	1:15,0	Felcmanová	1:30,1
200 m prsa muži	Balke Německo	2:45,8	Sehrigová	2:59,8
200 m prsa ženy	Sörensen	3:05,4	Karpelesová	3:15,8

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Národní archiv – Fond 516 – Československý Amatérský Plavecký svaz, kartony č. 1, 2, 3, 4, 9, 26, 28, 47, 49

Archiv dějin Tělesné výchovy a sportu Národního muzea - Fond Plavání 1919-1951, kartony č. 1, 2

Periodika

Bučka, P. (2019). *Židovský plavecký a športový klub Bar Kochba Bratislava – najúspešnejší športový klub Slovenska v medzivojnovom období*. Slovenský národopis, 67 (1), 86-89, <https://doi.org/10.2478/se-2019-0005>.

„Čas“ 1907

„Československé plavectví“ 1923-1938

„Český svět“ 1915

„Čin“ 1947

„Domov a svět“ 1928

„Expres“ 1934

Horwood, C., (2000). *Girls who arouse dangerous passions: women and bathing, 1900–39*. Women's History Review, roč. 9, č. 4, s. 653–673.

„Letem světem“ 1930

„Lidové noviny“ 1932, 1933, 1935

„Mladý svět“ 1937

„Národní listy“ 1919, 1932, 1935

„Pestrý týden“ 1927, 1939

„Polední list“ 1930, 1936

„Rekord“ 1932

„Rovnost“ 1925

„Rozkvět“ 1925

„Sport a hry“ 1932

„Sportovní revue“ 1919-1921

„Star“ 1928, 1929, 1930

„Světozor“ 1909

Štumbauer, J. *Nástin historie sportovního klubu Hagibor Praha*. Studia Kinanthropologica, IX, 2010.

„Večer“ lidový deník 1922, 1926

„Venkov“ 1935

„Věstník sokolský“ 1919, 1924

Tištěné prameny

Olympijský věstník VIII. Olympiády, roč. 1., 1924.

Olympijský věstník IX. Olympiády, roč. VI., 1928.

Příručka *Slavnostní otevření stadionu pod Barrandovem*, ČPK Praha, 15.-17. 8. 1930.

Ročenka ČOV 1933-1936.

Literatura

Anděl, J. (2005). *Nová vize*. Praha: Slovart.

Blatný, R. (1998). *La Manche – velké vítězství!*. Praha: Aquarius.

Blažková, T., Fialová, D., Matoušek, V. (2014). *Individuální a masová rekreace v okolí velkých industriálních měst v 19.-21. století*. Praha: Togga.

Bosák, E. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha.

Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině*. Praha: Almanach sportu.

Coakley, J. (2001). *Sport in Society*. New York: Mc Graw-Hill.

Dovalil, J. a kolektiv. (2014). *Olympismus*. Praha: Olympia.

Fassati, M. a kol. (1982). *Malá encyklopedie olympijských her*. Praha: Olympia.

Grexa, J., Strachová, M. (2011). *Dějiny sportu*. Brno: MU.

Havránková, H., Hladík, P., Kolář, F., Kössl, J., Waic, M. (1999). *Český olympismus - 100 let*. Praha: Olympia.

Heriban, B. (2011). *Židovské spolky v ČSR 1919-1939 so zameraním na Bratislavu*. (Dizertačná práce). Praha: FF UK v Praze.

Hladík, P. (2016). Naši umělci na olympijských hrách. In: Sport a umění. *Seminář akademické sekce České olympijské akademie pořádaný ve dnech 18.-20. září 2015 ve Vizovicích*. Praha: ČOV.

Hoch, M. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

Hoch, M. (1951). *Základní plování*. Praha: Nakladatelství ČOS.

Hoch, M., Bubník, M. a kol. (1959). *Plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

Hoch, M. a kol. (1963). *Základy sportovního plavání*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.

Hrubeš, J., Hrubešová, E. (1997). *Pražské domy vyprávějí II*. 1. vyd. Rožtoky u Prahy: Orion.

Kárník, Z. (2003). *České země v éře První republiky I. díl*. Praha: Libri.

- Kočová, M. (2018). *Analýza plaveckého výkonu v závislosti na použití materiálu závodních plavek*. (Bakalářská práce). Liberec: Technická univerzita.
- Kolář, F. a kol. (1999). *Kdo byl kdo, naši olympionici*. Praha: Libri.
- Kössl, J., Waic, M. (1998). *Dokumentace k dějinách českého olympismu 1918-1945*. Praha: Unitisk.
- Kössl, J., Procházka, K. (1994). *Olympijská čítanka*. Praha: Česká olympijská akademie.
- Kössl, J., Štumbauer, J., Waic, M. (2008). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: UK.
- Kosinová, M. (2006). *Vznik a vývoj organizovaného plavání v českých zemích do roku 1945*. (Diplomová práce). Praha: FTVS UK v Praze.
- Koudelka, J. a kol. (1960). *Plavání mládeže*. Praha: SPN.
- Krajčiček, S. (1947). *Po stopách vývoje plaveckého sportu*. Česká Lípa: J. Kunstner.
- Loutocká, V., Czajkowski, P. (2016). *Obnova bazénů z meziválečného období*. Brno: Národní památkový ústav.
- Neuls, F., Svozil, Z., Viktorjenik, D., Dub, J. *Plavání (příručka pro studující tělovýchovné obory)*. Olomouc: FTVK.
- Novotný, J. a kol. (2000). *Sport v ekonomice*. Praha: WoltersKluwer ČR.
- Pazzalová, B. (2007). *Vývoj techniky plaveckých způsobů u 6-8letých dětí*. (Diplomová práce). Brno: PedF MU.
- Pick, J. C. (1971). Sports. In: *The Jews of Czechoslovakia*. 2. Philadelphia New York.
- Plívová, S. (2009). *Vývoj plavání a plaveckých sportů v historii olympijských her*. (Diplomová práce). Praha: UK v Praze.
- Procházka, K. (1984). *Olympijské hry. Od Atén 1896 po Moskvu 1984*. Praha: Olympia.
- Procházka, K. (1980). *Od Atén k olympijské Moskvě*. Praha: Ideologické oddělení ÚV SSM nakladatelství Mladá Fronta.
- Průdková, T. (2019). *Tragédie na Dyji. Školní výlet 26. května 1936 v historickém kontextu*. (Bakalářská práce). Brno: MU.
- Ryska, P. (2016). *Praha neznámá*. Praha: Grada.
- Srb, V. (2018). *Století plaveckých sportů v našich zemích*. Praha: Mladá fronta.
- Ševčíková, I. (2011). *Zhodnocení úrovně plavání na základních školách a mimoškolních kurzech ve městě Brně*. (Bakalářská práce). Olomouc: FTK v Olomouci.
- Šimon, E. (1923). *Plavecké závodní řády č. 6*.
- Škoda, Z. (2020). *Znovuzrození olympijských her*. Praha: Olympijské studijní a informační centrum.
- Škoda, Z., (2021). ed. *Antverpy 1920: Poprvé na olympijských hrách pod československou vlajkou*. Praha: ČOV.
- Štumbauer, J. (2016). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v meziválečném Československu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- Štumbauer, J., Tlustý, T. a Malátová, R. (2015). *Vybrané kapitoly z historie tělesné výchovy, sportu a turistiky v českých zemích do roku 1918*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.

Švácha, R. a kol. (2012). *Naprej! Česká sportovní architektura 1567-2012*. 1. vyd. Praha: Prostor

Tlustý, T. (2017). *Budování národní organizace YMCA v Československu a Polsku. Rozvoj tělesné kultury v letech 1918-1939*. Praha: Karolinum.

Waic, M. (2018). *Tělesná výchova a sport v politickém životě meziválečného Československa*. Praha: Karolinum.

Waic, M. (2013). *Tělesná výchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum.

Internet

<https://biblio.hiu.cas.cz/records/733bd1bd-bc89-49ce-b8a8-903d25d065f4>

<https://bratislavskerozky.sk/bad-pozsony-takmer-storocne-kupele/>

<http://www.pluska.sk/regiony/bratislava/na-plavarni-grossling-toto-je-zname-miesto-ocami-fotografu.html>

<http://bratislava.dnes24.sk/prachom-zapadnuta-krasa-kupelov-grossling-uvnidime-ju-este-niekedy-246176>

<https://www.cas.sk/clanok/763275/ikonicka-narodna-pamiatka-v-bratislave-pred-rekonstrukciou-takto-su-zdevastovane-slavne-kupele-grossling/>

<https://grossling.sk/>

<https://www.yimba.sk/rekonstrukcia-kupelov-grossling/kupele-grossling-sa-zmenia-ako-vyzeraju-dnes>

<https://bratislavskykraj.sk/laszlo-kovacs-clen-poroty-a-pripravneho-timu-sutaze-grossling>

<https://polska-ymca.ic.cz/>

<https://wikipedia.com>

<https://www.zob.cz/?s=makabi+>

<http://www.primaplana.cz/news/prazska-vojenska-plovarna-a-setnik-von-pfuel/>

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1335468-zlute-lazne-oblibeny-odlesk-tradice-prazskych-plovaren>

<http://www.primaplana.cz/news/prazska-vojenska-plovarna-a-setnik-von-pfuel/>

<http://www.sportovnilisty.cz/nejstarsi-historie-plaveckych-sportu-v-cechach/>

<http://www.starysmichov.cz/view.php?cislocianku=2012070002>

<https://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-vysehradske-ricni-lazne/>

<http://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-zlute-lazne/>

<http://vysehradskej.cz/z-historie-prazskych-plovaren-mejzlikarna/>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A1_plov%C3%A1rna

<http://www.xantypa.cz/archiv/cislo-9-14/2536-3/nostalgicky-svet-ricnich-lazni-a-plovaren->

<http://www.webcestovatel.cz/93951-koupaliste-ve-stinu>

<https://regiony.rozhlas.cz/barrandovske-skaly-v-praze-jsou-nejstarsim-geologickym-chranenym-uzemim-u-nas-7437116>

https://www.modrykonik.cz/blog/domov_muj/message/barrandovske-terasy-je-komplex-budov-ve-asizdj/

<https://www.bratislavskenoviny.sk/nasa-tema/60892-historia-legendarne-petrzalske-kupalisko-lido-ktoru-jeho-podobu-si-este-pamatate-vy>

<https://magazin.novelido.sk/bratislava/co-kupalisko-lido/>

https://starez.sportujemevbrne.cz/files-web/0_zpravodaj/zpravodaj06.pdf

<https://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/16-mestske-lazne>

https://encyklopedie.brna.cz/homemmb/?acc=profil_domu&load=389https://magazin.aktualne.cz/bydleni/lazne/r~92a39d2ca2a111e78dfa0025900fea04/r~d6d6234ea2b911e79603002590604f2e/

<https://www.prostor-ad.cz/pruvodce/praha/vuva/img/bazenk.jpg>

<https://stavba.tzb-info.cz/architektura-staveb/17318-nevsedni-kouzlo-domu-na-porici>

<https://www.esbirky.cz/predmet/6608431>

<http://www.sportovnilisty.cz/pozice-3/otevreni-plovarny-koruna-pred-sto-lety/>

<https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/9142479?order=relevance>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Letn%C3%AD_olympijsk%C3%A9_hry_1912

https://cs.wikipedia.org/wiki/Letn%C3%AD_olympijsk%C3%A9_hry_1916

<http://www.frockflicks.com/swimsuits-sweeney-todd/>

<https://allthatsinteresting.com/history-of-womens-swimwear>

<http://justrealcasual.blogspot.com/2011/05/history-of-mens-swimwear.html>

https://en.wikipedia.org/wiki/Swimming_at_the_1920_Summer_Olympics_%E2%80%93_Women%27s_100_metre_freestyle

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Erik_Adlerz,_Hjalmar_Johansson,_John_Jansson_1912.jpg

<https://cz.pinterest.com/pin/372180356684629686/>

<https://cz.pinterest.com/pin/372180356684629688/>

<https://thecostumerag.com/revealing-racerback-swimsuit-goes-on-show-in-new-va-museum/>

<https://www.gettyimages.com/photos/1924-summer-olympics-paris?phrase=1924%20summer%20olympics%20paris&sort=mostpopular>

<https://historicindianapolis.com/ladies-lounge-swimwear-of-olympic-proportions/>

<https://www.vanityfair.com/style/photos/2016/08/womens-olympics-swimsuits>

<https://www.teenvogue.com/story/olympics-swimsuits-over-history-time-swimwear>

<https://www.gentlemansgazette.com/mens-swimwear-guide/#1>

<https://www.alamy.com/english-abay-nemes-oszkr-olympic-swimmer-1936-12-abaynemesoszkar-image211367632.html>

<https://www.vanityfair.com/style/photos/2016/08/womens-olympics-swimsuits>

<https://fashionhistory.fitnyc.edu/a-history-of-womens-swimwear/>

<https://www.theguardian.com/sport/gallery/2009/jul/29/swim-suits-supersuits-history-michael-phelps>

<https://www.gettyimages.co.uk/photos/london-1948-swimming?phrase=london%201948%20swimming&sort=mostpopular#>

<https://www.dailymail.co.uk/femail/article-3739437/How-competitive-swimwear-changed-past-century.html>

<https://www.dailymail.co.uk/femail/article-3739437/How-competitive-swimwear-changed-past-century.html>

<https://lam.litomysl.cz/architekt/1-vaclav-kolator>

http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/ANTO%C5%A0_V%C3%A1clav_19.1.1905-23.1.1978

http://badatelna.eu/instituce/Narodni_muzeum_-_Historicke_muzeum_-_Archiv_telesne_vychovy_a_sportu/fondy/?s=4&q=s

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarmila_M%C3%BCllerov%C3%A1

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=12935

<https://www.osobnosti.sk/osobnost/pavol-steiner-977>

<http://www.sportcenter.sk/stranka/makkabea-v-stopach-pte>

<https://zidovskelisty.info/2017/07/17/pribeh-plavca-hanus-baderle-23-7-1917-pardubice-4-3-2001-sydney/>

<https://www.esbirky.cz/hledat/rychle/vysledky?keywords=medaile+rudolfa+richtera&order=relevance>

<https://tjta.estranky.cz/clanky/historie-plavani/historie-plavani.html>